IUBIRE, LIBERTATE SI SOLITUDINE

O nouă viziune asupra relaţiei de cuplu

OSHO

Traducere: **Cristian Hanu**

EDITURA Mix
BRAŞOV 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
OSHO
Iubire, libertate şi solitudine/ Osho; ed.: Florin Zamfir - Braşov: Mix, 2006

ISBN 973-8471-44-3

I. Hanu, Cristian (trad.)
II. Zamfir, Florin (ed.)

159.922.1

Culegere: Cristian Hanu *Tehnoredactare*
fi copertă: Elena David *Consilier*
editorial: Florin Zamfir

Autorul şi editorul nu dau niciun fel de garanţii exprese sau implicite referitoare la conţinutul acestei cărţi. Prin urmare cititorul îşi asumă întreaga responsabilitate pentru utilizarea informaţiilor cuprinse în această carte.

Copyright O 2001 OSHO INTERNATIONAL FOUNDATION All rights reserved.
Originally published as *"Love, freedom & aloneness"*
This book is excerpts from selected talks.
Published by arrangement with OSHO INTERNATIONAL FOUNDATION Bahnhofstr. 52, 8001 Zurich, Switzerland
www.osho.com

Copyright © 2006 Editura MIX
Toate drepturile asupra prezentei ediţii în limba română aparţin în exclusivitate editurii MIX.

Pentru informaţii actuale şi comenzi vizitaţi site-ul nostru
www.edituramix.ro sau contactaţi-ne la:
tel.: 0720 499494; fax: 0268257811
e-mail: comenzi@edituramix.ro

Tiparul executat la S.C. Ganesha Publishing House LTD S.R.L. - Bucureşti
tel: 021 423 20 58, tel/fax: 021 424 98 13, e-mail: contact@ganesa.ro, web: ganesa.ro

CUPRINS

NOTA EDITORULUI ..... ţţ

Prefaţă 13

IUBIREA 17

Iubirea obişnuită..... 17

Distincţia între iubirea reală şi cea

amăgitoare - primul pas 21

Virtuţile egoismului 26

Nu vă ataşaţi de nimic ..... ^

întrebări ..... ^

Vrei să ne vorbeşti despre diferenţadintre iubirea ^

sănătoasă de sine şi orgoliul egoist? .....

De ce este iubirea atât de dureroasă? .....

De ce spune faimoasa inscripţie de pe templul
din Delphi: „ Cunoaşte-te pe tine însuţi , şi nu ^

„lubeşte-te pe tine însuţi"? .....

. ,. ? 69

Ce pot să fac pentru a iubi mai bine .....

DE LA RELAŢIA DE CUPLU LA COMUNIUNEA ÎN CUPLU . 83

O lună de miere care nu se termină niciodată 83

De la atracfie la dragoste, apoi la iubire 87

Lăsaţi un spaţiu între voi 92

Koan-ul relaţiei de cuplu 99

întrebări 104

Cum aş putea şti dacă o femeie s-a îndrăgostit cu adevărat şi nu joacă un simplu joc? 104

Dacă aş renunţa la crizele de gelozie, la ataşament, nevoi, aşteptări, dorinţe şi iluzii, ce ar mai rămâne din iubirea mea? Oare toată poezia şi pasiunea de până acum au fost o simplă minciună? Sunt durerile iubirii asociate mai mult cu durerea decât cu iubirea? Voi învăţa vreodată să iubesc? 111

Care este diferenţa dintre a plăcea şi a iubi pe cineva? Mai mult, care este diferenţa între iubirea obişnuită şi cea spirituală?..... 117

Nu am înţeles prea bine ce ai vrut să spui atunci când ne-ai vorbit de diferenţa dintre a iubi şi a plăcea pe cineva. Ai afirmat că iubirea înseamnă un angajament, dar eu credeam că angajamentul este doar o formă de ataşament. Sunt foarte mulţi oameni pe care îi iubesc, dar faţă de care nu simt nici un angajament. Cum aş putea şti dacă mâine am să mă îndrăgostesc de ei sau nu? 120

Deşi uneori apar în inima mea sentimente asemănătoare iubirii, în clipa următoare îmi dau seama că ele nu sunt tot una cu iubirea adevărată, ci mai degrabă dorinţe sexuale ..... ^5

în Orient s-a pus foarte mult accentul pe relaţiile stabile, pe ideea că nu trebuie să-ţi schimbi niciodată partenerul de cuplu. în Occident, mai ales în anii din urmă, relaţiile de cuplu se fac şi se destramă cu o repeziciune uluitoare, oamenii schimbându-şi constant partenerii. Tu ce ne recomanzi?..... 129

în ultima vreme, am început să-mi dau seama că până şi partenerul meu îmi este străin. Pe de altă parte, am o aspiraţie extrem de

intensă de a depăşi această senzaţie de separare dintre noi. Mă simt de parcă am fi două linii paralele, destinate să nu se întâlnească niciodată. Seamănă lumea conştiinţei cu cea a geometriei, sau există vreo şansă ca cele două paralele să seîntâlnească vreodată? 135

LIBERTATEA 143

Tabula rasa 144

Sclavia fundamentală 150

Feriţi-vă de papi 164

Există oare viaţă după sex? 173

Este nevoie de un sat..... 183

întrebări 198

Ai afirmat că iubirea ne poate elibera. De cele mai multe ori, ea se transformă însă în ataşament, într-o formă de înlănţuire, nu de eliberare. Spune-ne mai multe despre ataşament şi libertate 198

Iubitul meu simte din ce în ce mai puţin dorinţa de a face dragoste cu mine. Mă simt atât de furioasă şi de frustrată încât uneori devin agresivă cu el. Ce pot să fac? 204

Viaţa mea amoroasă a devenit extrem de săracă în ultima vreme. Nu se pune problema că nu îmi mai doresc o relaţie sexuală sau că nu am curajul să mă apropii de femei, dar pur şi simplu nu se întâmplă nimic. Mă bucur când sunt alături de o femeie, dar când se apropie momentul de a face dragoste, vibraţia energiei se schimbă şi mă ia somnul. Unde greşesc? 206

Cum aş putea face diferenţa între detaşare şi indiferenţă? . 212

Viziunea ta despre o societate perfectă se referă la o singură comună de mari dimensiuni, sau la mai multe comune? în cazul din urmă, care ar trebui să fie relaţia dintre ele? Crezi că oamenii aparţinând unor comune diferite pot fi independenţi unii de alţii, împărtăşindu-şi în schimb ideile şi talentele? 216

SOLITUDINEA 223

Solitudinea este însăşi natura voastră 223

Străini faţă de noi înşine 232

Solitar şi ales 234

Leul şi oaia 254

întrebări 262

Nu am simţit niciodată sentimentul de apartenenţă, de „a fi una“ cu altcineva. Cum se face că am fost o singuratică toată viaţa mea? 262

Oare de ce mi se pare tristeţea mai reală decât fericirea? îmi doresc mai presus de orice să fiu autentic, să nu mai port măşti, dar mă tem că ceilalţi mă vor respinge. Cum este posibil să fii atât de singur? 266

Cu cât pătrund mai adânc în meditaţie şi cu cât mă descopăr mai mult, cu atât mai greu îmi este să menţin o relaţie de cuplu. Este ceva normal, sau greşesc undeva? 273

Caveat: Două femei şi un călugăr 276

ÎMBRĂŢIŞAŢI PARADOXUL 303

DESPRE AUTOR 315

NOTA EDITORULUI

Osho este un vorbitor, el nu a scris nicio carte. Cărţile apărute sub semnătura lui sunt de fapt discursuri (sau fragmente de discursuri) înregistrate şi transcrise de discipolii lui. Este necesar să aveţi în vedere acest fapt şi să nu luaţi ad litteram sfaturile date de Osho, deoarece toate afirmaţiile lui au sens în contextul în care au fost spuse, iar rolul acestor afirmaţii este, în primul rând, acela de a trezi conştiinţele celor ce îi receptează mesajul.

„ *Trebuie să mă adresez unei mulţimi, asa că trebuie să generalizez, or adevărul generalizat devine fals. El are sens întotdeauna numai în cazul unei persoane anume. Eu mă confrunt în fiecare zi cu dificultatea aceasta. Dacă vii la mine si mă întrebi ceva, îţi răspund ţie si nimănui altcuiva. Altă dată, altcineva vine si mă întreabă ceva, iar eu îi răspund lui si nimănui altcuiva. Iar aceste două răspunsuri pot să fie chiar contradictorii, din cauză că aceste două persoane care au întrebat pot să fie contradictorii. ’’*

(spune Osho în cartea *„Psihologia ezotericului”)*

PREFAŢĂ

în lucrarea sa, *Symposium,* Platon atribuie aceste cuvinte lui Socrate:

„Cel care practică misterele iubirii nu mai este în contact cu o simplă reflexie, ci cu adevărul însuşi. Pentru cel care doreşte să descopere această binecuvântare a naturii umane nu poate exista un maestru mai bun decât iubirea. "

Am vorbit întreaga mea viaţă despre iubire, abordând-o din mii de unghiuri diferite, dar mesajul a fost întotdeauna acelaşi. Există un singur lucru pe care merită să îl reţineţi. Iubirea este cu totul altceva decât ceea ce înţelegeţi voi prin ea. Nici eu şi nici Socrate nu ne-am referit la iubirea obişnuită, aşa cum o înţeleg în mod curent oamenii.

Iubirea pe care o cunoaşteţi voi nu este altceva decât un impuls biologic, care depinde de sistemul hormonal. O mică schimbare în echilibrul hormonal şi ceea ce credeaţi că este „adevărul suprem" dispare instantaneu. Voi faceţi o confuzie între iubire şi pasiune. Această distincţie este extrem de importantă.

Socrate spune: „Cel care practică misterele iubirii...".

Pasiunea nu reprezintă nici un mister. Ea este un simplu joc biologic; orice animal, orice pasăre, orice copac cunoaşte acest joc. Este evident că iubirea care ascunde un mister este complet diferită de cea cu care sunteţi familiarizaţi voi.

Cel care practică misterele iubirii nu mai este în contact cu o simplă reflexie, ci cu adevărul însuşi.

Acest tip de iubire, aflată în contact cu adevărul însuşi, nu se poate naşte din corpul fizic, ci doar din conştiinţă, din esenţa cea mai intimă a fiinţei omului. Pasiunea este o reacţie a corpului. Iubirea se naşte însă din interiorul conştiinţei. Din păcate, oamenii nu îşi cunosc propria conştiinţă, iar confuzia este perpetuată de la o generaţie la alta. Ei confundă pasiunea trupească cu iubirea.

Foarte puţini oameni care au trăit vreodată pe pământ au cunoscut iubirea. Ei s-au scufundat în liniştea şi în pacea sufletului, descoperind aici fiinţa lor interioară, spiritul divin. Atunci când intri în contact cu spiritul divin, iubirea devine umbra ta. Oriunde te-ai duce, ea nu te va mai părăsi niciodată.

Ceea ce voi numiţi iubire la ora actuală are legătură cu altcineva. Iubirea adevărată nu este însă un fenomen relaţional (nu are legătură cu o altă persoană). Ea nu poate fi primită sau dăruită. O poţi descoperi dacă îţi ţii palmele deschise, dar nu şi dacă ţii pumnii încleştaţi. Ori de câte ori vă încleştaţi pumnii, în interiorul lor nu mai există nimic. Ori de câte ori vă deschideţi palmele, întreaga existenţă vi se pune la dispoziţie.

Socrate avea perfectă dreptate: numai cel care cunoaşte iubirea poate cunoaşte adevărul, pentru simplul motiv că iubirea şi adevărul sunt nume diferite ale aceleiaşi experienţe. Cine nu

cunoaşte adevărul, cu siguranţă nu cunoaşte nici iubirea.

Pentru cel care doreşte să descopere această binecuvântare a naturii umane nu poate exista un maestru mai bun decât iubirea.

IUBIREA

Cuvântul englezesc *love* (n.n. iubire) provine din sanscritul *lobha,* care înseamnă lăcomie. După părerea mea, nu este vorba de o simplă coincidenţă. Există probabil o anumită explicaţie care stă la baza acestei aparente coincidenţe. Adevărul este că, dacă este digerată foarte bine, lăcomia se poate transforma în iubire.

Iubirea înseamnă a împărtăşi. Lăcomia înseamnă a aduna pentru tine. Lăcomia nu îşi doreşte altceva decât să acumuleze; ea nu dăruieşte niciodată. Iubirea nu face decât să dăruiască şi nu cere niciodată nimic pentru sine. Ea este necondiţionată. Există probabil o explicaţie alchimică pentru care în limba engleză *lobha* a devenit *Iove.* Procesul alchimic al evoluţiei interioare transformă *lobha* în iubire.

IUBIREA OBIŞNUITA

Iubirea înseamnă cu totul altceva decât ceea ce înţeleg în mod obişnuit oamenii prin acest termen. Iubirea obişnuită nu este decât o mascaradă. în spatele ei se ascunde cu totul altceva. Adevărata iubire are o natură complet diferită.

Iubirea obişnuită nu face decât să ceară. Adevărata iubire nu cere nimic; ea dăruieşte. Unica ei bucurie este dăruirea de sine.

Iubirea obişnuită are mult prea multe pretenţii. Iubirea adevărată nu cere nimic; ea este, pur şi simplu. Iubirea obişnuită îţi dă o stare de leşin, de greaţă, te sufocă. Cea autentică hrăneşte sufletul, îl fortifică. Iubirea obişnuită nu hrăneşte decât egoul. Ea nu hrăneşte şinele real, ci pe cel iluzoriu. Reţineţi: iluzoriul nu poate fi alimentat decât cu o hrană iluzorie, la fel cum realitatea nu poate creşte decât dacă este hrănită cu ceva real.

Deveniţi slujitori ai iubirii adevărate; altfel spus, ai iubirii de o puritate extremă. Dăruiţi, împărtăşiţi cu ceilalţi tot ce aveţi, şi bucuraţi-vă de această dăruire. Nu o transformaţi într-o datorie, căci atunci, întreaga bucurie se va pierde. Atunci când dăruiţi ceva, nu consideraţi nici o clipă că celălalt vă rămâne obligat. Iubirea nu creează obligaţii. Dimpotrivă, atunci când altcineva îţi primeşte iubirea, *tu* eşti cel care se simte obligat. Iubirea este întotdeauna recunoscătoare că a fost primită.

Iubirea nu aşteaptă niciodată să fie răsplătită, să i se mulţumească. Atunci când primeşte mulţumiri, ea rămâne întotdeauna surprinsă. Ce-i drept, este o surpriză plăcută, căci nu se aştepta la acest lucru.

Iubirea adevărată nu se simte niciodată frustrată, căci nu are aşteptări. în schimb, iubirea comună nu se simte niciodată împlinită, aşteaptă prea mult şi nu consideră niciodată că a primit suficient pentru serviciile sale. Iubirea obişnuită este sinonimă cu frustrarea, în timp ce iubirea autentică aduce cu sine o stare de împlinire.

Atunci când spun: „Fiţi slujitorii iubirii", nu vreau să spun în nici un caz că trebuie să deveniţi slujitorii celui pe care

îl iubiţi. Nici vorbă de aşa ceva! Nu deveniţi slujitorii cuiva, ci ai *iubirii.* Slujiţi ideea pură de iubire. Iubitul sau iubita reprezintă una din multele forme ale acestei iubiri, dar existenţa în ansamblul ei este plină de asemenea forme. Practic, ea nu conţine altceva decât forme ale iubirii pure. 0 floare este o asemenea idee. Luna este o altă formă de iubire pură. Iubitul sau iubita, copilul, mama, tatăl, fratele - toate sunt idei pure, forme de iubire, valuri la suprafaţa marelui ocean al iubirii. Nu pierdeţi niciodată din vedere acest lucru: iubitul sau iubita dumneavoastră nu sunt altceva decât expresii minuscule ale marii iubiri.

Deveniţi slujitori ai iubirii folosindu-vă de iubitul sau iubita dumneavoastră, ferindu-vă să vă ataşaţi însă de el/ea. Dacă nu vă veţi ataşa de iubit(ă), veţi constata că iubirea dumneavoastră ajunge la apogeu. De îndată ce apare ataşamentul, iubirea începe să decadă. Ataşamentul este un fel de forţă a gravitaţiei; lipsa de ataşament este o graţie, un zbor. Ceea ce oamenii numesc iubire nu este altceva decât o formă de ataşament; iubirea autentică este sinonimă cu detaşarea.

Iubirea comună îşi face tot timpul griji. Cea adevărată ţine cont de starea partenerului, dar nu îşi face niciodată griji. Atunci când iubeşti cu adevărat pe cineva, ţii cont de nevoile sale, dar nu îţi faci griji în legătură cu fanteziile lui stupide. îi respecţi necesităţile, dar nu faci nimic pentru a-i respecta dorinţele bolnave. Dacă ai proceda altfel, nu i-ai face nici un bine. De pildă, nu faci nimic pentru egoul lui, deşi acesta este foarte solicitant. Oamenii foarte ataşaţi, care îşi fac tot timpul griji pentru celălalt, le împlinesc toate dorinţele egotice, otrăvindu-şi astfel singuri partenerii. Respectul faţă de partener înseamnă să discerni între nevoile sale reale şi cele ale egoului, împlinindu-le pe primele, dar nu şi pe cele din urmă.

Iubirea este plină de compasiune, dar nu își face niciodată griji. Uneori este de-a dreptul dură, căci acest lucru se dovedește necesar. Alteori pare foarte distantă, sau chiar rece. Dacă această atitudine se dovedește folositoare pentru partener, ea nu ezită nici o clipă să o adopte. Pe scurt, oricare ar fi necesitățile reale ale partenerului, iubirea ține cont de ele, dar nu își face niciodată griji. Ea nu se grăbește să împlinească nici o nevoie care nu este autentică.

Meditați asupra iubirii, experimentați. Ea reprezintă experiența supremă în viață, iar cei care trăiesc fără să facă experiențe cu ea nu vor cunoaște niciodată viața. Ei vor rămâne la suprafața ei, fără a-i cunoaște vreodată profunzimile.

întreaga mea învățătură este orientată către iubire. Nu m-ar deranja deloc să renunț la cuvântul *Dumnezeu,* dar nu aș putea renunța nici o clipă la cuvântul *iubire.* Dacă ar trebui să aleg între cele două cuvinte, aș alege fără doar și poate *iubirea.* Aș uita cu totul de Dumnezeu, căci cei care cunosc iubirea îl vor cunoaște automat și pe Dumnezeu. Afirmația inversă nu este însă adevărată. Cei care se gândesc la Dumnezeu într-o manieră filozofică nu vor afla niciodată ce este iubirea (și oricum, nu îl vor cunoaște nici pe Dumnezeu).

DISTINCŢIA INTRE IUBIREA REALĂ ŞI CEA AMĂGITOARE - PRIMUL PAS

Iubeşte-te pe tine însuţi şi contemplă - astăzi, mâine, de-a pururi.

Vom începe astăzi cu una dintre cele mai profunde învăţături ale lui Gautama Buddha.

Iubeşte-te pe tine însuţi.

Toate celelalte tradiţii ale lumii, toate civilizaţiile, culturile şi religiile, v-au învăţat de-a lungul timpului o filozofie opusă. Ele v-au spus: *Iubeşte-i pe ceilalţi, nu pe tine însuţi.* Există o anumită strategie plină de viclenie în spatele învăţăturii lor.

Iubirea este hrana sufletului. La fel cum alimentele hrănesc trupul fizic, iubirea hrăneşte sufletul. Dacă trupul nu primeşte alimentele de care are nevoie, el devine slab. La fel se petrec lucrurile şi cu sufletul. Dacă nu beneficiază de iubirea de care are nevoie, devine slab, se poate chiar îmbolnăvi. Nici un stat, nici o biserică, nici un politician nu şi-a dorit vreodată ca oamenii să aibă suflete puternice, căci orice persoană înzestrată cu o energie spirituală puternică va fi înclinată către revoltă.

Iubirea face din om un revoluţionar. Ea îi dă aripi, împingându-l să zboare cât mai sus. îi oferă o perspectivă mai amplă asupra lucrurilor, astfel încât nimeni nu îl mai poate amăgi, exploata, oprima. Pe de altă parte, preoţii şi politicienii nu pot supravieţui decât sugând sângele oamenilor. Ei trăiesc din exploatarea acestora.

Orice preot şi orice politician reprezintă un parazit. Ei au găsit metoda cea mai sigură, 100% garantată, de a-i face

pe oameni nişte fiinţe slabe din punct de vedere spiritual. Le-au spus: *Nu te iubi pe tine însuţi,* ştiind prea bine că cine nu se iubeşte pe sine nu îi poate iubi cu adevărat nici pe alţii. învăţătura lor este foarte perfidă. Ei le spun oamenilor: *Iubeşte-i pe ceilalţi,* ştiind însă că acest lucru este imposibil în măsura în care nu te iubeşti mai întâi pe tine însuţi. Continuă să le spună în permanenţă: *Iubeşte-i pe ceilalţi, iubeşte umanitatea, iubeşte-l pe Dumnezeu. Iubeşte natura, iubeşte-ţi soţul sau soţia, părinţii, copiii. Dar nu te iubi pe tine însuţi,* căci, în viziunea lor, iubirea de sine este egoistă. Nimic nu este atât de condamnat în această lume ca iubirea de sine.

Nu s-au limitat însă la atâta. Au început să îşi argumenteze filozofia, dându-i o aparenţă logică. Ei spun: „Dacă te iubeşti pe tine însuţi, vei deveni un om egoist, un narcisist". Această afirmaţie este falsă.

Cel care se iubeşte cu adevărat pe sine descoperă că în interiorul său nu există nici un ego. Egoul apare din iubirea celorlalţi *fără* a te iubi pe tine însuţi, mai bine zis din *încercarea* de a-i iubi pe ceilalţi. Deloc întâmplător, misionarii, reformatorii sociali, marii slujitori ai societăţii - au cele mai mari egouri, căci se consideră superiori celorlalţi. Ei nu sunt oameni obişnuiţi, nu se iubesc pe ei înşişi, ci iubesc umanitatea, îşi iubesc idealurile, îl iubesc pe Dumnezeu.

Iubirea lor este însă falsă, căci este lipsită de rădăcini.

Cel care se iubeşte pe sine face primul pas către iubirea adevărată. Este ca şi cum ai arunca o pietricică în apa liniştită a unui lac. Prima undă circulară apare în imediata apropiere a locului în care a căzut piatra şi este foarte mică. Acest lucru este natural. Unde altundeva ar putea apărea? Unda nu stă însă pe loc. Ea continuă să se dilate, devenind din ce în ce mai mare, până când atinge malul cel mai îndepărtat al lacului. Dacă blochezi prima undă, cea din apropierea pietrei, blochezi practic întregul proces.

Nu vei mai obţine astfel o undă care să atingă malul opus, care să călătorească până la capăt.

Preoţii şi politicienii cunosc foarte bine acest fenomen. Ei ştiu că dacă îi împiedici pe oameni să se iubească pe sine, le distrugi practic capacitatea de a iubi. Orice ar crede ei despre iubire va fi de acum înainte ceva amăgitor, o minciună. De pildă, ar putea-o confunda cu datoria. Cuvântul datorie este un cuvânt murdar. Părinţii îşi fac datoria faţă de copii. La rândul lor, aceştia sunt obligaţi să îşi facă datoria faţă de părinţi. Soţia îşi face datoria faţă de soţ, şi invers. Ce legătură au toate aceste lucruri cu iubirea?

Iubirea nu are simţul datoriei. Orice îndatorire este o povară, o formalitate. Iubirea înseamnă bucurie, comuniune, dăruire. Ea nu este formală, ci informală. Omul care iubeşte nu consideră niciodată că a făcut suficient. El este convins că ar fi putut face mai mult pentru celălalt. El nu se gândeşte niciodată în termenii: „Acum, îmi este obligat“. Dimpotrivă, se simte obligat el însuşi, căci iubirea sa a fost primită, pentru că darul său a fost acceptat.

Omul care îşi face datoria gândeşte altfel: „Sunt un om superior, ieşit din comun, spiritual. Priviţi cum îi slujesc pe cei din jur!“ Aceşti slujitori ai umanităţii sunt cei mai perverşi oameni din lume. Dacă oamenii ar scăpa de ei, ar simţi o mare uşurare. Oamenii ar dansa, ar cânta, s-ar bucura din nou.

Secole la rând, rădăcinile voastre au fost tăiate, otrăvite. Aţi învăţat să vă temeţi de iubirea de sine - şi fără ea iubirea altora nu este posibilă. Cine se iubeşte pe sine se şi respectă pe sine. Cine se respectă pe sine îi respectă şi pe ceilalţi, ştiind foarte bine că: „Aşa cum sunt eu, sunt şi ei. De vreme ce eu mă bucur de iubire, de respect, de demnitate, cu siguranţă la fel se bucură şi ei“. El ştie că, în esenţă, noi suntem una, că principiile din care suntem alcătuiţi sunt aceleaşi. Ascultăm cu toţii de aceeaşi lege. Buddha a afirmat literal acest lucru: *Aes dhammo sanantano* - Ascultăm cu toţii de aceeaşi lege eternă. La nivelul detaliilor părem uşor diferiţi de

ceilalţi. Acest lucru creează varietate, frumuseţe. La nivelul esenţei însă, facem cu toţii parte integrantă din aceeaşi natură.

Cel care se iubeşte pe sine se bucură atât de mult de iubirea sa, devine atât de fericit, încât iubirea lui începe să se reverse şi în afara lui, asupra celorlalţi. Acest lucru este absolut garantat, căci este o lege a iubirii! Iubirea nu poate exista dacă nu intră în comuniune cu altcineva. Nu poţi să te iubeşti la infinit numai pe tine însuţi... Ajungi să înţelegi destul de rapid că dacă iubirea unei singure persoane este atât de beatifică, această fericire poate deveni chiar mai mare dacă o împărtăşeşti cu alţii.

Unda se propagă treptat, din ce în ce mai departe, începi să iubeşti alţi oameni, apoi animalele, păsările, copacii, pietrele. Iubirea ta poate umple întregul univers. Un singur om este de ajuns pentru a umple întregul univers cu iubirea sa, la fel cum o pietricică, oricât de mică, poate umple întregul lac cu undele provocate de ea.

Numai un Buddha poate spune: *lubeşte-te pe tine însuţi.* Nici un preot, nici un politician nu va fi de acord cu el, căci acest îndemn le va distruge întregul edificiu, întreaga lor structură de exploatare. Dacă omului nu i se permite să se iubească pe sine, spiritul său devine din ce în ce mai slab. Corpul său poate creşte, dar el nu va cunoaşte creşterea interioară, căci sufletul său nu va fi hrănit. Va rămâne un simplu corp, aproape lipsit de suflet, sau mai bine zis, doar cu un potenţial sufletesc. Sufletul său rămâne o sămânţă şi nu va înflori până când nu va găsi solul propice pentru a se dezvolta, care este solul iubirii. Cei care urmează îndemnul stupid: *Nu te iubi pe tine însuţi* nu vor descoperi niciodată acest sol.

Eu vă învăţ să începeţi prin a vă iubi pe voi înşivă. Acest lucru nu are nimic de-a face cu egoul. Lumina iubirii adevărate este atât de mare încât egoul nu poate subzista în ea. Dacă iubirea voastră este focalizată asupra celorlalţi, veţi continua să trăiţi în

întuneric. Aprindeţi mai întâi de toate lumina în interiorul fiinţei voastre. Deveniţi voi înşivă un far. Lăsaţi lumina iubirii să alunge întunericul din fiinţa voastră, să vă hrănească şi să vă fortifice, transformându-vă într-o putere spirituală imensă.

Când sufletul vostru va deveni puternic, veţi înţelege că nu puteţi muri, că sunteţi nemuritori, eterni. Iubirea este primul factor care permite accesul la eternitate. Ea este singura experienţă care transcende timpul. Aşa se explică de ce îndrăgostiţii nu se tem niciodată de moarte. Iubirea nu cunoaşte moartea. Un singur moment de iubire înseamnă mai mult decât o întreagă eternitate.

Iubirea trebuie să înceapă însă de undeva. Acesta este primul pas:

Iubeşte-te pe tine însuţi.

Nu vă mai condamnaţi singuri. Toată lumea v-a condamnat până acum, şi voi aţi acceptat această condamnare, facându-vă singuri rău. Nimeni nu se consideră suficient de demn, o creatură minunată a lui Dumnezeu. Nimeni nu mai crede astăzi că universul are nevoie de el. Aceasta este o idee otrăvitoare, dar nu este de mirare, căci aţi fost otrăviţi. Aţi fost otrăviţi încă de la prima gură de lapte supt de la sânul mamei. Acesta este trecutul umanităţii: o ceaţă întunecată a condamnării de sine. Dacă vă condamnaţi singuri, cum veţi mai putea creşte? Cum vă veţi mai putea maturiza? Cum veţi mai putea adora existenţa? Dacă nu sunteţi capabili să adoraţi existenţa din interiorul fiinţei voastre, nu o veţi putea adora nici în alte persoane. Acest lucru va fi imposibil.

Nu veţi putea deveni parte integrantă a totalităţii dacă nu puteţi respecta divinitatea din fiinţa voastră. Voi sunteţi gazda, iar Dumnezeu este oaspetele vostru. Nu puteţi înţelege însă acest lucru, că Dumnezeu v-a ales ca vehicul, decât' iubindu-vă singuri. Alegându-vă ca vehicul, el a arătat că vă respectă, că vă iubeşte. Prin simplul act de creaţie, el v-a demonstrat iubirea sa. Nu v-a creat deloc accidental. V-a dăruit un destin, v-a înzestrat cu un

anumit potenţial, cu o mare slavă pe care o puteţi atinge. Este adevărat: Dumnezeu l-a creat pe om după chipul şi asemănarea sa. Omul trebuie să devină un Dumnezeu. Până când nu va deveni el însuşi una cu Dumnezeu, el nu va cunoaşte împlinirea, adevărata mulţumire.

Cum puteţi deveni însă una cu Dumnezeu? Preoţii voştri v-au spus dintotdeauna că sunteţi nişte păcătoşi, predestinaţi să ajungeţi în iad. V-au învăţat să vă temeţi de iubirea de sine mai presus de orice. S-au dovedit astfel foarte perfizi, căci au tăiat însăşi rădăcina iubirii în fiinţa voastră. Nu există în întreaga lume o profesie mai ticăloasă şi mai perfidă decât cea de preot. Apoi v-au spus: „Iubiţi-vă aproapele". Ar fi o mare performanţă!

V-au spus: „Iubiţi umanitatea, patria-mamă, viaţa, existenţa, pe Dumnezeu". Cuvinte mari, dar complet goale de vreun conţinut. Cine s-a întâlnit vreodată cu umanitatea? Omul nu se poate întâlni decât cu alte fiinţe umane, şi a fost învăţat de mic să condamne prima fiinţă umană pe care a cunoscut-o - pe el însuşi.

Voi nu v-aţi respectat niciodată, nu v-aţi iubit. Unicul lucru pe care îl cunoaşteţi este să condamnaţi. De aceea, vă risipiţi întreaga viaţă condamnându-i pe ceilalţi. Aşa se explică de ce oamenii îşi bagă nasul în treburile tuturor celorlalţi. Cum ar putea face altfel? Aceasta pare singura lor cale de scăpare: să scoată în evidenţă greşelile celorlalţi, să le dea o amplitudine cât mai mare, să exagereze, pentru a scăpa de tirania propriilor păcate. Aşa se explică de ce există atâta spirit critic şi atâta lipsă de iubire în această lume.

După părerea mea, aceasta este una din cele mai profunde *sutra-t* ale lui Buddha. Numai un om iluminat poate afirma aşa ceva.

El spune: *Iubeşte-te pe tine însuţi...* Această tehnică poate deveni fundamentul unei transformări radicale. Nu vă temeţi să vă iubiţi pe voi înşivă. Iubiţi-vă din toată inima şi veţi fi surprinşi să

constataţi că începând din momentul în care v-aţi eliberat de orice condamnare de sine, de orice lipsă de respect faţă de sine, de ideea de păcat originar, începând din clipa în care vă veţi considera valoros şi iubit de existenţă, în viaţa voastră se va revărsa o mare binecuvântare. începând din acel moment, îi veţi vedea pe ceilalţi în adevărata lor lumină şi veţi cunoaşte compasiunea. Nu va fi însă o compasiune cultivată, ci una
naturală, născută spontan.

Cel care se iubeşte pe sine învaţă foarte rapid meditaţia, căci aceasta nu înseamnă altceva decât să fii cu tine însuţi. Dacă te urăşti singur, aşa cum procedaţi voi, căci aşa v-au învăţat religiile voastre, cum te mai poţi simţi confortabil în propria ta companie? Meditaţia nu înseamnă altceva decât să te bucuri de solitudine, să fii tu însuţi, să te bucuri de propria prezenţă.

Meditaţia nu reprezintă o relaţie. Ea nu necesită un partener. Fiinţa îşi este suficientă sieşi. Ea se scaldă în propria sa lumină, în propria sa slavă. Omul se bucură pentru simplul motiv că trăieşte, că *este.*

Cel mai mare miracol din lume este faptul că există*m*. *Existenţa* este miracolul suprem, iar meditaţia deschide poarta către împlinirea acestui miracol. Nu poate medita însă decât omul care se iubeşte pe sine. Cine nu se iubeşte, nu face altceva decât să se evite singur, să se distanţeze de propria sa existenţă. Cui îi place să privească o faţă urâtă? La fel, cine îşi doreşte să se scufunde într-o existenţă urâtă, să pătrundă în propriul noroi, în propriul întuneric? Cine doreşte să pătrundă în iadul său interior? Mai bine să acopere întregul mormânt cu flori şi să încerce să fugă cât mai departe.

Aşa se explică de ce oamenii caută tot timpul compania altor persoane. Ei nu suportă să rămână singuri. Nu îşi suportă propria companie. Oricine este binevenit, numai să nu rămână singuri. Se

duc la cinematograf şi se uită timp de trei ore la un film stupid, citesc un roman poliţist, pierzând timpul cu bună ştiinţă. Citesc la infinit aceleaşi ziare, cu aceleaşi ştiri idioate, numai ca să îşi ocupe mintea cu ceva. Joacă şah sau cărţi, numai ca să-şi

omoare timpul - de parcă ar avea la dispoziţie tot timpul din lume!

Noi nu avem prea mult timp la dispoziţie. Şederea noastră pe pământ este limitată, iar scopul ei este să creştem din punct de vedere spiritual, să fim, să ne bucurăm.

Aceasta este consecinţa educaţiei greşite pe care am primit-o cu toţii: ne evităm singuri. Oamenii stau 5-6 ore în şir în faţa televizoarelor, privind hipnotizaţi programele altora. în medie, un american priveşte într-o zi 5 ore la televizor, iar această boală se răspândeşte cu repeziciune în întreaga lume. La urma urmei, ce este atât de interesant în programele TV? Ce obţii atât de valoros privindu-le? Nimic, decât o stare de sănătate deteriorată...

Lucrurile nu s-au schimbat prea mult de-a lungul timpului. Chiar şi pe vremea când nu existau televizoare, oamenii îşi căutau distracţiile în altă parte. Problema lor a rămas aceeaşi: să se evite singuri, pentru că se consideră urâţi. De unde se naşte această problemă? Responsabili pentru ea sunt preoţii, papii, *shankaracharya*-şii. Ei v-au deformat feţele, şi au reuşit de minune. Acum, toată lumea pare urâtă.

Orice copil se naşte cu o mare frumuseţe. De îndată ce începe să crească, aceasta pălеşte însă, din cauza educaţiei primite de la adulţi. El ajunge să se simtă hidos, paralizat, dezechilibrat. Treptat, devine atât de dezgustat de propria sa fiinţă încât este dispus să stea cu oricine, numai să îşi evite compania. Preferă să se ducă la o prostituată, numai să nu rămână singur.

lubeşte-te pe tine însuţi, a spus Buddha. Acest îndemn poate transforma întreaga lume. El poate distruge întregul

trecut hidos al umanităţii, vestind o eră nouă, cu o umanitate nouă.

De aceea insist eu atât de mult asupra iubirii. Dar iubirea începe cu tine însuţi. Abia apoi începe să se răspândească în jur. Acest lucru se realizează de la sine, nu este ceva ce trebuie făcut.

lubeşte-te pe tine însuţi, spune Buddha, după care adaugă imediat: *şi contemplă.* Asta înseamnă meditaţia. Acesta este numele dat de Buddha meditaţiei. Prima cerinţă este însă să te iubeşti pe tine însuţi, *abia apoi* să contempli. Dacă nu te iubeşti pe tine însuţi, dar faci greşeala să începi să contempli lumea din jur, rişti să te sinucizi! Mulţi budişti simt nevoia să se sinucidă, tocmai din cauză că nu acordă o importanţă suficient de mare primei părţi a *sutra-e*i. Ei se grăbesc să sară la partea a doua: *Contemplă-te pe tine însuţi.* Personal, nu am întâlnit nici un comentariu referitor la *Dhammapada* sau alte *sutra-e* ale lui Buddha care să insiste asupra iubirii de sine.

Socrate spune: „Cunoaşte-te pe tine însuţi“. Buddha spune: „Iubeşte-te pe tine însuţi“. Buddha are mai multă dreptate decât Socrate, căci dacă nu te iubeşti pe tine însuţi, nu te vei putea cunoaşte niciodată în profunzime. Cunoaşterea vine întotdeauna ulterior. Iubirea este cea care pregăteşte terenul. Ea reprezintă calea corectă a cunoaşterii de sine.

Am locuit odată la un călugăr budist, pe nume Jagdish Kashyap, decedat la ora actuală. A fost un om bun. Odată, vorbeam de *Dhammapada* şi când am ajuns la această *sutra,* a început să vorbească despre cunoaşterea de sine, ca şi cum nu ar fi citit deloc prima parte a *sutra-e*i. A sărit pur şi simplu peste ea.

I-am spus atunci lui Bikshu Jagdish Kashyap: „Stai! Ai uitat ceva absolut esenţial. Contemplarea de sine nu reprezintă decât al doilea pas care trebuie făcut, iar tu o transformi în primul pas. Este imposibil ca ea să fie primul pas“.

A citit din nou *sutra,* după care mi-a spus, cu ochii măriţi de uimire: „Am citit *Dhammapada* o viaţă întreagă. Probabil că am

citit această *sutra* de un milion de ori. în loc de rugăciunea de dimineaţă, eu recit *Dhammapada,* pe care o ştiu pe de rost. Şi totuşi, nu m-am gândit niciodată până acum că *„Iubeşte-te pe tine însuţi"* reprezintă prima parte a meditaţiei, iar contemplarea de sine doar a doua parte".

La fel se petrec lucrurile cu milioane de budişti din întreaga lume, inclusiv cu neo-budiştii occidentali. Occidentul l-a descoperit pe Buddha, este pregătit să-l înţeleagă, dar comite aceeaşi greşeală ca adepţii săi orientali. Nimeni nu crede că iubirea de sine reprezintă temelia cunoaşterii de sine... căci până când nu ajungi să te iubeşti pe tine însuţi, nu poţi sta faţă în faţă cu tine. Te eviţi singur. Chiar şi contemplarea poate fi o cale de a te evita.

Deci, mai întâi de toate: *Iubeşte-te pe tine însuţi,* iar apoi *contemplă - astăzi, mâine, de-a pururi.*

Creaţi în jurul vostru o energie a iubirii. Iubiţi-vă trupul şi mintea, deopotrivă. Iubiţi-vă întregul mecanism, organismul în ansamblul lui. Altfel spus, acceptaţi-vă aşa cum sunteţi. Nu mai încercaţi să reprimaţi nimic din fiinţa voastră. Omul reprimă doar ceea ce urăşte, doar ceea ce doreşte să suprime. Dacă veţi continua să reprimaţi, cum credeţi că veţi reuşi să contemplaţi? Se ştie: nu îţi poţi privi în ochi duşmanul; nu îţi poţi privi în ochi decât iubitul (iubita). Dacă nu veţi deveni propriul dumneavoastră iubit sau propria dumneavoastră iubită, nu vă veţi putea privi în ochi, în faţă, în realitatea dumneavoastră profundă.

Contemplaţia înseamnă meditaţie. Este numele pe care îl acordă Buddha meditaţiei. Este un cuvânt-cheie. Buddha vrea să spună: vegheaţi, fiţi lucizi, nu fiţi inconştienţi. Nu vă mai comportaţi ca şi cum aţi dormi. Nu mai acţionaţi la fel ca o maşină, ca un automat. Din păcate, aceasta este modalitatea în care funcţionează majoritatea oamenilor.

Mike s-a mutat de puţin timp într-un apartament nou, aşa că

s-a decis să facă cunoştinţă cu vecinul de vizavi. A sunat la uşă şi a rămas plăcut surprins să vadă apărând în faţa sa o blondă tânără într-un neglijeu sumar.

Fâstâcit, Mike a privit-o drept în ochi şi i-a spus:

- Bună! Sunt zahărul tău de vizavi. Pot să împrumut o ceaşcă de vecin?

Oamenii trăiesc inconştient. Ei nu realizează ce spun, ce fac - nu sunt deloc atenţi. Emit tot timpul presupuneri, dar nu văd ceea ce le iese în faţă. în special, nu au o perspectivă interioară. Ar fi şi imposibil. Aceasta nu poate apărea decât prin cultivarea atenţiei. Un om cu adevărat lucid poate vedea chiar şi cu ochii închişi. Voi nu puteţi vedea nici când ţineţi ochii deschişi. Faceţi presupuneri, proiectaţi, vă băgaţi unde nu vă fierbe oala, vă impuneţi punctul de vedere, dar sunteţi orbi.

Grace stătea pe canapeaua psihiatrului.

- închide ochii şi relaxează-te, i-a spus acesta. Voi încerca un experiment.

Doctorul a scos din buzunar un mic port-chei din piele, cu fermoar, l-a deschis şi a zornăit cheile.

- Ce îţi evocă acest sunet? a întrebat-o el.
- O partidă de sex, i-a susurat Grace.

Doctorul şi-a băgat cheile la loc şi a atins-o pe Grace cu port-cheiul din piele. Corpul fetei s-a cutremurat.

- Şi această senzaţie?
- Tot o partidă de sex, i-a răspuns agitată Grace.
- Acum deschide ochii, i-a spus doctorul, şi explică- mi de ce ţi-au evocat cele două senzaţii o partidă de sex.

Genele fetei au fluturat de câteva ori, ezitând. Văzând port-cheiul din mâinile doctorului, obrajii lui Grace s-au făcut ca focul.

- Ăă... Ei bine... Ca să fiu sinceră, când am auzit primul zornăit, m-am gândit că este fermoarul de la pantalonii tăi...

Mintea nu face altceva decât să proiecteze continuu. Ea interferează în permanenţă cu realitatea, dându-i forme şi culori diferite de cele reale. Mintea nu vă permite niciodată să vedeţi ceea ce este, ci numai *ce doreşte ea* să vedeţi.

Cândva, oamenii de ştiinţă credeau că ochii, urechile, nasul şi celelalte simţuri umane reprezintă deschizături către realitate, punţi care fac legătura între conştiinţa omului şi aceasta. între timp, percepţia lor s-a schimbat. La ora actuală, ei afirmă că simţurile şi mintea nu reprezintă deschizături către realitate, ci gardieni care ne împiedică accesul la ea. Doar două procente din această realitate reuşeşte să ajungă la noi. 98% din ea ne rămâne străină. Nici chiar cele două procente care ajung la noi nu mai seamănă cu cele reale, căci trec prin nenumărate bariere, trebuind să se conformeze unui mare număr de filtre, astfel încât atunci când ajung la noi, ele nu mai seamănă deloc cu originalul.

Meditaţia înseamnă renunţarea la minte, pentru ca aceasta să nu mai interfereze cu realitatea, astfel încât să poţi vedea lucrurile exact aşa cum sunt.

în fond, de ce interferează mintea? Pentru că este creată de societate. Ea este agentul societăţii în interiorul fiinţei voastre. Reţineţi: mintea voastră nu se află în serviciul vostru! Vă aparţine, dar nu se află în serviciul vostru. Face parte din conspiraţia împotriva voastră. Este o minte condiţionată de societate. Aceasta a implantat foarte multe lucruri în ea. Este un slujitor al societăţii, nu al vostru, deşi vă aparţine. Dacă sunteţi creştin, funcţionează ca un agent al bisericii creştine. Dacă sunteţi hindus, este o minte hindusă. Dacă sunteţi budist, aveţi o minte budistă. Realitatea nu este nici creştină, nici hindusă, nici budistă. Ea pur şi simplu este.

Este necesar să renunţaţi la această minte - la mintea comunistă, catolică, protestantă... Pe pământ există 3.000 de religii, mai mari sau mai mici, secte minuscule, secte în interiorul sectelor. 3.000 în total. De aceea, există 3.000 de tipuri diferite de minte numai din acest punct de vedere, iar realitatea este una singură, adevărul este numai unul!

Meditaţia înseamnă să renunţi la minte şi să contempli. Primul pas - *iubeşte-te pe tine însuţi* - vă va ajuta enorm în această direcţie. Prin iubirea de sine aţi distrus deja o mare parte din prostiile pe care le-a implantat societatea în fiinţa voastră. Aţi devenit astfel mult mai liberi de condiţionarea impusă de ea.

Cel de-al doilea pas constă în simpla *contemplare.* Buddha nu spune ce anume trebuie contemplat. Totul! Dacă mergeţi, contemplaţi-vă mersul. Dacă mâncaţi, contemplaţi felul în care mâncaţi. Dacă faceţi duş, contemplaţi acest lucru, felul în care vă stropeşte apa, atingerea ei, temperatura, fiorul care vă trece prin şira spinării. Contemplaţi totul, *astăzi, mâine şi de-a pururi.*

Va veni astfel un moment în care vă veţi putea contempla chiar şi somnul. Acesta este ultimul pas în arta contemplaţiei. Corpul adoarme, dar cineva rămâne treaz, contemplând somnul său. Acesta este apogeul contemplaţiei. La ora actuală, lucrurile stau chiar pe dos: corpul vostru este treaz, dar voi dormiţi. Atunci, veţi rămâne treji chiar şi când corpul va adormi.

Corpul are nevoie de odihnă. Conştiinţa nu are însă nevoie de somn. Tocmai de aceea poartă acest nume: ea este conştientă, lucidă, trezită. Aceasta este natura ei. Corpul oboseşte, căci trăieşte sub imperiul legii gravitaţiei. Din cauza ei, oboseşte. Aşa se explică de ce alergarea, urcarea scărilor etc., vă oboseşte atât de rapid - pentru că gravitaţia vă trage în jos. Chiar şi simplul stat în picioare este obositor. Numai poziţia la orizontală este cât de cât odihnitoare pentru corp, căci atunci vă aflaţi la unison cu legea

gravitaţiei. De îndată ce vă ridicaţi într-o poziţie verticală, vă împotriviţi acestei legi: sângele începe să urce către cap, opunându-se gravitaţiei. Inima este nevoită să pompeze din greu.

Conştiinţa nu are însă nimic de-a face cu legea gravitaţiei; de aceea, ea nu oboseşte niciodată. Gravitaţia nu are nici o putere asupra conştiinţei. Aceasta nu este o piatră, nu are greutate. Funcţionează sub incidenţa unei legi complet diferite - legea graţiei, sau, după cum este cunoscută în Orient, legea levitaţiei. Gravitaţia te trage în jos. Levitaţia te trage în sus.

Corpul este tras în permanenţă în jos. De aceea, mai devreme sau mai târziu, va trebui să se odihnească într-un mormânt. Aceea va fi adevărata lui odihnă. Ce este făcut din ţărână se va întoarce în ţărână. Când corpul se întoarce la sursa din care a provenit, conflictul dispare. Atomii săi nu se pot odihni cu adevărat decât în mormânt.

în schimb, sufletul aspiră către înălţimi din ce în ce mai mari. Cu cât omul devine mai lucid, cu atât mai sus îl poartă aripile sale. întregul cer ajunge să-i aparţină.

Prin definiţie, omul este o întâlnire a cerului cu pământul, a sufletului cu corpul.

VIRTUŢILE EGOISMULUI

Reţineţi un lucru: dacă nu sunteţi egoişti, nu veţi putea fi niciodată altruişti. Dacă nu sunteţi egoişti, nu veţi putea scăpa de egoism. Numai o persoană extrem de egoistă poate face acest lucru. Pare un paradox; de aceea, va trebui să-l explicăm.

Ce înseamnă să fii egoist? în primul rând, să fii centrat în sine. în al doilea rând, să cauţi întotdeauna fericirea personală. Dacă eşti centrat în sine, vei fi egoist, orice ai face. Chiar dacă îi vei

sluji pe ceilalţi oameni, o vei face pentru că acest lucru îţi provoacă o anumită bucurie, pentru că îţi place să slujeşti, pentru că acest fapt te face fericit. Nu este în nici un caz vorba de datoria împlinită, de iubirea pentru umanitate, de sacrificiu de sine, de martiraj. Toate acestea sunt prostii. Pur şi simplu, acest lucru te face fericit. Te duci la spital şi îi ajuţi pe bolnavi, te duci printre săraci şi îi ajuţi, pentru că *îţi place.* Acest lucru te ajută să creşti, în adâncurile fiinţei, te simţi fericit.

Orice om centrat în sine caută fericirea personală. Tocmai în acest lucru constă frumuseţea sa: cu cât cauţi mai intens fericirea personală, cu atât mai mult îi vei ajuta pe cei din jur să o găsească pe a lor. Aceasta este singura posibilitate de a fi fericit în această lume. Dacă cei din jur nu sunt fericiţi, nici tu nu poţi fi fericit, căci nimeni nu este o insulă. Orice om face parte integrantă dintr-un continent uriaş. Dacă vrei să fii fericit, trebuie să-i ajuţi pe cei din jur să fie fericiţi. Numai atunci poţi fi cu adevărat fericit.

Trebuie să creezi în jurul tău o atmosferă de fericire. Dacă toţi cei din jur se simt trişti, cum ai putea fi fericit? Este imposibil să nu fii afectat. Nimeni nu este o piatră. Suntem cu toţii fiinţe delicate, extrem de sensibile. Dacă toţi cei din jur se simt nefericiţi, nefericirea lor sfârşeşte prin a te afecta. Nefericirea este extrem de infecţioasă, transmiţându-se la fel ca o epidemie. Dacă îi ajuţi pe alţii să fie fericiţi, vei fi şi tu fericit. Cei care doresc să descopere acest gen de fericire sunt întotdeauna interesaţi să-i facă pe ceilalţi fericiţi, dar nu de dragul lor, ci din interes. în adâncul sufletului său, ei doresc să fie ei înşişi fericiţi - de aceea îi ajută pe ceilalţi. Dacă toţi oamenii ar fi învăţaţi de mici să fie egoişti, întreaga lume ar fi mai fericită. Nefericirea ar dispărea de pe pământ.

Dacă vrei să fii sănătos, nu poţi trăi printre oameni bolnavi. Cum ţi-ai putea păstra în acest caz sănătatea? Ar fi

imposibil. Acest lucru s-ar împotrivi înseşi legilor naturii. Mai întâi, este nevoie să-i ajuţi pe ceilalţi să fie sănătoşi. Numai aşa vei putea fi tu însuţi sănătos.

Dacă îi veţi învăţa pe toţi oamenii să fie egoişti, din acest egoism generalizat se va naşte altruismul. în ultimă instanţă, altruismul nu înseamnă altceva decât egoism curat. La început pare orientat către ceilalţi, dar în final *tu* eşti cel care se simte împlinit. Cu cât numărul oamenilor fericiţi din jurul tău este mai mare, cu atât va fi mai plenară fericirea care va cădea asupra ta. Ea se transformă în beatitudine.

Atunci când trăieşte o stare atât de debordantă de fericire, omul simte nevoia să fie singur. îşi doreşte păstrarea intimităţii sale. Ar vrea să trăiască numai printre flori, bucurându-se de poezie şi de muzică. Ce om fericit şi-ar mai dori să meargă la război, să ucidă şi să se lase ucis de alţii? Cine s-ar mai gândi la crime şi la sinucidere? Numai oamenii lipsiţi de egoism pot face aşa ceva, căci ei nu au cunoscut niciodată fericirea supremă care se află în interiorul lor. Ei nu au experimentat niciodată fericirea stării de *a fi.* Nu au dansat niciodată, nu s-au bucurat niciodată de viaţă. Nu au cunoscut scânteia divină. Această scânteie nu se poate naşte decât dintr-o mare fericire interioară, dintr-o stare de saţietate, de împlinire.

Un om lipsit de egoism este dezrădăcinat, necentrat. Nevroza lui este profundă. El se împotriveşte naturii, deci nu poate fi sănătos şi integru. Se luptă cu curentul vieţii, cu existenţa. Pe scurt, încearcă să fie altruist. Un asemenea om nu poate fi însă altruist, căci numai un om egoist poate înţelege ce înseamnă altruismul.

Dacă eşti fericit, îţi poţi împărtăşi această fericire. Dacă nu eşti fericit, cum ai putea-o împărtăşi altora? Ca să împărţi cu altcineva, trebuie mai întâi să ai. Oamenii lipsiţi de egoism sunt întotdeauna serioşi, bolnavi sufleteşte, tulburaţi. Se simt nişte rataţi. Reţineţi: atunci când uiţi

să trăieşti, când nu te bucuri de viaţă, este normal să fii înclinat către sinucidere sau către crimă. Atunci când se simte nefericit, orice om este înclinat către distrugere.

Nefericirea este distructivă. Fericirea este creatoare. Nu există decât un singur tip de creativitate - cea născută din fericire, din beatitudine, din desfătare. Atunci când te bucuri, doreşti să creezi ceva, o jucărie pentru copilul tău, un poem, o pictură, ceva... Cum altfel ai putea exprima fericirea copleşitoare pe care ţi-o provoacă viaţa? Simţi nevoia să creezi ceva, orice. Dacă te simţi nefericit, ai vrea să distrugi ceva. Simţi nevoia să te faci politician, soldat, să creezi o situaţie în care să poţi distruge ceva, orice.

Aşa se explică de ce războaiele nu încetează niciodată pe pământ. Ele sunt un fel de boală. Politicienii vorbesc întruna despre pace, dar se pregătesc continuu pentru război. Mai mult, ei afirmă: „Ne pregătim pentru război tocmai ca să putem păstra pacea". Culmea ipocriziei! Dacă te pregăteşti pentru război, cum ai putea păstra pacea? Ca să poţi păstra pacea, ar trebui să te pregăteşti pentru ea!

Din acest motiv, orice generaţie nouă reprezintă un pericol pentru cea veche. Copiii nu îşi doresc altceva decât să fie fericiţi. Tinerii din ziua de azi sunt mult mai interesaţi de meditaţie, de iubire, de muzică, de dans... Politicienii din toată lumea au devenit speriaţi. Noua generaţie nu mai este interesată de politică, nici de aripa dreaptă, nici de cea stângă. Comunismul şi celelalte *ism-e* nu îi mai interesează pe tineri.

Un om fericit nu îşi aparţine decât sieşi. De ce s-ar înscrie el într-o organizaţie? Aceasta este calea cea mai sigură pentru a deveni nefericit - să te pierzi în mulţime. Cine nu îşi găseşte rădăcinile în propria lui fiinţă se va

simţi dezrădăcinat, iar acest lucru îl va tulbura foarte tare. El ştie că are nevoie de un sol în care să se fixeze; de aceea, se înscrie într-o organizaţie, într-un partid politic, într-un partid revoluţionar, într-o religie. Acesta nu este însă un sol fertil, ci un substitut.

Orice om ar trebui să îşi găsească rădăcinile în sine, căci fiinţa sa face parte integrantă din existenţă. Dacă te cramponezi de o mulţime exterioară, creşterea interioară devine imposibilă. Ajungi astfel într-o fundătură.

De aceea, eu nu vă învăţ să fiţi altruişti, pentru că ştiu că dacă vă veţi cultiva egoismul, veţi deveni automat altruişti. Dacă nu veţi cunoaşte egoismul, nu vă veţi cunoaşte pe voi înşivă, şi astfel, nu veţi putea intra în contact cu ceilalţi, căci aţi ratat primul pas.

Uitaţi de lumea exterioară, de societate, de utopii şi de Karl Marx. Uitaţi de toate aceste prostii. Vă aflaţi aici pentru câţiva ani. De aceea, bucuraţi-vă de existenţă, fiţi fericiţi, dansaţi şi iubiţi. Veţi constata că din această iubire şi din acest dans, din acest egoism profund, se va naşte un val de energie. Bucuria voastră va deveni atât de mare încât o veţi putea împărtăşi cu ceilalţi.

Adevăr vă spun: iubirea este unul din cele mai egoiste lucruri.

NU VĂ ATAŞAŢI DE NIMIC

„Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament. Atunci când iubeşti totul, nu eşti ataşat de nimic.

...Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii şi femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana preţioasă a libertăţii. în schimb, bărbatul şi femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu“.

- din *Cartea lui Mirdad,* de Mikhail Naimy

Cartea lui Mirdad este cartea mea preferată. Mirdad este un erou fictiv, dar afirmaţiile şi faptele sale au o importanţă deosebită. De aceea, cartea nu ar trebui citită ca un roman, ci ca o scriptură - poate singura scriptură care există.

Afirmaţia de mai sus descrie un crâmpei din înţelegerea profundă a lui Mirdad. El spune: *Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament...* Până acum, vi s-a spus că iubirea este singura cale de a deveni ataşat. Toate religiile sunt de acord în această privinţă.

Personal, sunt de părerea lui Mirdad:

Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament. Atunci când iubeşti totul, nu eşti ataşat de nimic.

Ca să înţelegeţi acest lucru, trebuie să definim mai întâi ce înseamnă ataşamentul. De ce se cramponează omul? Pentru că se teme că va pierde obiectul cramponării sale. Poate că altcineva i-1 va fura. El se teme că lucrul de care dispune astăzi nu va mai fi la dispoziţia sa mâine.

Cine ştie ce se poate petrece mâine? Femeia pe care o iubeşti se poate îndepărta de tine, sau invers. Te poţi înstrăina de ea, sau dimpotrivă, poţi deveni una cu ea, într-o măsură atât de mare încât ar fi imposibil să te mai gândeşti că sunteţi două fiinţe diferite. Desigur, corpurile voastre sunt diferite, dar sufletele au devenit una, înconjurate de un halou de fericire în care ajung să se topească. Tu nu mai eşti tu şi ea nu mai este ea.

Iubirea devine atât de totală, de copleşitoare, că nu mai poţi fi tu însuţi. Individualitatea ta dispare, topindu-se în această entitate colectivă.

Cine mai poate fi ataşat în această stare, şi de cine? Tot ce rămâne este *existenţa.* Când iubirea înfloreşte şi ajunge la apogeu, tot ce rămâne este existenţa. Teama de ziua de mâine dispare. De aceea, nu se mai pune problema unui contract, a

unei căsnicii, a ataşamentului de orice fel.

Ce altceva este căsnicia decât un contract de afaceri? „Ne angajăm împreună în faţa unui ofiţer al stării civile“ - este o insultă la adresa iubirii! Este un contract juridic, tot ce poate fi mai urât în ochii existenţei. Atunci când duci iubirea la tribunal, comiţi o crimă de neiertat. Te angajezi în faţa unui magistrat, spunând: „Dorim să ne căsătorim şi să rămânem căsătoriţi. Aceasta este promisiunea noastră, făcută în faţa legii. Nu ne vom despărţi şi nu ne vom înşela reciproc“. Nu credeţi că aceasta este cea mai mare insultă adusă iubirii? Să pui legea mai presus de ea?

Legea este folositoare, dar numai celor care nu cunosc iubirea. Ea le serveşte celor orbi, care nu au ochi să vadă, celor care au uitat limbajul inimii şi care nu mai cunosc decât limbajul minţii. Afirmaţia lui Mirdad are o valoare atât de mare încât trebuie înţeleasă profund, nu doar intelectual sau emoţional, ci cu întreaga fiinţă.

Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament... căci atunci când iubeşti, nu te mai poţi gândi la nimic altceva. *Atunci când iubeşti totul, nu eşti ataşat de nimic.* Fiecare clipă aduce cu sine o bucurie nouă, o revărsare, un cântec. Fiecare moment reprezintă un pas de dans nou. Chiar dacă partenerii se schimbă uneori, iubirea rămâne.

Ataşamentul este dorinţa ca partenerul să nu se schimbe niciodată. Pentru asta, trebuie să te angajezi în faţa unei instanţe, a societăţii, să respecţi tot felul de formalităţi stupide. Dacă nu te vei conforma, îţi vei pierde respectul celor din jur, în mijlocul cărora eşti nevoit să trăieşti.

Iubirea nu are nimic de-a face cu ataşamentul, căci ea nu poate cădea mai prejos de demnitate. Iubirea este însăşi esenţa respectului, a nobleţei. Nu poţi face nimic ca să o degradezi. Eu nu spun că partenerii nu se pot schimba, ci doar că acest lucru nu

contează. Dacă iubirea ar rămâne neclintită, chiar dacă partenerilor li s-ar permite să se schimbe, dacă ea ar continua să curgă la fel ca un fluviu, lumea va fi mult mai frumoasă. La ora actuală iubirea curge cu picătura, ca un robinet defect. Este imposibil să îţi potoleşti setea bând de la un asemenea robinet. Iubirea simte nevoia să fie oceanică, nu să curgă cu picătura, de la un robinet public. Din păcate, toate căsătoriile sunt publice.

Iubirea este universală. Ea nu invită la nunta ei câţiva oameni, ci întregul univers, stelele, soarele şi luna, păsările şi copacii, animalele şi florile. întreaga existenţă este invitată să sărbătorească alături de ea.

Iubirea nu are nevoie de prea multe lucruri. Ea se bucură de un cer înstelat - ce altceva ţi-ai putea dori mai mult? Nu are nevoie de câţiva prieteni - întregul univers i se pare prietenos. Personal, nu am întâlnit încă niciodată un copac care să mi se pară duşmănos. Am urcat numeroşi munţi, dar nu am întâlnit încă un munte aflat într-o stare de conflict cu semenii săi. Existenţa este extrem de prietenoasă.

De îndată ce înţelegerea iubirii va înflori în voi, ataşamentul de orice fel va dispărea. Vă veţi putea schimba partenerii, dar acest lucru nu va însemna că veţi părăsi pe cineva. Vă veţi putea întoarce oricând la primul partener, fără prejudecăţi şi fără probleme.

Dacă omul ar redescoperi copilul din el, cel care se joacă pe plajă, adunând fericit scoici şi pietricele colorate, el ar găsi o mare comoară. Cine se poate bucura de lucruri mărunte va trăi în libertate, lăsându-i şi pe ceilalţi să se bucure de aceeaşi libertate. Dacă numărul celor care ar trăi astfel ar creşte, lumea în care trăim s-ar schimba radical. Ar deveni o lume a frumuseţii, a luminii. Toate inimile ar înflori, s-ar aprinde. Odată aprins, acest foc ar continua să crească, devenind o vâlvătaie. Flăcările iubirii cresc la fel ca un copac, făcând în final flori şi fructe.

Ceea ce voi numiţi iubire nu are nimic de-a face cu iubirea.

De aceea se petrec lucruri atât de ciudate în această lume. Cineva îţi spune: „Eşti atât de frumoasă! Te iubesc atât de mult. Nici o femeie din întreaga lume nu se compară cu tine“, iar tu nu obiectezi niciodată, spunând: „Nu ai dreptul să afirmi aşa ceva, căci nu cunoşti femeile din întreaga lume“. Când cineva îţi spune ceva atât de frumos, uiţi de iraţionalitatea acestor cuvinte.

Oamenii învaţă să rostească asemenea lucruri din filme, din cărţi - dar ele nu înseamnă nimic. Singura lor semnificaţie este: „Hai în pat!“ Suntem însă oameni civilizaţi, aşa că simţim nevoia să facem asemenea observaţii introductive, să prefaţăm puţin lucrurile. Nu-i putem spune cuiva: „Hai în pat!“ Dacă i-am spune unei femei străine aşa ceva, aceasta ar alerta imediat prima secţie de poliţie: „Acest bărbat mi s-a adresat ireverenţios!“ Dacă începi însă prin a-i oferi femeii o îngheţată, dacă îi aduci câteva flori, dacă îi spui câteva prostioare simpatice... o convingi uşor. Apoi vă treziţi amândoi dimineaţa cu o stare de mahmureală, cu o durere de cap, şi vă priviţi ca doi străini. Ce căutaţi împreună în pat? Unul se va ascunde sub ziar, prefăcân-du-se că îl citeşte cu interes, în timp ce celălalt va pregăti un ceai sau o cafea, numai pentru a uita de ceea ce s-a întâmplat.

Mirdad continuă:

Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii şi femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana preţioasă a libertăţii.

Când iubirea se transformă în ataşament, ea capătă forma unei relaţii. Când iubirea devine solicitantă, se transformă într-o închisoare. Libertatea nu mai există. Nu mai poţi zbura liber; eşti întemniţat. Apoi începi să-ţi pui întrebări. Când eşti singur, te simţi uşurat. Când în camera ta se mai află cineva, te întrebi: oare ce va face, ce va spune, ce îţi va cere? Poate *te va forţa* să faci ceva. Şi dacă acest proces continuă în fiecare zi...

Cel care a inventat patul dublu a fost unul din cei mai mari

duşmani ai umanităţii. Nici chiar în propriul tău pat nu mai poţi fi liber! Nu te poţi mişca aşa cum vrei, căci mai există şi celălalt. Evident, el va ocupa cea mai mare parte din spaţiu. Eşti fericit dacă îţi mai rămâne puţin spaţiu pentru tine, şi reţineţi: celălalt nu face decât să crească în permanenţă. Trăim într-o lume ciudată, în care femeile cresc tot timpul, iar bărbaţii se reduc încontinuu. Iar vina le aparţine celor din urmă. Din cauza lor rămân femeile gravide. Apar astfel noi necazuri la orizont. Dacă pui un bărbat lângă o femeie, cât de curând va apărea şi un al treilea. Dacă nu apare, vecinii se vor îngrijora: „Ce se întâmplă? De ce nu apare un copil?“

Am cunoscut foarte mulţi oameni, din tot felul de zone. întotdeauna m-a mirat la culme de ce îşi fac oamenii atâtea griji? Dacă cineva rămâne neînsurat, ei se întreabă îngrijoraţi: „Oare de ce nu se însoară?“, ca şi cum căsnicia ar fi o lege universală, pe care toată lumea ar trebui să o respecte. Torturaţi de cei din jur, oamenii sfârşesc prin a se căsători, doar-doar or scăpa de comentarii. Dar se înşeală. De îndată ce se căsătoresc, ceilalţi vor continua să îşi pună întrebări: „Când intenţionezi să faci copii?“

Această problemă nu mai e la fel de simplă: un copil poate veni sau nu - nu depinde de tine. Chiar dacă va veni, o va face atunci când va considera el necesar. Dar oamenii vor continua să te hărţuiască... „Un cămin nu este un cămin adevărat fără un copil“. Este adevărat, căci un cămin pare un templu gol dacă în el nu se aude vocea unui copil. Pe de altă parte, un singur copil este suficient ca să-ţi transforme căminul într-o casă de nebuni. Dacă ai mai mulţi, necazurile se vor multiplica.

Personal, am stat singur în casa mea, întreaga mea viaţă. Nu deranjez niciodată pe nimeni. Nu am întrebat niciodată pe cineva: „De ce nu te căsătoreşti? De ce nu faci copii?“, pentru că nu cred că este civilizat să pui asemenea întrebări. Este o ingerinţă în libertatea individuală a celuilalt.

Oamenii continuă să trăiască alături de soţiile lor, de copiii lor, devenind din ce în ce mai puţin sensibili, căci prezenţa fiecărui nou membru al familiei tulbură multe ape. începi să auzi mai puţin, să vezi mai puţin, să miroşi mai puţin, să nu mai simţi mare lucru.

Nu mai apuci să-ţi foloseşti simţurile la întreaga lor capacitate. Atunci când cineva se îndrăgosteşte pentru prima oară, faţa lui devine strălucitoare. Pasul lui devine mai vioi, parcă ar dansa. Hainele îi vin ca turnate. S-a întâmplat un miracol. Din păcate, acesta nu durează niciodată prea mult. După o săptămână sau două, vechea plictiseală revine. Hainele îi par din nou prăfuite. Lumina dispare de pe faţa lui. începe să-şi târască din nou paşii, nu mai dansează. Florile continuă să înflorească, dar el nu le mai vede frumuseţea. Stelele continuă să lumineze deasupra lui, dar el nu se mai uită în sus.

în lume sunt milioane de oameni care nu se uită niciodată în sus. Ochii lor privesc numai în jos, de parcă s-ar teme să nu le cadă o stea în cap. Foarte puţini oameni se bucură să doarmă sub cerul liber, temându-se de vastitatea acestuia, de întunericul său, de singurătatea pe care le-o evocă.

Ei îşi văd mai departe de viaţa lor măruntă, intuind că dacă ar fi rămas singuri, dacă nu s-ar fi căsătorit... dar acum nu se mai poate face nimic. Nu mai poţi desface contractul; nu îţi mai poţi recăpăta statutul de celibatar. De fapt, majoritatea se obişnuiesc atât de tare cu închisoarea în care trăiesc încât nu s-ar mai putea descurca în libertate. Aceasta le oferă un fel de siguranţă. Se simt familiari în ea, deşi sunt nefericiţi. Pătura este ruptă, dar cel puţin patul este dublu. Măcar nu sunt singuri în nefericirea lor. Cineva le-o împărtăşeşte. Realitatea este că nefericirea se naşte din această relaţie, şi fiecare din cei doi parteneri contribuie la ea.

Iubirea oferă libertate, nu înlănţuie. Ea îţi oferă aripi şi te îmboldeşte să zbori cât mai sus.

In schimb, bărbatul şi femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu ".

Această *Carte a lui Mirdad* este una din acele cărţi care vor trăi de-a pururi, atât timp cât vor exista oameni pe pământ. Din păcate, cel care a scris-o este complet uitat. Mirdad este numele eroului cărţii, nu cel al autorului. Acesta se numea Mikhail Naimy, dar numele său nu contează prea mult. Cartea sa este superbă, mai mare decât a fost vreodată el. De altfel, omul a încercat să mai creeze ceva comparabil cu această primă lucrare, ceva la fel de valoros, dar nu a reuşit niciodată. A scris multe alte cărţi, dar *Cartea lui Mirdad* rămâne Everestul său. Celelalte nu sunt decât nişte coline.

Dacă iubirea este înţeleasă ca o comuniune între două suflete, nu doar ca o fuziune sexuală, biologică, între hormonii masculini şi feminini, - ea poate oferi aripi, poate conduce la o perspectivă foarte profundă asupra vieţii. Pentru prima oară, cei doi îndrăgostiţi pot deveni prieteni. Altminteri, nu vor fi decât doi duşmani deghizaţi.

Din păcate, religiile şi aşa-zişii sfinţi, oameni care au scăpat din această lume, din laşitate şi din incapacitatea de a da piept cu ea, au otrăvit ideea de iubire. Au condamnat sexualitatea, şi odată cu ea au condamnat şi iubirea, căci oamenii consideră că cele două sunt sinonime. Ei bine, nu sunt. Sexul nu reprezintă decât o mică parte a energiei biologice. Iubirea reprezintă totalitatea sufletului, întreaga fiinţă. Sexul nu este altceva decât o necesitate a rasei, a societăţii, de a se perpetua. Poţi participa la el, dar numai dacă doreşti acest lucru. Iubirea nu poate fi însă evitată. Dacă eviţi iubirea, creativitatea ta moare şi simţurile tale devin insensibile. Existenţa

ta devine prăfuită. Tu însuţi devii un mort viu.

Continui să respiri, să mănânci, să te duci la serviciu în fiecare zi, până când moartea vine şi te eliberează de toată această plictiseală de care ai suferit toată viaţa.

Dacă nu dispui decât de sex, nu ai practic nimic. Eşti doar un instrument al biologiei, al universului, necesar reproducerii. Eşti o simplă maşinărie, o uzină. Dacă îţi faci însă din iubire un adevărat mod de viaţă, dacă vezi în persoana partenerului un prieten drag, dacă inimile voastre dansează la unison, devenind practic una, practic nu mai ai nevoie de altă spiritualitate, de altă religie. Ai găsit ceea ce căutai.

Iubirea conduce la experienţa supremă, numită Dumnezeu, absolut, adevăr. Acestea sunt simple nume. în realitate, absolutul nu are nume, dar poate fi cunoscut, iar cea care conduce către el este iubirea.

Dacă nu te gândeşti decât la sex şi nu ajungi să cunoşti iubirea, te îneci ca ţiganul la mal. Faci copii şi îţi vezi mai departe de existenţa ta mizerabilă, joci cărţi, te duci la cinema şi te uiţi la meciuri de fotbal, ai tot felul de experienţe, te plictiseşti, te lupţi, dar nu poţi scăpa de acea angoasă subtilă, numită de existenţialişti *angst.* Nu vei cunoaşte niciodată frumuseţea existenţei, adevărata tăcere şi pace a cosmosului.

Numai iubirea permite această cunoaştere.

Mai reţineţi un lucru: iubirea nu cunoaşte limite. Ea nu poate fi geloasă, pentru simplul motiv că nu este posesivă, însăşi ideea că iubirea te îndreptăţeşte să posezi pe cineva este hidoasă. Posesivitatea înseamnă că l-ai ucis şi l-ai transformat într-o marfă.

Numai lucrurile pot fi posedate. Iubirea conferă libertate. De fapt, ea este sinonimă cu libertatea.

simţi dezrădăcinat, iar acest lucru îl va tulbura foarte tare. El ştie că are nevoie de un sol în care să se fixeze; de aceea, se înscrie într-o organizaţie, într-un partid politic, într-un partid revoluţionar, într-o religie. Acesta nu este însă un sol fertil, ci un substitut.

Orice om ar trebui să îşi găsească rădăcinile în sine, căci fiinţa sa face parte integrantă din existenţă. Dacă te cramponezi de o mulţime exterioară, creşterea interioară devine imposibilă. Ajungi astfel într-o fundătură.

De aceea, eu nu vă învăţ să fiţi altruişti, pentru că ştiu că dacă vă veţi cultiva egoismul, veţi deveni automat altruişti. Dacă nu veţi cunoaşte egoismul, nu vă veţi cunoaşte pe voi înşivă, şi astfel, nu veţi putea intra în contact cu ceilalţi, căci aţi ratat primul pas.

Uitaţi de lumea exterioară, de societate, de utopii şi de Karl Marx. Uitaţi de toate aceste prostii. Vă aflaţi aici pentru câţiva ani. De aceea, bucuraţi-vă de existenţă, fiţi fericiţi, dansaţi şi iubiţi. Veţi constata că din această iubire şi din acest dans, din acest egoism profund, se va naşte un val de energie. Bucuria voastră va deveni atât de mare încât o veţi putea împărtăşi cu ceilalţi.

Adevăr vă spun: iubirea este unul din cele mai egoiste lucruri.

NU VĂ ATAŞAŢI DE NIMIC

„Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament. Atunci când iubeşti totul, nu eşti ataşat de nimic.

...Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii şi femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana preţioasă a libertăţii. în schimb, bărbatul şi femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu“.

- din *Cartea lui Mirdad,* de Mikhail Naimy

Cartea lui Mirdad este cartea mea preferată. Mirdad este un erou fictiv, dar afirmaţiile şi faptele sale au o importanţă deosebită. De aceea, cartea nu ar trebui citită ca un roman, ci ca o scriptură - poate singura scriptură care există.

Afirmaţia de mai sus descrie un crâmpei din înţelegerea profundă a lui Mirdad. El spune: *Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament...* Până acum, vi s-a spus că iubirea este singura cale de a deveni ataşat. Toate religiile sunt de acord în această privinţă.

Personal, sunt de părerea lui Mirdad:

Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament. Atunci când iubeşti totul, nu eşti ataşat de nimic.

Ca să înţelegeţi acest lucru, trebuie să definim mai întâi ce înseamnă ataşamentul. De ce se cramponează omul? Pentru că se teme că va pierde obiectul cramponării sale. Poate că altcineva i-1 va fura. El se teme că lucrul de care dispune astăzi nu va mai fi la dispoziţia sa mâine.

Cine ştie ce se poate petrece mâine? Femeia pe care o iubeşti se poate îndepărta de tine, sau invers. Te poţi înstrăina de ea, sau dimpotrivă, poţi deveni una cu ea, într-o măsură atât de mare încât ar fi imposibil să te mai gândeşti că sunteţi două fiinţe diferite. Desigur, corpurile voastre sunt diferite, dar sufletele au devenit una, înconjurate de un halou de fericire în care ajung să se topească. Tu nu mai eşti tu şi ea nu mai este ea.

Iubirea devine atât de totală, de copleşitoare, că nu mai poţi fi tu însuţi. Individualitatea ta dispare, topindu-se în această entitate colectivă.

Cine mai poate fi ataşat în această stare, şi de cine? Tot ce rămâne este *existenţa.* Când iubirea înfloreşte şi ajunge la apogeu, tot ce rămâne este existenţa. Teama de ziua de mâine dispare. De aceea, nu se mai pune problema unui contract, a unei căsnicii, a ataşamentului de orice fel.

Ce altceva este căsnicia decât un contract de afaceri? „Ne angajăm împreună în faţa unui ofiţer al stării civile“ - este o insultă la adresa iubirii! Este un contract juridic, tot ce poate fi mai urât în ochii existenţei. Atunci când duci iubirea la tribunal, comiţi o crimă de neiertat. Te angajezi în faţa unui magistrat, spunând: „Dorim să ne căsătorim şi să rămânem căsătoriţi. Aceasta este promisiunea noastră, făcută în faţa legii. Nu ne vom despărţi şi nu ne vom înşela reciproc“. Nu credeţi că aceasta este cea mai mare insultă adusă iubirii? Să pui legea mai presus de ea?

Legea este folositoare, dar numai celor care nu cunosc iubirea. Ea le serveşte celor orbi, care nu au ochi să vadă, celor care au uitat limbajul inimii şi care nu mai cunosc decât limbajul minţii. Afirmaţia lui Mirdad are o valoare atât de mare încât trebuie înţeleasă profund, nu doar intelectual sau emoţional, ci cu întreaga fiinţă.

Iubirea este singura cale de a te elibera de ataşament... căci atunci când iubeşti, nu te mai poţi gândi la nimic altceva. *Atunci când iubeşti totul, nu eşti ataşat de nimic.* Fiecare clipă aduce cu sine o bucurie nouă, o revărsare, un cântec. Fiecare moment reprezintă un pas de dans nou. Chiar dacă partenerii se schimbă uneori, iubirea rămâne. [

Ataşamentul este dorinţa ca partenerul să nu se schimbe niciodată. Pentru asta, trebuie să te angajezi în faţa unei instanţe, a societăţii, să respecţi tot felul de formalităţi stupide. Dacă nu te vei conforma, îţi vei pierde respectul celor din jur, în mijlocul cărora eşti nevoit să trăieşti.

Iubirea nu are nimic de-a face cu ataşamentul, căci ea nu poate cădea mai prejos de demnitate. Iubirea este însăşi esenţa respectului, a nobleţei. Nu poţi face nimic ca să o degradezi. Eu nu spun că partenerii nu se pot schimba, ci doar că acest lucru nu contează. Dacă iubirea ar rămâne neclintită, chiar dacă partenerilor li s-ar permite să se schimbe, dacă ea ar continua să curgă la fel ca un fluviu, lumea va fi mult mai frumoasă. La ora actuală iubirea curge cu picătura, ca un robinet defect. Este imposibil să îţi potoleşti setea bând de la un asemenea robinet. Iubirea simte nevoia să fie oceanică, nu să curgă cu picătura, de la un robinet public. Din păcate, toate căsătoriile sunt publice.

Iubirea este universală. Ea nu invită la nunta ei câţiva oameni, ci întregul univers, stelele, soarele şi luna, păsările şi copacii, animalele şi florile. întreaga existenţă este invitată să sărbătorească alături de ea.

Iubirea nu are nevoie de prea multe lucruri. Ea se bucură de un cer înstelat - ce altceva ţi-ai putea dori mai mult? Nu are nevoie de câţiva prieteni - întregul univers i se pare prietenos. Personal, nu am întâlnit încă niciodată un copac care să mi se pară duşmănos. Am urcat numeroşi munţi, dar nu am întâlnit încă un munte aflat într-o stare de conflict cu semenii săi. Existenţa este extrem de prietenoasă.

De îndată ce înţelegerea iubirii va înflori în voi, ataşamentul de orice fel va dispărea. Vă veţi putea schimba partenerii, dar acest lucru nu va însemna că veţi părăsi pe

cineva. Vă veţi putea întoarce oricând la primul partener, fără prejudecăţi şi Ură probleme.

Dacă omul ar redescoperi copilul din el, cel care se joacă pe plajă, adunând fericit scoici şi pietricele colorate, el ar găsi o mare comoară. Cine se poate bucura de lucruri mărunte va trăi în libertate, lăsându-i şi pe ceilalţi să se bucure de aceeaşi libertate. Dacă numărul celor care ar trăi astfel ar creşte, lumea în care trăim s-ar schimba radical. Ar deveni o lume a frumuseţii, a luminii. Toate inimile ar înflori, s-ar aprinde. Odată aprins, acest foc ar continua să crească, devenind o vâlvătaie. Flăcările iubirii cresc la fel ca un copac, făcând în final flori şi fructe.

Ceea ce voi numiţi iubire nu are nimic de-a face cu iubirea. De aceea se petrec lucruri atât de ciudate în această lume. Cineva îţi spune: „Eşti atât de frumoasă! Te iubesc atât de mult. Nici o femeie din întreaga lume nu se compară cu tine“, iar tu nu obiectezi niciodată, spunând: „Nu ai dreptul să afirmi aşa ceva, căci nu cunoşti femeile din întreaga lume“. Când cineva îţi spune ceva atât de frumos, uiţi de iraţionalitatea acestor cuvinte.

Oamenii învaţă să rostească asemenea lucruri din filme, din cărţi - dar ele nu înseamnă nimic. Singura lor semnificaţie este: „Hai în pat!“ Suntem însă oameni civilizaţi, aşa că simţim nevoia să facem asemenea observaţii introductive, să prefaţăm puţin lucrurile. Nu-i putem spune cuiva: „Hai în pat!“ Dacă i-am spune unei femei străine aşa ceva, aceasta ar alerta imediat prima secţie de poliţie: „Acest bărbat mi s-a adresat ireverenţios!“ Dacă începi însă prin a-i oferi femeii o îngheţată, dacă îi aduci câteva flori, dacă îi spui câteva prostioare simpatice... o convingi uşor. Apoi vă treziţi amândoi dimineaţa cu o stare de

mahmureală, cu o durere de cap, şi vă priviţi ca doi străini. Ce căutaţi împreună în pat? Unul se va ascunde sub ziar, prefăcân-du-se că îl citeşte cu interes, în timp ce celălalt va pregăti un ceai sau o cafea, numai pentru a uita de ceea ce s-a întâmplat.

Mirdad continuă:

Bărbatul care devine prizonierul iubirii femeii şi femeia care devine prizoniera iubirii bărbatului nu merită să poarte coroana preţioasă a libertăţii.

Când iubirea se transformă în ataşament, ea capătă forma unei relaţii. Când iubirea devine solicitantă, se transformă într-o închisoare. Libertatea nu mai există. Nu mai poţi zbura liber; eşti întemniţat. Apoi începi să-ţi pui întrebări. Când eşti singur, te simţi uşurat. Când în camera ta se mai află cineva, te întrebi: oare ce va face, ce va spune, ce îţi va cere? Poate *te va forţa* să faci ceva. Şi dacă acest proces continuă în fiecare zi...

Cel care a inventat patul dublu a fost unul din cei mai mari duşmani ai umanităţii. Nici chiar în propriul tău pat nu mai poţi fi liber! Nu te poţi mişca aşa cum vrei, căci mai există şi celălalt. Evident, el va ocupa cea mai mare parte din spaţiu. Eşti fericit dacă îţi mai rămâne puţin spaţiu pentru tine, şi reţineţi: celălalt nu face decât să crească în permanenţă. Trăim într-o lume ciudată, în care femeile cresc tot timpul, iar bărbaţii se reduc încontinuu. Iar vina le aparţine celor din urmă. Din cauza lor rămân femeile gravide. Apar astfel noi necazuri la orizont. Dacă pui un bărbat lângă o femeie, cât de curând va apărea şi un al treilea. Dacă nu apare, vecinii se vor îngrijora: „Ce se întâmplă? De ce nu apare un copil?“

Am cunoscut foarte mulţi oameni, din tot felul de zone.

întotdeauna m-a mirat la culme de ce îşi fac oamenii atâtea griji? Dacă cineva rămâne neînsurat, ei se întreabă îngrijoraţi: „Oare de ce nu se însoară?“, ca şi cum căsnicia ar fi o lege universală, pe care toată lumea ar trebui să o respecte. Torturaţi de cei din jur, oamenii sfârşesc prin a se căsători, doar-doar or scăpa de comentarii. Dar se înşeală. De îndată ce se căsătoresc, ceilalţi vor continua să îşi pună întrebări: „Când intenţionezi să faci copii?“

Această problemă nu mai e la fel de simplă: un copil poate veni sau nu - nu depinde de tine. Chiar dacă va veni, o va face atunci când va considera el necesar. Dar oamenii vor continua să te hărţuiască... „Un cămin nu este un cămin adevărat fără un copil“. Este adevărat, căci un cămin pare un templu gol dacă în el nu se aude vocea unui copil. Pe de altă parte, un singur copil este suficient ca să-ţi transforme căminul într-o casă de nebuni. Dacă ai mai mulţi, necazurile se vor multiplica.

Personal, am stat singur în casa mea, întreaga mea viaţă. Nu deranjez niciodată pe nimeni. Nu am întrebat niciodată pe cineva: „De ce nu te căsătoreşti? De ce nu faci copii?“, pentru că nu cred că este civilizat să pui asemenea întrebări. Este o ingerinţă în libertatea individuală a celuilalt.

Oamenii continuă să trăiască alături de soţiile lor, de copiii lor, devenind din ce în ce mai puţin sensibili, căci prezenţa fiecărui nou membru al familiei tulbură multe ape. începi să auzi mai puţin, să vezi mai puţin, să miroşi mai puţin, să nu mai simţi mare lucru.

Nu mai apuci să-ţi foloseşti simţurile la întreaga lor capacitate. Atunci când cineva se îndrăgosteşte pentru prima oară, faţa lui devine strălucitoare. Pasul lui devine mai vioi, parcă ar dansa. Hainele îi vin ca turnate. S-a întâmplat un miracol. Din păcate, acesta nu durează niciodată prea mult. După o săptămână sau două, vechea plictiseală revine. Hainele îi par

din nou prăfuite. Lumina dispare de pe faţa lui. începe să-şi târască din nou paşii, nu mai dansează. Florile continuă să înflorească, dar el nu le mai vede frumuseţea. Stelele continuă să lumineze deasupra lui, dar el nu se mai uită în sus.

în lume sunt milioane de oameni care nu se uită niciodată în sus. Ochii lor privesc numai în jos, de parcă s-ar teme să nu le cadă o stea în cap. Foarte puţini oameni se bucură să doarmă sub cerul liber, temându-se de vastitatea acestuia, de întunericul său, de singurătatea pe care le-o evocă.

Ei îşi văd mai departe de viaţa lor măruntă, intuind că dacă ar fi rămas singuri, dacă nu s-ar fi căsătorit... dar acum nu se mai poate face nimic. Nu mai poţi desface contractul; nu îţi mai poţi recăpăta statutul de celibatar. De fapt, majoritatea se obişnuiesc atât de tare cu închisoarea în care trăiesc încât nu s-ar mai putea descurca în libertate. Aceasta le oferă un fel de siguranţă. Se simt familiari în ea, deşi sunt nefericiţi. Pătura este ruptă, dar cel puţin patul este dublu. Măcar nu sunt singuri în nefericirea lor. Cineva le-o împărtăşeşte. Realitatea este că nefericirea se naşte din această relaţie, şi fiecare din cei doi parteneri contribuie la ea.

Iubirea oferă libertate, nu înlănţuie. Ea îţi oferă aripi şi te îmboldeşte să zbori cât mai sus.

în schimb, bărbatul şi femeia care devin una prin iubirea lor, o entitate inseparabilă, merită pe deplin acest premiu ".

Această *Carte a lui Mirdad* este una din acele cărţi care vor trăi de-a pururi, atât timp cât vor exista oameni pe pământ. Din păcate, cel care a scris-o este complet uitat. Mirdad este numele eroului cărţii, nu cel al autorului. Acesta se numea Mikhail Naimy, dar numele său nu contează prea mult. Cartea sa este superbă, mai mare decât a fost vreodată el. De altfel,

omul a încercat să mai creeze ceva comparabil cu această primă lucrare, ceva la fel de valoros, dar nu a reuşit niciodată. A scris multe alte cărţi, dar *Cartea lui Mirdad* rămâne Everestul său. Celelalte nu sunt decât nişte coline.

Dacă iubirea este înţeleasă ca o comuniune între două suflete, nu doar ca o fuziune sexuală, biologică, între hormonii masculini şi feminini, - ea poate oferi aripi, poate conduce la o perspectivă foarte profundă asupra vieţii. Pentru prima oară, cei doi îndrăgostiţi pot deveni prieteni. Altminteri, nu vor fi decât doi duşmani deghizaţi.

Din păcate, religiile şi aşa-zişii sfinţi, oameni care au scăpat din această lume, din laşitate şi din incapacitatea de a da piept cu ea, au otrăvit ideea de iubire. Au condamnat sexualitatea, şi odată cu ea au condamnat şi iubirea, căci oamenii consideră că cele două sunt sinonime. Ei bine, nu sunt. Sexul nu reprezintă decât o mică parte a energiei biologice. Iubirea reprezintă totalitatea sufletului, întreaga fiinţă. Sexul nu este altceva decât o necesitate a rasei, a societăţii, de a se perpetua. Poţi participa la el, dar numai dacă doreşti acest lucru. Iubirea nu poate fi însă evitată. Dacă eviţi iubirea, creativitatea ta moare şi simţurile tale devin insensibile. Existenţa ta devine prăfuită. Tu însuţi devii un mort viu.

Continui să respiri, să mănânci, să te duci la serviciu în fiecare zi, până când moartea vine şi te eliberează de toată această plictiseală de care ai suferit toată viaţa.

Dacă nu dispui decât de sex, nu ai practic nimic. Eşti doar un instrument al biologiei, al universului, necesar reproducerii. Eşti o simplă maşinărie, o uzină. Dacă îţi faci însă din iubire un adevărat mod de viaţă, dacă vezi în persoana partenerului un prieten drag, dacă inimile voastre dansează la unison, devenind practic una, practic nu mai ai nevoie de altă spiritualitate, de altă religie. Ai găsit ceea ce căutai.

Iubirea conduce la experienţa supremă, numită Dumnezeu, absolut, adevăr. Acestea sunt simple nume. în realitate, absolutul nu are nume, dar poate fi cunoscut, iar cea care conduce către el este iubirea.

Dacă nu te gândeşti decât la sex şi nu ajungi să cunoşti iubirea, te îneci ca ţiganul la mal. Faci copii şi îţi vezi mai departe de existenţa ta mizerabilă, joci cărţi, te duci la cinema şi te uiţi la meciuri de fotbal, ai tot felul de experienţe, te plictiseşti, te lupţi, dar nu poţi scăpa de acea angoasă subtilă, numită de existenţialişti *angst.* Nu vei cunoaşte niciodată frumuseţea existenţei, adevărata tăcere şi pace a cosmosului.

Numai iubirea permite această cunoaştere.

Mai reţineţi un lucru: iubirea nu cunoaşte limite. Ea nu poate fi geloasă, pentru simplul motiv că nu este posesivă, însăşi ideea că iubirea te îndreptăţeşte să posezi pe cineva este hidoasă. Posesivitatea înseamnă că l-ai ucis şi l-ai transformat într-o marfă.

Numai lucrurile pot fi posedate. Iubirea conferă libertate. De fapt, ea este sinonimă cu libertatea.

ÎNTREBĂRI

Vrei să ne vorbeşti despre diferenţa dintre iubirea sănătoasă de sine şi orgoliul egoist?

Există o mare diferenţă între una şi cealaltă, deşi par foarte asemănătoare. Iubirea sănătoasă de sine are o mare valoare spirituală. Cine nu se iubeşte pe sine nu va putea iubi cu adevărat nici pe altcineva. Primul val de iubire se naşte în inima ta. Dacă nu te poţi iubi pe tine însuţi, nu vei putea iubi nici pe altcineva, căci toţi ceilalţi sunt mai departe de inima ta decât eşti tu.

Omul trebuie să-şi iubească trupul şi sufletul, întreaga sa fiinţă. Acest lucru este cât se poate de natural. în caz contrar, el nu ar putea supravieţui. Mai mult, este ceva frumos, căci îi conferă o anumită graţie, o eleganţă subtilă. Cine se iubeşte pe sine devine în mod firesc mai tăcut, mai meditativ, mai interiorizat decât cel care nu se iubeşte pe sine.

Cine nu îşi iubeşte casa nu o va curăţa niciodată, nu o va zugrăvi, nu îşi va face o grădină frumoasă în jurul ei, un iaz cu lotuşi. Cine se iubeşte pe sine îşi creează o grădină în jurul fiinţei sale. El va încerca să îşi amplifice potenţialul, manifestându-1 cât mai plenar. Atunci când iubeşti, sufletul se simte hrănit.

Spre surpriza ta, dacă te iubeşti pe tine însuţi constaţi că şi ceilalţi încep să te iubească. Nimeni nu iubeşte pe cineva care se detestă pe sine. Dacă nu eşti capabil să te iubeşti nici chiar tu, cine şi-ar pierde timpul cu tine?

Mai mult, cel care nu se iubeşte pe sine nu poate rămâne neutru. Reţineţi: în viaţă nu există neutralitate.

*

Cine nu se iubeşte pe sine se urăşte automat, căci viaţa nu cunoaşte indiferenţa. Ea înseamnă întotdeauna o opţiune. Dacă nu iubeşti, nu înseamnă că poţi rămâne într-o stare călduţă. Lipsa iubirii echivalează cu ura. Iar cel care se urăşte pe sine devine distructiv. El îi va urî şi pe ceilalţi, va fi tot timpul mânios şi violent. Dacă te urăşti singur, cum poţi spera ca altcineva să te iubească? întreaga ta viaţă este distrusă. Iubirea de sine are o mare valoare spirituală.

Eu vă învăţ să vă iubiţi pe voi înşivă, dar reţineţi: iubirea de sine nu este tot una cu orgoliul egoist. Nici vorbă de aşa ceva! Dimpotrivă, cine se iubeşte pe sine descoperă că în interiorul lui nu există nici un fel de ego. Iubirea are marea putere de a topi egoul. Acesta este unul din marile secrete care trebuie învăţate, înţelese, experimentate. Iubirea topeşte întotdeauna egoul. Atunci când iubeşti, egoul dispare. Dacă iubeşti cu adevărat o femeie, chiar şi numai pentru câteva clipe, egoul tău dispare.

Egoul şi iubirea nu pot coexista. Sunt ca şi întunericul şi lumina: când apare lumina, întunericul dispare automat. Dacă vă veţi iubi pe voi înşivă, veţi constata că egoul dispare. Acesta este paradoxul: în iubirea de sine există numai iubirea, nu şi şinele. Iubirea de sine este complet altruistă, căci acolo unde există lumină, întunericul nu poate exista. Iubirea topeşte egoul îngheţat. Acesta este ca un cub de gheaţă, în timp ce iubirea este precum soarele de dimineaţă. Sub razele ei, egoul începe să se topească. Cu cât iubeşti mai mult, cu atât mai mic devine egoul tău. Viaţa se transformă în meditaţie, într-un salt către divinitate.

Iar tu ştii foarte bine acest lucru! Orice om a trăit măcar câteva clipe de iubire, când egoul lui a dispărut şi nu a mai rămas decât iubirea. Aceasta curge de nicăieri,

fără să aibă un centru, şi se îndreaptă către toate direcţiile. Când doi îndrăgostiţi stau unul lângă celălalt, ei sunt ca două viduri, ca două zerouri care stau unul lângă celălalt, în aceasta constă frumuseţea iubirii - în golirea de sine.

Aşadar, reţineţi: orgoliul egoist nu are nimic de-a face cu iubirea de sine. Dimpotrivă, el reprezintă principiul opus. Cine nu se iubeşte pe sine devine automat un om egoist. Orgoliul egoist este sinonim cu ceea ce psihanaliza numeşte narcisism.

Aţi auzit probabil parabola lui Narcis: acesta s-a îndrăgostit de sine, privindu-şi reflexia într-un iaz.

Observaţi diferenţa: cine se iubeşte cu adevărat pe sine nu îşi iubeşte reflexia, ci *fiinţa.* El nu are nevoie de o oglindă pentru acest lucru, căci se cunoaşte din interior. Cine nu ştie că există? Cine are nevoie de o dovadă din exterior că există? Dacă nu aţi avea la dispoziţie o oglindă, v-aţi putea bănui de inexistenţă?

Narcis s-a îndrăgostit de reflexia sa, nu de sine. Aceasta nu este iubire de sine. O reflexie este altcineva, nu eşti tu însuţi. Prin acest act, el s-a divizat în două părţi - el şi reflexia sa. A căzut astfel în schizofrenie. S-a împărţit în îndrăgostit şi obiectul iubirii sale. La fel se petrec lucrurile cu majoritatea oamenilor care se cred îndrăgostiţi.

Atunci când credeţi că v-aţi îndrăgostit de o femeie, fiţi foarte atent. Poate că nu este iubire; poate că este doar o formă de narcisism. Poate că faţa femeii, ochii săi, cuvintele sale, sunt un fel de lac în care vă puteţi vedea propria reflexie. Viaţa m-a învăţat că din 100 de îndrăgostiţi, 99 sunt narcisişti. Bărbaţii nu iubesc cu adevărat femeia din faţa lor, ci aprecierea pe care le-o acordă aceasta, atenţia ei, complimentele pe care aceasta li le aduce. Femeia îl

flatează pe bărbat, bărbatul pe femeie. Povestea lor de dragoste este doar un compliment reciproc. Femeia spune:

„Nu există bărbat mai frumos decât tine. Eşti un miracol! Eşti cel mai desăvârşit bărbat pe care l-a creat vreodată Dumnezeu. Nici chiar Alexandru cel Mare nu s-ar fi comparat cu tine“. Bărbatul se simte gâdilat, îşi umflă pieptul şi îl apucă ameţeala. El se grăbeşte să îi răspundă femeii cu aceeaşi monedă: „Eşti creatura cea mai desăvârşită a lui Dumnezeu. Nici chiar Cleopatra nu s-ar fi comparat cu tine. Dumnezeu însuşi nu ar mai putea crea vreodată ceva atât de perfect. Nu va mai exista o femeie la fel de frumoasă ca tine“.

Şi asta numiţi voi iubire! Este narcisismul cel mai curat: bărbatul devine un iaz în care se reflectă femeia, şi invers. De fapt, cei doi nu se limitează doar să reflecte adevărul, ci îl şi decorează, făcându-l să pară de o mie de ori mai frumos decât este. Ei bine, asta nu înseamnă iubire, ci gâdilare reciprocă a egoului.

Adevărata iubire nu are nimic de-a face cu egoul. Ea începe întotdeauna ca iubire de sine.

Aveţi acest corp, această fiinţă, în care sunteţi înrădăcinat. Bucuraţi-vă de ea, desfătaţi-vă, faceţi din viaţă o sărbătoare! Egoul nu joacă nici un rol în acest proces, căci nu trebuie să vă comparaţi cu nimeni. Egoul nu poate exista fără comparaţii. Iubirea de sine nu se compară cu nimeni. Tu eşti tu, asta-i tot. Nu poţi spune că altcineva îţi este inferior, pentru simplul motiv că nu te compari cu nimeni. Reţineţi acest lucru: atunci când apare comparaţia, nu aveţi de-a face cu iubirea de sine. Este un simplu truc al egoului.

Egoul nu poate trăi fără comparaţii. Una este să-i spui unei femei: „Te iubesc“ şi cu totul altceva: „Nici chiar Cleopatra nu s-ar fi comparat cu tine“. Cele două afirmaţii sunt complet opuse. Ce are de-a face Cleopatra cu toată această poveste? Nu puteţi iubi această femeie fără să o

amintiţi pe Cleopatra? Este evident că numele ei este adus în discuţie numai pentru a-i flata egoul. Dacă îl iubeşti pe acest bărbat, de ce mai trebuie să discuţi de Alexandru cel Mare?

Iubirea nu cunoaşte comparaţii. Ea iubeşte simplu, fără comparaţii.

De aceea, reţineţi: atunci când apar comparaţiile, aveţi de-a face cu orgoliul egoist, cu o formă de narcisism. Când nu apare nici un fel de comparaţie, puteţi vorbi de o iubire adevărată (faţă de sine sau faţă de altcineva).

Iubirea autentică nu cunoaşte diviziunea. Cei doi îndrăgostiţi se topesc unul în celălalt. Iubirea egoistă este caracterizată de o mare diviziune, aceea dintre un iubit şi altul. Iubirea reală nu are nimic de-a face cu relaţia de cuplu. Repet: iubirea reală nu are nimic de-a face cu relaţia de cuplu, căci nu există două persoane care să stabilească o asemenea relaţie. Iubirea reală este un parfum, o înflorire, o topire, o fuziune. Cele două persoane apar doar în iubirea egoistă. Atunci când avem de-a face cu doi îndrăgostiţi, iubirea dispare. Când avem de-a face cu iubirea, cei doi îndrăgostiţi dispar, topindu-se în ea.

Iubirea este un fenomen copleşitor; nu poţi supravieţui în mijlocul ei.

Iubirea reală este legată întotdeauna de momentul prezent. Iubirea egoistă este legată fie de trecut, fie de viitor.

Iubirea reală este caracterizată de o răceală pasională. Pare paradoxal, dar toate marile realităţi ale vieţii sunt paradoxale. De aceea, am preferat să o numesc răceală pasională. Există căldură în ea, dar aceasta nu arde. Adevărata iubire este o stare răcoroasă, calmă, detaşată. Omul nu se consumă în mijlocul ei. Dimpotrivă, iubirea egoistă este caracterizată de o mare căldură. Pasiunea ei este o stare febrilă; te consumă cu totul.

Acestea sunt criteriile după care puteţi deosebi cele două tipuri de iubire. Trebuie să începeţi însă mai întâi de toate cu voi înşivă. Nu există nici o altă cale. Trebuie să începeţi din punctul în care vă aflaţi.

Iubiţi-vă pe voi înşivă, iubiţi-vă la maxim, şi veţi constata că egoul, orgoliul şi toate prostiile asociate cu acesta dispar. După dispariţia lor, iubirea voastră va începe să se reverse inclusiv asupra celor din jur. Nu veţi crea însă relaţii, ci o stare de comuniune. Nu veţi avea parte de cupluri, ci de totalitate. Nu veţi trăi o stare febrilă, ci o pasiune răcoroasă. Răcoarea va însoţi căldura. Veţi simţi astfel, poate pentru prima oară în viaţa voastră, ce înseamnă paradoxul vieţii.

De ce este iubirea atât de dureroasă?

Iubirea este dureroasă deoarece conduce la fericirea supremă. Ea reprezintă calea către transformare, către schimbare. Orice transformare este prin ea însăşi dureroasă, căci ceea ce este vechi trebuie înlocuit cu ceva nou, necunoscut. Tot ce este vechi este familiar, sigur, cunoscut, în timp ce noul este întotdeauna incert. Iubirea înseamnă să te deplasezi la suprafaţa unui ocean fără să ai o hartă la dispoziţie. Mintea nu este de nici un folos în acest caz. Ha se descurcă de minune cu lucrurile vechi, pe care le cunoaşte, dar într-un teritoriu necunoscut este nevoită să tacă. Mintea nu foloseşte la nimic într-un mediu nou.

De aceea, apare senzaţia de teamă. Când părăseşti lumea ta veche, sigură, confortabilă, pe care o cunoşteai atât de bine - lumea convenienţelor -, simţi o durere. Este aceeaşi durere pe care o simte copilul atunci când părăseşte pântecul matern, sau

puiul de pasăre când iese din oul său, ori mai târziu, când încearcă să zboare pentru prima oară. Teama de necunoscut, de insecuritatea şi impredictibilitatea sa, este de natură să sperie pe oricine.

în cazul transformării spirituale, agonia este chiar mai profundă, căci ea conduce de la o stare egotică la una non-egotică, de la eu la non-eu. Nu poţi trăi însă extazul fără a trece prin această agonie. Pentru a fi purificat, aurul trebuie să treacă prin foc.

Iubirea este acest foc.

Din păcate, milioane de oameni preferă să trăiască fără iubire, tocmai pentru că se tem de suferinţele provocate de ea. De altfel, ei continuă să sufere, dar suferinţa lor se dovedeşte zadarnică. Suferinţa provocată de iubire nu este niciodată zadarnică. Este o suferinţă creatoare, care conduce fiinţa pe nivelele cele mai înalte de conştiinţă. Suferinţa lipsită de iubire este o simplă pierdere de energie, care nu conduce nicăieri. Te mişti în acelaşi cerc vicios.

Omul lipsit de iubire este narcisist, un cerc închis. El nu se cunoaşte decât pe sine. De altfel, cât de bine se poate cunoaşte, de vreme ce nu cunoaşte pe nimeni altcineva? Numai un partener poate funcţiona ca o oglindă. Nu te vei cunoaşte niciodată pe tine însuţi fără ajutorul unui partener. Iubirea este o etapă absolut necesară în vederea cunoaşterii de sine. Cel care nu a cunoscut o altă persoană prin iubirea sa profundă, în mod pasional, extatic, nu va reuşi să afle niciodată cine este el, căci nu va avea la dispoziţie oglinda necesară pentru a-şi vedea reflexia în ea.

O relaţie este o oglindă, şi cu cât iubirea celor doi este mai pură şi mai elevată, cu atât mai curată va fi oglinda. Iubirea

superioară presupune însă ca cei doi parteneri să fie deschişi, vulnerabili, să renunţe la armura lor. Acest proces este dureros. Cei doi nu trebuie să fie în permanenţă în gardă. Ei trebuie să renunţe la mintea lor calculată, să îşi asume riscuri, să trăiască periculos. Celălalt te poate oricând răni. De aceea este atât de greu să devii vulnerabil, să te deschizi. Celălalt te poate respinge. Aşa se naşte teama de a te îndrăgosti.

Reflexia pe care ţi-o oferă celălalt poate fi una urâtă, iar acest lucru îţi provoacă anxietate. Mai bine să eviţi oglinda! Dar evitarea oglinzii nu te va face mai frumos. Evitarea unei situaţii nu îţi permite să creşti. Provocările trebuie acceptate.

Omul trebuie să pătrundă adânc în iubire. Acesta este primul pas către Dumnezeu, şi el nu poate fi ocolit. Cei care încearcă să o ia pe scurtătură, ocolind acest pas, nu îl descoperă niciodată pe Dumnezeu. Primul pas este absolut necesar, căci nu poţi deveni conştient de totalitatea ta decât în prezenţa unei alte persoane, într-o stare de provocare, în care prezenţa ta este stimulată de prezenţa celuilalt, când acesta te scoate din închisoarea ta narcisistă şi te duce sub cerul liber.

Iubirea este un cer liber. Starea de îndrăgostit înseamnă să pluteşti pe aripile vântului. Evident însă, un cer deschis îi va provoca o stare de angoasă unui agorafob.

Renunţarea la ego este cu adevărat dureroasă, căci noi am fost învăţaţi de mici să cultivăm acest ego. Am ajuns astfel că credem că egoul este singura noastră comoară. L-am protejat atâta vreme, l-am decorat, l-am şlefuit în permanenţă. Când iubirea îţi bate la uşă, singurul lucru pe care trebuie să-l faci este să renunţi la egoul tău. Sigur că este dureros. Ai muncit o viaţă la el, este tot ce ai reuşit să creezi - acest ego hidos, ideea că „eu sunt separat de restul existenţei“.

Această idee este hidoasă pentru că este neadevărată. Este o amăgire, dar întreaga noastră societate este clădită pe ea, pe ideea că orice om este o persoană, nu o prezenţă.

Adevărul este că în lume nu există nici o persoană; nu există decât prezenţe. Omul este separat de restul existenţei prin egoul său. El face parte integrantă din totalitate. Totalitatea îl penetrează, respiră prin el, vibrează în el, reprezintă însăşi viaţa sa.

Iubirea este prima experienţă care îi permite omului să se pună la unison cu ceva diferit de egoul său. Ea este prima lecţie care îl învaţă că poate fi în armonie cu cineva care nu a făcut niciodată până atunci parte din egoul său. Dacă poţi fi în armonie cu o femeie, cu un bărbat, cu un prieten, cu mama sau cu copilul tău, de ce nu ai putea fi în armonie cu toate fiinţele umane? Dacă armonia cu o singură persoană îţi oferă atâta bucurie, ce ai simţi dacă ai fi în armonie cu toate fiinţele umane? Dacă poţi fi în armonie cu toate fiinţele umane, de ce nu ai putea face acelaşi lucru cu animalele şi cu plantele? Şi uite aşa, un pas duce la următorul...

Iubirea este o scară. începe cu o singură persoană şi se sfârşeşte cu totalitatea. Iubirea este începutul. Finalul este Dumnezeu. Teama de iubire şi de durerile provocate de ea este sinonimă cu cramponarea de celula întunecată a închisorii în care te complaci.

Omul modem trăieşte într-o asemenea celulă întunecată. El este un animal narcisist. Narcisismul este cea mai mare obsesie a minţii modeme.

Există apoi tot felul de probleme, complet lipsite de semnificaţie. Există şi probleme creatoare, care te conduc către o conştiinţă superioară. Alte probleme nu te conduc însă nicăieri. Tot ce fac ele este să te menţină timorat, în

haosul tău interior din care nu mai reuşeşti să scapi. Iubirea creează probleme, dar acestea sunt esenţiale! Mulţi oameni preferă însă să le evite, evitând iubirea în ansamblul ei. Fără confruntarea cu aceste probleme ei nu pot evolua. Aceste probleme trebuie înfruntate şi depăşite. Nu poţi depăşi o situaţie decât dacă treci prin ea. Iubirea este unicul lucru care merită încercat. Toate celelalte lucruri sunt secundare. Dacă ajută la amplificarea iubirii, bine. Iubirea este scopul, restul nu sunt decât mijloace. De aceea, oricât de mare ar fi durerea pe care v-o provoacă, cultivaţi iubirea.

Dacă nu veţi cultiva iubirea, aşa cum procedează majoritatea oamenilor, veţi rămâne blocaţi în voi înşivă. Viaţa voastră nu va mai fi un pelerinaj, o curgere a râului către ocean, ci doar o baltă stătută şi murdară, din care în curând nu va mai rămâne nimic altceva decât noroiul. Râul rămâne curat deoarece curge continuu. Puritatea primordială nu poate fi păstrată decât printr-un proces de curgere.

Toţi îndrăgostiţii care se integrează în această categorie rămân virgini. Cei care nu iubesc nu îşi păstrează această virginitate. Ei devin adormiţi, stătuţi. Mai devreme sau mai târziu, încep să miroasă urât (de regulă, mai devreme), căci nu au unde să se ducă. Viaţa lor este moartă.

Acesta este nivelul pe care a ajuns omul modem. Din cauza lui, au apărut incredibil de multe nebunii, tot felul de nevroze. Tulburările psihice au luat proporţii epidemice. Bolnavii psihic nu se mai numără pe degete. De fapt, întregul pământ a devenit o imensă casă de nebuni. întreaga umanitate suferă de o nevroză colectivă, născută din această stagnare narcisistă. Toată lumea se cramponează de iluzia egoului său separat, după care se miră că înnebuneşte. Din păcate, această nebunie este neproductivă, lipsită de creativitate, şi deci de profunzime. Mulţi oameni se sinucid, dar până şi sinuciderea lor este lipsită de sens.

Chiar dacă nu toată lumea se sinucide aruncându-se de pe casă sau luând otravă, foarte mulţi oameni au ales procedeul sinuciderii lente. Puţini dintre ei decid să se sinucidă brusc. Majoritatea preferă să prelungească procesul, murind foarte lent. Cert este că tendinţa suicidală a devenit preponderentă pe pământ.

Oamenii nu mai găsesc motive pentru a trăi. Explicaţia este simplă: ei au uitat limbajul iubirii. Nu mai riscă acea mare aventură care este iubirea.

Unicul lor interes s-a redus la sex, căci acesta este lipsit de risc. Este ceva de moment; nu trebuie să te implici în el. Iubirea înseamnă implicare, angajament. Nu este ceva de moment. Dacă prinde rădăcini, poate dura chiar o veşnicie, iubirea înseamnă o implicare pe termen lung. Ea are nevoie de intimitate. Numai în acest fel poate deveni celălalt o oglindă. Dacă te întâlneşti cu un partener numai pe nivelul sexual, poţi spune că nu te-ai întâlnit deloc cu el. De fapt, chiar i-ai evitat sufletul. Te-ai folosit de trupul său şi ai scăpat. Nu aţi ajuns la o intimitate suficient de mare pentru a vă revela reciproc feţele primordiale.

Iubirea este cel mai mare *koan* zen.

Da, este dureroasă, dar nu trebuie să o evitaţi. Dacă o veţi evita, veţi evita practic cea mai mare oportunitate de a creşte. Aventuraţi-vă în ea, suferiţi din cauza ei, căci din această suferinţă se va naşte un mare extaz. Da, egoul vostru va trebui să moară, dar vă veţi naşte astfel ca un Buddha, ca un Dumnezeu.

Iubirea vă va dărui primul indiciu despre ce înseamnă taoismul, sufismul, zenul. Ea reprezintă prima dovadă că viaţa nu este inutilă. Cei care afirmă că nu merită să trăieşti sunt cei care nu au cunoscut niciodată iubirea. De fapt, ceea ce afirmă ei este exact acest lucru: că au ratat până acum fenomenul

sublim al iubirii.

Acceptaţi durerea, suferinţa. Avansaţi în noaptea întunecată şi veţi apuca răsăritul. Soarele nu poate răsări decât pe fundalul beznei cele mai întunecate.

întreaga mea viziune are la bază iubirea. Eu nu predau nimic altceva decât iubirea. Puteţi uita totul despre Dumnezeu; acesta nu reprezintă decât un cuvânt gol. Puteţi uita totul despre rugăciuni; ele nu sunt altceva decât ritualuri pe care vi le-au impus alţii. Iubirea este singura rugăciune absolut naturală, pe care nu v-o impune nimeni, căci v-aţi născut cu ea. Iubirea este singurul Dumnezeu - nu Dumnezeul teologilor, ci cel al lui Buddha, al lui Iisus, al lui Mohamed, al sufiţilor. Iubirea este un instrument, o metodă prin care egoul individual poate fi ucis, scoţând la

iveală infinitatea. Dispăreţi în calitate de picătură şi deveniţi una cu oceanul. Nu veţi putea face însă acest lucru decât trecând prin poarta iubirii.

Desigur, atunci când ai trăit toată viaţa considerân-du- te o picătură şi vezi că începi să dispari, acest lucru doare. Picătura nu poate gândi decât că moare, că îşi pierde viaţa, în realitate, nu fiinţa voastră moare, ci doar iluzia în care v-aţi complăcut. Abia când aceasta va dispărea, veţi putea înţelege cine sunteţi cu adevărat. Această revelaţie vă va conduce apoi pe culmea fericirii, a extazului.

De ce spune faimoasa inscripţie de pe templul din Delphi: „Cunoaşte-te pe tine însuţi", şi nu „Iubeşte-te pe tine însuţi"?

Mintea vechilor greci avea o obsesie faţă de cunoaştere. Grecii gândeau întotdeauna în termeni legaţi de cunoaştere, de *a şti.* De aceea, ei au produs cea mai înaltă tradiţie filozofică a umanităţii, mari gânditori şi logicieni, mari minţi raţionale, investindu-şi întreaga pasiune în domeniul cunoaşterii.

în viziunea mea, în lume nu există decât două tipuri de minţi: cea greacă şi cea hindusă. Mintea greacă este pasionată de cunoaştere, iar cea hindusă de fiinţă. Hinduşii nu şi-au investit energia în domeniul cunoaşterii, ci în cel al fiinţei. *Sat,* fiinţa, este esenţa cunoaşterii de tip: „Cine sunt eu?" Nu este vorba însă de o cunoaştere logică, ci de o scufundare în propria existenţă, astfel încât să o poţi gusta, să devii una cu ea, căci nu există nici o altă cale de a o cunoaşte cu adevărat. Dacă veţi întreba un hindus, acesta vă va răspunde că nu există nici o altă cale de cunoaştere decât

existenţa. Cum poţi cunoaşte iubirea? Singura modalitate constă în a deveni una cu ea. îndrăgosteşte-te şi vei şti. Dacă vei rămâne un simplu observator, ferindu-te de experienţa propriu-zisă, vei putea afla diferite lucruri *despre* iubire, dar nu vei cunoaşte iubirea.

Mintea greacă a condus în timp la revoluţia ştiinţifică. Ştiinţa modernă este un produs secundar al minţii greceşti. Ea insistă asupra lipsei de pasiune, asupra verticalităţii, asupra observaţiei reci şi lipsite de prejudecăţi, asupra obiectivităţii şi impersonalităţii. Acestea sunt cerinţele de bază dacă doreşti să devii un om de ştiinţă. Să fii impersonal, să nu permiţi emoţiilor tale să îţi influenţeze gândirea, să fii lipsit de pasiune, să nu fii prea interesat de nici o ipoteză. Să priveşti faptele în sine, să nu te implici, să rămâi în afară. Să nu participi. Aceasta este marea pasiune greacă: căutarea lipsită de pasiune a cunoaşterii.

Acest tip de gândire a permis umanităţii să avanseze, dar într-o singură direcţie: în direcţia materiei. Aceasta este calea ideală de a cunoaşte materia. Mintea sau conştiinţa nu pot fi cunoscute mergând pe această cale. Nu poţi cunoaşte decât ceea ce este exterior, nu şi ceea ce este interior, căci atunci te-ai implica subiectiv. Este imposibil să te detaşezi de lucrurile interioare, căci te afli deja în mijlocul lor. Interiorul eşti chiar tu - cum ai putea ieşi în afară? Poţi privi o piatră, un râu, lipsit de pasiune, căci eşti separat de ele. Cum te-ai putea privi însă pe tine cu aceeaşi detaşare? Acest proces presupune o implicare profundă. Nu poţi ieşi în afara fiinţei tale. Nu te poţi reduce singur la dimensiunile unui obiect. Vei rămâne de-a pururi un subiect, orice ai face. Tu eşti cunoscătorul, nu obiectul cunoscut.

Şi uite aşa, mintea greacă a devenit din ce în ce mai orientată către materie. Motto-ul inscripţionat pe frontispiciul templului din Delphi: *„Cunoaşte-tepe tine însuţi*a devenit sursa

întregului progres ştiinţific. Simultan însă, însăşi ideea cunoaşterii detaşate a îndepărtat mintea occidentală de propria sa sursă.

Celălalt pol, mintea hindusă, a avansat într-o cu totul altă direcţie, în direcţia fiinţei. în Upanişade, marele maestru Udallak îi spune fiului şi discipolului său Swetaketu: „Tu eşti Acela" - *Tatwamasi,* Swetaketu. Tu eşti Acela. Nu există nici o distincţie între tine şi orice altceva. Aceasta este realitatea ta; *tu* eşti realitatea. Nu există nici o deosebire între voi, nici o separaţie. Nu poţi cunoaşte realitatea aşa cum poţi cunoaşte o piatră, sau orice altceva. Nu o poţi cunoaşte decât *fiind* una cu ea.

Este normal ca pe frontispiciul templului din Delphi să scrie: *„Cunoaşte-te pe tine însuţi"*. Aceasta este expresia creatoare a minţii greceşti. Dacă templul s-ar fi aflat în India, inscripţia ar fi fost alta: *„fii tu însuţi",* căci tu eşti Acela. Mintea hindusă s-a apropiat din ce în ce mai mult de fiinţă. Aşa se explică de ce, în timp, a devenit complet neştiinţifică. Ea a devenit religioasă, dar nu şi ştiinţifică. A devenit introvertită, dar a pierdut contactul cu lumea exterioară. Mintea hindusă a devenit foarte bogată în interior, dar foarte săracă în exterior.

La ora actuală a devenit necesară o mare sinteză, între mintea greacă şi cea hindusă. Aceasta ar putea fi cea mai mare binecuvântare revărsată asupra pământului. Până acum nu a fost posibilă, dar astăzi principalele premise ale acestei fuziuni au fost create, iar sinteza a devenit posibilă. Estul şi Vestul se întâlnesc deja, deşi într-o manieră foarte subtilă.

Orientalii se duc în Occident ca să înveţe calea ştiinţei, iar căutătorii spirituali din Occident se duc în Orient ca să afle ce înseamnă religia. Fuziunea a început deja.

în viitor, Orientul nu va mai fi Orient, iar Occidentul nu va

mai fi Occident. Pământul va deveni un sat global, un loc în care toate distincţiile vor dispărea. Atunci, pentru prima oară în istoria umanităţii, se va produce marea sinteză, cea mai mare între toate. Va apărea o minte care nu va mai gândi în extreme, care nu va mai considera că dacă ieşi în exterior, în căutarea cunoaşterii, rişti să îţi pierzi rădăcinile fiinţei, şi dacă pătrunzi în interior, rişti să îţi tai legăturile cu lumea exterioară. Cele două procese se pot produce simultan, iar atunci când acest lucru se întâmplă, omul capătă aripi şi îşi ia zborul. în caz contrar, el nu poate avea decât o singură aripă. Este imposibil să zbori astfel.

După părerea mea, atât hinduşii cât şi occidentalii sunt văduviţi. Ei nu cunosc decât o jumătate a realităţii. Religia oferă o jumătate de cunoaştere; ştiinţa cealaltă jumătate. Este necesar un proces care să aducă împreună religia şi ştiinţa, într-un tot unitar, în care cele două extreme să nu se mai condamne reciproc.

De ce spune faimoasa inscripţie de pe templul din Delphi: „Cunoaşte-te pe tine însuţi", şi nu „Iubeşte-te pe tine însuţi"? Pentru că *„Iubeşte-te pe tine însuţi"* nu devine posibil decât dacă *„eşti tu însuţi"*. Nu există nici o altă posibilitate. în absenţa iubirii, cunoaşterea de sine nu poate fi făcută decât din exterior, într-o manieră obiectivă, nu intuitivă.

Mintea greacă a creat o imensă capacitate logică. Aristotel a devenit părintele logicii şi al întregii filozofii. Mintea orientală pare ilogică - ea se limitează să fie. însăşi

insistenţa sa asupra meditaţiei pare ilogică, căci meditaţia afirmă că nu poţi cunoaşte decât renunţând la minte, la gândire, şi fuzionând atât de complet cu fiinţa ta încât să nu mai poţi fi distras nici măcar de un singur gând. Numai atunci poţi cunoaşte cu adevărat. Mintea greacă afirmă, dimpotrivă, că nu poţi cunoaşte decât dacă gândirea ta este clară, lucidă, logică, raţională, sistematică. Mintea hindusă spune:

când gândirea dispare complet, atunci apare posibilitatea de a cunoaşte. Cele două funcţionează diametral opus, mişcându-se în direcţii diferite. Din fericire, sinteza lor este posibilă.

Atunci când operează asupra materiei, omul îşi poate folosi mintea, care devine un instrument perfect în acest scop. Aceeaşi persoană poate renunţa apoi la mintea sa, atunci când intră în camera de meditaţie, căci mintea nu este tot una cu fiinţa. Ea este doar un instrument, la fel ca şi mâna sau picioarele. Dacă dorim să mergem, ne folosim de picioare; dacă nu dorim să mergem, nu ni le folosim. Exact la fel poate fi folosită mintea raţională, atunci când dorim să studiem materia. în această privinţă, ea reprezintă instrumentul perfect. Dacă simţim însă nevoia să ne interiorizăm, putem renunţa fără probleme la ea. Cum s-ar spune, nu mai avem nevoie de picioare (în cazul de faţă, de gândire). Putem intra astfel în starea non-mentală profundă.

Cele două operaţiuni pot fi folosite succesiv de aceeaşi persoană. Vă spun acest lucru din propria mea experienţă. Personal, le-am practicat pe amândouă. Dacă este necesar, pot deveni la fel de logic ca şi un grec. Dacă mintea nu îmi este necesară, pot deveni la fel de ilogic şi de absurd ca un hindus. De aceea, eu nu vă vorbesc de o ipoteză de lucru, ci de o realitate.

Mintea poate fi folosită, iar apoi lăsată deoparte. Ea nu este decât un instrument, altminteri superb. Nu trebuie să devenim obsedaţi de el. Nu trebuie să ne fixăm exclusiv asupra lui. în acest caz, ar deveni o boală. Gândiţi-vă cum ar arăta un om care vrea să se odihnească, dar nu reuşeşte, căci se gândeşte: „Doar am picioare. Trebuie să mă folosesc de ele. Cum să stau?“ Sau gândiţi-vă Ia cineva care vrea să se liniştească, dar nu poate, căci „de-aia are minte“. Este acelaşi lucru.

Omul ar trebui să-şi dezvolte atât de bine capacităţile încât să se folosească la fel de uşor de mintea sa cum se foloseşte de picioare. Acest lucru este posibil. Există oameni care practică acest sistem, dar ei nu sunt foarte mulţi. în viitor va fi practicat însă de un număr din ce în ce mai mare de oameni. Asta încerc eu să fac aici, cu voi. Mai întâi vă vorbesc, discut diferite probleme cu voi. Altfel spus, folosesc mintea logică. Apoi vă spun: „Acum renunţaţi la minte şi pătrundeţi adânc în meditaţie. Dacă dansaţi, dansaţi atât de plenar încât în mintea voastră să nu mai existe nici un gând, încât întreaga voastră energie să se canalizeze către dans. Dacă preferaţi să cântaţi, faceţi-o din toată inima, cu toată fiinţa. Sau pur şi simplu rămâneţi şezând, practicaţi zazen, nu faceţi nimic altceva. Nu gândiţi. Rămâneţi absolut liniştiţi“. Cele două metode sunt contradictorii.

Voi meditaţi dimineaţa devreme, apoi veniţi să mă ascultaţi pe mine. Plecaţi de la conferinţă şi începeţi din nou să meditaţi. Această atitudine este contradictorie. Dacă aş fi un simplu grec, v-aş vorbi în permanenţă, aş comunica cu voi, v-aş face demonstraţii logice, dar nu v-aş spune să meditaţi. Meditaţia mi s-ar părea o prostie. Dacă aş fi un

simplu hindus, nu aş mai simţi nevoia să vă vorbesc. V-aş îndemna să meditaţi direct, căci ce rost au cuvintele? Adeptul trebuie să devină tăcut. Dar eu sunt şi grec, şi hindus, iar speranţa mea este să fac din voi aceeaşi specie hibridă, căci viaţa poate deveni extrem de bogată în acest fel. Nu veţi mai pierde atunci nimic. Totul va fi absorbit în voi. Veţi deveni precum o mare orchestră şi toate polarităţile se vor întâlni în voi.

Grecilor, însăşi ideea de a te iubi pe tine însuţi li s-ar fi părut absurdă. V-ar demonstra probabil, în maniera cea mai logică cu putinţă, că iubirea nu este posibilă decât între două persoane. Poţi iubi pe altcineva, îţi poţi iubi chiar duşmanul, dar cum te poţi iubi pe tine însuţi? Doar eşti singur. Iubirea nu poate exista decât ca polaritate dual㠠Cum s-ar putea iubi cineva singur? Pentru mintea unui grec, însăşi ideea de a te iubi pe tine însuţi ar părea absurdă. Pentru a iubi, este nevoie de un partener.

Upanişadele le explică celor cu minte de greci că iubirea soţiei nu se face de dragul ei, ci tot de dragul tău. Practic, tu te iubeşti pe tine prin intermediul ei. O iubeşti pentru că îţi oferă plăcere, dar în adâncurile fiinţei, îţi iubeşti propria ta plăcere. îţi iubeşti fiul sau prietenul, dar nu de dragul lor, ci de dragul tău. în adâncurile fiinţei, fiul te face fericit, iar prietenul îţi aduce alinare. Acestea sunt motivele care te fac să îi iubeşti. Altfel spus, Upanişadele îţi explică faptul că cei din jur nu sunt decât un instrument pentru a te iubi pe tine însuţi, o manieră mai ocolită de a învăţa iubirea de sine.

Hinduşii susţin că nu există nici o altă posibilitate: nu te poţi iubi decât pe tine însuţi. Dimpotrivă, grecii afirmă că nu te poţi iubi singur, căci ai nevoie de un partener.

Dacă m-aţi întreba pe mine, v-aş spune că iubirea este un paradox care nu poate fi redus la o singură polaritate. Pentru a se produce, este nevoie de două polarităţi. Ai nevoie şi de celălalt, dar în starea profundă de iubire, ideea de celălalt dispare. Dacă

priveşti doi îndrăgostiţi, constaţi că ei alcătuiesc o singură fiinţă, deşi sunt doi. Acesta este paradoxul iubirii, dar şi frumuseţea ei. Sunt doi, dar în acelaşi timp sunt una. Dacă nu ar fi decât doi, nu şi una, nu am putea vorbi de iubire. La fel, dacă eşti singur şi nu ai la dispoziţie pe altcineva, iubirea nu ar fi posibilă.

Iubirea este un fenomen paradoxal. La început are nevoie de doi parteneri, dar în final nu mai există decât unul. Este enigma supremă.

Ce pot să fac pentru a iubi mai bine ?

Iubirea îşi este auto-suficientă. Ea nu are nevoie de îmbunătăţiri. Este perfectă aşa cum este. însăşi întrebarea dumneavoastră arată o lipsă de înţelegere a naturii iubirii. Poţi avea un cerc perfect? Toate cercurile sunt perfecte. Dacă nu sunt perfecte, nu sunt cercuri. Perfecţiunea este natura cercului. La fel stau lucrurile şi cu iubirea. Nu poţi iubi mai puţin sau mai mult, pentru că iubirea nu este un fenomen cantitativ. Este un fenomen calitativ şi nu poate fi măsurată.

întrebarea dumneavoastră arată că nu aţi iubit niciodată şi că doriţi să ascundeţi acest lucru sub masca dorinţei de „a şti mai multe despre iubire“. Nici un om care a iubit vreodată nu ar pune o asemenea întrebare.

Iubirea nu trebuie înţeleasă ca un impuls biologic, în acest caz, o confundaţi cu pasiunea erotică sau cu sexualitatea. Acest impuls există în toate animalele. Nu are nimic special. Până şi copacii îl simt. Aceasta este maniera naturii de a perpetua speciile. Nu există nimic spiritual în acest impuls, care nu reprezintă un atribut special al omului. Aşadar, primul lucru pe care trebuie să-l precizăm se referă la distincţia dintre iubire şi pasiunea amoroasă. Pasiunea sexuală este oarbă. Iubirea este mireasma unei inimi tăcute, meditative. Ea nu are nimic de-a face cu biologia sau cu chimia hormonilor.

Iubirea este zborul conştiinţei către lumile superioare, de dincolo de materie şi de trup. Când înţelegi iubirea ca ceva transcendental, ea nu mai este o întrebare fundamentală, întrebarea fundamentală devine: cum îţi poţi transcende trupul, cum poţi cunoaşte ceva care există în interiorul tău, dar dincolo de trup, de tot ce poate fi măsurat. Aceasta este semnificaţia cuvântului *materie.* Rădăcina sa este un cuvânt sanscrit, *matra,* care înseamnă măsurătoare. Materia este ceva care poate fi măsurat. Cuvântul *metru* are aceeaşi rădăcină. Problema de bază devine aşadar cum poţi ieşi din sfera măsurabilului, pătrunzând în infinitate. Altfel spus, cum poţi transcende materia, devenind din ce în ce mai conştient. Conştiinţa nu are limite; cu cât devii mai conştient, cu atât mai mult îţi dai seama că mai ai un drum lung de străbătut în faţă. De-abia ajungi pe o culme, că în faţă îţi apare alta, mai înaltă. Este un pelerinaj continuu.

Iubirea este efectul secundar al procesului de trezire a conştiinţei. Este precum parfumul unei flori. Nu trebuie să o căutaţi la nivelul rădăcinilor, căci nu o veţi găsi acolo. Rădăcina omului este fiinţa sa biologică. Conştiinţa sa este floarea născută din această rădăcină. Cu cât vă veţi deschide mai mult această floare, cu atât mai cutremurătoare va fi

experienţa trăită. Această experienţă nu poate fi numită altfel decât iubire. Ea te umple de o bucurie infinită. Fiecare fibră a fiinţei tale dansează cuprinsă de extaz. Devii atunci ca un nor plin de apă; este imposibil să nu te reverşi.

Când inima omului se umple de fericire, în ea apare dorinţa de nestăvilit de a împărtăşi această stare cu alţii. Această împărtăşire este iubirea.

Nimeni nu poate obţine iubire din partea unei persoane care nu a cunoscut starea de fericire supremă. Aceasta este drama lumii în care trăim. Toată lumea doreşte să fie iubită şi toţi se prefac că sunt plini de iubire. Voi nu puteţi însă iubi, pentru că nu ştiţi ce înseamnă conştiinţa. Nu cunoaşteţi starea de *satyam,* de *shivam,* de *sundram;* nu cunoaşteţi adevărul, experienţa divinului, parfumul frumuseţii. Ce aveţi voi de dăruit? Sunteţi atât de goi, de superficiali... Nimic nu creşte în fiinţa voastră; sunteţi ca un câmp arid, pe care nu cresc flori. Primăvara voastră nu a venit încă.

Iubirea este un efect secundar. Când primăvara vine şi omul înfloreşte subit, emanând parfumul fericirii sale, starea care pluteşte în aer este iubirea.

Nu doresc să vă rănesc sentimentele, dar nu am ce face. Sunt nevoit să vă spun adevărul: dumneavoastră nu ştiţi ce este iubirea. Nu aveţi de unde să ştiţi acest lucru, căci nu aţi pătruns niciodată suficient de adânc în interiorul conştiinţei dumneavoastră. Nu v-aţi experimentat pe sine, nu ştiţi cine sunteţi. Iubirea nu poate creşte pe solul acestei orbiri, al acestei ignoranţe, al acestei inconştienţe. Trăiţi practic într-un deşert, în întuneric. Iubirea nu are cum să crească în acest mediu ostil.

Dar mai întâi de toate trebuie să fiţi plină de lumină şi de fericire, atât de plină încât să începeţi să vă revărsaţi în afară. Această energie care se revarsă este iubirea. Odată înflorită, ea este perfectă. Nu poate fi nici mai mare, nici mai mică.

Din păcate, educaţia noastră este atât de nevrotică, atât de bolnavă din punct de vedere psihic, încât distruge orice posibilitate de creştere interioară. Suntem învăţaţi de mici să fim nişte perfecţionişti, idee pe care o aplicăm apoi tuturor lucrurilor, inclusiv iubirii.

Chiar ieri am citit această frază: „*Perfecţionistul este o persoană care suferă foarte mult şi care îi face pe alţii să sufere la fel de mult*“. în aceste condiţii, este normal să trăim într-o lume îngrozitoare!

Toată lumea încearcă să fie perfectă. Din clipa în care încearcă să fie perfect, omul se aşteaptă ca şi ceilalţi să fie perfecţi. El începe să-i condamne pe cei din jur, să-i umilească. Asta au făcut dintotdeauna aşa-zişii voştri sfinţi. Asta v-au făcut religiile: v-au otrăvit fiinţa cu ideea de perfecţiune.

Voi nu puteţi fi perfecţi; de aceea, începeţi să vă simţiţi vinovaţi, vă pierdeţi respectul de sine. Odată pierdut respectul de sine, vă pierdeţi demnitatea de fiinţă umană. Orgoliul vostru este călcat în picioare, iar umanitatea vă este distrusă de asemenea cuvinte frumoase precum perfecţiunea.

Omul nu poate fi perfect. Ce-i drept, el poate experimenta o stare care transcende condiţia umană. Atât timp cât nu va cunoaşte însă această stare divină, el nu va cunoaşte perfecţiunea.

Perfecţiunea nu este o disciplină; nu poate fi practicată. Nu poţi să faci repetiţii în ceea ce o priveşte. Din păcate, voi sunteţi învăţaţi de mici să o practicaţi, iar rezultatul este o lume plină de ipocriţi, care ştiu foarte bine că sunt goi şi superficiali, dar continuă să pretindă că au tot felul de calităţi. în realitate, acestea sunt cuvinte goale.

V-aţi gândit vreodată ce înseamnă să îi spui cuiva: „Te iubesc?“ Dacă este vorba de o simplă atracţie biologică între cele două sexe, de îndată ce v-aţi satisfăcut-o, iubirea dispare. A fost doar o senzaţie de foame; după ce v-aţi umplut amândoi stomacurile, gata! Femeia care înainte vi se părea cea mai frumoasă din lume rămâne o simplă femeie. Bărbatul care vi se părea mai presus de Alexandru cel Mare devine un simplu bărbat. Tot ce vă mai interesează este cum să scăpaţi de partener!

Iată scrisoarea pe care i-a scris-o Paddy mult iubitei lui Maureen:

Scumpa mea Maureen,

Aş fi dispus să urc pe cel mai înalt munte şi să înfrunt cel mai cumplit ocean, numai de dragul tău. Aş îndura orice greutăţi, numai ca să pot petrece o clipă lângă tine.

Cel care te va iubi întotdeauna, Paddy

P.S. Vin să te văd vineri seară, dacă nu plouă.

Atunci când îi spuneţi cuiva: „Te iubesc“, voi nu ştiţi ce spuneţi. Nu realizaţi că vorbiţi de fapt de dorinţa voastră sexuală, pe care o ascundeţi în spatele unui cuvânt minunat: iubire. Aceasta este o stare de moment, care va dispărea de îndată ce va fi satisfăcută.

Adevărata iubire este eternă. Ea nu poate fi experimentată de oamenii obişnuiţi, ci doar de un Buddha. Foarte puţini oameni din istorie au cunoscut iubirea şi cu toţii au fost iluminaţi, au reprezentat culmea conştiinţei umane pe pământ.

Dacă doriţi să cunoaşteţi într-adevăr iubirea, uitaţi de ea şi apucaţi-vă de meditaţie. Dacă doriţi să aveţi trandafiri în grădina dumneavoastră, uitaţi de flori şi ocupaţi-vă de tufişul de trandafiri. Udaţi-l, aveţi grijă să primească apa şi lumina de care are nevoie. Dacă vă veţi ocupa de tot ce este necesar, la momentul potrivit va înflori. Nu poţi forţa tufişul să înflorească mai devreme. Şi nu îi poţi cere unui trandafir să fie mai perfect decât este.

Aţi văzut vreodată un trandafir imperfect? Ce altceva aţi putea dori în privinţa lui? Orice trandafir este un unicat, o floare perfectă, care dansează în bătaia vântului, a ploii, a soarelui... Nu îi puteţi vedea imensa frumuseţe, fericirea sa absolută? E o floare ca oricare alta, dar emană întreaga splendoare a existenţei.

Iubirea este trandafirul înflorit în fiinţa voastră. Ca să înflorească, trebuie însă mai întâi să vă pregătiţi, să alungaţi întunericul şi frigul conştiinţei netrezite, să deveniţi din ce în ce mai lucid. La momentul potrivit, iubirea va înflori în aceste condiţii. Nu trebuie să vă faceţi probleme în ceea ce o priveşte. Iar atunci când va veni, va fi perfectă.

Iubirea este o experienţă spirituală; nu are nimic de-a face cu sexul şi cu trupul, ci doar cu sufletul interior. Dumneavoastră nu aţi intrat însă în propriul dumneavoastră templu. Nu aveţi nici cea mai mică idee cine sunteţi, dar doriţi să iubiţi mai bine. Mai întâi de toate, fiţi, cunoaşteţi-vă pe sine, şi iubirea va veni de la sine. Ea este răsplata primită

din lumea de dincolo. Va coborî asupra dumneavoastră ca o ploaie de flori... şi vă va umple fiinţa. Va continua să coboare chiar şi după aceea, aducând cu sine dorinţa imensă de a fi împărtăşită.

în limbajul uman, această dorinţă de a împărtăşi nu poate fi tradusă decât prin cuvântul *iubire.* El nu spune prea mult, dar indică direcţia corectă.

Iubirea este o umbră a luciditătii, a conştiinţei. Deveniţi mai conştientă, şi iubirea va veni. Este un oaspete care soseşte întotdeauna la cei pregătiţi să-l primească. La ora actuală, dumneavoastră sunteţi incapabilă să îl recunoaşteţi! Dacă iubirea v-ar bate la uşă, nu aţi recunoaşte-o. Aţi găsi probabil o mie şi unul de pretexte numai să nu-i daţi drumul în casă. V-aţi gândi că cel care bate în uşă este vântul, sau aţi găsi o altă scuză, dar nu îi veţi deschide uşa. Chiar dacă i-aţi deschide-o, nu aţi recunoaşte iubirea, căci nu aţi văzut niciodată cum arată. Cum aţi putea-o recunoaşte în aceste condiţii?

Nu poţi recunoaşte decât ceea ce ştii. Atunci când iubirea coboară pentru prima oară asupra ta, te simţi copleşit. Nu înţelegi ce se petrece. îţi dai seama că inima ta dansează, auzi muzica sferelor, simţi mirosuri pe care nu le-ai mai simţit niciodată până atunci, dar ai nevoie de ceva timp pentru a pune cap la cap toate aceste experienţe şi pentru a te gândi că aşa ar putea arăta iubirea. încetul cu încetul, ea coboară tot mai mult asupra fiinţei tale, transfigurând-o.

Singurii care cunosc iubirea sunt misticii. în afara lor, nu există vreun om care să fi cunoscut vreodată adevărata iubire. Ea reprezintă monopolul exclusiv al misticilor. Dacă doriţi să aflaţi ce este iubirea, va trebui să intraţi în lumea misticilor.

lisus a spus: „Dumnezeu este iubire". El a făcut parte din

şcoala misterelor eseniene, o şcoală străveche de mistici. Nu se ştie însă dacă a absolvit respectiva şcoală, căci ceea ce afirmă el nu este corect. Nu Dumnezeu este iubire, ci iubirea este Dumnezeu. Diferenţa este imensă. Nu este vorba de o simplă schimbare a ordinii cuvintelor. Atunci când spui că Dumnezeu este iubire, afirmi practic că iubirea este doar un atribut al lui Dumnezeu. Pe lângă ea, Dumnezeu mai are şi alte atribute: înţelepciune, compasiune, capacitatea de a ierta, un milion de alte calităţi. Iubirea nu este decât unul din atributele lui Dumnezeu.

Chiar şi această perspectivă este iraţională şi ilogică. Dacă Dumnezeu este iubire, el nu mai poate fi „drept": un Dumnezeu plin de iubire nu poate fi atât de crud încât să-i arunce pe păcătoşi în flăcările iadului etern. Dacă Dumnezeu este iubire, el nu poate fi una cu legea. Un mare mistic sufit, Omar Khayyam, dovedeşte o înţelegere mai mare decât Iisus atunci când spune: „Nu îmi doresc decât să fiu eu însumi. Nu voi mai ţine cont de preoţi şi de predicatori, căci sunt convins că iubirea lui Dumnezeu este pretutindeni. Nu cred că pot comite un păcat mai mare decât iubirea lui. De ce aş fi îngrijorat? Mâinile noastre sunt atât de mici; la fel şi păcatele noastre. Cum am putea comite noi păcate atât de grave încât Dumnezeu să nu le poată ierta? Dacă Dumnezeu este iubire, el nu poate veni în ziua finală a judecăţii pentru a-i separa pe sfinţi de restul lumii, aruncând milioanele de oameni obişnuiţi în iadul etern".

> în realitate, învăţăturile esenienilor erau opuse. Iisus le citează greşit. Poate că nu le-a înţeles prea bine. învăţătura lor spunea: „Iubirea este Dumnezeu". Este o diferenţă foarte

mare. Acum, Dumnezeu însuşi devine un atribut al iubirii, o calitate a uluitoarei experienţe a iubirii. Dumnezeu nu mai

apare ca persoană, ci ca experienţă a celor care au cunoscut iubirea. Iubirea se află în prim plan, iar Dumnezeu în planul secund. Iar eu vă spun: esenienii aveau perfectă dreptate. Iubirea este valoarea supremă, înflorirea finală. Dincolo de ea nu mai există nimic. De aceea, nu o puteţi perfecţiona.

De fapt, înainte de a o putea realiza, dumneavoastră veţi începe să dispăreţi. Când iubirea va apărea în fiinţa dumneavoastră, dumneavoastră nu veţi mai exista.

Un mare mistic al Orientului, Kabir, are o afirmaţie teribilă, o afirmaţie care nu ar putea fi făcută decât de cineva care a pătruns în sanctuarul interior al realităţii supreme. Această afirmaţie sună astfel: „Am căutat adevărul, dar am constatat cu uimire că atâta vreme cât căutătorul continuă să existe, adevărul nu poate fi găsit. Când am găsit adevărul, am privit în jur... dar eu eram absent. Căutătorul nu mai exista. Invers, când căutătorul exista, adevărul era de negăsit".

Adevărul şi căutătorul lui nu pot coexista. La fel se petrec lucrurile şi cu iubirea. Coexistenţa nu este posibilă. Puteţi exista ori dumneavoastră, ori iubirea. Trebuie să alegeţi. Dacă vă simţiţi pregătită să dispăreţi, să fuzionaţi cu totalitatea, să vă topiţi, lăsând în urma dumneavoastră numai conştiinţa pură, în fiinţa dumneavoastră va înflori iubirea. De perfecţionat însă, nu o veţi putea perfecţiona, căci nu veţi mai fi prezentă. De altfel, ea nici nu are nevoie de vreo îmbunătăţire, căci este întotdeauna perfectă.

Din păcate, toată lumea foloseşte cuvântul iubire, dar nimeni nu îl înţelege. Părinţii le spun copiilor: „Vă iubim", după care se apucă să îi distrugă. Le bagă în cap tot felul de prejudecăţi, le inoculează tot felul de superstiţii moarte. îşi împovărează copiii cu toate gunoaiele pe care le-au purtat de-a lungul istoriei generaţiile anterioare, transferându-le apoi

generaţiilor viitoare. Şi această nebunie se propagă mai departe, amplificându-se.

Şi totuşi, toţi părinţii susţin că îşi iubesc copiii. Dacă i-ar iubi cu adevărat, nu şi-ar dori ca aceştia să semene cu ei, să devină la fel de nefericiţi ca ei. în ce constă experienţa lor de viaţă? în nefericire şi suferinţă... Viaţa nu a fost o binecuvântare pentru ei, ci un blestem. Şi totuşi, doresc ca urmaşii lor să fie la fel ca ei.

Am fost odată în vizită la o familie. într-o seară, am rămas în grădină. Soarele apunea şi era o seară frumoasă de vară. Păsările se pregăteau de culcare, iar lângă mine se afla copilaşul gazdelor mele. L-am întrebat: „Ştii cine eşti?“ Copiii au o conştiinţă mai intuitivă decât adulţii, căci nu sunt încă corupţi, poluaţi de diferitele ideologii şi religii. Copilul m-a privit cu seriozitate şi mi-a răspuns: „Mi-ai pus o întrebare foarte dificilă“.

L-am întrebat: „în ce constă dificultatea ei?“

Mi-a răspuns: „Dificultatea constă în faptul că eu sunt singurul copil al părinţilor mei, şi de când îmi aduc aminte, ori de câte ori vine cineva la noi, îmi spune că am ochii tatălui meu, nasul mamei, iar faţa la fel ca a unchiului meu. De aceea, nu ştiu cine sunt, căci nimeni nu mi-a spus vreodată ce anume arată la fel ca mine“.

La fel procedează toţi părinţii cu copiii lor. Ei nu-i lasă să experimenteze singuri. Nu le permit să devină ei înşişi, ci îi împovărează cu ambiţiile lor deşarte. Orice părinte doreşte ca progenitura sa să îi semene.

Copilul are însă propriul său destin. Dacă îşi va copia părinţii, el nu va deveni niciodată el însuşi. De aceea, nu se va simţi niciodată împlinit, la unison cu existenţa. îi va lipsi întotdeauna ceva.

Părinţii îl iubesc, dar îi spun că trebuie să-i iubească la rândul lui, pentru că sunt părinţii săi. întotdeauna mi s-a părut ciudat acest lucru: simplul fapt că îi eşti mamă nu înseamnă automat că copilul are datoria să te iubească. Mai întâi de toate, trebuie să te faci iubită. Simplul fapt că i-ai dat naştere nu este suficient. Faptul că îi eşti tată nu înseamnă că eşti neapărat o persoană agreabilă, care merită să fie iubită. Nu creează în mod spontan în copil sentimentul iubirii. în schimb, părinţii aşteaptă acest lucru, iar bieţii copii nu ştiu cum să procedeze. De aceea, ei încep să se prefacă. Le zâmbesc părinţilor, deşi în inima lor numai de zâmbit nu le arde. Le arată părinţilor respect, recunoştinţă, gratitudine - dar toate acestea sunt false. Copiii devin nişte actori, nişte ipocriţi, nişte politicieni, de Ia cele mai fragede vârste.

Trăim cu toţii într-o lume în care părinţii, profesorii, preoţii - îi corup pe cei mici, îndepărtându-i de sine. Scopul meu este să vă ajut să vă regăsiţi, să vă centraţi din nou în sine. Numele pe care l-am dat acestei centrări în sine este „meditaţie". Eu nu doresc altceva decât să fiţi voi înşivă, să vă respectaţi singuri, să vă regăsiţi demnitatea de a şti că existenţa are nevoie de voi şi să începeţi căutarea de sine. Mai întâi trebuie să ajungeţi în centru, iar apoi trebuie să începeţi căutarea de sine.

Cunoaşterea feţei primordiale înseamnă începutul unei vieţi trăite în iubire, al unei sărbători continue. Iubirea este

inepuizabilă. Oricât de mult ai dărui din ea, izvorul ei nu seacă. Dimpotrivă, cu cât dăruieşti mai mult, cu atât mai mult poţi dărui.

Experienţa supremă în viaţă este dăruirea necondiţionată, fără a aştepta în schimb nici măcar un mulţumesc. Dimpotrivă, iubirea autentică se simte obligată celui care o acceptă. Ar fi putut fi respinsă...

Atunci când veţi începe să dăruiţi iubire cu un sentiment profund de recunoştinţă faţă de cei care v-o acceptă, veţi fi surprinşi să constataţi că aţi devenit un împărat, că nu mai sunteţi un cerşetor care cerşeşte iubire cu vasul său, bătând la toate uşile. De altfel, cei la uşile cărora bateţi nu vă pot dărui iubirea lor, căci sunt la rândul lor nişte cerşetori. Cerşetorii îşi cer unii altora iubirea şi se simt dezamăgiţi şi frustraţi, căci nu o primesc de nicăieri. Iubirea le aparţine împăraţilor, nu cerşetorilor. Omul plin de iubire, care o poate dărui necondiţionat, devine un asemenea împărat.

Vine apoi o surpriză şi mai mare: atunci când începi să-ţi dăruieşti iubirea tuturor oamenilor, chiar şi străinilor, constaţi că bucuria pe care ţi-o oferă acest gest este atât de mare, încât nu-ţi mai pasă de nimic altceva. Continui atunci să le dăruieşti tuturor, fără discernământ, nu doar oamenilor, ci şi plantelor şi animalelor, pietrelor, stelelor îndepărtate, căci iubirea poate fi dăruită chiar şi unei stele, printr-o singură privire. Printr-o singură atingere, iubirea îi poate fi transferată unui copac. Fără a rosti măcar un singur cuvânt... ea poate fi dăruită într-o tăcere deplină. Nu trebuie afirmată verbal, căci are propriile ei metode de a pătrunde în profunzimile fiinţei celui căreia îi este oferită.

începeţi aşadar să fiţi plini de iubire, apoi va veni şi

împărtăşirea. Surpriza cea mare vine abia acum: veţi constata că iubirea se întoarce la dumneavoastră, din sursele cele mai neaşteptate, de la necunoscuţi, din cotloane în care nu i-aţi fi suspectat niciodată existenţa, din partea copacilor, florilor, munţilor. Iubirea începe să plouă de pretutindeni asupra dumneavoastră. Cu cât dăruieşti mai mult, cu atât primeşti mai mult. Viaţa devine un dans al iubirii.

DE LA RELAŢIA DE CUPLU LA COMUNIUNEA ÎN CUPLU

Din clipa în care îţi dai seama că nu mai depinzi de nimeni, în fiinţa ta se instalează o tăcere profundă, o stare de detaşare relaxată. Asta nu înseamnă că ai încetat să mai iubeşti. Dimpotrivă, pentru prima oară în viaţă cunoşti o calitate nouă a iubirii, o altă dimensiune a ei. Iubirea devine altceva decât un fenomen biologic, devine mai apropiată de prietenie decât de relaţia de cuplu.

O LUNĂ DE MIERE CARE NU SE TERMINĂ NICIODATĂ

Iubirea nu este o relaţie. Ea uneşte, dar nu reprezintă o relaţie. Orice relaţie este un produs finit, un substantiv, după care urmează un punct final. Luna de miere s-a sfârşit. După ea, nu mai există bucurie, entuziasm. Totul s-a terminat. Relaţia continuă, promisiunile pot fi respectate, căci este mai confortabil aşa. Oricum, nu ai altceva mai bun de făcut. Dacă o întrerupi, rişti să ai neplăceri. O relaţie este un produs finit, încheiat, închis.

Iubirea nu este niciodată o relaţie, ci o comuniune. Ea este ca un râu, curge tot timpul. Iubirea nu are finalitate. Luna de miere

începe, dar nu se termină niciodată. Nu este la fel ca un roman, care începe undeva şi se termină altundeva. Este un fenomen continuu. Chiar dacă cei doi iubiţi se despart, iubirea continuă să curgă. Este un continuum, un verb, nu un substantiv.

De ce reduc oamenii frumuseţea comuniunii, transformând-o într-o relaţie? De ce se grăbesc ei atât de tare? Pentru că fluxul este nesigur, în timp ce relaţia oferă securitate. O relaţie oferă o anumită siguranţă. Comuniunea poate însemna întâlnirea a doi străini, poate dura o singură noapte, după care dimineaţa cei doi îşi spun adio. Cine ştie ce se mai poate întâmpla mâine? Oamenii se tem atât de tare încât îşi doresc să fie siguri, să ducă o viaţă previzibilă. Ei îşi doresc ca ziua de mâine să fie la fel ca cea de astăzi, în acord cu ideile lor. Libertatea este un aer prea tare pentru ei. De aceea, ei reduc pe loc verbul, transformându-1 într-un substantiv.

De-abia se îndrăgostesc de un bărbat sau de o femeie şi încep pe loc să se gândească la căsătorie, să facă din iubirea lor un contract juridic. De ce? Ce are de-a face legea cu iubirea? E simplu: legea înlocuieşte iubirea pentru simplul motiv că aceasta din urmă nu există. Este doar o fantezie, iar fanteziile dispar repede. De aceea, înainte de a dispărea trebuie făcut ceva, pentru ca cei doi să nu se mai poată despărţi.

într-o lume mai bună, în care oamenii ar fi mai predispuşi către meditaţie, în care iluminarea ar domni pretutindeni, oamenii ar iubi mult mai mult, dar iubirea lor nu s-ar transforma neapărat într-o relaţie. Asta nu înseamnă

că ar fi doar o iubire de moment. Dimpotrivă. Iubirea lor ar fi cu siguranţă mai profundă decât a voastră, mai intimă, mai poetică şi mai divină. După toate probabilităţile, ea ar dura mai mult decât aşa-zisa voastră iubire, chiar dacă nu ar mai fi garantată de lege, de tribunal, de poliţist. Unica ei garanţie ar fi

cea interioară, angajamentul inimii, comuniunea tăcută.

Atunci când te bucuri de prezenţa cuiva, doreşti să te bucuri din ce în ce mai mult. Atunci când te bucuri de intimitate, doreşti să explorezi această intimitate din ce în ce mai profund. Există flori care nu înfloresc decât după o intimitate foarte îndelungată. Există, ce-i drept, şi flori sezoniere. După şase săptămâni dispar. Există flori care nu apar decât după ani de zile, unele chiar după foarte mulţi ani. Cu cât procesul de înflorire durează mai mult, cu atât mai mult vor rezista ele. Aceste flori nu pot înflori însă decât pe solul fertil al angajamentului luat de două inimi. Acest angajament nu trebuie verbalizat, căci în acest fel ar fi profanat. Este un angajament tăcut, din priviri, de la inimă la inimă, de la fiinţă la fiinţă. El trebuie înţeles, nu rostit.

Uitaţi de relaţii şi învăţaţi să fiţi în comuniune.

De îndată ce stabiliţi o relaţie, voi începeţi să vă încălcaţi libertatea reciprocă. în acest fel, distrugeţi însuşi solul pe care ar trebui să crească iubirea. Femeia crede că îl cunoaşte pe bărbat; bărbatul crede că o cunoaşte pe femeie. în realitate, nici unul nu îl cunoaşte pe celălalt! Acest lucru este imposibil. Celălalt rămâne un mister. Să consideri că ştii totul despre el înseamnă să îi arăţi o lipsă de respect, să îl insulţi.

Este o lipsă de recunoştinţă să crezi că îţi cunoşti soţia. Cum poţi cunoaşte o femeie? Cum poţi cunoaşte un bărbat? O fiinţă umană este un proces, nu un obiect. Femeia pe care ai cunoscut-o ieri nu mai există. Multă apă a trecut între timp pe Gange. Femeia a devenit altcineva, o fiinţă complet diferită. De aceea, relaţia trebuie reînnoită, luată de la început, nu este un dat.

Priveşte din nou faţa bărbatului cu care ai dormit noaptea trecută. El nu mai este aceeaşi persoană. S-a schimbat atât de

mult. O persoană nu este un obiect. Mobila din cameră este neschimbată, dar omul nu rămâne acelaşi. Exploraţi tot timpul, luaţi-o din nou de la început. Asta înseamnă comuniunea.

Comuniunea înseamnă să o iei tot timpul de la început, să faci cunoştinţă din nou şi din nou, să cunoşti tot mai multe faţete ale personalităţii celuilalt, să încerci să pătrunzi din ce în ce mai profund în sentimentele sale interioare, în abisul fiinţei sale. Voi încercaţi să dezvăluiţi un mister care nu poate fi dezvăluit până la capăt. Tocmai în acest lucru constă frumuseţea iubirii: în explorarea conştiinţei.

Dacă veţi practica acest lucru, fără a încerca să reduceţi comuniunea la o relaţie, partenerul va deveni o oglindă pentru voi. Fără să vă daţi seama, explorarea lui vă va permite să vă exploraţi propria fiinţă. Pătrunzând adânc în interiorul lui, cunoscându-i sentimentele, gândurile, aspiraţiile cele mai profunde, propriile dumneavoastră aspiraţii vi se vor dezvălui. Iubiţii devin oglinzi unul pentru celălalt, iar iubirea lor devine o meditaţie.

Relaţiile sunt urâte, comuniunea este frumoasă, într-o relaţie, cei doi parteneri sunt orbi. Cât timp a

trecut de când v-aţi privit în ochi soţia? Cât timp a trecut de când v-aţi privit în ochi soţul? De multe ori, au trecut ani. Cine mai stă să îşi privească soţia? Doar o cunoaşte de o veşnicie... De ce să o mai privească? Voi sunteţi infinit mai interesaţi de străini decât de cei pe care îi cunoaşteţi. Ştiţi deja totul despre corpul celor din urmă, despre felul în care vă răspund. Ceea ce s-a întâmplat odată se va mai repeta. Este un cerc repetitiv.

în realitate, lucrurile stau complet altfel. Nimic nu se repetă vreodată. Totul este nou sub soare. Singurii care îmbătrânesc sunt ochii voştri, presupunerile voastre. Oglinda voastră se prăfuieşte şi voi nu mai sunteţi capabili să vă reflectaţi reciproc.

De aceea, eu vă învăţ să intraţi în comuniune, să prelungiţi la infinit luna de miere, să nu încetaţi căutarea, să descoperiţi noi şi noi modalităţi de a vă iubi reciproc, de a fi unul lângă celălalt. Orice om este un mister infinit, inepuizabil, de nepătruns. Este imposibil să poţi spune vreodată: „îl cunosc“ sau „O cunosc“. în cel mai bun caz, puteţi spune: „Mi-am dat toată osteneala, dar misterul nu poate fi desluşit“.

De fapt, cu cât vă cunoaşteţi mai bine partenerul, cu atât mai misterios devine el. Iubirea este o aventură constantă.

DE LA ATRACŢIE LA DRAGOSTE, APOI LA IUBIRE

în actuala stare a minţii umane, iubirea este un fenomen aproape imposibil. Ea nu devine posibilă decât dacă omul

a ajuns să îşi cunoască fiinţa, nu şi înainte. înainte de atingerea

acestei stări de cunoaştere, putem vorbi de altceva, dar nu de iubire. Este aproape o neruşinare să numim acest sentiment iubire.

Un bărbat de îndrăgosteşte de o femeie pentru că îi place felul în care merge, vocea ei, „salutul“ din ochii ei. Chiar ieri citeam de o femeie care a spus despre un anumit bărbat:, Are cele mai frumoase sprâncene din lume“. Nu este nimic rău în asta; sprâncenele pot fi foarte frumoase, dar dacă te îndrăgosteşti de nişte sprâncene, mai devreme sau mai târziu vei fi dezamăgit, căci sprâncenele nu reprezintă o parte esenţială a unei persoane.

Şi oamenii se îndrăgostesc de aceste lucruri lipsite de importanţă! De o formă, de ochi... Atunci când trăieşti alături de cineva, nu trăieşti cu proporţiile unui trup, cu sprâncenele sau cu culoarea părului. Trăieşti cu o persoană, cu un fenomen misterios şi vast, aproape imposibil de definit. Mai devreme sau mai târziu, aceste lucruri mărunte, aflate la periferia fiinţei, îşi vor pierde importanţa. Şi atunci, te trezeşti că nu mai ştii ce să faci.

Orice iubire începe într-o manieră romantică, dar până când se termină luna de miere totul se sfârşeşte, căci omul nu poate trăi numai din romantism. El trebuie să trăiască în mod real, iar realitatea este cu totul altceva. Atunci când vezi o persoană, nu îi vezi întreaga totalitate, ci doar suprafaţa ei. Este ca şi cum te-ai îndrăgosti de o maşină din cauza culorii ei. Dacă te-ai uita sub capac, ai putea constata că motorul lipseşte, sau că are un defect. Până la urmă, culoarea nu va mai conta prea mult.

Când două persoane se întâlnesc, realităţile lor interioare fuzionează şi aspectul exterior îşi pierde semnificaţia. La ce mai folosesc atunci sprâncenele, culoarea părului sau a ochilor? Practic, nici nu le mai bagi în seamă. Ele nu te mai atrag. Cu cât cunoşti mai bine persoana, cu atât mai speriat devii, căci îi cunoşti inclusiv nebunia, iar nebunia ta i se revelează la rândul ei. Vă simţiţi înşelaţi şi furioşi, începeţi să

vă răzbunaţi unul pe celălalt, ca şi cum v-ar fi ascuns cu bună intenţie adevărul. în realitate, nimeni nu amăgeşte pe nimeni, dar toată lumea se simte păcălită.

Atunci când te-ai îndrăgostit, persoana profundă a celuilalt nu îţi era accesibilă. Acum ţi-a devenit accesibilă, deci cum ai mai putea fi îndrăgostit de ea?

Doreai să devii bogat pentru că erai sărac. întreaga dorinţă de a te îmbogăţi avea la bază sărăcia. Acum eşti bogat, deci nu îţi mai pasă. Sau, un alt exemplu: ţi-e foame, eşti obsedat de mâncare. După ce îţi umpli stomacul, cum te-ai mai putea gândi la mâncare?

Cam la fel se petrec lucrurile şi cu aşa-zisa voastră iubire. Bărbatul aleargă după o femeie, iar aceasta îi alunecă printre degete. El devine din ce în ce mai încins, mai obsedat de ea. Totul face parte din joc. Orice femeie ştie instinctiv că trebuie să fie alunecoasă, aşa că vânătoarea continuă. Evident, ea va avea grijă să nu devină atât de distantă încât urmărirea să înceteze, iar bărbatul să uite de ea. Ştie că trebuie să rămână în raza lui vizuală, să îl fascineze, să îl ademenească, dar fără să-l lase să o prindă.

La început, bărbatul aleargă după femeie, iar aceasta nu se lasă prinsă uşor. Imediat după ce bărbatul reuşeşte să prindă femeia, lucrurile se inversează. El este cel care încearcă să scape, iar femeia îl urmăreşte fără milă. „Unde te duci? Cu cine vorbeai? De ce ai întârziat? Cu cine ai fost?“

Problema se naşte din cauza faptului că cei doi s-au simţit atraşi unul de celălalt pentru că nu se cunoşteau Atracţia era generată de necunoscut. Acum ei se cunosc foarte bine. Au făcut de multe ori dragoste, aşa că totul a devenit o rutină, în cel mai bun caz o obişnuinţă, o relaxare, dar romantismul a dispărut. Cei doi se simt plictisiţi. Nu pot trăi unul fără celălalt, din obişnuinţă, dar nu mai pot trăi nici împreună, căci iubirea romantică a dispărut.

Acesta este momentul adevărului, în care cei doi pot înţelege dacă relaţia lor a avut într-adevăr la bază iubirea, sau nu. Lucrurile sunt simple: dacă a existat iubire (măcar un crâmpei de iubire), micile neplăceri ale relaţiei dispar rapid. Ele sunt naturale, nu trebuie să te înfurie. Iubirea nu dispare însă, chiar dacă ajungi să cunoşti persoana în cauză.

Dimpotrivă, dacă iubirea a fost autentică, ea devine din ce în ce mai mare pe măsură ce ajungi să cunoşti mai bine persoana partenerului. Iubirea supravieţuieşte. Dacă nu a fost autentică, ea dispare. Ambele variante sunt la fel de convenabile.

Pentru omul aflat într-o stare mentală obişnuită, iubirea nu este posibilă. Ea nu poate apărea decât în viaţa celui care are acces la fiinţa sa. Iubirea este o funcţie a fiinţei integrate. Ea nu are nimic de-a face cu romantismul, cu toate prostiile cu care o confundaţi voi. Iubirea pătrunde direct în sufletul persoanei, devenind un fel de afinitate cu fiinţa sa lăuntrică. Acest gen de iubire are o calitate complet diferită. Orice altă formă de iubire ar trebui să crească, apropiindu-se de acest ideal. Din păcate, 99% din ele nu ajung niciodată pe acest nivel de profunzime. Agitaţia şi necazurile pe care le provoacă sunt atât de mari încât ajung să distrugă totul în cale.

De aceea, eu nu vă învăţ să vă ataşaţi de persoana partenerului. Examinaţi-vă cu luciditate sentimentele, şi dacă dispar, mergeţi mai departe, căci nu merită să suportaţi toate aceste mizerii. Dacă iubirea este autentică, veţi supravieţui, oricât de mari vor fi suferinţele provocate de iubire. De aceea, păstraţi-vă luciditatea...

Nu iubirea trebuie să vă preocupe, ci luciditatea. Cultivaţi-vă luciditatea, astfel încât să creşteţi şi să deveniţi din ce în ce mai conştient de sine. Poate că această iubire va dispărea, dar cu siguranţă următoarea va fi mai bună, căci vă veţi alege noul partener cu mai multă luciditate. Sau poate, printr-o elevare a conştiinţei, actuala iubire îşi va schimba calitatea. Orice s-ar întâmpla, rămâneţi deschişi.

Iubirea are trei dimensiuni. Prima este cea animalică. Acest gen de iubire este un fenomen exclusiv fizic, pasional. A doua dimensiune este umană. Ea este mai presus de sexualitate, de exploatarea celuilalt pentru a-ţi satisface plăcerea. în primul caz, partenerul este folosit ca instrument de atingere a auto-satisfacţiei. în cel de-al doilea caz, el înseamnă ceva mai mult decât atât, fiind egal cu tine. Iubirea devine astfel o împărtăşire reciprocă a fiinţei, a bucuriei de a trăi, a aspiraţiei, a poeziei vieţii. Este un fenomen reciproc.

Primul tip de iubire este posesiv. Al doilea nu este posesiv. Primul creează o legătură, al doilea oferă libertate. Mai există şi o a treia dimensiune a iubirii, o dimensiune divină. Când iubirea nu mai are un obiect anume, când nu mai reprezintă deloc o relaţie, ci devine o stare existenţială, ea capătă o strălucire divină. Omul nu mai iubeşte pe cineva în particular, ci trăieşte o stare de iubire generalizată. Orice ar face, el acţionează din iubire. Orice întâlnire a sa este caracterizată de iubire. Chiar dacă atinge o piatră, parcă

şi-ar atinge iubita. Chiar dacă priveşte un copac, privirea sa este plină de iubire.

Primul tip de iubire se foloseşte de partener ca de un instrument. în cel de-al doilea tip, partenerul devine mai mult decât un simplu instrument. în cel de-al treilea tip, partenerul dispare complet. Primul tip creează o legătură, cel de-al doilea oferă libertate, iar cel de-al treilea le transcende pe amândouă, transcende orice dualitate. Nu mai există doi îndrăgostiţi, ci doar iubirea.

Aceasta este starea supremă de iubire, scopul vieţii care trebuie atins. Marea majoritate a oamenilor rămân cantonaţi în primul tip de iubire. Foarte puţini cunosc cel de-al doilea tip, iar cel de-al treilea tip rămâne aproape necunoscut pe pământ. Doar un Buddha, un Iisus... sunt capabili să îl cunoască. Asemenea oameni pot fi număraţi pe degetele de la o mână. Fenomenul este însă posibil, iar dacă îl veţi atinge, vă veţi simţi împliniţi. Viaţa vi se va părea atunci perfectă, iar fericirea eternă. Nici chiar moartea nu vă va mai putea afecta.

LĂSAŢI UN SPAŢIU ÎNTRE VOI

în *Profetul* lui Kahlil Gibran, Almustafa spune:

„Atunci când vă apropiaţi, lăsaţi un spaţiu între voi. Lăsaţi vânturile celeste să danseze printre voi. lubiţi-vă, dar nu transformaţi iubirea într-un lanţ: Transformaţi-o mai degrabă într-o mare, ale cărei valuri se sparg de ţărmurile sufletelor voastre. “

Dacă apropierea voastră nu se datorează pasiunii, iubirea va creşte cu fiecare zi. Pasiunea reduce totul, căci principiul biologic nu este interesat de permanenţa legăturii voastre. El nu este interesat decât de reproducere, iar iubirea nu este necesară pentru acest lucru. Poţi face copii şi fără să iubeşti.

Am studiat personal comportamentul multor animale. Am trăit în munţi, în pădure. întotdeauna am rămas foarte uimit să constat că ori de câte ori fac dragoste, animalele au un aer foarte trist. Nu am văzut niciodată două animale făcând dragoste cu bucurie. Este ca şi cum o forţă străină ar face presiuni asupra lor. Actul copulaţiei nu este liber în cazul lor; nu le oferă nici un fel de libertate. Reprezintă un lanţ. Din această cauză, animalele sunt foarte triste.

Am observat acelaşi lucru şi în cazul oamenilor. Aţi văzut vreodată un bărbat mergând însoţit de soţia lui? Nu poţi să ştii niciodată dacă un bărbat şi o femeie sunt căsătoriţi, dar dacă arată foarte trişti, poţi fi sigur de acest lucru.

Odată, călătoream de la Delhi la Srinagar. în compartimentul meu cu aer condiţionat nu existau decât două locuri, iar unul fusese rezervat de mine. La un moment dat, a venit un cuplu. Erau doi tineri frumoşi, un bărbat şi o femeie. întrucât nu puteau încăpea amândoi, bărbatul a lăsat-o pe femeie să intre în compartiment, iar el a intrat în altul. La fiecare staţie, venea însă să îşi vadă iubita, aducându-i flori, fructe sau dulciuri.

Eu priveam întreaga scenă. între două staţii, am întrebat-o pe femeie: „De cât timp sunteţi căsătoriţi?“ Mi-a răspuns: „De şapte ani“. I-am spus: „Nu mă minţi! Poţi păcăli pe altcineva, dar nu pe mine. Nu sunteţi căsătoriţi“.

Femeia a rămas şocată. Eram un străin. Nu făcusem decât să-i observ. M-a întrebat: „De unde v-aţi dat seama> I-am răspuns: „E foarte simplu: dacă ar fi fost soţul dumitale odată ce ar fi dispărut în celălalt compartiment, nu s-ar mai fi întors. Dacă ar fi revenit la ultima staţie, cea în care trebuie să coborâţi, ai fi o femeie fericită!“

Mi-a spus:, Jiu mă cunoaşteţi, nu vă cunosc, dar ceea ce spuneţi este cât se poate de adevărat. Este iubitul meu, prietenul soţului meu“.

„Aşa se explică...“, am încheiat eu.

Unde greşesc soţii şi soţiile? Ei nu cunosc iubirea, dar toată lumea îşi acceptă sentimentele ca şi cum acestea ar fi tot una cu iubirea. în realitate, este vorba de pasiune. Cât de curând, cei doi se plictisesc unul de celălalt. Principiul biologic i-a amăgit, făcându-i să se apropie pentru a se reproduce, dar noutatea dispare repede. în urma ei nu mai rămân decât aceleaşi feţe, aceeaşi geografie, aceeaşi topografie. De câte ori nu le-au explorat până atunci... întreaga lume este tristă din cauza căsătoriei, dar nimeni nu pare să-şi dea seama de cauză.

Iubirea este un fenomen extrem de misterios. Almustafa afirmă despre el că nu te poate plictisi, căci nu este tot una cu pasiunea.

El spune: *Atunci când vă apropiaţi, lăsaţi un spaţiu între voi.*

Staţi împreună, dar nu încercaţi să vă dominaţi unul pe celălalt. Nu încercaţi să vă posedaţi şi să vă distrugeţi reciproc individualitatea.

Atunci când trăiţi cu altcineva, *lăsaţi un spaţiu între voi...* Dacă soţul ajunge mai târziu acasă, nu este deloc necesar ca soţia să îl interogheze, întrebându-1 unde şi cu

cine a fost. Bărbatul are nevoie de propriul său spaţiu; este un individ liber. Doi indivizi liberi trăiesc împreună şi nimeni nu are dreptul să interfereze cu spaţiul lor interior. Dacă soţia întârzie, nu este necesar ca bărbatul să o întrebe: „Unde ai fost?“ Ea are dreptul la propria sa libertate.

Din păcate, asemenea lucruri se petrec zilnic, în fiecare cămin. Cei doi soţi se ceartă pentru pretexte minore, adevăratul motiv fiind acela că nu sunt dispuşi să îi acorde celuilalt spaţiul de care are nevoie.

Preferinţele diferă de la om la om. Soţului îi poate plăcea un lucru, soţiei altul. Asta nu înseamnă că cei doi trebuie să se certe, că pentru simplul motiv că sunt căsătoriţi, ei trebuie să aibă aceleaşi preferinţe. Ce să mai vorbim de toate aceste întrebări... Fiecare dintre soţi se întoarce acasă obsedat de următoarele gânduri: „Oare ce o să mă întrebe? Şi ce am să-i răspund?“ Femeia ştie dinainte ce urmează să îşi întrebe bărbatul şi ce va răspunde acesta, ştie că o va minţi în faţă.

Ce fel de iubire este aceasta, tot timpul suspicioasă, mereu predispusă spre gelozie? Este suficient ca soţia să te vadă discutând şi râzând cu o altă femeie pentru a-ţi strica întreaga seară. La fel şi invers.

Oamenii nu realizează că habar nu au ce este iubirea. Iubirea nu suspectează niciodată; ea nu ştie ce înseamnă gelozia. Iubirea nu interferează niciodată cu libertatea celuilalt. Nu se impune, ci oferă libertate, iar libertatea nu este posibilă decât dacă apropierea include un anumit spaţiu, în care fiecare poate să se desfăşoare aşa cum doreşte.

Aceasta este frumuseţea lui Kahlil Gibran... Poemul lui este minunat. Un îndrăgostit adevărat ar trebui să se bucure că iubita lui este fericită alături de un alt bărbat, căci tot ce

îşi doreşte el mai presus este ca ea să fie fericită. Acelaşi lucru este valabil şi invers. Dacă bărbatul discută cu o altă femeie şi se simte fericit, soţia lui ar trebui să fie încântată, nu să se certe cu el. Cei doi sunt împreună pentru a-şi face vieţile mai frumoase, nu pentru a şi le urâţi. Din păcate, realitatea arată cu totul altfel. Soţiile şi soţii stau împreună numai pentru a-şi face reciproc nervi, pentru a-şi distruge vieţile. Ei nu înţeleg semnificaţia iubirii.

Atunci când vă apropiaţi, lăsaţi un spaţiu între voi... Nu este nimic contradictoriu în această afirmaţie. Cu cât îi acorzi celuilalt un spaţiu mai mare, cu atât mai mult veţi rezista împreună. Cu cât îi acorzi o intimitate mai mare, cu atât mai intimi veţi reuşi să fiţi. Nu veţi mai fi doi duşmani intimi, ci doi prieteni intimi.

Lăsaţi vânturile celeste să danseze printre voi.

Legea fundamentală a existenţei face ca apropierea prea mare, o perioadă prea lungă de timp, să distrugă floarea iubirii. Voi singuri sunteţi cei care o călcaţi în picioare, nepermiţându-i spaţiul necesar pentru a creşte.

Oamenii de ştiinţă au descoperit recent că animalele au un imperativ al teritoriului. Cred că aţi văzut cu toţii câinii „marcându-şi" stâlpii. Credeţi că este ceva inutil? Nici vorbă. Ei trasează astfel hotarele spaţiului în care trăiesc: „Acest teritoriu este al meu". Mirosul urinei lor va împiedica alţi câini să pătrundă în respectivul teritoriu, încălcându-l. Oricât de mult s-ar apropia ei de teritoriul marcat, câinele nici nu-i va băga în seamă. Un singur pas însă în interior şi lupta va începe. Toate animalele care trăiesc în sălbăticie fac acelaşi lucru. Nici chiar un leu nu te va ataca dacă nu îi încălci

teritoriul, convins că eşti un gentleman. Dacă i-l încâlci însă, te va ataca, oricine ai fi.

Singurii care nu îşi marchează teritoriul sunt oamenii. Asta nu înseamnă însă că ei nu simt această necesitate. Este suficient să călătoreşti cu un tren aglomerat, în care oamenii se calcă în picioare, ca să constaţi cât de atenţi rămân totuşi să nu se atingă reciproc.

Lumea în care trăim devine din ce în ce mai aglomerată. Tot mai mulţi oameni o iau razna, se sinucid, comit crime, pentru simplul motiv că nu au la dispoziţie spaţiul de care au nevoie. Cel puţin îndrăgostiţii ar trebui să fie mai sensibili, să înţeleagă că celălalt are nevoie de un spaţiu privat.

Una din cărţile mele preferate este *Akhari Kavita* - „Ultimul poem", de Rabindranath Tagore. Nu este o carte de poezie, ci un roman, dar un roman foarte straniu, plin de învăţăminte.

O fată şi un băiat se îndrăgostesc, şi imediat îşi propun să se căsătorească. Fata îi spune:

- Dar cu o condiţie....

Este o fată bogată, sofisticată, citită.

Băiatul îi răspunde:

- Accept orice condiţie, căci nu pot trăi fără tine.

Fata insistă:

- Mai întâi ascultă condiţia. Gândeşte-te la ea. Nu este o condiţie obişnuită. Condiţia este să nu trăim în aceeaşi casă. Eu am un teren imens, cu un lac frumos, înconjurat de copaci şi grădini. îţi voi construi o casă, pe malul opus al lacului faţă de casa în care locuiesc eu.

- Bine, dar ce rost are să ne mai căsătorim atunci?

- Căsătoria nu înseamnă să ne distrugem reciproc. Eu îţi acord spaţiul de care ai nevoie. La rândul meu, am şi eu nevoie de spaţiu. Din când în când, atunci când ne plimbăm

prin grădină, ne-am putea întâlni, accidental. Sau poate în timp ce ne plimbăm pe lac, cu barca. Câteodată, te-aş putea invita la ceai, la mine acasă.

- Este o condiţie absurdă, îi spune băiatul.

- în acest caz, uită de căsătorie, îi răspunde ea. Dacă nu vom proceda astfel, iubirea noastră nu va putea creşte, căci noi nu ne vom putea păstra prospeţimea. Vom ajunge să credem că avem drepturi unul asupra celuilalt. Eu am tot dreptul să îţi refuz invitaţia. La fel şi tu. în acest fel, libertatea noastră nu va fi afectată, şi ea reprezintă solul fertil pe care poate creşte iubirea.

Evident, băiatul nu a reuşit să înţeleagă ce vrea fata să spună, aşa că a renunţat la ea. Rabindranath are însă aceeaşi viziune ca şi Kahlil Gibran. De altfel, au scris în perioade aproape identice.

Dacă veţi reuşi să vă acordaţi reciproc spaţiul necesar şi să rămâneţi apropiaţi, *vânturile celeste vor dansa printre voi*.

lubiţi-vă, dar nu transformaţi iubirea intr-un lanţ. Iubirea trebuie să fie un cadou, dăruit sau primit, niciodată o cerere. în caz contrar, deşi staţi împreună, veţi ajunge mai îndepărtaţi decât stelele. Puntea înţelegerii nu vă va uni, căci nu i-aţi lăsat spaţiul necesar.

Transformaţi-o mai degrabă într-o mare, ale cărei valuri se sparg de ţărmurile sufletelor voastre.

Nu faceţi din iubire un fenomen static. Nu o transformaţi în rutină. *Transformaţi-o mai degrabă într-o mare, ale cărei valuri se sparg de ţărmurile sufletelor voastre.*

Dacă vă puteţi bucura simultan de libertate şi de iubire, nu mai aveţi nevoie de nimic altceva. Aţi obţinut totul. Nu mai există nimic mai presus decât acest lucru.

KOAN-UL[1] RELAŢIEI DE CUPLU

Cel mai bun koan care există este iubirea, este relaţia dintre un bărbat şi o femeie. Orice relaţie este o ghicitoare fără nici un indiciu. Oricât de mult ai încerca să o dezlegi, nu vei reuşi. Nimeni nu a reuşit vreodată. Este o ghicitoare de nedezlegat. Cu cât încerci mai tare să o dezlegi, cu atât mai misterioasă devine ea. Cu cât încerci mai tare să o înţelegi, cu atât mai alunecoasă devine.

Relaţia dintre un bărbat şi o femeie este un koan mai grozav decât orice koan dat spre dezlegare de un maestru zen discipolilor săi. Koan-urile zen sunt meditative. Discipolii sunt singuri. Koan-ul relaţiei de cuplu este mult mai dificil, căci el implică doi parteneri diferiţi, cu condiţionări diferite, cu polarităţi opuse, care trag în direcţii diferite, care se manipulează reciproc, care încearcă să se posede, să se domine unul pe celălalt... O relaţie presupune o mie şi una de probleme.

Atunci când meditezi, singura problemă cu care te confrunţi este cum să păstrezi tăcerea minţii, cum să nu te laşi prins în capcana gândurilor. O relaţie de cuplu presupune însă o mie şi una de probleme. Dacă păstrezi tăcerea, e o problemă. Este suficient să rămâi tăcut alături

[1] Koan - tip aparte de problemă, întrebare sau ghicitoare folosit în Zen, care se exprimă printr-o frază scurtă şi nu are un răspuns raţional.

de soţia ta şi vei vedea că sare cu gura pe tine: „De ce taci? Ce vrei să spui cu această atitudine?“ Dacă vorbeşti, necazurile se vor amplifica şi mai mult, căci orice ai spune, ea va interpreta pe dos.

Nici o relaţie nu poate ajunge vreodată în acel punct în care nu mai există probleme. De regulă, acest punct este cel în care relaţia se destramă. Ea dispare cu totul. Cei doi sunt obosiţi de atâtea certuri, aşa că acceptă lucrurile aşa cum sunt. Sau sunt plictisiţi şi nu mai doresc să se certe. Ei acceptă situaţia aşa cum este, dar nu îşi doresc să o îmbunătăţească.

în trecut, oamenii încercau să creeze cu forţa starea de armonie. De aceea, de-a lungul secolelor, femeile au fost reprimate. în acest fel, lucrurile se linişteau. Dacă forţezi femeia să îşi asculte bărbatul, nu vei avea probleme. Ce-i drept, nici o relaţie adevărată. Dacă femeia nu este o persoană independentă, problemele dispar - pentru că dispare femeia. Ea nu mai este o fiinţă, ci un obiect. Bucuria se stinge, iar bărbatul simte nevoia să se uite după alte femei.

Dacă vă întâlniţi vreodată cu un cuplu căsătorit fericit, nu vă încredeţi în aparenţe. Studiaţi-l ceva mai profund şi veţi avea o mare surpriză. Să vă spun povestea unui asemenea cuplu...

Un ţăran s-a decis că a sosit timpul să se căsătorească, aşa că şi-a înşeuat catârul şi a plecat la oraş, ca să-şi găsească o soţie. A cunoscut într-adevăr o femeie şi s-au căsătorit. S-au urcat apoi amândoi pe catâr şi au luat-o înapoi către casa ţărănească. După o vreme, catârul a obosit şi a refuzat să mai înainteze. Ţăranul s-a dat jos de pe el, a luat un

băţ şi a început să-l lovească, încercând să-l determine să meargă mai departe.

- Una, i-a spus el.

După câţiva kilometri, catârul a obosit din nou, şi scena s-a repetat. După bătaia de rigoare, ţăranul i-a spus:

- Două.

Câţiva kilometri mai încolo, catârul a obosit şi s-a oprit pentru a treia oară. Ţăranul s-a dat jos de pe el, a dat-o şi pe soţia sa jos, după care a scos un pistol şi a tras drept în ţeasta bietului animal, omorându-1 pe loc.

- Ce prostie! i-a strigat soţia. Era un animal util, iar tu l-ai ucis, pentru simplul motiv că te-a scos din sărite! A fost un act prostesc, criminal...

Şi a continuat o vreme pe acelaşi ton. Când a făcut o pauză ca să respire, ţăranul i-a tras una cu băţul şi i-a spus:

-Una.

Se spune că, de atunci, cei doi au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi.

Este şi aceasta o modalitate de a rezolva lucrurile. Cam aşa procedau oamenii în trecut. Probabil, vor veni timpuri în care femeia va obliga bărbatul să facă cum vrea ea. Dar lucrurile nu se vor schimba prea mult.

O relaţie este un koan. Până când nu veţi rezolva lucrurile în interiorul fiinţei voastre, nu îl veţi putea dezlega. Ghicitoarea iubirii nu poate fi dezlegată decât prin rezolvarea problemei meditaţiei, niciodată înainte, pentru simplul motiv că esenţa problemei este provocată chiar de absenţa minţii meditative. Când doi oameni se află într-o stare de confuzie, când nu ştiu cine sunt ei, cum ar putea să nu-şi amplifice reciproc această confuzie?

Până când nu veţi realiza starea de meditaţie, iubirea va rămâne un motiv de suferinţă. Până când nu veţi învăţa cum să trăiţi singuri, cum să vă bucuraţi de existenţa pură, fără nici un motiv exterior, nu veţi putea rezolva problema infinit mai complicată a convieţuirii în cuplu. Numai două persoane care meditează pot trăi în iubire, numai ele pot dezlega koan-ul iubirii. Legătura lor nu va fi însă o relaţie, aşa cum înţelegeţi voi acest concept. Va fi pur şi simplu o stare de iubire.

Eu înţeleg foarte bine necazurile pe care le aveţi din cauza relaţiilor de cuplu, dar vă încurajez să nu vă feriţi de ele, căci aceste necazuri vă ajută să deveniţi conştienţi de o problemă mult mai importantă - aceea că sunteţi voi înşivă, în străfundurile fiinţei voastre, o ghicitoare. Partenerul nu este decât o oglindă. Este greu să îţi înţelegi singur problemele. Acest lucru devine infinit mai uşor într-o relaţie, căci ai la dispoziţie o oglindă în care te reflecţi, în care îţi poţi vedea faţa, la fel cum şi celălalt îşi poate vedea faţa în oglinda ta. Nu este de mirare că vă înfuriaţi amândoi, căci ceea ce vedeţi sunt două feţe urâte. Este firesc să începeţi să vă certaţi, căci logica vă spune că: „Din cauza ta arăt atât de urât. Altminteri, sunt o persoană foarte frumoasă".

Aceasta este problema cu care se confruntă îndrăgostiţii din toate timpurile, şi pe care nu o pot rezolva. Ei repetă de fiecare dată aceeaşi greşeală: „Eu sunt o persoană frumoasă, dar tu mă faci să arăt urât".

în realitate, nimeni nu vă urâţeşte. *Chiar sunteţi* urâţi. îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar asta este! Fiţi recunoscători partenerilor voştri, mulţumiţi-le, căci cel puţin vă ajută să descoperiţi cum sunteţi în realitate. Nu vă înfuriaţi pe ei. Pătrundeţi apoi adânc în interiorul fiinţei voastre, cu ajutorul meditaţiei.

Din păcate, atunci când se îndrăgostesc, oamenii uită cu

totul de meditaţie. Eu sunt foarte atent la cei care sunt prezenţi şi întotdeauna găsesc câteva persoane care lipsesc. Ştiu de fiecare dată ce s-a întâmplat cu ele. S-au îndrăgostit, aşa că nu mai simt nevoia să vină şi să mediteze. Nu se întorc decât după ce iubirea îi face nefericiţi şi când constată că le este imposibil să îşi rezolve singuri problemele. Atunci vin la mine şi mă întreabă: „Osho, ce trebuie să fac?“

Nu uitaţi de meditaţie atunci când vă îndrăgostiţi. De una singură, iubirea nu va rezolva nimic. Tot ce poate face ea este să vă arate cine sunteţi şi unde vă aflaţi. Este foarte bine că iubirea vă ajută să deveniţi conştienţi de haosul şi de confuzia din viaţa voastră. Acesta este momentul ideal pentru a medita! Atunci când iubirea şi meditaţia merg mână în mână, omul este înzestrat cu două aripi. Abia acum îşi poate lua el zborul.

Afirmaţia inversă este la fel de valabilă. Dacă un om pătrunde singur prea adânc în meditaţie, el începe să evite iubirea, convins că aceasta îi va tulbura starea de linişte. Greşit! Iubirea nu tulbură meditaţia, ci o asistă. în ce fel? Simplu: pentru că iubirea vă arată unde mai sunt probleme care trebuie rezolvate. Fără iubire, omul nu îşi mai conştientizează problemele. Asta nu înseamnă că le-a şi rezolvat. Dacă nu ai la dispoziţie o oglindă, nu înseamnă că nu mai ai o faţă.

Iubirea şi meditaţia merg mână în mână. Acesta este principalul meu mesaj către voi: că iubirea şi meditaţia merg mână în mână. Iubiţi şi meditaţi, meditaţi şi iubiţi.

Treptat, în fiinţa voastră se va naşte o stare de armonie Numai aşa veţi cunoaşte împlinirea.

ÎNTREBĂRI

Cum aş putea şti dacă o femeie s-a îndrăgostit cu adevărat şi nu joacă un simplu joc?

Este foarte greu de ştiut. Nimeni nu poate şti acest lucru, căci iubirea este ea însăşi un joc. Asta e realitatea!
De aceea, dacă nu veţi face altceva decât să aşteptaţi şi să analizaţi dacă femeia de care v-aţi îndrăgostit vă iubeşte cu adevărat sau doar joacă un simplu joc, probabil că veţi sfârşi prin a nu mai iubi nici o femeie - căci iubirea este jocul suprem.

Nu aveţi nevoie să ştiţi dacă jocul este real sau nu. Jucaţi-1. Realitatea însăşi e un joc. Dacă vi se pare prea greu, iubirea nu vi se potriveşte. Dacă sunteţi prea obsedat de realitate, ea vi se va părea un vis, o fantezie, o ficţiune, o poezie. In acest caz, sfatul meu este să vă apucaţi de meditaţie.

întâmplarea face să îl cunosc pe cel care a pus întrebarea; de aceea, ştiu că meditaţia nu i se potriveşte deloc, cel puţin nu în această viaţă! în schimb, are foarte multă *karma* de ars alături de diferite femei. De aceea, se gândeşte tot timpul la meditaţie, dar continuă să joace jocul iubirii cu o femeie sau alta. Femeile cu care se întâlneşte vin şi ele la mine şi îmi spun: „Oare chiar ne iubeşte? Ce trebuie să facem?“ Şi iată, acum a venit şi el cu aceeaşi întrebare!

Merită totuşi să răspundem la ea, căci este o problemă cu care toată lumea se confruntă mai devreme sau mai târziu. Este imposibil să ştim cât este realitate şi cât este joc. Suntem cu toţii străini, iar întâlnirile noastre sunt accidentale. Ne aflăm pe drum şi ne întâlnim cu cineva, fără să ştim cine este. Suntem doi străini ale căror drumuri se intersectează, care se simt singuri, aşa că se ţin de mână, crezând că s-au îndrăgostit.

Avem într-adevăr nevoie unul de celălalt, dar de unde am putea şti dacă ceea ce simţim este sau nu iubire?

Am citit mai ieri o glumă bună. Ascultaţi-o cu atenţie:

O femeie a sosit noaptea târziu într-un mic orăşel din Midwestem, dar nu a găsit nici o cameră la hotel.

- îmi pare rău, i-a spus recepţionerul, dar ultima cameră tocmai a fost închiriată de un italian.

- La ce număr stă? a întrebat disperată femeia. Poate reuşesc să ajung la o înţelegere cu el.

Recepţionerul i-a spus numărul camerei şi femeia s-a dus şi a bătut la uşă. Italianul i-a dat drumul în cameră.

- Ascultă, domnule, i-a spus femeia, nu te cunosc şi nu mă cunoşti, dar am o nevoie disperată de un loc de dormit. îţi promit că nu o să te deranjez deloc. Tot ce te rog este să mă laşi să dorm pe canapeaua de colo.

Italianul s-a gândit timp de câteva secunde, după care i-a spus:

- Bine.

Femeia s-a ghemuit pe canapea şi italianul s-a întors în pat. Canapeaua era însă foarte neconfortabilă, şi după cinci minute femeia s-a furişat în vârful picioarelor către pat, l-a prins de braţ pe italian şi i-a spus:

- Ascultă, domnule, nu te cunosc şi nu mă cunoşti dar mi-e imposibil să dorm pe canapea. Nu aş putea dormi aici, pe marginea patului?

- Bine, i-a răspuns italianul. Culcă-te pe marginea patului.

Femeia s-a întins pe pat, dar după alte cinci minute a simţit cum o cuprinde frigul. De aceea, l-a bătut pe umăr pe italian.

- Ascultă, domnule, nu te cunosc şi nu mă cunoşti, dar mi-e foarte frig. Nu aş putea să mă bag sub pătură alături de tine?

- Bine, i-a răspuns italianul, bagă-te sub pătură.

Femeia s-a băgat sub pătură, dar apropierea de trupul bărbatului i-a stârnit toate simţurile, aşa că l-a bătut din nou pe umăr pe italian.

- Ascultă, domnule, nu te cunosc şi nu mă cunoşti, dar ce-ai zice să petrecem niţel?

Exasperat, italianul s-a ridicat în capul oaselor.

- Ascultă, cucoană, i-a spus el iritat, nu te cunosc şi nu mă cunoşti, dar pe cine naiba vrei să invităm la miezul nopţii la o petrecere?

Cam aşa se petrec lucrurile şi cu voi. „Nu te cunosc şi nu mă cunoşti". Totul se întâmplă accidental. Oamenii au nevoi, se simt singuri şi doresc ca cineva să le umple singurătatea. Ei numesc acest proces iubire. Manifestă chiar într-o oarecare măsură acest sentiment, pentru că este singura cale de a-l prinde pe celălalt în mreje. Cine poate şti însă cu adevărat dacă este vorba de iubire sau nu? De fapt, iubirea chiar este un joc.

Da, există şi posibilitatea ca iubirea să fie autentică, dar ea nu apare decât atunci când nu mai ai nevoie de celălalt, iar acest lucru este dificil. Lucrurile se petrec cam ca la bancă. Dacă nu ai bani şi doreşti să împrumuţi, banca te refuză. Dacă ai bani şi nu ai nevoie de un împrumut, bancherii nu mai ştiu ce să facă pentru a te convinge să iei un împrumut de la ei. Dacă nu ai nevoie, sunt gata să-ţi dea; dacă ai nevoie, nu-ţi dau cu nici un chip.

Atunci când nu mai ai nevoie de o altă persoană, când îţi eşti auto-suficient, când poţi rămâne singur, simţindu-te fericit şi extatic, iubirea devine posibilă. Nici chiar atunci nu poţi fi absolut sigur de iubirea *celuilalt.* Nu poţi fi sigur decât de iubirea ta. De unde ai putea şti ce simte cu adevărat celălalt? Dar atunci, nu mai ai nevoie să ştii.

Această anxietate continuă legată de iubirea celuilalt arată un singur lucru: că propria dumneavoastră iubire nu este reală. Dacă ar fi fost, cui i-ar mai fi păsat? De ce v-aţi face griji în legătură cu această chestiune? Bucuraţi-vă atât timp cât durează, fiţi împreună atât timp cât puteţi sta împreună! Poate fi o ficţiune, dar este o ficţiune de care aveţi nevoie.

Nietzsche obişnuia să spună că omul nu poate trăi iară minciuni. El nu poate trăi numai cu adevărul. Acest lucru s-ar dovedi prea mult pentru el. Voi aveţi nevoie de minciuni ca să vă ţină în viaţă. Ele sunt ca nişte lubrifianţi - vă ajută să funcţionaţi. Vedeţi o femeie şi îi spuneţi: „Cât eşti de frumoasă! Nu am mai văzut niciodată o femeie atât de frumoasă!“ Este o minciună şi ştiţi foarte bine acest lucru! Aţi spus acelaşi lucru multor alte femei înainte şi îl veţi spune din nou femeilor pe care le veţi cunoaşte în viitor. Femeia vă răspunde spunându-vă că sunteţi singurul
bărbat de care s-a simţit vreodată atrasă cu adevărat. Este ' o altă minciună. In spatele acestor minciuni se ascund însă anumite nevoi. Dumneavoastră doriţi ca femeia să stea cu

dumnea-voastră pentru a vă umple golul interior; doriţi să scăpaţi de acest gol prin prezenţa ei. Ea doreşte acelaşi lucru. Altfel spus, vă folosiţi reciproc.

Aşa se explică de ce aşa-zişii îndrăgostiţi sunt tot timpul în conflict, căci nimănui nu-i place să fie folosit. Atunci când te foloseşti de cineva, acesta devine un obiect, un fel de marfă. După ce face dragoste cu un bărbat, orice femeie se simte uşor tristă, dezamăgită, înşelată, când bărbatul se întoarce pe partea cealaltă şi adoarme. Şi-a terminat treaba!

Foarte multe femei mi-au spus că plâng după ce fac dragoste cu un bărbat, căci acesta îşi pierde complet interesul faţă de ele. Şi-a satisfăcut omul nevoia, drept care se întoarce pe partea cealaltă şi se culcă, fără să-i pese ce se întâmplă cu partenera sa. Bărbaţii mi-au spus că se simt şi ei înşelaţi. De regulă, ei le suspectează pe femei că îi iubesc pentru cu totul alte lucruri: bani, putere, securitate. Interesul personal poate fi de natură economică, dar nu trebuie confundat cu iubirea.

Acest lucru este însă cât se poate de firesc în starea de adormire în care sunteţi. Voi vă mişcaţi prin această lume ca nişte somnambuli, aşa că nu puteţi avea altfel de relaţii. Nu vă mai faceţi probleme legate de autenticitatea iubirii partenerei dumneavoastră. Aşa adormit cum sunteţi, aveţi nevoie de iubire, fie ea şi falsă. Bucuraţi-vă de ea! Nu mai cultivaţi această stare de anxietate. în schimb, urmăriţi să vă treziţi din ce în ce mai mult.

Va veni o zi în care vă veţi trezi cu adevărat şi veţi deveni capabil să iubiţi. Chiar şi atunci, nu veţi putea fi

sigur decât de iubirea *dumneavoastră.* Vă va fi însă suficient! Cui îi mai pasă de altceva? La ora actuală nu doriţi decât să vă folosiţi de altcineva. Când veţi fi cu adevărat fericit pe cont propriu, nu veţi mai dori să vă folosiţi de nimeni. Nu veţi dori decât să dăruiţi. Veţi avea atât de multă iubire încât aceasta va da pe-afară, aşa că veţi dori o altă persoană căreia să i-o împărtăşiţi. Şi dacă veţi găsi pe cineva, îi veţi fi recunoscător.

Ascultaţi-mă pe mine: vă faceţi prea multe probleme în legătură cu iubirea partenerei dumneavoastră. De fapt, nu sunteţi sigur de propria dumneavoastră iubire. Nu sunteţi sigur nici dacă îi meritaţi iubirea. Nu puteţi crede cu adevărat că altcineva vă poate iubi, căci nu vă preţuiţi propria fiinţă. Nu vă puteţi iubi pe sine, aşa că vi se pare de neînţeles ca altcineva să vă iubească. Pare ireal, imposibil.

Vă iubiţi pe sine? Nu v-aţi pus niciodată această întrebare. De regulă, oamenii se urăsc singuri, se auto-condamnă, sunt convinşi că nu merită nimic bun de la viaţă. Cum i-ar putea iubi altcineva? Nu, e limpede că nimeni nu îi poate iubi - probabil că celălalt îi înşeală. Are el un motiv ascuns. Urmăreşte ceva...

Un vagabond bătrân, murdar şi urât mirositor s-a aşezat odată pe o bancă din parc, lângă o fată frumoasă. Fata i-a aruncat o privire şi s-a cutremurat de repulsie. Peste puţin, ea a auzit un zgomot şi a întors capul să vadă ce se întâmplă. A văzut cu oroare cum vagabondul scoate un sandvici dintr-o pungă maronie, urâtă, şi muşcă din el. Carnea era râncedă, salata stricată şi pâinea mucegăită.

Văzând că fata îl priveşte, vagabondul s-a întors către ea şi i-a spus:

₩

- Scuzaţi-mă, domnişoară, doriţi o îmbucătură din sandviciul meu? Bănuiesc că ar fi deplasat să vă cer să faceţi dragoste cu mine.

Cam aşa se petrec lucrurile în lumea voastră. Iubirea iese complet din discuţie. Consideraţi că sunteţi lipsiţi de valoare, nu aveţi nici un pic de stimă pentru voi înşivă, iar când femeia vine şi vă spune că vă adoră pur şi simplu, nu o credeţi. La fel, dacă îi spuneţi unei femei că o adoraţi, în condiţiile în care ea se urăşte singură, nu vă crede. Cum ar putea-o face? Această anxietate este provocată de ura de sine.

Nu poţi fi niciodată sigur de iubirea celuilalt. Mai întâi de toate trebuie să fiţi siguri de voi. Cine are încredere în sine are încredere în întreaga lume. Siguranţa născută în inima profundă a fiinţei induce o stare de certitudine orice ai face şi orice ţi s-ar întâmpla. Cine este profund centrat în sine nu îşi mai face asemenea probleme. Acceptă orice.

De pildă, el acceptă iubirea unei alte persoane, căci se iubeşte singur pe sine. De vreme ce este fericit, iar celălalt declară că este la rândul lui fericit, de ce şi-ar face probleme? Acesta nu este un motiv să devină egoist. Pur şi simplu se bucură de propria sa fiinţă, de fericirea celuilalt, şi totul e în regulă. Atât timp cât povestea durează, viaţa poate fi trăită frumos, chiar dacă este o simplă ficţiune. La urma urmei, nimic nu durează o veşnicie.

Aceasta este o altă problemă. Când povestea de dragoste se sfârşeşte, mulţi încep să se gândească dacă nu cumva a fost ceva fals, de vreme ce s-a sfârşit. Acest lucru nu este deloc sigur. Este posibil ca ea să fi conţinut un crâmpei de adevăr, dar să nu fi fost în stare să vă agăţaţi de el. Poate că aţi ucis această scânteie de adevăr. Ea a existat, dar voi aţi ucis-o. Nu aţi fost capabili de iubire. Aveaţi nevoie de iubire, dar nu aţi fost capabili să o prezervaţi. Se întâmplă de multe ori să întâlneşti un bărbat sau o femeie; lucrurile merg bine o vreme.

începutul este minunat. Când totul devine o rutină, situaţia nu mai pare la fel de roză. Cu cât cei doi se cunosc mai bine, cu atât mai tensionată devine situaţia. Conflictul ucide iubirea.

După părerea mea, orice poveste de iubire are la început o rază de lumină în ea, dar cei doi îndrăgostiţi o distrug. Ei se aruncă asupra ei cu tot întunericul lor lăuntric, cu întregul continent african din interiorul lor. Se aruncă asupra ei şi o distrug. După ce au distrus-o, se gândesc că totul a fost o minciună. în realitate, ei au ucis-o! Nu a fost o minciună. Minciuna a existat în interiorul lor. Raza de lumină a fost autentică.

De aceea, nu vă mai gândiţi tot timpul dacă celălalt vă iubeşte sau nu. Atât timp cât povestea de dragoste durează, bucuraţi-vă de ea. Chiar dacă este un simplu vis, bucuraţi-vă de el. Simultan, urmăriţi să deveniţi din ce în ce mai conştienţi, astfel încât visul să dispară de la sine.

Atunci când eşti conştient, în inima ta se naşte un alt fel de iubire - absolut autentică, un crâmpei de eternitate. Nu mai avem acum de-a face cu o necesitate, ci cu o desfătare.

Dacă aş renunţa la crizele de gelozie, la ataşament, nevoi, aşteptări, dorinţe şi iluzii, ce ar mai rămâne din iubirea mea? Oare toată poezia şi pasiunea de până acum au fost o simplă minciună? Sunt durerile iubirii asociate

mai mult cu durerea decât cu iubirea? Voi învăţa vreodată să iubesc?

Iubirea nu poate fi învăţată sau cultivată. Iubirea cultivată nu este iubire. Nu este un trandafir autentic, ci unul din plastic. Atunci când înveţi ceva, asimilezi respectivul aspect din exterior. Nu este vorba de o creştere interioară. Atunci când este autentică, iubirea se naşte întotdeauna din creşterea interioară a fiinţei.

Iubirea nu este un proces de învăţare, ci o creştere. Ceea ce trebuie să faceţi voi nu este să învăţaţi căile iubirii, ci să vă dezvăţaţi de căile deja cunoscute, adică de lipsa de iubire. Dacă veţi înlătura obstacolele, iubirea voastră va deveni naturală, spontană. Dacă veţi curăţa albia de pietre, râul va curge în mod firesc. El este deja prezent, ascuns printre numeroasele pietre. Izvorul există deja, căci este propria voastră fiinţă.

Iubirea este un cadou, dar nu unul pe care îl veţi primi în viitor. Este un cadou pe care l-aţi primit încă de la naştere. Iubirea înseamnă *a fi*. Simpla capacitate de a respira este suficientă pentru a genera iubire. Iubirea este ca respiraţia. De fapt, ea reprezintă pentru fiinţa spirituală ceea ce reprezintă respiraţia pentru corpul fizic. Fără respiraţie, corpul moare. Fără iubire, sufletul moare.

De aceea, primul lucru pe care trebuie să-l reţineţi este următorul: iubirea nu este un proces pe care îl puteţi învăţa. Dacă veţi învăţa căile iubirii, veţi rata esenţialul. Veţi învăţa altceva, nu ce înseamnă iubirea. Va fi ceva fals, o pseudo-iubire. O monedă falsă poate arăta la fel ca una autentică. Dacă nu puteţi face distincţia între ele, vă veţi

lăsa uşor păcălit. Nu poţi deosebi o monedă falsă de una autentică decât dacă ştii cum arată cea bună.

Gelozia, posesivitatea, ataşamentul, aşteptările, dorinţele - toate acestea reprezintă obstacole în calea iubirii... Aveţi toate motivele să vă temeţi: „Dacă toate acestea vor dispărea, ce va mai rămâne din iubirea mea?“ Mă tem că nimic. în cel mai bun caz, va rămâne iubirea... Dar aceasta nu are nimic de-a face cu „mine“ sau cu „tine“. De fapt, când orice posesivitate, orice gelozie, orice aşteptare dispare, singura care nu dispare este iubirea. în schimb, dispare egoul. Aceste calităţi sunt atribute ale egoului, nu ale iubirii.

Nu iubirea este geloasă. Studiaţi-vă cu atenţie. Veţi observa că atunci când sunteţi gelos, nu iubirea dumneavoastră este geloasă. Ea nu are nimic de-a face cu gelozia. La fel cum soarele nu are nimic în comun cu întunericul, iubirea nu are nimic în comun cu gelozia. Egoul este cel care se simte rănit, competitiv, conflictual. El este cel ambiţios, care doreşte să fie mai presus decât ceilalţi, cineva special. El este cel care se simte gelos, posesiv - căci egoul nu poate exista decât dacă dispune de posesiuni.

Cu cât posezi mai mult, cu atât mai puternic devine egoul tău. Fără posesiuni, egoul nu poate exista. Esenţa lui sunt posesiunile; el depinde de posesiuni. Cu cât ai mai mulţi bani, mai multă putere, mai mult prestigiu, o femeie mai frumoasă, copii mai reuşiţi, cu atât mai amplificat devine egoul. Când posesiunile dispar, când omul rămâne fără nimic, egoul său dispare. în fiinţa sa nu mai rămâne nimeni care să spună „eu“.

Dacă vă identificaţi iubirea cu aceste atribute, cu siguranţă ea va dispărea odată cu dispariţia lor. Pur şi simplu, nu puteţi vorbi de iubire în cazul dumneavoastră, ci doar de posesivitate, gelozie, mânie, ură, violenţă. Puteţi vorbi de o mie şi unul de lucruri, dar nu de iubire. Ele se ascund sub masca iubirii, căci nici un lucru urât nu

poate exista fără o mască.

Să vă spun o parabolă:

Povestea are loc în perioada în care Dumnezeu crea lumea. El trimitea în fiecare zi noi şi noi lucruri în mijlocul creaţiei. într-o zi, el a trimis în lumea exterioară Frumuseţea şi Urâţenia. Drumul de la paradis la pământ este lung; de aceea, când cele două au ajuns se făcuse dimineaţă devreme. Soarele tocmai răsărea pe cer. Frumuseţea şi Urâţenia au ajuns pe malul unui lac şi s-au decis să facă o baie, căci hainele lor erau prăfuite şi transpirate.

Fiind la începutul contactului lor cu lumea exterioară, ele nu cunoşteau căile acesteia, aşa că şi-au scos cu inocenţă hainele şi s-au aruncat în apa răcoroasă a lacului. Soarele se ridica din ce în ce mai sus pe cer, aşa că oamenii au început să iasă la lucru. Urâţenia s-a gândit să-i joace o festă Frumuseţii, aşa că a ieşit din apă, a îmbrăcat hainele acesteia şi a luat-o la fugă. Când Frumuseţea şi-a dat seama, era prea târziu. Hainele ei dispăruseră! Urâţenia nu se vedea nicăieri, iar Frumuseţea s-a trezit goală în bătaia soarelui, în timp ce oamenii se apropiau. Neavând altă soluţie, ea a îmbrăcat hainele Urâţeniei, după care a plecat în căutarea acesteia, pentru a face schimb de haine.

Legenda spune că ea o mai caută şi la ora actuală... dar Urâţenia este vicleană şi continuă să se ascundă de ea. Urâţenia continuă să poarte hainele Frumuseţii, pozând în

ea, în timp ce Frumuseţea este nevoită să poarte hainele Urâţeniei.

Această parabolă mi se pare de o frumuseţe aparte.

Toate aceste lucruri sunt atât de urâte încât dumneavoastră nu aţi putea tolera nici măcar o singură clipă să le percepeţi în toată nuditatea lor. De aceea, ele nu vă permit să le percepeţi astfel. Gelozia pretinde că este iubire, posesivitatea îşi pune aceeaşi mască... şi astfel, vă simţiţi uşurat.

în realitate, singurul pe care îl păcăliţi sunteţi dumneavoastră. Aceste lucruri nu sunt tot una cu iubirea. Ele pot dispărea fără să pierdeţi mare lucru. Faptul că le confundaţi cu poezia este greşeala dumneavoastră. E drept, se confundă cu pasiunea, dar pasiunea este o stare febrilă, inconştientă, care nu are nimic de-a face cu poezia. Numai un Buddha poate cunoaşte poezia vieţii, a existenţei.

Tulburarea febrilă nu este tot una cu extazul. La prima vedere, seamănă; de aici se nasc toate problemele. în viaţă, multe lucruri seamănă şi nu oricine poate face deosebirea între ele. Excitaţia poate arăta la fel ca extazul, dar nu este tot una cu el. în esenţa lui, extazul este o stare răcoroasă, în timp ce pasiunea este fierbinte. Iubirea este răcoroasă, dar nu rece (aşa cum este ura). Pasiunea amoroasă este fierbinte. Iubirea este la mijloc. Este răcoroasă - nici rece, nici fierbinte. Este o stare de armonie, de calm, de seninătate şi de pace. Din această tăcere se nasc poezia, cântecul, dansul fiinţei.

Ceea ce dumneavoastră numiţi poezie şi pasiune este o simplă minciună, o faţadă frumoasă. Din 100 de poeţi, 99 nu sunt poeţi adevăraţi, ci oameni aflaţi într-o stare de

agitaţie, de pasiune, de emoţie, debordând de sexualitate şi dezmăţ. Doar unul din 100 este cu adevărat poet.

Este posibil ca el să nu scrie niciodată o poezie, căci întreaga lui viaţă este un poem. Felul în care păşeşte, în care stă, în care mănâncă, în care doarme, - totul este poezie. Dacă o transpune sau nu în scris contează mai puţin.

Ceea ce dumneavoastră numiţi poezie nu înseamnă decât o expresie a febrei care vă arde, a unei stări de conştiinţă aprinse, la limita nebuniei. Pasiunea care vă consumă este nesănătoasă, oarbă, inconştientă. De aceea, iubirea dumneavoastră este o minciună. Ea pare iubire, dar nu este.

Iubirea nu devine posibilă decât dacă aţi cunoscut meditaţia. Dacă nu ştiţi să vă centraţi în propria dumneavoastră fiinţă, cum să vă relaxaţi, scufundându-vă în ea, cum să vă bucuraţi de solitudine, nu veţi cunoaşte niciodată iubirea.

Iubirea înfloreşte într-o relaţie, dar începe întotdeauna în solitudinea profundă. Ea se exprimă ca o relaţie, dar sursa ei nu este comuniunea, ci meditaţia. Când poţi fi absolut fericit în singurătate, când nu ai nevoie de altcineva pentru a fi fericit — atunci poţi spune că eşti capabil de iubire. Dacă simţi nevoia să fii alături de altcineva, îl poţi exploata, manipula, domina, dar nu îl poţi iubi.

Dumneavoastră depindeţi de altcineva. De aceea, sunteţi posesiv, căci vă temeţi. „Cine ştie dacă mâine va mai fi lângă mine..Femeia de lângă dumneavoastră poate pleca, copiii vor creşte şi vă vor părăsi etc. Cine ştie ce se poate întâmpla în momentul următor? Din această teamă faţă de viitor se naşte posesivitatea. Drept urmare, încercaţi să creaţi o plasă în jurul persoanei pe care spuneţi că o iubiţi.

Iubirea nu poate crea o închisoare pentru nimeni. Dacă ar face acest lucru, ce i-ar mai rămâne de făcut urii?! Iubirea dăruieşte

libertate. Ea este opusul posesivităţii. Acest lucru nu este însă posibil decât dacă dispuneţi de o calitate diferită a iubirii, de dorinţa de a intra în comuniune, nu de dependenţa de cineva.

Iubirea înseamnă împărtăşirea unei fericiri năvalnice. Omul devine atât de plin de fericire încât nu o mai poate păstra numai pentru el şi simte nevoia să o împartă cu altcineva. Asta înseamnă poezia. Este o frumuseţe care nu vine din această lume, ci din planul spiritual. Acest gen de iubire nu poate fi învăţată, dar obstacolele din calea ei pot fi înlăturate în mod conştient.

V-am spus de multe ori să învăţaţi arta de a iubi; ceea ce doream să spun era să învăţaţi arta de a înlătura obstacolele din calea iubirii. De fapt, este un proces negativ. Este ca şi cum ai săpa un puţ. Nu creezi tu apa, dar după ce ai eliminat pietrele şi nisipul din calea acesteia, izvorul ţâşneşte. Apa a existat tot timpul, dar se ascundea în adâncuri. Dacă elimini barierele din calea ei, ea va ieşi la suprafaţă. La fel se petrec lucrurile şi cu iubirea. Ea se ascunde în adâncurile fiinţei. Fluxul ei nu se opreşte niciodată, dar pentru a-1 scoate la suprafaţă, trebuie mai întâi să eliminaţi obstacolele din calea sa.

Asta înţeleg eu prin învăţarea artei de a iubi. Nu este vorba de a învăţa iubirea, ci de a o descătuşa.

Care este diferenţa dintre a plăcea şi a iubi pe cineva ? Mai mult, care este diferenţa între iubirea obişnuită şi cea spirituală?

Diferenţa între a iubi şi a plăcea pe cineva este foarte mare. Cineva poate să-ţi placă fără ca acest lucru să implice vreun angajament. Iubirea presupune un angajament ferm. Aşa se explică de ce oamenii nu vorbesc prea des despre iubire. Ei amintesc de ea doar în contexte în care acest lucru nu se dovedeşte deloc necesar.

De pildă, ei spun: „Iubesc înghețata[2 3]“. Cum poți iubi o înghețată? Poate să-ți placă, dar nu o poți iubi.

De fapt, oamenii se tem să-i spună unei alte persoane: „Te iubesc“.

Am auzit o poveste:

Un tânăr s-a întâlnit luni de zile cu o fată. Desigur, aceasta se afla într-o așteptare continuă. Cei doi au făcut chiar dragoste de mai multe ori, dar bărbatul nu i-a spus niciodată: „Te iubesc“.

Vă rog să observați diferența: altădată, oamenii „se îndrăgosteau“[4]. Acum, ei „fac dragoste“. Constatați diferența? Procesul de îndrăgostire este un act pasiv: te lași copleșit de fericire. Actul de a „face dragoste“ este activ, aproape profan, aproape că distruge frumusețea iubirii. Pari că *faci* ceva. De fapt, tot ce faci este să manipulezi și să controlezi. Oamenii au preferat să schimbe modul de exprimare: nu mai spun că „se îndrăgostesc“, ci că „fac dragoste“.

Așadar, tânărul nostru făcea dragoste cu fata de câte ori prindea prilejul, dar nu i-a spus niciodată: „Te iubesc“. Iar fata continua să aștepte.

---

[2] N. Tr. în limba engleză se folosește expresia „/ *Iove“* (textual: iubesc) atunci când ceva îți place foarte mult. Ex: / *Iove icecream* (îmi place foarte mult înghețata).

[4] N. Tr. în limba engleză: *to fall in Iove* (textual: *a cădea în iubire)* = a te îndrăgosti

într-o zi, el i-a dat un telefon şi i-a spus:

- Mă gândesc de multă vreme să îţi spun ceva. Cred că a sosit timpul. Trebuie neapărat să-ţi vorbesc, căci nu mă mai pot controla.

Pe fată au trecut-o fiorii. A devenit numai ochi şi urechi, căci sosise clipa pe care o aştepta de atâta vreme.

- Haide, vorbeşte! i-a spus ea.
- Bine, i-a răspuns băiatul. îmi placi foarte mult.

Oamenii îşi spun tot timpul: „îmi placi". De ce refuză ei să spună: „Te iubesc"? Pentru că iubirea presupune un angajament, o implicare, asumarea unui risc, a unei responsabilităţi. Plăcutul este temporar. Poate că mâine nu îmi vei mai plăcea. Nu există nici un risc. Dacă îi spui cuiva: „Te iubesc", îţi asumi un risc. Asta înseamnă că: „Te voi iubi şi mâine, pentru totdeauna. Te poţi baza pe mine. Aceasta este promisiunea mea".

Iubirea este o promisiune. Plăcutul nu reprezintă o promisiune. Atunci când îi spui cuiva: „îmi placi", afirmi ceva legat de tine, nu de el: „Iată, aceasta este plăcerea mea. îmi mai plac de asemenea: îngheţata, maşina şi alte câteva lucruri".

Atunci când îi spui cuiva: „Te iubesc", îi vorbeşti practic de el însuşi, nu de tine. îi spui: „Eşti minunat". Săgeata indică spre celălalt. îi faci o promisiune. Iubirea are această calitate, de promisiune, de angajament, de implicare. Ea trimite către eternitate. Plăcutul este momentan, lipsit de riscuri, de responsabilitate.

Mă întrebaţi: *Care este diferenţa dintre a plăcea şi a iubi pe cineva? Mai mult, care este diferenţa dintre iubirea obişnuită şi cea spirituală?*

Există o mare diferenţă între a iubi şi a plăcea pe cineva. în schimb, nu există nici o diferenţă între iubirea obişnuită şi cea spirituală. De fapt, nu există o iubire obişnuită. Orice iubire este spirituală. Iubirea obişnuită este plăcutul. Adevărata iubire este ne-obişnuită, este extraordinară. Este un fenomen care nu aparţine acestei lumi.

Atunci când îi spui cuiva: „Te iubesc", îi spui practic: „Corpul tău nu mă poate înşela. Te-am văzut aşa cum arăţi în realitate. Corpul tău poate îmbătrâni, se poate urâţi, dar eu te-am văzut pe tine, cel real. Ţi-am văzut esenţa divină". Plăcutul este superficial. Iubirea pătrunde până în inima persoanei. îi atinge chiar sufletul.

Nici o iubire nu este obişnuită. A o considera obişnuită înseamnă a o deforma, a nu înţelege esenţa ei. Iubirea este întotdeauna ne-obişnuită, spirituală. Aceasta este diferenţa dintre plăcut şi iubire: plăcutul este material, iar iubirea este spirituală.

Nu am înţeles prea bine ce ai vrut să spui atunci când ne-ai vorbit de diferenţa dintre a iubi şi a plăcea pe cineva. Ai afirmat că iubirea înseamnă un angajament, dar eu credeam că angajamentul este doar o formă de ataşament. Sunt foarte mulţi oameni pe care îi iubesc, dar faţă de care nu simt nici un angajament. Cum aş putea şti dacă mâine am să mă îndrăgostesc de ei sau nu?

întrebarea nu este lipsită de semnificaţie. Va trebui însă să fiţi foarte atent, căci răspunsul este deopotrivă subtil şi complex.

Ce înţeleg eu atunci când spun că iubirea reprezintă un angajament faţă de altcineva? Nu vreau să spun cu asta că îi faci o promisiune concretă pentru ziua de mâine, dar

promisiunea este intrinsecă. De aceea, spuneam că răspunsul este deopotrivă subtil şi complex. Nu îi spui textual: „Te voi iubi şi mâine“, dar atât timp cât iubeşti persoana respectivă, promisiunea pluteşte în aer. Ea nu trebuie exprimată verbal.

Atunci când iubeşti pe cineva, nu îţi poţi imagina altfel lucrurile. Nu te poţi gândi nici o clipă că va veni o zi când nu îl vei mai iubi. Dacă gândeşti astfel, înseamnă că nu iubeşti persoana respectivă. Asta nu înseamnă că povestea voastră de dragoste va dura neapărat la infinit. Ar putea dura, sau nu. Asta este o cu totul altă chestiune. Atunci când trăieşti însă plenar starea de iubire, când energia curge între tine şi partenerul tău, între voi se creează o punte, devii una cu el. în asemenea momente mintea nu poate concepe nici o clipă că v-aţi putea despărţi vreodată. Acesta este angajamentul de care vorbeam. El nu trebuie rostit. Nu trebuie să mergeţi împreună la tribunal pentru a face o afirmaţie formală: „Voi rămâne de-a pururi cu tine“. Tocmai această afirmaţie ar demonstra că iubirea voastră nu este adevărată, că ea are nevoie de o confirmare juridică. Când angajamentul există, el nu mai are nevoie de o confirmare juridică.

Căsătoria este necesară din cauză că iubirea lipseşte. Dacă iubirea există, căsătoria devine superfluă. Care mai poate fi scopul ei? Este ca şi cum ai încerca să îi ataşezi unui şarpe picioare, sau ca şi cum ai picta un trandafir în roşu. Este inutil. De ce trebuie să mergeţi la tribunal?

Probabil că vă temeţi că iubirea voastră nu este **suficient ţ** de profundă.

1

Chiar şi când vă iubiţi profund, voi vă gândiţi la ' posibilitatea ca mâine să nu mai fiţi împreună. Femeia se gândeşte: „Cine ştie? Poate că mâine mă va părăsi. Mai bine să mergem la tribunal, să legalizăm legătura noastră, ca să fim siguri". Ce înseamnă însă acest lucru? înseamnă **că** iubirea voastră nu este totală. O iubire totală poartă în **sine** calitatea angajamentului. Acesta nu mai trebuie confirmat, căci este o calitate intrinsecă.

Atunci când iubeşti cu adevărat, angajamentul reprezintă ceva natural, nu trebuie planificat. Sentimentul este absolut firesc, iar uneori se exprimă inclusiv în cuvinte: „Te voi iubi mereu". „Mereu" se referă în cazul de faţă la un prezent etern, nu la ziua de mâine, reţineţi acest lucru. Nu este o promisiune formală, ci indică profunzimea momentului prezent şi intensitatea iubirii din această clipă. „Nici chiar moartea nu ne va putea despărţi". Aşa se exprimă iubirea adevărată.

Repet: asta nu înseamnă că mâine trebuie neapărat să fiţi tot împreună. Cine ştie? Dar nu asta contează. Mâine vom mai vedea. Atunci când iubeşte, mintea nu se poate gândi la ziua de mâine. Viitorul dispare. Prezentul pare etern. Acesta este angajamentul de care vorbeam.

Chiar dacă mâine nu veţi mai fi împreună, asta nu înseamnă că v-aţi trădat legământul. Nu înseamnă că v-aţi înşelat reciproc.

Simţiţi o anumită tristeţe, dar despărţirea devine necesară.

Acest lucru se poate întâmpla, sau nu. Nu este obligatoriu.

Depinde de o mie şi unul de factori.

Viaţa nu depinde numai de iubirea dumneavoastră. Dacă ar depinde numai de ea, aţi trăi de-a pururi. Dar

viaţa depinde de o mie şi unul de factori. Iubirea trăieşte sentimentul că „Vom fi nedespărţiţi de-a pururi“, dar viaţa înseamnă ceva mai mult decât atât. Atunci când iubirea este prezentă, omul se simte îmbătat de ea. Intervin apoi celelalte o mie şi unul de lucruri, iar sentimentul se estompează.

Te poţi îndrăgosti de cineva, şi în acel moment eşti gata să mergi şi în iad pentru el. îi poţi chiar spune acest lucru, şi nu îl minţi deloc. îi spui: „Sunt gata să merg şi în iad pentru tine“, şi acesta este adevărul curat.

Mâine însă traiul alături de aceeaşi persoană te poate plictisi. Lucruri mărunte, cum este murdărirea băii, devin iritante. Iadul pare deja departe. Nu mai trebuie să te duci până acolo - o baie murdară este suficientă pentru a te scoate din minţi! Sau o obişnuinţă minoră: bărbatul sforăie noaptea. înainte erai gata să te duci şi în iad pentru el, iar acest lucru era adevărat, nu era o minciună. Da, dar bărbatul sforăie noaptea, sau miroase urât şi te torturează... Cum să suporţi aşa ceva?

Atunci când sunt îndrăgostiţi, oamenii nu se gândesc la lucrurile minore. Cui îi pasă de baie, sau de sforăit? Când trăieşti însă alături de cineva, acest lucru presupune o mie şi unul de lucruri, iar buturuga mică poate răsturna carul iubirii.

Eu nu afirm aşadar că angajamentul este sinonim cu o promisiune de viitor. Vreau doar să spun că *momentul iubirii* este un moment al angajamentului. Eşti complet scufundat în el. Iar un moment urmează altuia. Este posibil ca starea să continue. Din ziua de astăzi se naşte cea de mâine. Ea nu apare din senin, ci aduce cu sine o continuitate. Dacă ziua de azi a fost încărcată de iubire, sunt toate şansele ca

iubirea să continue şi mâine. Nu există însă o certitudine, iar iubirea înţelege acest lucru.

Dacă într-o bună zi îţi părăseşti iubita, sau ea te părăseşte pe tine, nu ai nici un motiv să strigi la ea: „Ei, ce mai zici acum? Mi-ai spus cândva că nu mă vei părăsi niciodată! Acum ce mai ai de zis?“ Dacă ai cunoscut cu adevărat iubirea, vei înţelege. Acesta este angajamentul iubirii.

Iubirea reprezintă un mister. Atunci când este prezentă, totul pare divin. Când dispare, totul pare searbăd, lipsit de semnificaţie. înainte nu puteai trăi fără această femeie, iar acum nu mai poţi trăi alături de ea. Ambele stări sunt la fel de autentice.

Spuneţi: *„Nu am înţeles prea bine ce ai vrut să spui atunci când ne-ai vorbit de diferenţa dintre a iubi şi a plăcea pe cineva. Ai afirmat că iubirea înseamnă un angajament, dar eu credeam că angajamentul este doar o formă de ataşament*

Eu înţeleg cu totul altceva prin angajament decât dumneavoastră. Dumneavoastră vă referiţi la angajamentul juridic, iar eu la un angajament al sufletului. Când am vorbit de angajament, mă refeream la o calitate a iubirii, la ceea ce se întâmplă atunci când eşti cuprins de ea. Angajamentul nu dă naştere iubirii; iubirea dă naştere angajamentului. Iubirea este prima; angajamentul o urmează. Dacă iubirea dispare într-o bună zi, angajamentul va dispărea odată cu ea. El nu era altceva decât umbra iubirii.

Dacă iubirea a dispărut, nu mai trebuie să vorbiţi de vreun angajament. Acest lucru pare prostesc. Angajamentul a fost umbra iubirii. El o însoţeşte întotdeauna. Dacă iubirea nu mai există, dispare şi el. „Ce se întâmplă cu

anga-jamentul?“ Dacă iubirea nu mai există, acesta dispare. Iubirea este sinonimă cu angajamentul! Asta doream să spun.

Eu înţeleg ce vreţi să spuneţi. Dumneavoastră aţi dori ca angajamentul să continue şi după dispariţia iubirii. Aceasta este forma legală a angajamentului.

Reţineţi însă: atunci când mă ascultaţi pe mine, va trebui să urmăriţi semnificaţia pe care o acord eu cuvintelor. Nu este uşor, dar va trebui să încercaţi. Simpla încercare este suficientă pentru a vă ajuta să ieşiţi treptat din obişnuinţele dumneavoastră. La un moment dat, în sufletul dumneavoastră se va deschide o fereastră şi veţi putea înţelege ce am vrut să spun. în caz contrar, veţi continua să trăiţi în confuzie. Una voi spune eu, şi alta veţi înţelege dumneavoastră.

Deşi uneori apar în inima mea sentimente asemănătoare iubirii, în clipa următoare îmi dau seama că ele nu sunt tot una cu iubirea adevărată, ci mai degrabă dorinţe sexuale.

Şi ce e rău în asta? Iubirea se naşte din dorinţa sexuală. Dacă veţi evita dorinţa sexuală, veţi evita însăşi posibilitatea iubirii. E adevărat: iubirea nu este tot una cu dorinţa sexuală, dar fără ea nu ar putea apărea. Ce-i drept, iubirea este superioară dorinţei sexuale, dar dacă distrugeţi dorinţa, distrugeţi însăşi posibilitatea ca floarea să se nască din noroi. Iubirea este lotusul. Dorinţa sexuală este noroiul din care se naşte acesta.

Reţineţi acest lucru; în caz contrar, nu veţi putea ajunge niciodată la iubire. în cel mai bun caz, veţi pretinde că aţi transcens dorinţa sexuală. Realitatea este că fără iubire, nimeni nu poate transcende dorinţa sexuală. Cel mult o poate reprima. Odată reprimată, ea devine şi mai otrăvitoare. Se răspândeşte în întregul sistem, devine toxică şi sfârşeşte prin a vă distruge. Atunci când se transformă în iubire, dorinţa sexuală conferă fiinţei o anumită strălucire. Omul se simte uşor, de parcă ar zbura. El capătă aripi. Dacă dorinţa sexuală este reprimată, el se simte greoi, ca şi cum ar purta în spinare o povară, ca şi cum de gât i-ar atârna o piatră de moară. Atunci când dorinţa sexuală este reprimată, omul pierde orice ocazie de a-şi lua zborul. Când dorinţa se transformă în iubire, el trece testul existenţei.

Dumnezeu v-a înzestrat cu materia primă necesară pentru a deveni creatori. Aceasta este dorinţa sexuală. Să vă spun o poveste...

Berkowitz şi Michaelson erau parteneri de afaceri, dar şi prieteni de o viaţă. Ei au făcut un pact: cel care va muri primul să se întoarcă şi să îi spună celuilalt cum este în cer.

Şase luni mai târziu, Berkowitz a murit. Fusese un om foarte moral, aproape un sfânt, un puritan care nu a păcătuit niciodată, temându-se de sex ca dracul de tămâie. Michaelson şi-a aşteptat prietenul să apară şi să-i dea un semn că s-a întors pe pământ. Timpul trecea însă şi semnul nu mai venea.

La un an după moartea sa, Berkowitz i-a vorbit în sfârşit lui Michaelson. Era pe la miezul nopţii, aşa că acesta din urmă se afla în pat.

- Michaelson, Michaelson, a strigat vocea.
- Tu eşti, Berkowitz?

- Da.
- Şi cum este acolo unde te afli?
- Luăm micul dejun, apoi facem dragoste. După aceea, luăm prânzul şi apoi facem dragoste. în sfârşit, luăm cina, apoi facem dragoste.
- Aşa arată cerul? a întrebat Michaelson.
- Cine a spus ceva de cer? i-a răspuns Berkowitz, iritat. M-am reîncarnat în Wisconsin, sub forma unui taur.

Aşa se întâmplă cu cei care îşi reprimă dorinţa sexuală. Nici nu s-ar putea întâmpla altceva, căci dorinţa reprimată devine o povară care îi trage în jos. Evoluezi, dar către etajele inferioare ale fiinţei.

Dacă din dorinţa sexuală se naşte iubirea, te înalţi către etajele superioare ale fiinţei. Numai de voi depinde în ce vă veţi transforma: într-un Buddha sau într-un taur. Dacă doriţi să vă transformaţi într-un Buddha, nu vă temeţi de sex. Scufundaţi-vă în el, cunoaşteţi-1 bine, conştientizaţi-1 din ce în ce mai profund. Faceţi din el un obiect al meditaţiei şi transformaţi-1 treptat în iubire. Sexul este o materie primă, la fel ca un diamant neprelucrat. Tăiaţi-1, şlefuiţi-1, iar valoarea lui va creşte enorm. Când găseşti un diamant brut, neprelucrat, de multe ori nici nu îl poţi recunoaşte. în stare brută, chiar şi un Kohinoor rămâne lipsit de valoare.

Dorinţa sexuală este un asemenea diamant neprelucrat. Odată şlefuit, el capătă valoare.

Cel care a pus întrebarea pare speriat şi se contrazice: „Sentimentele din inima mea par mai degrabă dorinţe sexuale“. Se simte o condamnare în această frază. De fapt, nu greşiţi cu nimic. Omul este un animal sexual. Aşa ne-a făcut Dumnezeu, cu bună intenţie. Scufundaţi-vă în această stare, cunoaşteţi-o, altminteri nu o veţi putea transforma. Nu

doresc să vă încurajez desfrâul, ci doar să subliniez că prin studierea introspectivă a energiei sexuale, aceasta poate fi înţeleasă şi sublimată. Cu siguranţă, valoarea ei nu este deloc minoră, de vreme ce din ea v-aţi născut, întreaga existenţă se bucură de această energie, căci întreaga existenţă este sexuală.

Sexul este calea aleasă de Dumnezeu pentru a fi în această lume, orice ar spune creştinii, cum că Iisus s-ar fi născut dintr-o fecioară - numai prostii. Ei pretind că Iisus nu s-ar fi născut dintr-un act sexual. Se tem atât de tare de sex încât inventează poveşti stupide ca aceasta, cum că Iisus s-ar fi născut dintr-o fecioară. Eu sunt convins că Maria a fost o fiinţă foarte pură. Probabil că era virgină din punct de vedere spiritual, dar nu este posibil să pătrunzi în această viaţă fizică fără a implica în joc energia sexuală. Corpul nu cunoaşte altă cale, iar natura nu crede în excepţii. Orice om se naşte în urma unui act sexual, este plin de energie sexuală, ceea ce nu înseamnă că ea reprezintă scopul final. Sexul este începutul, nu sfârşitul.

Există trei feluri de oameni. Unii cred că sexul este inclusiv sfârşitul. Sunt oameni care trăiesc în desfrâu, ratând adevăratul scop al vieţii, căci sexul înseamnă începutul, dar nu şi sfârşitul. Există apoi cei care se opun pasiunii. Ei reprezintă extrema opusă. Nu acceptă nici măcar faptul că sexul reprezintă începutul; de aceea, îl taie de la rădăcină, în acest fel, îşi taie propriile rădăcini. Distrugând sexul, ei se distrug singuri, se ofilesc. Ambele atitudini sunt la fel de lipsite de inteligenţă.

Există şi o a treia posibilitate, a omului înţelept, care priveşte în faţă viaţa. El nu încearcă să o teoretizeze, ci doar să o înţeleagă. Acest gen de oameni înţeleg că sexul reprezintă începutul, dar nu şi sfârşitul. Sexul este doar o oportunitate de a creşte - dar mai întâi de toate trebuie să treci prin această experienţă.

în Orient s-a pus foarte mult accentul pe relaţiile stabile, pe ideea că nu trebuie să-ţi schimbi niciodată partenerul de cuplu. în Occident, mai ales în anii din urmă, relaţiile de cuplu se fac şi se destramă cu o repeziciune uluitoare, oamenii schimbându-şi constant partenerii. Tu ce ne recomanzi?

Eu recomand iubirea.

Să vă explic: sfatul meu este să fiţi fideli iubirii şi să vă pese mai puţin de parteneri. Nu contează câţi parteneri ai. Ceea ce contează este fidelitatea pe care i-o arăţi iubirii. Dacă trăieşti cu un partener fără să-l iubeşti, trăieşti practic în păcat. Dacă eşti căsătorit cu cineva, dar nu îl iubeşti, dacă faci dragoste cu el şi continui să-i accepţi prezenţa, comiţi un păcat împotriva iubirii.

Voi vă împotriviţi tot timpul iubirii, din considerente sociale, de confort, din convenienţă. Este aproape la fel de rău ca şi cum aţi viola o femeie pe care nu o iubiţi. Este o crimă, căci nu iubiţi această femeie, iar ea nu vă iubeşte pe voi. Acelaşi lucru se întâmplă dacă trăiţi alături de o femeie pe care nu o iubiţi. Este o altă formă de viol, acceptată din punct de vedere social, desigur, dar tot un viol. Vă împotriviţi astfel zeului iubirii.

în Orient, oamenii preferă să trăiască alături de acelaşi partener întreaga viaţă. Nu este nimic rău în asta. Dacă rămâi fidel iubirii, nimic nu este mai frumos decât să rămâi alături de aceeaşi persoană, căci intimitatea dintre voi creşte. Din păcate, în 99% din cazuri nu este vorba de iubire; cei doi se limitează să trăiască împreună. Ei stabilesc o anumită relaţie, dar aceasta nu are nimic de-a face cu iubirea, deşi continuă să crească. Este doar un trai în comun. Nu trebuie confundat cu iubirea.

Dacă puteţi iubi o persoană, trăind în acelaşi timp alături de ea

întreaga viaţă, intimitatea dintre voi va creşte continuu, aducându-vă noi şi noi revelaţii. Acest lucru devine imposibil dacă vă schimbaţi prea des partenerii. Este ca şi cum ai muta tot timpul un copac, dintr-un loc în altul. El nu va prinde nicăieri rădăcini. Pentru a prinde rădăcini, copacul are nevoie să rămână într-un singur loc. în acest fel, rădăcinile lui se afundă din ce în ce mai adânc în pământ, iar el devine din ce în ce mai puternic.

Intimitatea este o mare realizare, un gest frumos, dar premisa de bază rămâne iubirea. Dacă arborele prinde rădăcini într-un loc în care nu există decât pietre, cel mai bine este să-l mutaţi de acolo. Rămâneţi fideli vieţii; mutaţi copacul, căci solul pe care creşte se împotriveşte vieţii.

în Occident, oamenii îşi schimbă tot timpul partenerii. Aceasta este o altă manieră de a ucide iubirea. în Est, oamenii se tem de schimbare. în Vest, ei se tem să rămână cu acelaşi partener o perioadă prea lungă de timp, ca să nu fie nevoiţi să îşi ia un angajament. înainte ca relaţia să se transforme într-un angajament, ei preferă să îşi schimbe partenerul, astfel încât să îşi păstreze libertatea. în numele libertăţii, ei cultivă practic desfrâul, care striveşte iubirea.

în acest fel, ea suferă din ambele părţi: în Orient oamenii se agaţă de securitate, de confort, de formalism, iar în Occident se cramponează de libertatea egotică, de lipsa angajamentului. Ambele atitudini sufocă iubirea.

Personal, susţin iubirea. Eu nu sunt nici occidental, nici oriental, şi nu îmi pasă cărei societăţi îi aparţin. Eu nu aparţin societăţii şi nu susţin decât iubirea.

Reţineţi sfatul meu: dacă aveţi o relaţie de iubire, cultivaţi-o. Atât timp cât iubirea persistă, rămâneţi în ea şi adânciţi-vă în această stare. Identificaţi-vă în totalitate cu ea. în acest fel, iubirea va avea posibilitatea să vă transforme. Dacă relaţia dumneavoastră este lipsită de iubire, cel mai bine este să vă schimbaţi partenerul. încercaţi totuşi să nu deveniţi dependent de schimbări. Nu vă faceţi din acest lucru o obişnuinţă mecanică. Nu vă schimbaţi automat partenerul la fiecare 2-3 ani (sau chiar mai des), la fel cum faceţi cu maşina. Ce puteţi face? Doar a apărut un nou model. Trebuie să vă schimbaţi maşina. La fel, aţi cunoscut o femeie nouă. Simţiţi nevoia să o schimbaţi pe cea veche. Această atitudine nu vă face cinste.

O femeie este o femeie, iar un bărbat este un bărbat. Diferenţele dintre doi bărbaţi sau dintre două femei sunt secundare şi nu ţin atât de mult de energie. Energia feminină diferă de cea masculină. Fiecare femeie simbolizează în esenţa ei tot restul femeilor, la fel cum fiecare bărbat reprezintă un simbol al tuturor bărbaţilor. La suprafaţă, diferenţele sunt minore. Nasul poate fi puţin mai lung sau puţin mai scurt, părul poate fi blond sau brunet etc. în profunzime, orice femeie este o femeie şi orice bărbat este un bărbat. De aceea, dacă iubirea există, rămâneţi-i fideli. Daţi-i o şansă să crească. Dacă nu este însă prezentă,

schimbaţi-vă partenerul înainte de a deveni dependent de această relaţie lipsită de iubire.

O tânără soţie aflată la spovedanie l-a întrebat pe preot dacă trebuie să folosească pastile contracepţionale sau nu.

- Nu trebuie să le foloseşti, i-a spus preotul, căci sunt împotriva legii lui Dumnezeu. Mai bine bea un pahar cu apă.
- înainte sau după? a întrebat inocentă femeia.
- în loc! i-a răspuns scurt preotul.

M-aţi întrebat care cale este mai bună: cea orientală sau cea occidentală. Nici una nu este bună. Urmaţi calea divină. Care este aceasta? Simplu: rămâneţi fidel iubirii. Dacă iubirea există, totul vă este permis. Dacă nu există, nimic nu vă este permis. Dacă nu vă iubiţi soţia, nu o mai atingeţi, căci asta înseamnă viol. Dacă nu iubiţi o femeie, nu vă culcaţi cu ea. Acest lucru încalcă legea iubirii, iar aceasta este legea supremă. Numai atunci când iubeşti, totul devine permis.

Cineva i-a spus sfântului Augustin din Hippo:

- Sunt un om needucat şi nu pot să citesc scriptura sau cărţile de teologie. De aceea, te rog să-mi dai câteva sfaturi sumare. Nu am o memorie prea bună, mintea nu prea mă duce, aşa că doresc doar câteva indicii simple, pe care să le ţin minte şi să le urmez.

Augustin era un mare filozof, un sfânt. Ţinuse predici extraordinare, dar nimeni nu îi mai ceruse până atunci doar câteva indicii sumare. De aceea, a închis ochii şi a început să mediteze. Se spune că meditaţia sa a durat ore întregi. Când şi-a pierdut răbdarea, omul a insistat:

- Te rog, dacă ai ajuns la o concluzie, dă-mi sfaturile pe

care ţi le-am cerut. Aştept de ore întregi.

- Nu am găsit decât un singur sfat să-ţi dau, i-a răspuns Augustin. Iubeşte, şi tot restul îţi va fi permis.

Iisus a spus: „Dumnezeu este iubire“. Eu afirm altceva: iubirea este Dumnezeu. Uitaţi de Dumnezeu. Iubirea este suficientă. Apucaţi-o pe calea iubirii, oriunde v-ar conduce. Este nevoie de mult curaj, dar dacă veţi ţine cont numai de iubire, tot restul va deveni posibil pentru dumneavoastră.

Mai întâi de toate, nu vă mutaţi alături de o femeie pe care nu o iubiţi. Nu începeţi o relaţie dintr-un simplu moft. Aflaţi mai întâi dacă în fiinţa dumneavoastră s-a născut dorinţa de a vă angaja faţă de femeia respectivă. Sunteţi suficient de matur pentru a stabili un contact profund? Gândiţi-vă că acest contact v-ar putea schimba întreaga viaţă.

Dacă v-aţi decis să stabiliţi contactul, fiţi sincer în această privinţă. Nu vă ascundeţi intenţia de iubita dumneavoastră. Renunţaţi la măştile pe care v-aţi învăţat atâta vreme să le purtaţi. Fiţi sincer. Revelaţi-vă inima. Rămâneţi gol. între doi îndrăgostiţi nu trebuie să existe secrete. Acolo unde există secrete iubirea nu poate subzista. Numai politica trăieşte din secrete. Nu ascundeţi nimic unul de celălalt. Fiţi transparenţi, oricare ar fi sentimentele pe care le nutriţi. în acest fel, vă veţi apropia din ce în ce mai tare de fuziunea finală.

Fuziunea cu o femeie exterioară (prin iubire, prin angajament, prin comuniunea cu ea) vă permite să vă

revelaţi femeia din interiorul fiinţei dumneavoastră. La fel şi în cazul ei: fuziunea cu un bărbat exterior îi permite să îşi reveleze bărbatul din interior. Femeia exterioară nu este decât un indicator către femeia interioară. Bărbatul exterior nu este decât un indicator către bărbatul interior.

Adevăratul orgasm se produce în interior, atunci când bărbatul lăuntric şi femeia lăuntrică se întâlnesc şi fuzionează. Aceasta este semnificaţia simbolică a conceptului hindus de *Ardhanarishwar*. Probabil aţi văzut statuile în care Shiva este reprezentat pe jumătate bărbat şi pe jumătate femeie. Este normal să fie aşa, căci jumătate din fiinţa noastră provine de la tată şi cealaltă jumătate de la mamă. Cele două jumătăţi alcătuiesc unitatea fiinţei. Pentru a experimenta orgasmul interior, ele trebuie însă să fuzioneze. Pentru aceasta, trebuie să găsiţi mai întâi o femeie exterioară, care să vă ajute să descoperiţi femeia din interiorul dumneavoastră, vibrând la unison cu ea. Dacă vibraţia femeii exterioare se apropie de vibraţia femeii dumneavoastră interioare, aceasta din urmă se va trezi. La fel se petrec lucrurile şi în cazul femeii (bărbatul interior se trezeşte).

De aceea, cu cât relaţia durează mai mult, cu atât mai intimă devine ea. Acest lucru este benefic, căci femeia şi bărbatul din interior au nevoie de timp pentru a se trezi. Aşa cum se petrec lucrurile în Occident, în care relaţiile pot dura şi o noapte, este imposibil ca femeia sau bărbatul din interior să se trezească. Până să se întâmple ceva, femeia a dispărut, fiind înlocuită cu o altă femeie, cu o altă vibraţie. Nu este de mirare că acest proces conduce în timp la nevroză, căci în fiinţa omului pătrund atât de multe vibraţii diferite încât devine imposibil ca acesta să îşi mai descopere femeia din interior. în plus, există

riscul ca el să devină dependent de schimbare. Aceasta devine un viciu, o plăcere ascunsă. în acest caz, omul este pierdut.

Femeia exterioară nu este decât o cale care conduce către femeia interioară, iar bărbatul exterior nu este decât o cale care conduce către bărbatul interior. Yoga supremă, fuziunea mistică dintre cele două principii polar opuse, se petrece întotdeauna în interiorul fiinţei. Când se produce acest fenomen, omul devine liber de orice bărbat şi de orice femeie. El transcende ambele sexe. Asta înseamnă transcendenţa, sau *brahmacharya.* El revine astfel la virginitatea sa primordială, la natura sa originară.

In ultima vreme, am început să-mi dau seama că până şi partenerul meu îmi este străin. Pe de altă parte, am o aspiraţie extrem de intensă de a depăşi această senzaţie de separare dintre noi. Mă simt de parcă am fi două linii paralele, destinate să nu se întâlnească niciodată. Seamănă lumea conştiinţei cu cea a geometriei, sau există vreo şansă ca cele două paralele să se întâlnească vreodată?

Aceasta este una din cele mai profunde suferinţe cu care se confruntă iubirea: este imposibil ca doi îndrăgostiţi să poată renunţa vreodată complet la separaţia lor. De fapt, întregul mecanism de funcţionare al iubirii are la bază tocmai împărţirea în două polarităţi. Cu cât cei doi parteneri sunt mai îndepărtaţi, cu atât mai mare este atracţia dintre ei. Atractivitatea se naşte din separaţie. Oricât de mult s-ar apropia, ei nu se pot întâlni însă vreodată. Uneori, se apropie atât de mult încât li se pare că un singur pas în plus ar fi de ajuns ca să se întâlnească şi să devină una. Acest pas [1] nu poate

fi însă făcut. însăşi legea naturii se împotriveşte ' De îndată ce se apropie suficient de mult, ei ajung să se respingă, îndepărtându-se din nou unul de celălalt. Explicaţia este simplă: atunci când se apropie foarte mult, [1] atractivitatea dispare. Ei încep să se certe, să se contrazică, să se insulte. Prin diferite modalităţi, distanţa iniţială se recreează. Imediat, atractivitatea revine şi ea, şi totul se repetă într-un cerc vicios: apropiere-separaţie, apropiere-separaţie...

Sufletele celor doi au aspiraţia de a deveni una, dar la nivel biologic, acest lucru nu este posibil. Nici chiar atunci când faci dragoste nu devii una cu celălalt. La nivel fizic, separaţia este inevitabilă.

Spuneţi: *„în ultima vreme, am început să-mi dau seama că până şi partenerul meu îmi este străin"*. Asta nu este ceva rău. Face parte din procesul de creştere a înţelegerii. Numai oamenii imaturi cred că se cunosc reciproc. Voi nu vă cunoaşteţi nici măcar pe voi înşivă; cum v-aţi putea cunoaşte partenerul?

Nici iubitul dumneavoastră şi nici dumneavoastră nu vă cunoaşteţi pe sine. Sunteţi doi necunoscuţi, doi străini care nu ştiu nimic despre ei înşişi şi care încearcă să se cunoască reciproc. Este imposibil să reuşiţi. Sunteţi predestinaţi eşecului. Aşa se explică de ce toţi îndrăgostiţii sfârşesc prin a se înfuria unul pe celălalt. Ei ajung să creadă că nu reuşesc să pătrundă în lumea interioară a partenerului lor din cauza acestuia, a faptului că nu se deschide suficient de mult: „El mă ţine la distanţă; mă împiedică să mă apropii de el". De altfel, amândoi gândesc la fel. Acest lucru nu este însă adevărat. Acest gen de plângeri sunt false. Pur şi simplu, cei doi nu înţeleg legea naturii.

La nivelul corpului fizic te poţi apropia, dar nu poţi deveni una. Fuziunea deplină nu este posibilă decât la nivelul inimii, chiar şi atunci însă, numai temporar, nu permanent.

La nivelul fiinţei, *sunteţi deja* una. Nu mai trebuie să deveniţi una. Trebuie doar să descoperiţi această unitate.

Mai spuneţi: *„Pe de altă parte, am o aspiraţie extrem de intensă de a depăşi această senzaţie de separare dintre noi."* Dacă veţi continua să încercaţi acest lucru numai la nivel fizic, nu veţi reuşi. Aspiraţia dumneavoastră nu demonstrează altceva decât că iubirea simte nevoia să transceandă corpul, că planul ei existenţial este superior celui fizic. Nici chiar întâlnirea dintre două inimi, deşi atât de sublimă, nu este suficientă, căci nu durează decât o clipă, după care cei doi redevin străini. Până când nu veţi descoperi lumea fiinţei, nu vă veţi putea împlini aspiraţia de a deveni una. Ciudat este însă altceva: atunci când veţi deveni una cu iubitul dumneavoastră, veţi deveni simultan una cu întreaga existenţă.

Biletul continuă: *„Mă simt de parcă am fi două linii paralele, destinate să nu se întâlnească niciodată. "* Probabil nu cunoaşteţi geometria ne-euclidiană, care nu este predată în instituţiile noastre de învăţământ. Noi suntem învăţaţi doar geometria euclidiană, veche de 2000 de ani. în această geometrie, paralelele nu se întâlnesc niciodată. S-a descoperit însă că dacă ai putea ajunge suficient de departe, ele s-ar întâlni. Ultima descoperire a ştiinţei afirmă că nu există linii paralele; tocmai de aceea se întâlnesc. Este imposibil să creezi două linii perfect paralele.

ir

Noile descoperiri ale ştiinţei sunt foarte stranii. Ele afirmă că nu poţi crea nici măcar o linie dreaptă, căci 1 pământul este rotund. Dacă trasezi o linie dreaptă începând dintr-un punct şi ajungi suficient de departe cu ea, la un moment dat linia se va închide, devenind un cerc. Dacă o linie dreaptă revine în punctul din care a plecat, rezultă că nu a fost deloc o linie dreaptă. A fost

doar un segment ţ de cerc, adică un arc. în geometria ne-euclidiană liniile nu [1] mai există deloc. Ce să mai vorbim de paralele? Evident, ţ nu există nici paralele.

Dacă iubirea s-ar reduce la o chestiune de geometrie, ar putea exista o şansă ca cei doi îndrăgostiţi să se poată j întâlni cândva, eventual la bătrâneţe, când nu se mai pot certa, căci nu mai au energie, sau când rutina a devenit prea mare... Ce rost mai are? - problemele sunt aceleaşi dintotdeauna, argumentele la fel. Cei doi s-au plictisit de acest joc.

Pe termen lung, partenerii ajung chiar să nu-şi mai vorbească deloc. Ce rost are? Orice discuţie înseamnă să porneşti o ceartă, iar aceasta este mereu aceeaşi; nu se schimbă niciodată. S-au certat de atâtea ori şi nu au ajuns la nici o concluzie comună. Nici chiar atunci, liniile paralele nu se pot întâlni. în geometrie mai există o şansă, dar în iubire nu există nici o speranţă.

Acest lucru nu este ceva rău, căci dacă cei doi îndrăgostiţi şi-ar putea împlini aspiraţia de a deveni una la nivel fizic, ei nu ar mai fi tentaţi să privească spre înălţimi. Nu ar mai încerca niciodată să descopere ce se ascunde dincolo de trupul fizic - conştiinţa, sufletul, Dumnezeu.

Eşecurile amoroase sunt extrem de utile, căci ele îi silesc pe oameni să plece din nou în pelerinaj. Aspiraţia va continua să vă urmărească până când veţi ajunge în templul în care fuziunea va deveni posibilă - dar ea se va produce cu întreaga existenţă. îl veţi regăsi aici şi pe iubitul dumneavoastră, dar şi copacii, râurile, munţii şi stelele.

Numai două lucruri vor lipsi de la această întâlnire: egoul dumneavoastră şi cel al iubitului dumneavoastră. în afara lor, întreaga existenţă va fi de faţă. De fapt, ceea ce vă împiedica înainte să conştientizaţi fuziunea erau chiar cele două egouri. Ele erau liniile paralele.

Nu iubirea este cea care creează probleme, ci egoul. Din cauza lui, aspiraţia de a deveni una nu poate fi împlinită.

Naştere după naştere, aspiraţia rămâne, până când omul descoperă poarta care îi permite să iasă în afara corpului fizic şi să intre în templu.

Un cuplu alcătuit din doi bătrânei, el de 95 de ani şi ea de 93, apelează la avocat, spunându-i că doresc să divorţeze.

- Să divorţaţi! exclamă avocatul. La vârsta voastră? Sunt convins că aveţi mai multă nevoie ca oricând unul de celălalt, şi oricum, aţi fost căsătoriţi atâta vreme. Ce rost mai are?

- Ei bine, i-a răspuns bărbatul, realitatea este că ne dorim de mult timp să divorţăm, dar ne-am gândit să aşteptăm până când mor copiii.

Şi chiar au aşteptat! Acum, nu mai era nici o problemă. Puteau în sfârşit să divorţeze... Nu s-au întâlnit niciodată, aşa că de ce nu?

Păstraţi-vă vie aspiraţia. Nu renunţaţi la ea. Această aspiraţie reprezintă sămânţa spiritualităţii dumneavoastră.

Ea este începutul fuziunii supreme cu existenţa. Iubitul dumneavoastră nu este decât un pretext.

Nu vă întristaţi. Fiţi fericită. Bucuraţi-vă că nu exista posibilitatea să fuzionaţi la nivel fizic. în caz contrar, nu v-aţi mai transforma niciodată. Aţi rămâne unul cu celălalt şi v-aţi distruge reciproc.

De fapt, nu este nimic rău în a iubi un străin. Este chiar mai palpitant aşa. Când nu eraţi împreună, atracţia era foarte mare. Cu cât v-aţi apropiat mai mult, cu atât mai slabă a devenit atracţia. Cu cât aţi ajuns să vă cunoaşteţi mai bine (la nivel superficial, desigur), cu atât mai mult s-a redus pasiunea. Viaţa unui cuplu se transformă foarte rapid în rutină.

Oamenii repetă mereu şi mereu aceleaşi lucruri, la infinit. Daca le priviţi feţele, vă veţi întreba cu uimire: oare de ce sunt oamenii atât de trişti? De ce arată ochii lor de parcă şi-ar fi pierdut orice speranţă? Explicaţia este simplă: din cauza repetiţiei. Omul este un animal inteligent, iar repetiţia dă naştere plictiselii. Aceasta conduce la tristeţe, căci omul ştie deja ce se va întâmpla mâine, şi poimâine... până când va intra în mormânt. Totul se repetă...

Finklestein şi Kowalski stau într-un bar, privind ştirile la televizor. Televiziunea tocmai arată o femeie care stă pe marginea unui pod, amenințând că se aruncă de pe el. Finklestein îi spune lui Kowalski:

- îţi propun un pariu. Dacă femeia sare, îmi dai 20 de dolari. Dacă nu sare, îţi dau eu ţie 20 de dolari.
- De acord, îi răspunde Kowalski.

Câteva minute mai târziu, femeia sare şi se sinucide Kowalski scoate din buzunar 20 de dolari şi-i JUJ Finklestein.

După alte câteva momente, Finklestein se întoarce către Kowalski şi îi spune:

- Ascultă, nu pot să-ţi primesc banii. Nu ar fi corect. De fapt, am văzut ştirea azi dimineaţă. Acum au dat-o în reluare.

- Nu, nu, îi răspunde Kowalski. Păstrează banii, căci îi meriţi. Ştii, şi eu am văzut ştirea azi dimineaţă.

- Da? îl întreabă, uimit, Finklestein. Atunci, de ce ai pariat că femeia nu va sări?

- Păi, m-am gândit că nu va fi atât de proastă să repete şi a doua oară gestul!

Viaţa este complexă...

Această tristeţe care există în lume, această plictiseală şi această suferinţă ar putea fi schimbate, dacă oamenii ar înţelege că ceea ce cer ei este imposibil.

Nu mai cereţi lucruri imposibile.

Descoperiţi legea existenţei şi urmaţi-o.

Aspiraţia dumneavoastră către unitate este legitimă, căci se naşte din însăşi natura dumneavoastră spirituală. Drama este că v-aţi concentrat toate eforturile într-o direcţie greşită.

Iubitul dumneavoastră nu este decât un pretext. Faceţi din el simbolul unei iubiri mai mari: iubirea faţă de întreaga existenţă.

Canalizaţi-vă căutarea către fiinţa dumneavoastră interioară. La acel nivel, noi suntem deja una. întâlnirea s-a produs deja.

Acolo, nimeni nu trebuie să trăiască separat.

LIBERTATEA

Bărbatul a transformat femeia într-o sclavă, iar femeia l-a transformat pe bărbat într-un sclav. Evident, amândoi urăsc această stare de sclavie. Amândoi îi opun rezistentă. De aceea, ei se ceartă constant. La cel mai mic pretext, cearta începe.

Adevărata luptă se dă însă pe un alt nivel, mult mai profund. Pe acest nivel, amândoi tânjesc după libertate, chiar dacă nu-şi dau întotdeauna seama. Oamenii au trăit mii de ani în sclavie. De aceea, au uitat gustul libertăţii. Şi-au văzut părinţii trăind în acelaşi fel, bunicii, pe toată lumea. De aceea, au acceptat acest mod de viaţă, iar libertatea lor a fost distrusă.

Este ca şi cum ai încerca să zbori pe cer cu o singură aripă. Unii oameni (puţini la număr) dispun de aripa iubirii, iar alţii (la fel de puţini) de cea a libertăţii. Nici unul nu reuşeşte însă să zboare. Ca să zbori, ai nevoie de ambele aripi.

TABULA RASA

Filozofii au fost întotdeauna de părere că esenţa precede existenţei, că omul se naşte cu un destin predeterminat. La fel ca o sămânţă, el conţine în sine un întreg program pe care

urmează să-l manifeste. Omul nu are nici un pic de libertate - aceasta a fost concluzia filozofilor din trecut. Scenariul pe care trebuie să-l urmeze este deja scris. Deşi nu îl cunoaşte dinainte, tot ce face el este predeterminat şi nu mai poate fi schimbat. Practic, cele care acţionează prin el sunt forţele naturale, inconştiente, sau eventual Dumnezeu.

Aceasta este atitudinea oricărui fatalist. Umanitatea a suferit enorm din cauza acestei atitudini, căci ea nu permite nici o schimbare fundamentală. în această viziune, omul nu se poate transforma. Totul se petrece aşa cum „stă scris", în special orientalii au suferit foarte mult din această cauză. Conştient că nu mai poate fi făcut nimic, omul este dispus să accepte orice: sclavia, sărăcia, urâţenia. Această atitudine nu are nimic de-a face cu înţelegerea, cu conştientizarea, cu ceea ce Gautama Buddha numea *tathaîa, ceea ce este.* Ea este sinonimă mai degrabă cu disperarea, cu lipsa de speranţă, care se ascunde în spatele unor cuvinte frumoase.

Consecinţa acestei atitudini este una dezastruoasă. Ea este cu deosebire vizibilă în India, unde există mai multă sărăcie ca oriunde, un număr imens de cerşetori, de bolnavi, de handicapaţi, de orbi. Nimănui nu pare să-i pese, căci aşa e viaţa. Sufletul oamenilor se scufundă într-un fel de letargie.

în esenţa ei, această viziune este falsă. Este mai degrabă o consolare, nu o descoperire rezultată ca urmare a contemplării realităţii. Este o raţionalizare, o manieră de a-ţi ascunde rănile. Ori de câte ori raţionalizarea ascunde realitatea, sufletul este predestinat să cadă într-un întuneric din ce în ce mai dens.

Eu afirm cu totul altceva: esenţa nu precede existenţei. Dimpotrivă, existenţa precede esenţei. Omul este singura

fiinţă de pe pământ înzestrată cu libertate. Un câine se naşte cu destinul unui câine. El va trăi şi va muri ca un câine; nu are nici un pic de libertate. Un trandafir este predestinat să rămână un trandafir; nu se va putea transforma niciodată într- un lotus. El nu are opţiunea de a alege. Aici se deosebeşte omul de restul animalelor şi plantelor. Aceasta este marea lui calitate, care îl face unic în regatul naturii.

De aceea, eu consider că Charles Darwin nu a avut dreptate, căci el a plasat omul în rând cu animalele, fără să remarce marea diferenţă dintre cele două categorii. Această diferenţă constă în faptul că animalele se nasc cu un program, în timp ce omul se naşte liber. El se naşte ca o *tabula rasa,* ca o tablă curată, pe care poţi scrie orice doreşti. Destinul său este creaţia sa.

Omul nu este doar liber, el este însăşi *libertatea.* Aceasta este adevărata lui esenţă, sufletul lui. în clipa când îi conteşti omului libertatea, îi refuzi cea mai preţioasă comoară a lui, împărăţia la care are dreptul. El devine un cerşetor, coborând mult sub nivelul animalelor, căci cel puţin acestea au un program. Omul devine pur şi simplu pierdut.

Cine înţelege că omul se naşte în mod liber îşi deschide practic toate posibilităţile de a creşte. Depinde numai de el ce anume doreşte să devină, şi ce nu. El devine propria sa creaţie. Viaţa devine o aventură - nu o simplă manifestare a unui program, ci o aventură, o explorare, o descoperire. Adevărul nu este prestabilit. El trebuie creat. într-un fel putem spune că noi ne creăm pe noi înşine în fiecare moment.

Chiar şi cei care acceptă teoria destinului iau această decizie în deplină libertate. Este opţiunea lor. Alegând fatalismul, ei acceptă o viaţă de sclav! Intră singuri la închisoare, se lasă

încătuşaţi, dar este opţiunea lor. Ei pot ieşi oricând doresc din închisoare.

Evident, oamenii se tem de libertate, căci aceasta aduce cu sine numeroase riscuri. Nu ştii niciodată încotro te va duce drumul, care vor fi consecinţele acţiunilor tale. Dacă nu eşti foarte hotărât, întreaga responsabilitate îţi aparţine. Nu o poţi arunca pe umerii altcuiva. în ultimă instanţă, te afli în faţa existenţei în întregime responsabil pentru propriile decizii. Oricine ai fi, nu poţi scăpa de propria responsabilitate - de aici teama. Din cauza acestei frici, oamenii au preferat să adopte tot felul de atitudini deterministe.

Pare straniu, dar oamenii religioşi au căzut de acord cu cei nereligioşi într-un singur punct: că nu există libertate, în toate celelalte privinţe părerile lor diferă, dar în ceea ce priveşte libertatea sunt la unison. Comuniştii susţin că sunt atei, nu acceptă religia, dar afirmă că destinul omului este predeterminat de condiţiile economice, sociale şi politice. Pe scurt, omul nu este liber; conştiinţa lui este determinată de forţele exterioare. Logica este aceeaşi! Hegel numeşte aceste forţe „Istorie", cu I mare. Oamenii religioşi preferă termenul de Dumnezeu, tot cu iniţială mare. Dumnezeu, Istorie, Economie, Politică, Societate - toate sunt forţe exterioare. Oricare ar fi cauza, consecinţa este una singură: omul nu este liber.

Eu afirm că omul este absolut liber, în mod necondiţionat. Nu mai evitaţi responsabilitatea pe care o aveţi. Această atitudine nu vă va ajuta cu nimic. Cu cât veţi accepta mai curând realitatea, cu atât mai rapid veţi începe procesul de auto-creaţie. Din acest proces se va naşte o mare fericire, iar când el se va încheia, când veţi deveni ceea ce aţi vrut să deveniţi, împlinirea pe care o veţi simţi

va fi imensă, la fel ca aceea a unui pictor care a tras ultima tuşă la tabloul său. Orice muncă bine făcută aduce cu sine o stare de pace sufletească. Omul simte că şi-a jucat rolul în marea operă a creaţiei.

Singura rugăciune reală este creativitatea, căci numai ea permite participarea directă la creaţie. Este imposibil să participi altfel. Nu poţi fi un simplu observator; trebuie să participi. Numai în acest fel poţi savura misterul creaţiei. Crearea unui poem, a unei melodii, a unei picturi, nu înseamnă nimic prin comparaţie cu crearea de sine, cu crearea conştiinţei.

Dar oamenii se tem, şi au toate motivele. Mai întâi de toate, procesul este foarte riscant, căci întreaga responsabilitate le revine lor. în al doilea rând, libertatea poate fi foarte uşor folosită abuziv, căci oricine poate face o alegere greşită. Tocmai în asta constă frumuseţea libertăţii: în a putea alege între bine şi rău. Dacă nu poţi alege decât binele, nu te poţi bucura de libertate. Când Ford şi-a creat primele maşini, toate erau negre. El obişnuia să glumească cu vizitatorii săi, arătându-le maşinile din salon şi spunându-le: „Puteţi alege orice culoare doriţi, cu condiţia să fie neagră!“

Ce fel de libertate este aceasta - *cu condiţia* să alegi binele? Cu condiţia să respecţi cele Zece Porunci, cu condiţia să respecţi Gita sau Coranul, cu condiţia să nu încâlci învăţătura lui Buddha, Mahavira, Zarathustra... Nu este nici un pic de libertate! în esenţă, libertatea înseamnă să poţi alege între bine şi rău.

Pericolul (şi teama care rezultă din el) constă în faptul că răul este întotdeauna mai uşor de practicat. Să alegi răul este ca şi cum ai lua-o la vale, şi să alegi binele este ca şi cum ai lua-o la deal. Ascensiunea este dificilă; presupune un mare

efort, şi cu cât urci mai sus, cu atât devine mai dificilă. Coborârea este uşoară. Nu trebuie să faci practic nimic, căci gravitaţia lucrează pentru tine. Te poţi rostogoli la fel ca o piatră, şi nu te vei opri până jos. Practic, nu trebuie să faci nimic, decât să-ţi dai drumul. în schimb, dacă doreşti să te înalţi în lumea conştiinţei, a frumuseţii, a adevărului şi fericirii pure, aspiri către culmea cea mai înaltă, iar ascensiunea va fi dificilă.

în al doilea rând, cu cât urci mai sus, cu atât mai mare devine pericolul de a cădea, căci cărarea se îngustează, iar prăpăstiile apar de pretutindeni. Un singur pas greşit şi te vei prăbuşi în abis. Este mult mai confortabil să mergi la şes, să nu-ţi baţi capul cu înălţimile.

Libertatea îţi permite să te ridici deasupra îngerilor, dar şi să cazi mai jos decât animalele. Ea este la fel ca o scară. Capătul de jos este ancorat în iad, iar cel de sus atinge cerul. Scara este *aceeaşi,* dar alegerea îţi aparţine. Tu eşti cel care alege să urce sau să coboare.

Cine *nu* este liber, nu îşi poate folosi greşit lipsa de libertate. Un prizonier nu are de ales; este încătuşat şi nu poate face nimic în această privinţă. în această situaţie se află toate animalele, cu excepţia omului. Animalele nu sunt libere. Ele se nasc cu un destin precis, pe care trebuie să-I împlinească. De fapt, cea care îl împlineşte pentru ele este natura. Lor nu li se cere să facă nimic. Viaţa lor nu presupune nici o provocare. Omul este singurul care are în faţă o mare provocare. Din păcate, foarte puţini oameni îşi asumă riscul de a urca pe înălţimi, de a descoperi culmile supreme. Un Buddha, un Christos... foarte puţini, îi poţi număra pe degetele de la o mână.

De ce nu a ales întreaga umanitate opţiunea de a atinge aceeaşi stare de beatitudine ca şi Buddha, aceeaşi stare de iubire ca şi Christos, aceeaşi stare de sărbătoare ca şi Krishna? De ce? -

Pentru simplul motiv că această aspiraţie către înălţimi este extrem de periculoasă. Mai bine să nu te gândeşti deloc la ea, acceptând ideea că nu există nici o libertate, că destinul tău este predeterminat dinainte, că la naştere primeşti un scenariu şi tot ce ai de făcut este să-l respecţi.

Libertatea poate fi folosită greşit; sclavia nu poate. Aşa se explică haosul din lumea de azi. înainte, omul era mult mai puţin liber; de aceea, haosul nu exista. Ţara cea mai haotică este SUA, căci nici o altă ţară nu s-a mai bucurat vreodată în istorie de o libertate atât de mare. Oriunde există libertate apare starea de haos. Haosul nu este însă ceva rău, căci din el s-au născut stelele.

Eu nu vă indic nici o disciplină, căci orice disciplină reprezintă o formă subtilă de sclavie. Nu vă dau nici un fel de porunci, căci orice poruncă primită din exterior transformă omul într-un sclav, într-un ocnaş. Eu nu vă învăţ decât cum să deveniţi liberi, apoi vă las să decideţi singuri ce anume doriţi să faceţi cu această libertate. Dacă doriţi să coborâţi mai prejos decât animalele, este opţiunea voastră, şi sunteţi perfect îndreptăţiţi să o faceţi, căci

este viaţa voastră în joc. Dacă veţi înţelege însă valoarea libertăţii, o veţi apuca pe calea ascendentă şi vă veţi înălţa mai presus decât îngerii.

Omul nu este o entitate, ci o punte între două eternităţi - între lumea animalelor şi cea a zeilor, între inconştienţă şi conştiinţă. Creşteţi în planul conştiinţei, al libertăţii. Acţionaţi conştient la fiecare pas. Creaţi-vă singuri şi acceptaţi responsabilitatea care vă revine în această direcţie.

SCLAVIA FUNDAMENTALĂ

Cel mai puternic instinct al omului este cel sexual. Politicienii şi preoţii au înţeles de mult timp acest lucru; de aceea, şi-au propus să îl ţină sub control. Dacă omului i s-ar permite o libertate sexuală deplină, el nu ar mai putea fi dominat. Ar fi imposibil să îl mai transformi într-un sclav.

Cum procedează omul atunci când doreşte să înhame un taur la căruţă? El îl castrează, îi distruge energia sexuală. Aţi văzut vreodată diferenţa dintre un taur şi un bou? Este enormă! Boul nu este decât un sclav în jug. Taurul este un animal frumos, plin de vitalitate. El are o splendoare a sa. Atunci când merge, păşeşte ca un împărat! Priviţi însă cum merge boul înhămat la jug.

Acelaşi fenomen s-a petrecut şi cu omul. Instinctul său sexual a fost atrofiat, schilodit, tăiat din rădăcini. Omul nu mai trăieşte ca un taur, ci ca un bou în jug, trăgând după el o mie şi una de căruţe. Dacă veţi privi cu atenţie, veţi constata că în urma voastră trageţi o mie şi una de căruţe, la care sunteţi înhămaţi.

De ce nu poţi înhăma un taur? Pentru că este prea puternic.

Dacă vede o vacă trecând pe lângă el, se va repezi după ea, aruncându-vă în şanţ, cu tot cu căruţă! Nu-i va păsa nici o clipă cine sunteţi; nu vă va asculta. Este imposibil să controlezi un taur. Energia sexuală este însăşi energia vieţii. Ea nu poate fi controlată. Politicienii şi preoţii nu sunt interesaţi de voi, ci de energia voastră, pe care doresc să o canalizeze către direcţiile care îi interesează pe ei. De aceea, ei au creat un mecanism în acest scop.

Reprimarea sexului, transformarea lui într-un tabu, reprezintă însăşi temelia sclaviei umane. Omul nu poate fi liber dacă nu îşi descătuşează energia sexuală, dacă nu îi permite acesteia să crească în mod natural.

Iată care sunt cele cinci mecanisme prin care omul a fost transformat într-un sclav, într-un schilod, într-o pocitanie:

Mai întâi: dacă doreşti să domini un om, menţine-l într-o stare de slăbiciune cât mai mare. Preoţii şi politicienii au înţeles perfect acest lucru. Calea cea mai bună de a menţine omul într-o stare de slăbiciune constă în a ţine iubirea sub control. Iubirea este hrana sufletului. La ora actuală, psihologii au descoperit că dacă un copil mic nu primeşte iubire, corpul său scade în dimensiuni şi slăbeşte, chiar dacă primeşte toate substanţele nutritive de care are nevoie. Poţi să-i dai lapte, medicamente, orice altceva, dar dacă nu îi dai iubirea necesară, dacă nu îl îmbrăţişezi, nu îl săruţi, nu îl strângi la piept, copilul va slăbi din ce în ce mai mult, poate chiar va muri.

Cum se explică acest lucru? Când este îmbrăţişat, sărutat, strâns la piept, copilul se simte hrănit, acceptat, iubit. El capătă încredere în sine, în viaţă.

Din păcate, adulţii încep să-l înfometeze încă din copilărie, privându-l de hrana sa fundamentală - iubirea. Când mai creşte, aceiaşi adulţi îl forţează să nu facă dragoste înainte de căsătorie. La vârsta de 14 ani, orice copil este matur din punct de vedere sexual, dar educaţia sa continuă încă zece ani, până la vârsta de 24-25 de ani, până când îşi obţine masteratul sau doctoratul. De aceea, el trebuie obligat să se abţină de la dragoste.

Energia sexuală ajunge la apogeu în jurul vârstei de 18 ani. Niciodată nu va mai fi bărbatul la fel de potent, iar femeia nu va mai trăi niciodată la fel de intens plăcerea orgasmului, ca la această vârstă. Dar adulţii îi forţează să nu facă dragoste. Băieţii şi fetele sunt ţinuţi separaţi, la distanţă, având între ei un întreg mecanism alcătuit din poliţişti, magistraţi, directori de şcoală, profesori. Toţi aceştia nu fac altceva decât să stea la mijloc, ţinându-i pe băieţi departe de fete, ca nu cumva să se apropie unii de ceilalţi. De ce? De ce îşi dau adulţii atâta osteneală? Ei nu doresc altceva decât să ucidă taurul şi să creeze un bou.

La vârsta de 18 ani, tânărul se află la apogeul energiei sale sexuale. Până când se căsătoreşte, mai trec 8-9 ani... iar vârsta creşte de la un an la altul. Cu cât ţara în care trăieşti este mai civilizată, cu atât mai mult trebuie să aştepţi, căci ai mai mult de învăţat, apoi trebuie să-ţi cauţi o slujbă, să-ţi faci o casă etc. Până când apuci să te căsătoreşti, puterile îţi scad foarte mult. Mai poţi iubi încă, dar iubirea ta nu mai este foarte fierbinte; rămâne călduţă. Dacă nu ai învăţat să iubeşti cu totalitatea fiinţei, nu-ţi vei putea iubi nici copiii, căci nu ştii cum. Dacă nu ai atins tu însuţi culmile iubirii, cum ţi-ai putea învăţa copiii să o facă[7]

Aşadar, de-a lungul istoriei omului i s-a refuzat bucuria iubirii, pentru a fi menţinut într-o stare de slăbiciune.

în al doilea rând: omul trebuie menţinut într-o stare cât mai profundă de ignoranţă, astfel încât să poată fi amăgit cu uşurinţă. Dacă doreşti să creezi o stare de idioţenie generalizată - lucru absolut necesar pentru conspiraţia preoţilor şi a politicienilor -, cel mai bun lucru pe care îl poţi face este să nu-i permiţi omului să îşi cultive liber iubirea. Fără iubire, inteligenţa omului se reduce. Nu ai observat acest lucru? Atunci când eşti îndrăgostit, toate calităţile tale sunt dinamizate, ajung la apogeu. Cu numai câteva clipe în urmă te simţeai vlăguit, dar când o întâlneşti pe femeia visurilor tale, întreaga fiinţă parcă îţi ia foc. Te simţi invadat de o mare bucurie. Când sunt îndrăgostiţi, oamenii obţin cele mai bune rezultate, indiferent de domeniu. Când iubirea dispare, randamentul lor se diminuează dramatic.

Cei mai inteligenţi oameni sunt şi cei mai activi în domeniul sexual. Este important să înţelegeţi acest lucru, căci energia sexuală este sinonimă cu inteligenţa. Dacă nu iubeşti, rămâi închis, rece. Nu poţi curge. Atunci când omul este îndrăgostit, energia sa este în mişcare. El simte o încredere atât de mare în sine încât i se pare că poate ajunge până la stele. De aceea, partenerul îi devine o muză, îl inspiră. Când este îndrăgostită, orice femeie devine instantaneu mai frumoasă! Cu câteva clipe în urmă era o femeie obişnuită. Din momentul în care în inima ei se aprinde iubirea, ea începe să strălucească, ca şi cum s-ar scălda într-o energie nouă. Păşeşte mai graţios, de parcă ar merge în paşi de dans. Ochii îi strălucesc, căpătând o

frumuseţe supraomenească. Faţa îi devine luminoasă. La fel se petrec lucrurile şi cu bărbaţii.

Când sunt îndrăgostiţi, performanţele oamenilor devin

maxime. Când îşi înfrânează iubirea, ele devin minime. Oamenii devin stupizi, ignoranţi, nu mai doresc să cunoască lucruri noi. Acest gen de oameni pot fi cu uşurinţă manipulaţi.

Când oamenii îşi reprimă iubirea şi sexualitatea, ei încep să viseze la lumea de dincolo. îşi imaginează un paradis, un rai, dar nu-şi dau osteneala să-l creeze aici şi acum. Atunci când eşti îndrăgostit, trăieşti în paradis. Nu-ţi mai pasă de preot, de raiul promis de el. De ce ţi-ar mai păsa? Doar te afli deja acolo! în schimb, dacă îţi reprimi energia sexuală, această lume îşi pierde semnificaţia. începi să te gândeşti: „Aici nu se află nimic. Poate într-o altă dimensiune voi găsi ceva...". Te duci la preot şi îl întrebi de paradis, iar el ţi-1 zugrăveşte în cele mai minunate culori. Dintr-o dată, viaţa de dincolo îţi apare în altă lumină, mult mai atrăgătoare. Viaţa actuală îşi pierde şi bruma de semnificaţie pe care o mai avea.

Viaţa pe care o trăiţi este *unica* viaţă. Viaţa de dincolo este ascunsă în aceasta! Ea nu este opusul ei. Nu este departe de ea. Este *ascunsă în ea.* Tot ce aveţi de făcut este să pătrundeţi în interiorul ei. Dumnezeu se ascunde în această lume. El este prezent chiar aici şi acum. Orice îndrăgostit simte acest lucru.

Al treilea secret: omul trebuie înspăimântat cât mai mult posibil, şi cea mai bună cale de a face acest lucru este să nu-i permiţi să iubească, căci iubirea distruge teama. „Iubirea alungă teama", după cum spune Biblia. Atunci când iubeşti, nu te temi de nimic. Când eşti îndrăgostit, te poţi lupta cu întreaga lume. Te simţi capabil să faci orice. Dacă nu iubeşti, te temi chiar şi de cele mai mărunte lucruri. Securitatea personală devine dintr-o dată ceva extrem de important. Când eşti îndrăgostit, eşti mai interesat de aventură, de explorare. Oamenilor nu li s-a permis să iubească, întrucât aceasta este cea mai sigură cale de a-şi pierde teama. Atunci când se tem, ei încep să tremure şi se apleacă imediat la

pământ, îngenunchind în faţa preotului şi a politicianului.

întreaga istorie a umanităţii este istoria unei mari conspiraţii. Este o conspiraţie împotriva *voastră!* Politicienii şi preoţii sunt duşmanii voştri, deşi pretind că sunt în slujba publicului. Ei spun tot timpul: „Suntem aici ca să vă slujim, ca să vă ajutăm să duceţi o viaţă mai bună. Noi vom crea această viaţă mai bună pentru voi". Dar ei sunt cei care distrug viaţa.

Al patrulea mecanism: omul trebuie menţinut într-o stare de nefericire continuă, căci nefericirea induce confuzie, lipsa preţuirii de sine, condamnarea de sine, convingerea că tot ce face este greşit. Omul nefericit nu are rădăcini; îl poţi împinge oriunde doreşti. Asemenea oameni sunt foarte uşor de transformat într-o masă de manevră. Le poţi comanda, porunci, îi poţi disciplina aşa cum doreşti, căci ei ştiu că dacă îi laşi singuri, se vor simţi iarăşi nefericiţi. Oamenii devin victime sigure.

Al cincilea mecanism: oamenii trebuie menţinuţi într-o stare cât mai mare de alienare. Ei nu trebuie lăsaţi să se adune în grupuri care să militeze pentru scopuri care nu sunt aprobate de preoţi şi de politicieni. Oamenii trebuie divizaţi. Nu au dreptul la prea multă intimitate. Când sunt

\

separaţi, singuri, alienaţi, ei nu se pot reuni. Din fericire există o mie şi una de metode să-i ţii despărţiţi.

Spre exemplu: dacă eşti bărbat şi mergi pe stradă ţinând un alt bărbat de mână, eventual cântând, te simţi vinovat, căci lumea se va uita urât la tine, suspectându-te de homosexualitate. Doi bărbaţi nu au dreptul să fie fericiţi împreună. Ei nu au dreptul să se ţină de mâini sau să se îmbrăţişeze. Dacă ar face aşa ceva, lumea din jur i-ar condamna imediat. Aşa se naşte teama. Dacă un prieten vine la tine şi te ia de mână, priveşti imediat în jur: „Oare se uită cineva?“ Nu ştii cum să-i dai drumul mai repede la mână.

N-aţi văzut niciodată cât de grăbiţi sunt bărbaţii atunci când îşi strâng mâinile? De-abia i-ai atins mâna şi gata, îi dai drumul! Bărbaţii nu se ţin de mână, nu se îmbrăţişează, căci se tem. Ce tată îşi îmbrăţişează băiatul? Ce mamă şi-l mai îmbrăţişează, după ce a devenit matur din punct de vedere sexual? De ce îşi refuză oamenii asemenea plăceri simple? Din teamă! Un tânăr să-şi îmbrăţişeze mama? Cine ştie ce le mai trece prin cap... Mecanismul fricii funcţionează impecabil. Tatăl nu are dreptul să-şi îmbrăţişeze fiul, nici frica, fratele nu are dreptul să-şi îmbrăţişeze sora... Ce să mai vorbim de doi fraţi?

Oamenii sunt ţinuţi în cuşti separate, despărţiţi de ziduri înalte. Toată lumea poartă o etichetă, iar între ei sunt ridicate o mie şi una de bariere. E drept, vine şi ziua în care, după 25 de ani de antrenament, ţi se permite să faci dragoste cu soţia ta, dar disciplina ţi-a intrat prea adânc în oase şi nu mai ştii cum să procedezi. Cum să iubeşti? Nu ai învăţat niciodată acest limbaj. Este ca şi cum nu ţi s-ar fi permis să vorbeşti timp de 25 de ani, apoi eşti pus pe scenă şi ţi

se spune: „Ţine-ne o conferinţă“. Ce se va întâmpla? Vei leşina, poate chiar vei muri de emoţie... după 25 de ani de tăcere să ţii o conferinţă? Este imposibil.

Cam aşa se petrec lucrurile şi cu iubirea! După 25 de ani în care iubirea ţi-a fost interzisă, primeşti o licenţă juridică prin care ţi se spune că ai voie să faci dragoste cu femeia respectivă. „Aceasta este soţia ta, tu eşti soţul ei şi ţi se permite să faci dragoste cu ea“. Dar cum să faci să dispară cei 25 de ani în care ai fost învăţat că nu ai voie să faci aşa ceva?

Da, vei „face“ dragoste, dar nu va fi ceva exploziv, orgasmic. Vei trăi un sentiment călduţ. Aşa se explică de ce 99% din oameni se simt frustraţi după ce fac dragoste, mai frustraţi decât oricând înainte. „Ce înseamnă asta?“ se gândesc ei. „Nu este ceva profund, autentic“.

Mai întâi, politicienii şi preoţii te-au învăţat că nu ai voie să faci dragoste, după care vin şi îţi predică faptul că iubirea nu este ceva important. Predica lor sună bine şi este confirmată de experienţa ta. Mai întâi, ei creează experienţa inutilităţii, a frustrării, după care vin cu predica şi o teoretizează. Teoria şi practica se completează reciproc, par autentice. Este o mare păcăleală, cea mai mare festă care i-a fost jucată vreodată omului.

Aceste cinci mecanisme funcţionează la unison, prin tabuul pus asupra iubirii. Poţi atinge cu uşurinţă toate cele cinci obiective dacă reuşeşti să îi împiedici pe oameni să se iubească unii pe alţii. Şi trebuie să recunoaştem că au reuşit de minune; s-au folosit de toată viclenia şi de toată măiestria lor pentru a crea tabu-ul asupra iubirii. Este o adevărată operă de artă, o capodoperă! De aceea, este important să înţelegeţi în ce constă acest tabu.

Mai întâi de toate, este ceva indirect, ascuns. Nu este aparent, căci ori de câte ori un tabu este prea evident, el îşi pierde magia. Un tabu trebuie să fie cât mai ascuns, pentru ca oamenii să nu-şi dea seama cum funcţionează.

Ei nu trebuie nici măcar să îşi imagineze că s-ar putea face ceva pentru a-l încălca. Tabu-ul trebuie să intre în subconştientul oamenilor, nu în mintea lor conştientă. Cum poate fi făcut acest lucru?

Simplu: mai întâi, le predici oamenilor că iubirea este ceva sublim, pentru ca ei să nu creadă că preoţii şi politicienii au ceva împotriva iubirii. Le predici la infinit despre măreţia iubirii, dar nu le permiţi nici o ocazie să o practice. Poţi face acest lucru cu orice. De pildă, cu mâncarea. Le poţi predica la infinit oamenilor că hrana este bună, o mare desfătare. Le poţi spune: „Mâncaţi cât de mult puteţi", dar nu le oferi nici un fel de hrană. Oamenii sunt ţinuţi înfometaţi, dar li se vorbeşte de iubire. Toţi preoţii vorbesc despre iubire. Nimic nu este ţinut la un loc de cinste aşa cum este ţinută iubirea. Numai Dumnezeu este deasupra ei, şi asta doar la limită. Pe de altă parte, oamenilor li se interzice orice posibilitate de a o practica. Pe faţă o încurajează, dar pe la spate îi taie rădăcinile. Aceasta este capodopera.

Nici un preot nu vorbeşte deschis despre acest lucru. Este ca şi cum i-ai spune unui copac: „Haide, înverzeşte, înfloreşte, fă fructe", tăindu-i simultan rădăcinile. Acum totul devine uşor. Văzând că nu înverzeşte, poţi sări cu gura pe el: .Ascultă! Tu nu asculţi. Nu urmezi ceea ce îţi spunem. Noi îţi spunem tot timpul: *Hai, înverzeşte, înfloreşte, fii fructe...'*[1], dar pe la spate îi tai rădăcinile

Iubirea este aproape interzisă pe pământ. De aceea, este lucrul cel mai rar de pe planeta noastră. Ea nu ar trebui interzisă. Dacă un bărbat poate iubi cinci femei, ar trebui să i se permită acest lucru. Dacă poate iubi 50 de femei, ar trebui să i se permită. Dacă poate iubi 500, ar trebui să i se permită. Iubirea este ceva atât de rar pe pământ încât cu cât se răspândeşte mai repede, cu atât mai bine. Dar trucurile celor de la putere funcţionează perfect. Omul este forţat să stea în colţul său. El este obligat să îşi iubească numai soţia, pe cutare sau cutare... condiţiile sunt foarte numeroase. Este ca şi cum s-ar da o lege potrivit căreia nu ai voie să respiri decât în compania soţiei, sau a soţului. Respiraţia ar deveni imposibilă! Oamenii ar muri, şi oricum nu ar mai putea respira atunci când se află lângă soţia lor. Omul trebuie să respire 24 de ore pe zi.

Fiţi plini de iubire.

Mai există un truc: ţi se vorbeşte tot timpul de „iubirea superioară". Cea inferioară este automat distrusă. Iubirea trupească este ceva rău, numai cea spirituală este bună.

Aţi văzut vreodată un spirit fără corp? Aţi văzut vreodată o casă fără fundaţie? Orice aspect inferior este fundaţia unui aspect superior. Corpul este căminul omului. Spiritul său trăieşte în interiorul corpului, alături de acesta. Omul este simultan un spirit întrupat şi un corp însufleţit. Cele două aspecte, cel superior şi cel inferior, nu sunt separate, sunt trepte ale aceleiaşi scări. Aspectul inferior nu poate fi negat, ci transformat în cel superior. El nu este ceva rău în sine. Dacă te cramponezi de el, vina îţi aparţine ţie, nu lui. O scară nu poate fi concepută fără treapta de jos. Dacă preferi să rămâi acolo, *tu* eşti vinovat, nu scara.

Urcă pe ea.

Sexul nu este ceva rău. Omul este de vină dacă se

cramponează de el. Nu are decât să urce mai sus. Principiul superior nu se opune celui inferior. De fapt, el nu ar putea exista fără fundamentul său.

Toate aceste trucuri au creat foarte multe probleme. Ori de câte ori eşti îndrăgostit, te simţi vinovat. în tine se naşte sentimentul de vinovăţie. Atunci când te simţi vinovat este imposibil să te dăruieşti complet iubirii, să înfloreşti. Chiar şi atunci când faci dragoste cu soţul sau cu soţia ta te simţi vinovat. „Sfinţii nu fac aşa ceva". Rezultă că eşti un păcătos. Nici chiar când ţi se permite să faci dragoste - superficial - cu soţia ta, nu poţi înflori. Preotul se ascunde în spatele tău, iar tu te simţi vinovat. El este păpuşarul care trage de sfori.

Când apare sentimentul de vinovăţie, omul simte că a greşit. De aceea, îşi pierde respectul de sine. Mai rău, începe să joace teatru, să mintă. Mama şi tata nu îi permit copilului să ştie că fac dragoste. Ei pretind că sexul nu există. Mai devreme sau mai târziu, copilul află adevărul, pierzându-şi încrederea în părinţii săi. Se simte trădat, înşelat.

Toţi părinţii se plâng că progeniturile nu îi ascultă, dar cum i-ar putea respecta acestea? Voi vă înşelaţi copiii în toate felurile posibile, sunteţi necinstiţi, incorecţi. Le spuneţi să se ferească de dragoste, dar pe la spate faceţi acelaşi lucru. Cum v-ar putea ei respecta în aceste condiţii?

Mai întâi de toate, vinovăţia creează minciuna. Aceasta dă apoi naştere alienării. Oamenii se îndepărtează unii de ceilalţi. Nici chiar propriii copii nu vă aprobă. între ei şi voi apare o barieră, creată de propria voastră minciună. La un moment dat, copiii îşi dau seama că toată lumea minte, că una zic şi alta fac adulţii... şi ajung să facă şi ei acelaşi

lucru. Când toată lumea poartă o mască, cum ai putea crea o relaţie sinceră cu cineva? Cum să fii prietenos când toată lumea minte şi înşeală? Realitatea ajunge să te dezguste, te umple de amărăciune. Ţi se pare că Dumnezeu nu există, că totul este opera diavolului.

Toată lumea poartă măşti. Nimic nu este autentic în juml nostru. Nimeni nu îndrăzneşte să îşi arate faţa originară. Aşadar, toată lumea se simte vinovată, toţi poartă măşti, ştiind că şi ceilalţi procedează la fel. Această lume arată ca o rană vie. In aceste condiţii, este uşor să îi transformi pe oameni în sclavi - în funcţionari, maiştri, directori de şcoală, guvernatori, miniştri, preşedinţi. Este foarte uşor să faci ce vrei din ei, căci le-ai tăiat rădăcinile.

Rădăcina este sexul. De aceea, numele dat de Tantra şi yoga centrului de forţă bazai este *muladhara. Muladhara* înseamnă rădăcină.

Să vă spun o poveste...

Era noaptea nunţii şi nobila Lady Jane îşi îndeplinea pentru prima oară îndatoririle maritale.

- Mylord, i-a spus ea mirelui, asta este ceea ce vulgul numeşte a face dragoste?

- Da, mylady, i-a răspuns Lord Reginald, continuând să îşi vadă de treabă.

După o vreme, Lady Jane a exclamat indignată:

- Este ceva prea bun pentru vulg!

Oamenilor obişnuiţi nu li s-a permis nici măcar să facă dragoste, căci era ceva „prea bun pentru ei". Drama este că atunci când otrăveşti întreaga lume în care trăieşti, ajungi să te otrăveşti inclusiv pe tine. Dacă otrăveşti aerul pe care îl respiră vulgul, chiar şi regii vor respira un aer otrăvit. Aerul nu poate fi separat; este unul singur. Dacă le otrăveşte minţile oamenilor obişnuiţi, preotul sfârşeşte prin a

fi otrăvit el însuşi. La fel se petrec lucrurile şi cu politicienii.

Un preot şi un episcop călătoreau în acelaşi vagon. Când episcopul a intrat în compartiment, preotul a ascuns revista *Playboy* pe care o citea şi a început să citească dintr-o publicaţie bisericească. Episcopul l-a ignorat însă cu desăvârşire şi a continuat să îşi rezolve careul încrucişat din *Times*. în compartiment s-a aşternut tăcerea.

După o vreme preotul a încercat să anime conversaţia. Văzând că episcopul clatină enervat din cap, ţâţâind continuu, el l-a întrebat:

- Vă pot ajuta cu ceva, domnule?

- Poate. Un singur cuvânt mă împiedică să rezolv acest careu. Ce are cinci litere, începe cu *piz* şi se termină cu *ă?* Explicaţia sună astfel: *Specific feminin.*

- Vai, domnule, e simplu: *pizmă.*

- Ai dreptate, ai dreptate! Ascultă, tinere, ai cumva o gumă?

Atunci când reprimi lucrurile la suprafaţă, ele se scufundă adânc în interior, în subconştient, dar nu dispar. Continuă să fie prezente. Din fericire, sexul nu a putut fi distrus. Din nefericire, el a fost otrăvit. De fapt, sexul *nu poate* fi distrus, căci este însăşi energia vieţii. A fost poluat, dar poate fi purificat.

în esenţă, problemele voastre de viaţă pot fi reduse la una singură: sexul. Puteţi încerca la infinit să vă rezolvaţi

celelalte probleme, dar nu veţi reuşi, căci ele nu sunt probleme reale. în schimb, dacă rezolvaţi problema sexului, toate celelalte probleme vor dispărea de la sine, căci aţi rezolvat-o pe cea de bază. Dar vouă vă este teamă chiar şi să o priviţi în faţă.

în realitate, este cât se poate de simplu. Dacă renunţaţi la condiţionarea la care aţi fost supuşi, devine extrem de simplu, la fel de simplu ca în povestea următoare:

O fată bătrână plină de frustrări era un coşmar pentru poliţiştii de la secţia X. Femeia suna întruna, plângându-se că sub patul ei se află un bărbat. în cele din urmă, a fost trimisă la un ospiciu, unde i s-au administrat medicamente de ultimă generaţie. După câteva săptămâni, un doctor a venit să discute cu ea, ca să vadă dacă s-a vindecat.

- Domnişoară Rustifan, a întrebat-o el, mai vezi un bărbat sub pat?

- Nu, i-a răspuns fata bătrână.

Tocmai când medicul era pe punctul de a-i semna formularul de ieşire din spital, ea a adăugat:

- Acum văd doi.

Exasperat, medicul le-a spus colegilor săi că nu există decât un singur tip de „injecţie“ care o poate vindeca de tulburarea ei, pe care el o numea „virginitate malignă“. De aceea, le-a sugerat să îl trimită în dormitorul ei pe Big Dan, tâmplarul spitalului.

Big Dan a fost chemat, i s-a spus de ce suferă femeia şi i s-a cerut să se lase încuiat în camera ei timp de o oră. Tâmplarul le-a spus că nu îi este necesară o oră întreagă.

Medicii s-au adunat la uşa salonului, ascultând cu nelinişte. Din interior se auzeau gemete:

- Nu, opreşte-te, Dan. Mama nu m-ar ierta niciodată!

- Nu mai striga, femeie! Trebuie să faci asta odată şi odată. Trebuia să o faci cu ani în urmă.

- Atunci, fă-o cu forţa, brută ce eşti!

- Este exact ce ar fi trebuit să facă soţul tău, dacă ai fi avut unul.

Medicii nu au mai rezistat, aşa că au năvălit înăuntru.

- Am vindecat-o, le-a spus tâmplarul.

- M-a vindecat, a confirmat femeia.

De fapt, tâmplarul tăiase picioarele patului.

Uneori, remediul este foarte simplu. Iar voi încercaţi o mie şi una de metode... Tâmplarul a făcut ce trebuia: tăind picioarele patului, femeia nu a mai putut vedea bărbatul sub el. Unde s-ar mai fi putut ascunde acesta?

Sexul este rădăcina tuturor problemelor voastre. Este normal să fie aşa, căci a fost otrăvit timp de mii de ani. Umanitatea are nevoie de o mare purificare. Reclamaţi-vă libertatea de a iubi. Recâştigaţi-vă libertatea de a fi, iar viaţa nu vi se va mai părea o problemă. Va deveni un mister, un extaz, o binecuvântare.

FERIŢI-VĂ DE PAPI

Am auzit că odată, pe când se adresa tinerilor din America Latină, papa ar fi spus: „Dragii mei, feriţi-vă de diavol. Acesta vă va tenta cu droguri, alcool, dar mai ales
cu sexul premarital“. Haideţi să vedem puţin, cine este acest
diavol? Personal, nu l-am întâlnit niciodată, nu am fost tentat

de el. Nu cred că există cineva care s-a întâlnit cu diavolul sau care să fi fost tentat de el.

Dorinţele se nasc din însăşi natura umană, nu sunt opera vreunui diavol. Aceasta este doar o strategie a religiei, care aruncă responsabilitatea pe o figură imaginară, astfel încât omul să nu simtă că este condamnat. De fapt, el *este* condamnat, dar indirect, nu direct. Ceea ce afirmă în realitate papa este că voi sunteţi diavolul. Neavând curajul să o spună direct, el se foloseşte de o instituţie separată, a cărei funcţie este aceea de a-i tenta pe oameni.

Mi se pare totuşi ciudat... Au trecut milioane de ani şi diavolul nu a obosit - continuă să-i tenteze pe oameni. La urma urmei, ce câştigă din asta? Nu am găsit în nici o scriptură care este răsplata sa pentru activitatea pe care o desfăşoară de milioane de ani. Cine îl plăteşte? Cine l-a angajat să facă aşa ceva? Cam greu să răspunzi la asemenea întrebări...

în al doilea rând: nu este Dumnezeu omnipotent? Cel puţin, aşa afirmă scripturile voastre, că Dumnezeu este atotputernic. Dacă este atotputernic, de ce nu-l opreşte pe diavol să-i mai tenteze pe oameni? I-ar fi atât de simplu! Decât să le spună tuturor: „Nu te lăsa tentat de diavol!“, de ce nu îl distruge pe acesta? Doar e unul singur! Sau, dacă îşi doreşte ceva la schimb, de ce nu-i dă ce vrea?

Oricum ar fi, lucrurile acestea se decid între Dumnezeu şi diavol. De ce trebuie să fim noi prinşi între ciocan şi nicovală? în decursul milioanelor de ani, Dumnezeu nu a fost în stare să-l convingă pe diavol să renunţe, sau să-l transforme, sau să-l distrugă. Dacă Dumnezeu nu are putere

asupra diavolului, ce putem spera de la un biet om, căruia reprezentanţii lui Dumnezeu îi repetă întruna: „Nu te lăsa tentat de diavol!“? Dacă Dumnezeu nu are nici o putere în faţa diavolului, ce ar putea face o fiinţă umană?

De secole, aceşti oameni nu fac altceva decât să repete minciuni, fără să-şi asume nici o responsabilitate. După părerea mea, este inconştienţă curată să le spui tinerilor. „Feriţi-vă, căci diavolul vă va tenta“. Prin aceste cuvinte, papa nu a făcut altceva decât să creeze deja tentaţia în minţile lor imature. Poate că înainte nu se gândeau să ia droguri, să bea alcool sau să facă dragoste înainte de căsătorie. După ce l-au ascultat pe papă, ei încep să se gândească la toate aceste lucruri, la diavol, de unde ar putea să-şi procure nişte droguri...

Cu siguranţă, alcoolul nu este o tentaţie a diavolului, căci Iisus Christos însuşi a băut vin. Nu numai că a băut, dar l-a şi fabricat, printr-o minune. Alcoolul nu se opune creştinismului, şi nici invers, căci dacă s-ar opune deschis, preoţii ar pune în pericol însăşi credibilitatea lui Iisus Christos. Iisus nu a fost un membru al Asociaţiei Alcoolicilor Anonimi. îi plăcea să bea şi nu a afirmat niciodată că băutul reprezintă un păcat. Şi iată, papa polonez a devenit mai creştin decât însuşi Christos.

în ceea ce mă priveşte, nu pot decât să-mi imaginez că dacă unicului Său fiu îi plăcea să bea, Tatăl nu poate fi decât tot un alcoolic, la fel ca şi Sfântul Duh. Dacă nu ar fi aşa, de unde a învăţat Iisus să bea? Se ştie că diavolul nu a reuşit să-l tenteze. A încercat el, nu-i vorbă, dar Iisus i-a spus: „Dispari, căci nu pot fi tentat de tine!“

Aceşti oameni par bolnavi la cap. Cine s-a întâlnit vreodată cu diavolul şi cine i-a spus: „Dispari şi lasă-mă

să-mi văd de drum. Nu încerca să mă tentezi“? Dacă ați spune așa ceva și v-ar auzi cineva, ar informa pe loc prima secție de poliție, spunându-le celor de acolo: „E cineva pe stradă care vorbește cu diavolul, dar eu nu văd nici un diavol“.

Iisus a fost influențat de preoți și de rabini. A lucrat pentru aceeași companie, chiar dacă și-a luat un nume diferit. Afacerea era însă aceeași: coruperea ființelor umane, distrugerea inocenței lor. Acest papă este îngrijorat de sexul premarital. Probabil că îl obsedează, căci altfel de ce ar fi emis un asemenea avertisment? Mai ales că pe el a pus accentul cel mai mare.

Ce e atât de rău în legătură cu sexul premarital? în trecut era o problemă, dar am intrat în secolul XX. în trecut era o problemă pentru că putea conduce la sarcină, la copii, și se punea problema cine va crește acești copii. La fel, cine va lua în căsătorie o fată cu un copil? Apăreau astfel tot felul de complicații posibile. De altfel, acestea nu erau absolut necesare - erau doar în mintea oamenilor.

De fapt, majoritatea problemelor post-maritale apar tocmai din cauza negării sexului premarital. Este ca și cum ți s-ar spune că până la vârsta de 21 de ani nu poți înota. Nu te lăsa tentat de diavol: înotul înainte de maturitate este un păcat. Știind că ai făcut în sfârșit vârsta de 21 de ani, te arunci în râu. Este sinucidere curată! Simplul fapt că ai făcut 21 de ani nu înseamnă automat că știi și să înoți. Trebuie mai întâi să înveți, și când mai poți face acest lucru? Acești oameni spun că înotul trebuie mai întâi învățat, dar nu poți intra în râu fără să comiți un păcat. în acest caz, unde poți învăța? în dormitor? Pe saltea? Nu poți învăța să înoți decât în râu.

Există triburi aborigene mult mai umane. Membrii lor duc o viaţă absolut naturală. Sexul premarital este suportat de societate, susţinut de adulţi, care consideră că acesta este momentul ideal pentru a învăţa să-l practici. La vârsta de 14 ani fata devine matură din punct de vedere sexual. Băiatul se maturizează la vârsta de 18 ani. Iar această vârstă coboară din ce în ce mai jos, pe măsură ce societatea devine din ce în ce mai ştiinţifică, mai tehnologică, pe măsură ce hrana devine din ce în ce mai abundentă şi sistemul de sănătate tot mai eficient. în America, fetele se maturizează mai rapid decât în India. Ce să mai vorbim de Etiopia? Când să te mai maturizezi într-o asemenea ţară? Ai toate şansele să mori înainte de a te maturiza. în America, vârsta de maturizare sexuală a scăzut de la 14 la 12 ani, căci oamenii au mai multă energie fizică în această ţară; se hrănesc mai bine, duc o viaţă mai confortabilă. De aceea, ei se maturizează mai devreme, iar longevitatea lor se prelungeşte.

în India, oamenilor nu le vine să creadă când citesc în ziare că americanii se căsătoresc inclusiv la vârsta de 90 de ani. La această vârstă, un indian se află deja în mormânt de 20 de ani. Cel mult fantoma lui se mai poate căsători; el nu. Chiar dacă ar mai fi în viaţă — să te căsătoreşti la vârsta de 90 de ani cu o femeie de 87! Li se pare prea mult! De necrezut! Ba mai pleacă şi în luna de miere. De fapt, ei au practicat acest lucru întreaga lor viaţă. S-au căsătorit de multe ori, au plecat în luni succesive de miere, fiind suficient de norocoşi să trăiască într-o singură viaţă cât alţii în 5-6.

Sexul premarital nu este o problemă minoră. Societatea are datoria să ia o decizie în privinţa lui.

Niciodată nu va fi o fată mai activă din punct de vedere sexual ca la vârsta de 14 ani. Niciodată nu va fi un băiat mai potent ca la vârsta de 18 ani. Şi tocmai când natura se află Ia apogeu, societatea îi împiedică să facă dragoste. Băiatul se poate căsători abia la 30 de ani, când sexualitatea lui se află în cădere liberă, când însăşi energia vieţii se află în declin, când şi-a pierdut interesul. Din punct de vedere biologic, el a întârziat cu 14-16 ani. A pierdut de mult timp trenul vieţii.

Aşa se explică numărul uriaş de probleme post-maritale din societatea occidentală, apariţia consilierilor maritali. Cei doi parteneri de cuplu au ratat momentul de apogeu al vieţii lor, când ar fi putut afla ce înseamnă orgasmul. Acum, citesc despre el în cărţi şi visează să-l aibă, dar este prea târziu. între ei şi orgasm stă papa.

Sfatul meu este următorul: nu vă lăsaţi tentaţi de papi. Aceştia sunt adevăraţii diavoli. Ei au ruinat vieţile a milioane de oameni.

La vârsta de 30 de ani nu mai poţi avea acea intensitate a trăirii, acea flacără pe care o aveai la 18 ani. Da, dar la acea vârstă trebuie să practici celibatul, să nu te laşi tentat de diavol. Dacă diavolul te tentează, trebuie să te rogi la Dumnezeu, să repeţi o *mantra, om mani padme hum.* Aşa fac tibetanii.

Dacă vedeţi vreodată un tibetan rostind rapid un *om mani padme hum,* puteţi fi siguri că este tentat de diavol, căci această *mantra* este folosită pentru a alunga diavolul. Cu cât o rosteşte mai rapid, cu atât mai urgent dispare acesta.

în India există o cărticică intitulată *Hanuman Chalisa.* Este o carte de rugăciuni adresate zeului-maimuţă, Hanuman,

considerat un patron al celibatului şi un protector al celibatarilor. De aceea, toţi cei care doresc să practice celibatul sunt adoratori ai lui Hanuman. Cărticica de care vorbesc poate fi memorată foarte uşor. De aceea, adoratorii lui Hanuman repetă la infinit această rugăciune, pentru ca zeul să le protejeze celibatul, ferindu-i de diavolul care le dă târcoale, căutând cea mai mică oportunitate de a-i tenta.

Nimeni nu încearcă să vă tenteze. Impulsul sexual se naşte din însăşi natura voastră, nu vine de la diavol. Iar natura nu este niciodată împotriva omului.

într-o societate umană mai bună, sexul premarital ar fi la fel de apreciat cum se întâmplă în triburile aborigene. Motivul este foarte simplu. Mai întâi de toate, natura v-a pregătit pentru un anumit scop. De aceea, nu ar trebui să vi se conteste dreptul natural de care dispuneţi. Dacă societatea nu se simte pregătită pentru căsătoria voastră, este problema ei, nu a voastră. Aborigenii au găsit cea mai bună cale. Fetele lor nu rămân decât rareori însărcinate. Dacă totuşi o fată rămâne însărcinată, băiatul o ia în căsătorie. Nu este nici o ruşine, nu se lasă cu scandal, nimeni nu îi condamnă. Dimpotrivă, bătrânii satului binecuvântează tânărul cuplu, pentru că a dovedit că poate fi viguros, că are o natură puternică, o fertilitate extrem de dinamică. Dar asemenea lucruri se întâmplă foarte rar.

în schimb, băieţii şi fetele se antrenează de timpuriu. în societăţile aborigene pe care le-am vizitat, fetelor de peste 14 ani şi băieţilor de peste 18 ani nu li se mai permite să doarmă acasă. Ei dorm într-un dormitor comun situat în centrul satului. Nu sunt nevoiţi să se ascundă prin parcuri sau prin maşini. Este urât să forţezi doi tineri să se iubească pe ascuns, ca doi hoţi. Ce groaznic trebuie să fie să trăieşti

prima ta experienţă amoroasă ascunzându-te, simţindu-te vinovat, ştiind că păcătuieşti, acceptând tentaţia diavolului. Energia ta este la apogeu, iar tu nu te poţi bucura plenar de ea.

Dacă ar trăi plenar această experienţă la vârsta potrivită, obsesia faţă de sex ar dispărea din lumea occidentală. Bărbaţii nu ar mai citi toată viaţa *Playboy* şi nu ar mai avea atâtea fantezii sexuale. Nu ar mai citi romane de mâna a treia şi nu s-ar mai uita la filmele de la Hollywood. Acest model nu este posibil decât pentru că li s-a interzis dreptul pe care îl aveau prin naştere.

în societăţile aborigene, băieţii şi fetele dorm în comun. Ei nu sunt obligaţi să respecte decât o singură regulă: „Nu sta cu aceeaşi fată mai mult de trei zile la rând, căci nu este proprietatea ta. Trebuie să te obişnuieşti cu toate fetele, la fel cum ele trebuie să se obişnuiască cu toţi băieţii. în acest fel, vă veţi putea alege în deplină cunoştinţă de cauză partenerul de viaţă".

Mie mi se pare absolut logic. înainte să-ţi poţi alege partenerul de viaţă trebuie să ţi se dea şansa să te obişnuieşti cu toate fetele (sau băieţii, după caz) disponibile. întreaga istorie a umanităţii a demonstrat că nici o căsătorie aranjată nu are succes. Nici căsătoriile voastre din dragoste nu au mai mult succes. Ambele au eşuat, iar motivul este cât se poate de simplu: lipsa de experienţă a cuplului. Cei doi nu au avut suficientă libertate pentru a găsi persoana potrivită.

Cea mai bună cale de a-ţi găsi partenerul potrivit rămâne experienţa directă. Chiar şi cele mai mărunte lucruri te pot irita. Mirosul partenerului poate fi suficient pentru a-ţi strica întreaga căsnicie. Nu pare mare lucm, dar este suficient. Zi de zi... cât timp o să-l mai tolerezi? Altcuiva,

$$\begin{matrix} & <T & \mathrm{V} \\ \mathrm{r} & & k \end{matrix}$$

mirosul respectiv nu i s-ar fi părut respingător. Dimpotrivă.. Gusturile diferă.

Oamenii au dreptul la aceste experienţe, mai ales în epoca modernă, în care pericolul sarcinii a dispărut. Aborigenii au aplicat cu curaj această metodă timp de mii de ani şi nu au avut probleme. Din când în când, câte o fată mai rămâne însărcinată, dar se căsătoreşte şi nimeni nu are nimic de comentat.

în aceste triburi nu există divorţuri, căci dacă ai avut posibilitatea să fii cu toate femeile tribului şi ai ales una dintre ele, ce mai poţi schimba? Ai ales în deplină cunoştinţă de cauză, aşa că nu mai ai nici un motiv să divorţezi. Aborigenii nici nu îşi pun această problemă. Nu că divorţul ar fi interzis; pur şi simplu, nu le-a trecut prin cap că aşa ceva ar fi posibil. Nimeni nu s-a gândit vreodată că ar dori să se separe de partenerul său de viaţă.

Toate societăţile civilizate suferă din cauza problemelor post-maritale, căci soţul şi soţia ajung să fie aproape duşmani. Le-am putea spune „duşmani intimi", dar acest lucru nu schimbă cu nimic lucrurile. Este de preferat ca duşmanii să se ţină la distanţă unul de celălalt, să nu fie prea intimi! Dacă sunt prea intimi, războiul continuă 24 de ore pe zi. Şi totul porneşte de la această idee stupidă a învăţătorilor voştri religioşi: „Feriţi-vă de sexul premarital".

Dacă doriţi să vă feriţi de ceva, feriţi-vă de sexul postmarital, căci aici se nasc toate problemele. Sexul premarital nu reprezintă o problemă în sine, mai ales în zilele noastre, când există atâtea metode de control al naşterilor.

Şcolile, colegiile, universităţile - ar trebui să le impună elevilor şi studenţilor să treacă prin toate experienţele

posibile, să îşi schimbe continuu partenerii, pentru ca în final să poată alege în deplină cunoştinţă de cauză.

Papa nu pare să-şi facă probleme în legătură cu suferinţele provocate de căsnicie, transmise apoi mai departe copiilor. Singura lui grijă este ca metodele de control al naşterilor s& nu fie folosite. Atunci când spune: „Feriţi-vă de diavol", el vrea să spună, de fapt: „Feriţi-vă de metodele de control al naşterilor".

El nu previne adevăratele probleme, dar inventează probleme care nu există. Şi nu se sfieşte să dea sfaturi lumii întregi!

EXISTĂ OARE VIAŢĂ DUPĂ SEX?

De la o anumită vârstă încolo, sexul devine foarte important în viaţa omului, nu în sensul că i se acordă mai multă importanţă; nu este ceva impus, ci ceva care *se petrece.* în jurul vârstei de 14 ani, înainte ca adolescentul să-şi dea seama ce se întâmplă, energia sa este inundată de sex, ca şi cum s-ar deschide o ecluză. Canalele subtile ale energiei se deschid brusc şi întreaga vibraţie a copilului devine sexuală. El se gândeşte la sex, vorbeşte despre sex, este obsedat de acesta. Orice acţiune a sa are o coloratură sexuală. Procesul nu este impus de nimeni; se petrece pur şi simplu, în mod natural.

La fel de naturală este şi transcendenţa. Dacă sexualitatea este trăită total, fără condamnare, fără idei preconcepute, la vârsta de 42 de ani această ecluză se închide, la fel de brusc cum s-a deschis la vârsta de 14

ani. Procesul este la fel de natural ca şi cel de trezire a I sexualităţii. Aceasta începe să dispară.

1

Sexul nu este transcens printr-un efort personal. Orice 1 efort înseamnă o reprimare a lui, nu o transcenderé. Este 1 normal să fie aşa, căci sexul nu este un proces mental, 1 ci unul biologic. El aparţine corpului, nu minţii. Noi ne I naştem ca fiinţe sexuale. Nu este nimic rău în asta. A fi om înseamnă a fi sexual. Când aţi fost concepuţi, tatăl şi mama dumneavoastră nu se rugau şi nu ascultau predica preotului.

Ei făceau dragoste. Chiar şi să te gândeşti că tatăl şi mama ta făceau dragoste când te-au conceput pare dificil, dar asta făceau. Energiile lor sexuale s-au întâlnit şi au fuzionat. Astfel aţi apărut dumneavoastră, dintr-un act sexual profund. Prima dumneavoastră celulă a fost una sexuală. Din ea s-au născut celelalte celule. De aceea, în esenţa ei, fiecare celulă poartă amprenta sexualităţii. Corpul dumneavoastră nu este altceva decât o sumă a acestor celule sexuale. între timp, numărul acestora a crescut, ajungând la câteva milioane.

Reţineţi: fiinţa dumneavoastră este de natură sexuală. Dacă veţi accepta acest lucru, conflictul întreţinut secole la rând va dispărea. Dacă îl veţi accepta plenar, fără idei preconcepute, dacă veţi concepe actul sexual ca pe ceva natural, îl veţi trăi în mod firesc. Nu va mai trebui să mă întrebaţi pe mine cum îl puteţi transcende, aşa cum nu mă întrebaţi cum puteţi transcende respiraţia sau alimentaţia. Dacă religia v-ar fi învăţat că respiraţia trebuie transcensă, m-aţi fi întrebat cu siguranţă cum trebuie să faceţi acest lucru. Omul este un animal care respiră, pur şi simplu! în mod similar, el este şi un animal sexual. Există totuşi o diferenţă. în primii 14 ani de viaţă, el nu cunoaşte

sexualitatea. Jocurile sexuale pe care le practică sunt

rudimentare, aproape asexuale, un fel de pregătire pentru ceea ce va urma. Abia la vârsta de 14 ani devine matură această energie.

Când copilul se naşte, el începe imediat să respire, după numai trei secunde. în caz contrar, ar muri. El va continua să respire apoi întreaga viaţă, căci acesta a fost primul pas pe care l-a făcut. De aceea, el nu mai poate fi transcens. Cel mult, cu trei secunde înainte de a muri. Reţineţi încă un lucru: începutul şi sfârşitul vieţii sunt întotdeauna identice. Copilul începe să respire la trei secunde după ce s-a născut. El încetează să mai respire cu trei secunde înainte de moarte.

Sexul intră în scenă mult mai târziu. Timp de 14 ani, copilul trăieşte fără el. Dacă societatea nu ar fi atât de represivă, şi deci obsedată de sex, el nici nu ar bănui existenţa acestuia. Ar fi absolut inocent. în zilele noastre, această inocenţă nu mai este posibilă, căci trăim într-o societate obsedată de sex.

Preoţii nu fac altceva decât să reprime; din cauza lor, au apărut anti-preoţii, cei ca Hugh Hefner[5], care au invadat piaţa cu pornografie. Pe de o parte sunt preoţii, care continuă să reprime, iar pe de altă parte anti-preoţii, care scot din ce în ce mai mult în evidenţă sexualitatea, facând-o să pară din ce în ce mai atractivă. Cele două categorii nu pot exista separat; ele sunt ca feţele aceleiaşi monede. Revistele de genul *Playboy* nu vor dispărea decât odată cu preoţii, nu înaintea lor. Practic, avem de-a face cu parteneri de afaceri. Par duşmani, dar nu vă lăsaţi amăgiţi de această impresie. Totul se limitează la un război al vorbelor.

Am auzit povestea a doi oameni care au dat faliment. De

[5] Creatorul imperiului pornografic care include revistele ***Playboy*** şi ***Penthouse.***

aceea, s-au decis să înceapă o afacere foarte simplă. Au început să călătorească din oraş în oraş. Primul intra noaptea şi arunca gudron pe ferestrele oamenilor. După 2-3 zile venea şi celălalt, care curăţa geamurile şi pereţii caselor, între timp, primul îşi făcea datoria în oraşul următor. Au câştigat astfel foarte mulţi bani.

La fel se petrec lucrurile între biserică şi cei ca Hugh Hefner. Ei acţionează în parteneriat. Atunci când eşti prea reprimat, cauţi o supapă perversă prin care să îţi elimini energia. Problema nu este sexul în sine, ci interesul pervertit al oamenilor.

De aceea, nu vă împotriviţi nici o clipă sexului, căci în acest fel nu îl veţi putea transcende niciodată. Singurii care îl pot transcende sunt cei care îl acceptă într-un mod foarte natural. Ştiu că este foarte dificil, căci voi v-aţi născut într-o societate nevrozată în privinţa sexului, într-un sens sau în altul. Este foarte greu să mai scapi de această nevroză, dar cu puţină luciditate se poate face orice. Problema reală nu este cum să transcendeţi sexul, ci cum să scăpaţi de această ideologie pervertită a societăţii în care trăiţi, de această teamă faţă de sex, de această reprimare, de această obsesie.

Sexul este ceva frumos. în sine, el reprezintă un fenomen ritmic, cât se poate de natural. Se petrece atunci când copilul poate fi conceput, şi este foarte bine că se petrece, căci altfel viaţa nu ar putea exista. Viaţa nu apare decât prin intermediul sexului. El reprezintă mediul care permite apariţia vieţii. Cine înţelege şi iubeşte viaţa îşi dă seama că sexul reprezintă un proces sacru. El îl trăieşte ca

pe ceva natural, se bucură de el, după care acesta dispare la fel de natural cum a apărut. în jurul vârstei de 42 de ani, sexul ar

trebui să înceapă să dispară. Din păcate, lucrurile nu se mai petrec astfel.

Probabil că această vârstă, de 42 de ani, vă surprinde. Oricine cunoaşte oameni de 70-80 de ani care nu au transcens sexul. îi privim ca pe nişte „bătrâni libidinoşi". în realitate, sunt nişte victime ale societăţii. Nu au putut fi naturali în tinereţe, aşa că au ajuns obsedaţi de sex, pe care l-au reprimat la o vârstă la care ar fi trebuit să se bucure de el. Au practicat şi în tinereţe sexul, dar nu s-au putut integra în totalitate în el. Nu au cunoscut orgasmul.

Ori de câte ori faci ceva cu jumătate de suflet, vei ajunge să fii bântuit. Dacă stai la masă şi te gândeşti la altceva, foamea te va obseda întreaga zi. încercaţi să postiţi şi veţi înţelege ce vreau să spun. Dacă însă mănânci bine, şi prin asta nu înţeleg doar să îţi ghiftuieşti stomacul... Să mănânci bine este o artă. Trebuie să miroşi hrana, să o guşti, să o atingi, să o mesteci şi să o digeri ca pe o hrană divină (ceea ce şi este, căci este un dar primit de la Dumnezeu).

Hinduşii obişnuiesc să spună: *Anam Brahma,* mâncarea este divină. Aşadar, trebuie să mănânci cu un respect profund şi să uiţi de orice altceva, ca şi cum ai spune o rugăciune. Alimentaţia chiar este o rugăciune existenţială. Te hrăneşti cu o hrană divină, iar Dumnezeu îţi dăruieşte energia de care ai nevoie. Este un dar pe care trebuie să-l accepţi cu recunoştinţă şi o iubire profundă. Nu trebuie să te ghiftuieşti niciodată, căci acest lucru încalcă legile corpului fizic. Poţi cădea foarte uşor în extrema opusă. Oamenii care sunt obsedaţi de post sunt şi cei obsedaţi

să se ghiftuiască până la refuz. Ambele căi sunt la fel de greşite, căci conduc la o pierdere a echilibrului corporal. | Un om care îşi iubeşte cu adevărat corpul nu mănâncă decât atât timp cât îi trebuie pentru ca trupul său să se liniştească, să îşi regăsească echilibrul. Corpul nu trebuie nici înfometat, nici ghiftuit. El trebuie să se afle la mijloc, înţelegerea limbajului trupului este o adevărată artă: să înţelegi de ce are nevoie stomacul tău şi să-i oferi exact atât cât are nevoie, şi totul într-o manieră artistică, estetică.

Animalele mănâncă, la fel ca şi omul. Atunci, care mai este diferenţa? Omul face din actul alimentaţiei o experienţă estetică. în fond, la ce servesc o faţă de masă frumoasă, lumânările aprinse la masă, beţişoarele parfumate? Ce rost are să-ţi inviţi prietenii la masă? Scopul este de a face din alimentaţie o artă, nu de a te ghiftui. Aceasta este însă numai partea exterioară a artei. Există şi o artă interioară de a mânca. Ea presupune înţelegerea limbajului trupului, ascultarea lui, sensibilitatea faţă de nevoile sale. Dacă mănânci în asemenea condiţii, nu îţi vei mai aminti întreaga zi de senzaţia de foame. Abia când corpului i se face foame îţi aduci aminte de mâncare. Procesul devine astfel natural.

La fel se petrec lucrurile şi cu sexul. Dacă nu aveţi o atitudine „anti", îl veţi accepta ca pe un dar natural, divin, cu o recunoştinţă profundă. Vă veţi bucura de el, ca de o rugăciune. Tantra recomandă ca înainte să faci dragoste cu o femeie sau cu un bărbat să te rogi, căci urmează să se producă o fuziune divină a energiilor. Dumnezeu va fi prezent. Ori de câte ori energiile a doi îndrăgostiţi fuzionează, Dumnezeu este prezent. Bisericile sunt goale în aceste vremuri. Au fost înlocuite de dormitoarele îndrăgostiţilor.

Dacă veţi face dragoste în maniera recomandată de Tantra, dacă îl veţi cunoaşte pe Tao, la vârsta de 42 de ani dorinţa sexuală va începe să dispară în mod natural, ti veţi putea spune atunci adio cu o stare de recunoştinţă profundă, căci vă veţi simţi împlinit. A fost minunat, a fost o binecuvântare, dar v-a fost de ajuns.

Vârsta de 42 de ani este vârsta cea mai potrivită pentru meditaţie. Sexul dispare, iar omul se linişteşte. Pasiunea dispare, dar apare compasiunea. Senzaţia febrilă dispare. Omul nu mai este interesat de partener, nu se mai focalizează exclusiv asupra lui. El se întoarce către propria sa sursă, şi astfel începe călătoria înapoi acasă.

Sexul este transcens, dar nu prin efortul vostru personal. Acest proces se petrece în mod natural, dacă l-aţi trăit în totalitate. De aceea, sfatul meu este să renunţaţi la orice atitudine „anti", care înseamnă anti-viaţă, şi să acceptaţi realitatea aşa cum este. Sexul este o realitate a vieţii. Cum aţi putea renunţa la el? Cine încearcă acest lucru? Egoul. Reţineţi acest lucru: sexul reprezintă o mare problemă pentru ego.

Există două categorii de oameni: cei egoişti, care se împotrivesc întotdeauna sexului, şi cei smeriţi, care nu se împotrivesc niciodată. Dar cine îi ascultă pe oamenii smeriţi? De altfel, nu veţi întâlni niciodată un predicator din rândurile acestora.

De ce există un conflict atât de mare între sex şi ego? Pentru că în mijlocul unui act amoros nu poţi fi egoist, căci celălalt devine mai important decât tine. Partenerul sau partenera de cuplu devin mai importanţi decât tine. în orice altă situaţie, egoul îşi poate păstra importanţa de sine. Intr-o relaţie de iubire, partenerul devine extrem de important. El devine nucleul, în timp ce tu nu eşti decât un satelit

al lui (la fel simte şi el). Este o abandonare reciprocă de sine. Cei doi se abandonează zeului iubirii şi devin smeriţi. Sexul este singura energie care îi oferă omului un indiciu că există o realitate pe care nu o poate controla. El poate controla banii, politica, piaţa, cunoaşterea, ştiinţa, moralitatea, dar nu şi realitatea indicată de sex. Egoului îi place la nebunie să controleze. El nu se simte fericit decât atunci când controlează situaţia. De aceea, între el şi sex apare inevitabil un conflict. Egoul nu poate câştiga însă această luptă, căci este prea superficial. Rădăcinile sexului sunt extrem de profunde. Sursa egoului este mintea. Sursa sexului este viaţa. Egoul îşi trage seva din sfera ideilor. Sexul îşi are rădăcinile în fiinţă.

Aşadar, cine este cel care doreşte să transceandă sexul? Mintea. Dacă trăiţi prea mult în plan mental, veţi dori întotdeauna să transcendeţi sexul, căci acesta reduce fiinţa la o stare instinctuală, nu îi permite să rămână în sfera ideilor. Orice situaţie poate fi controlată de minte, dar nu şi sexul. Nu poţi face dragoste cu capul. Trebuie să cobori în sfera instinctelor, să te apropii de pământ.

Sexul reprezintă o experienţă extrem de umilitoare pentru ego. De aceea, oamenii egoişti i se împotrivesc întotdeauna. Ei încearcă în permanenţă să descopere modalităţi de a-l transcende, dar nu reuşesc niciodată. Tot ce pot face este să devină perverşi. încă de la bun început, efortul lor este destinat eşecului. Mulţi au pretenţia că au învins în lupta împotriva sexului, dar în adâncurile fiinţei lor se întâmplă ceva... Raţionalizează, găsesc pretexte, îşi pun măşti, creează în jurul lor o adevărată fortăreaţă, dar realitatea din interiorul fiinţei lor rămâne neatinsă, iar la

momentul potrivit va exploda. Este imposibil să împiedici acest lucru.

Oricât de mult ai încerca să controlezi sexul, curentul subteran va continua să-şi facă de cap. Când te aştepţi mai puţin, va lovi.

De aceea, sfatul meu este să renunţaţi la efortul de a transcende sexul, să uitaţi de el. Pătrundeţi cât mai adânc cu putinţă în interiorul lui. Atât timp cât energia este prezentă, adânciţi-vă în ea, iubiţi cu toată intensitatea fiinţei voastre, faceţi o artă din actul amoros. Acesta nu este ceva care „trebuie făcut“, pur şi simplu. El are numeroase aspecte subtile, pe care numai oamenii cu un profund simţ estetic le vor putea cunoaşte. Altminteri, poţi face dragoste întreaga viaţă fără a cunoaşte adevărata împlinire. Satisfacţia are o componentă estetică foarte pronunţată. Este ca o muzică subtilă care se naşte în sufletului omului.

Cel care cunoaşte starea de armonie în urma unui act amoros, care se relaxează şi se bucură, care nu practică sexul numai pentru a scăpa de o energie în surplus, pe care nu o poate controla, care uită de sine timp de câteva secunde (poate chiar timp de câteva ore), devine mai pur, mai inocent, mai virgin. Calitatea fiinţei sale se schimbă.
El devine mai centrat în sine.

într-o bună zi, el va constata că revărsarea de energie a dispărut, iar în urma ei a rămas un sol foarte bogat. El nu regretă nici o clipă dispariţia ei. Dimpotrivă, îi este recunoscător, căci în faţa lui se deschid acum lumi noi, de o mare frumuseţe. Când sexul dispare, porţile meditaţiei se deschid. Nu mai încerci acum să te topeşti în fiinţa partenerului, ci în tine însuţi. Orgasmul exterior dispare, dar - pentru prima oară - cunoşti experienţa orgasmului

interior. Nu poţi cunoaşte însă această experienţă decât cu ajutorul unui partener.

Numai aşa poţi creşte, te poţi maturiza. La un moment dat însă, simţi nevoia să rămâi singur. Dorinţa de a fi alături de o altă persoană dispare, dar îi rămâi totuşi recunoscător, căci ai avut foarte multe de învăţat alături de ea. Ai învăţat despre tine însuţi. Partenerul ţi-a fost o oglindă, te-a ajutat să te cunoşti pe tine. Acum nu mai ai nevoie de oglindă. Este suficient să închizi ochii pentru a-ţi vedea faţa. Nu ai fi putut ajunge însă aici fără ajutorul lui.

Faceţi din partenerul vostru de viaţă o oglindă. Priviţi în ochii săi şi vedeţi-vă faţa. Apropiaţi-vă de el pentru a vă cunoaşte pe voi înşivă. într-o bună zi, veţi constata că nu mai aveţi nevoie de oglindă, dar nu o veţi respinge, căci sunteţi conştient că fără ajutorul ei nu v-aţi fi cunoscut niciodată pe sine. Asta înseamnă transcendenţa.

Transcendenţa nu are nimic de-a face cu reprimarea. Ea reprezintă o ieşire naturală în afara graniţelor obişnuite, la fel ca o sămânţă care încolţeşte şi iese la suprafaţa solului prin lăstarul ieşit din ea. Sexul este ca o sămânţă. Atunci când dispare, el dă naştere unui copil, iar acest copil eşti tu însuţi. Hinduşii numesc acest proces *dwija*, a doua naştere. Prima naştere v-a fost oferită de părinţi. A doua naştere aşteaptă însă înlăuntrul vostru. Voi sunteţi singurii care vă puteţi concepe a doua oară. Pentru asta, trebuie însă să deveniţi simultan tată şi mamă.

Când energia se întoarce în interior, ea dă naştere unui cerc perfect. La ora actuală, voi nu puteţi realiza acest cerc. Vă este mai uşor să vă conectaţi la un alt pol, exterior, pentru a completa cercul. Numai aşa vă puteţi bucura de binecuvântările cercului. Treptat, veţi putea completa singuri acest cerc, căci în fiinţa voastră există ambele polarităţi: cea masculină şi cea feminină.

Nimeni nu este exclusiv bărbat, la fel cum nimeni nu este exclusiv femeie. Orice om se naşte din fuziunea a două celule, una masculină şi alta feminină. Ambele celule participă la naşterea voastră. Mama v-a dăruit ceva, iar tatăl altceva. Fiecare părinte a contribuit cu 50% la naşterea voastră. Amândoi sunt prezenţi, dar trebuie să se reîntâlnească din nou, de data aceasta în fiinţa voastră. Abia atunci se va naşte realitatea din voi. Prima dată când cei doi părinţi au fuzionat s-a născut corpul vostru. Dacă ei vor fuziona din nou, în interiorul fiinţei voastre, se va naşte sufletul vostru. Asta înseamnă transcenderea sexului. Este tot o formă de sex, dar într-un plan superior.

Este important să înţelegeţi acest lucru: transcenderea sexului obişnuit înseamnă o formă superioară de sex. Sexul obişnuit este grosier, cel superior este extrem de subtil. Sexul obişnuit este orientat către exterior, cel subtil către interior, într-un act amoros obişnuit se întâlnesc două trupuri. într- unul spiritual se întâlnesc energiile interioare ale fiinţei. Nu mai este un proces fizic, ci unul subtil.

Asta înseamnă transcendenţa.

ESTE NEVOIE DE UN SAT...

Omul a depăşit stadiul familiei. Rolul acesteia s-a încheiat. Aş putea spune chiar că a trăit prea mult. Familia este o instituţie străveche; de aceea, numai oamenii foarte intuitivi îşi dau seama că rolul ei a murit. Ceilalţi îşi vor da seama în timp.

Familia şi-a jucat rolul. în noul context ea nu mai este relevantă. La ora actuală, pe pământ se naşte o nouă umanitate, care nu mai are nimic de-a face cu această instituţie.

Rolul familiei a fost deopotrivă bun şi rău. A ajutat omul să supravieţuiască, dar i-a corupt mintea. în trecut nu exista însă alternativă. Nu puteai să alegi altceva în locul ei. A fost un rău necesar. Viitorul oferă însă mai multe alternative.

Personal, am convingerea că viitorul va oferi mai multe posibilităţi. Dacă se vor mai găsi oameni dornici să îşi întemeieze familii, ei vor avea libertatea să o facă. Oricum, procentul lor va fi foarte mic. Chiar şi la ora actuală există probabil un procent de 1% din totalitatea familiilor care duc o viaţă armonioasă, de o mare frumuseţe. Membrii lor cresc împreună şi nu cunosc conflictul. Ei nu practică autoritatea, posesivitatea, nu încearcă să se domine reciproc. Părinţii nu îşi distrug singuri copiii. Soţia nu încearcă să îşi distrugă soţul, iar acesta nu încearcă să o distrugă pe ea. Sunt familii în care domnesc iubirea şi libertatea. Membrii lor se simt legaţi unii de alţii, dar numai din cauza bucuriei pe care şi-o produc. Nu există alte motive. Ei nu cunosc politica. Există pe pământ şi astfel de familii. Ele nu au nici un motiv să se schimbe vreodată. Vor continua şi în viitor să trăiască la fel.

Din păcate, pentru marea majoritate a oamenilor familia este ceva urât. Dacă veţi întreba un psihanalist, acesta vă va spune că toate bolile mentale se nasc din cauza familiei. Toate psihozele şi nevrozele au ca sursă familia. Din cauza ei, oamenii sunt foarte bolnavi.

Familia nu este un rău necesar. Există întotdeauna alternative. Din punctul meu de vedere, cea mai bună alternativă este comuna.

O comună înseamnă o familie lichidă. Copiii aparţin comunei, adică întregii comunităţi. într-o comună nu există proprietăţi personale. Un bărbat nu trăieşte cu o femeie decât dacă acest lucru îi face plăcere. Când cei doi nu mai simt iubire unul faţă de celălalt, ei se despart fără resentimente. îşi spun la revedere cu recunoştinţă, păstrând relaţia de prietenie care s-a înfiripat între ei. Apoi, îşi aleg pe altcineva.

în trecut, acest lucru nu era posibil din cauza copiilor, într-o comună, copiii aparţin comunităţii, lucru care va fi extrem de benefic pentru ei. Vor avea astfel mult mai multe posibilităţi de a creşte, căci vor avea mult mai multe modele, într-o familie obişnuită, copilul nu are decât o mamă şi un tată. Mulţi ani la rând, singurele sale modele de viaţă sunt părinţii săi. în mod natural, el va încerca să-i imite. Copiii îşi imită întotdeauna părinţii, perpetuând astfel la infinit aceleaşi boli de care au suferit aceştia. Devin nişte copii la indigo ale părinţilor lor. Procesul este extrem de distructiv. Copiii nu au alte surse de informaţii, deci nu au alternative.

Dacă într-o comună trăiesc o sută de membrii, copiii vor avea mult mai multe modele masculine şi feminine.
Ei nu trebuie să se fixeze asupra unor modele rigide. Pot învăţa câte ceva de la tată, dar şi de la numeroşii unchi care îi stau la dispoziţie, de la mamă, dar şi de la mătuşi. Sufletele lor vor fi astfel mult îmbogăţite.

Familiile sufocă sufletele în formare, strivindu-le. Copiii care cresc într-o comunitate se vor putea îmbogăţi din mai multe surse. Ei vor avea mai multe posibilităţi. Vor

vedea mai multe femei, nu vor avea o idee preconceptă despre I o singură femeie. Este foarte distructiv să îţi faci o idee fixă 1 despre o femeie, căci toată viaţa nu vei mai căuta apoi altceva I decât o copie a mamei tale. Atunci când te îndrăgosteşti de 1 o femeie există toate riscurile ca aceasta să fie identică cu 1 mama ta, deşi exact acest lucru nu ţi l-ai fi dorit. 1

Fiecare copil este furios pe mama sa. O mamă trebuie să-i interzică multe lucruri. Ea este obligată să-i spună de multe ori nu. Acest lucru nu poate fi evitat. Chiar şi o mamă bună trebuie să spună nu, să-i interzică diferite lucruri. Copilul îşi urăşte şi îşi iubeşte simultan mama, căci ea reprezintă simultan şi sursa sa de supravieţuire şi de hrană, de energie şi de viaţă. Aceasta este structura care i se implantează în subconştient şi pe care o va urma toată viaţa. El va iubi şi va urî simultan orice femeie de care se va îndrăgosti. în această privinţă, nu are de ales, căci îşi va căuta întotdeauna, inconştient, mama. La fel se întâmplă şi cu femeile, care îşi caută, inconştient, tatăl. întreaga lor viaţă sunt ocupate să îşi descopere tatăl în soţul pe care şi l-au ales.

Tatăl nu este însă singurul bărbat din lume. Lumea este mult mai bogată. De fapt, chiar dacă îşi regăsesc tatăl într- un alt bărbat, ele nu vor fi mai fericite. Nu pot fi fericite decât alături de un iubit, nu de un tată. Dacă îţi poţi regăsi mama, nu vei fi mai fericit, căci o cunoşti deja, nu mai ai nimic de explorat. Mama îţi este deja familiară, şi orice familiaritate conduce la respingere. Atunci când cauţi, nu trebuie să ai o imagine preconceptă.

Copiii care cresc într-o comună vor avea suflete mult mai bogate. Ei vor cunoaşte numeroase femei şi numeroşi bărbaţi. Nu vor fi dependenţi doar de un singur cuplu

Familia *creează* în om o obsesie care se împotriveşte umanităţii. Dacă tata se ceartă cu cineva, chiar dacă îţi dai seama că nu are dreptate, eşti nevoit să îi iei partea. Doar este tatăl tău. Aşa cum spun: „Bună, rea, asta este ţara mea!“, oamenii spun şi: „Bun sau rău, tatăl meu e tatăl meu. Mama mea e mama mea. Sunt nevoit să fiu de partea lor“. Altminteri, ar fi ca şi cum i-ai trăda. Părinţii îşi învaţă astfel copiii să fie nedrepţi. Vezi că mama ta se ceartă cu vecina şi nu are dreptate, dar trebuie să fii de partea ei. Aşa înveţi să fii nedrept.

într-o comună nu te poţi ataşa foarte mult de familia ta. De fapt, nici nu ai o familie de care să te ataşezi. Devii astfel mai liber, mai puţin obsedat. Te vei bucura de iubire din mai multe surse. Viaţa ţi se pare mult mai plină de iubire.

Familia te învaţă să fii în conflict cu societatea, cu alte familii. Ea presupune un monopol - să fii de partea ei împotriva tuturor celorlalţi. Eşti nevoit să lupţi pentru numele şi pentru prestigiul familiei. Te învaţă astfel ce înseamnă conflictul, ambiţia, agresivitatea. Copiii crescuţi într-o comună ar fi mai puţin agresivi. Ei s-ar împăca mai bine cu lumea, căci au cunoscut de mici foarte mulţi oameni.

De aceea, în locul familiei, personal aş prefera o comună, în care toţi să fie prieteni. Nici chiar soţii nu ar trebui să fie altceva decât prieteni. Căsătoria lor ar trebui să fie o simplă înţelegere, o hotărâre comună de a sta împreună atât timp cât se vor simţi fericiţi. Din clipa în care constată că nu se mai înţeleg la fel de bine, ei se despart. Nu este nevoie de divorţ, căci nu a existat un contract de căsătorie. Acest mod de viaţă mi se pare mult mai spontan.

Atunci când trăieşti în nefericire, ajungi să te obişnuieşti cu aceasta. Omul nu ar trebui să tolereze nefericirea nici măcar un singur moment. Oricât de plăcut a fost în trecut traiul alături de un bărbat sau de o femeie, dacă fericirea a fost înlocuită de nefericire, cel mai bine este să vă despărţiţi.

Nu este necesar să îi porţi celuilalt ranchiună, căci în privinţa dragostei nu se poate face nimic. Iubirea este ca o briză. Acum vine, acum pleacă. Iar când a dispărut, nu se mai întoarce. Iubirea este un mister. Nu poate fi manipulată. De aceea, ea nu ar trebui să fie legalizată, forţată.

într-o comună, oamenii vor trăi împreună numai din bucuria de a fi împreună. Când această bucurie dispare, ei se despart. Poate părea trist, dar trebuie să facă acest lucru. Nostalgia trecutului încă îi mai bântuie, dar nu au de ales. îşi datorează unul altuia acest lucru: să nu fie nefericiţi împreună. în caz contrar, nefericirea poate deveni o obişnuinţă. De aceea, cei doi se despart, cu inimile grele, dar fără ranchiună, căutându-şi noi parteneri.

în viitor nu vor mai exista căsătorii, la fel ca în trecut, dar nici divorţuri. Viaţa va deveni mai fluidă; oamenii vor avea mai multă încredere unii în alţii. Ei vor avea mai multă încredere în misterul vieţii decât în eficacitatea legii, decât în poliţie, judecători sau biserică. Copiii le vor aparţine tuturor şi nu vor mai fi nevoiţi să suporte pe umerii lor fragili povara unei singure familii. Comunitatea va avea grijă de ei.

Acesta va fi cel mai revoluţionar pas din istoria umanităţii: instituirea comunei, a încrederii reciproce, renunţarea treptată la forţa legii.

într-o familie, iubirea dispare mai devreme sau mai târziu. Poate că nu a existat de la început. Poate că a fost

vorba de o căsătorie aranjată, pentru bani, putere, prestigiu. Multe familii se întemeiază din start pe un alt fundament decât iubirea. în ele, copiii nu se nasc din iubire, ci din necesitate. Nu este de mirare că, după ce cresc, se transformă în adulţi lipsiţi de iubire. Primele lecţii de viaţă se învaţă întotdeauna de la părinţi. Dacă părinţii nu fac altceva decât să se certe, să îşi manifeste gelozia şi ura, copiii nu văd altceva decât feţele schimonosite ale părinţilor lor.

încă de la început, speranţa lor într-o viaţă mai bună le este distrusă. Ei nu pot spera că vor descoperi iubirea, atât timp cât părinţii lor nu au descoperit-o. Fac apoi comparaţia cu alte familii. Copiii sunt foarte sensibili; ei observă imediat ce se petrece în jur. Nevăzând nicăieri iubirea, ei ajung să creadă că aceasta nu există decât în poezii, dar nu în viaţa reală. Dacă ţi-a intrat în cap o asemenea idee, iubirea nu va mai intra niciodată în viaţa ta, căci te-ai închis singur faţă de ea.

Iubirea nu poate intra în viaţa cuiva decât dacă acesta a văzut-o de mic petrecându-se. Dacă îţi vezi părinţii iubindu-se, plini de compasiune şi de respect reciproc, în sufletul tău se naşte speranţa că vei avea şi tu parte de aceeaşi stare, în inima ta ajunge o sămânţă, care începe apoi să crească. Ştii că acelaşi lucru ţi se va întâmpla şi ţie.

Dacă nu ai văzut niciodată iubirea, cum ai putea crede că ţi se va întâmpla tocmai ţie? Dacă părinţii tăi nu au avut parte de ea, de ce ai avea tu? Mai mult, vei face tot ce îţi va sta în puteri pentru a preîntâmpina un asemenea eveniment, ca nu cumva să îţi trădezi părinţii.

Am observat la viaţa mea foarte mulţi oameni şi iată ce am remarcat la ei: femeile îşi spun, inconştient: „Priveşte, mamă, sufăr şi eu la fel de mult cum ai suferit tu". Bărbaţii

îşi spun acelaşi lucru: „Tată, nu fi îngrijorat, căci şi viaţa mea este la fel de nefericită ca a ta. Nu te-am trădat. Duc mai departe tradiţia familiei. Sunt reprezentantul tău de cinste, tată. îi fac şi eu soţiei mele ce i-ai făcut tu mamei.
Le fac copiilor mei ce ne-ai făcut tu nouă. îi cresc la fel cum ne-ai crescut tu".

însăşi ideea de a-ţi creşte copiii este o prostie. Tot ce poţi face este să-i ajuţi, nu să-i „creşti". Ideea de a construi un copil este o aiureală; de fapt, este chiar o idee foarte toxică. Un copil nu este un obiect; el nu poate fi construit. Copilul este la fel ca un copac. îl poţi ajuta să crească. îi poţi pregăti solul, îl poţi uda, poţi veghea asupra lui - dar asta-i tot. în rest, creşte singur. îl poţi ajuta să crească, dar nu îl poţi construi.

Copiii reprezintă un mare mister. Din clipa în care începi să-i formezi, creându-le structuri de caracter fixe, îi închizi practic într-o temniţă, motiv pentru care nu te vor ierta niciodată. Necunoscând nici o altă cale, ei vor proceda exact la fel cu copiii lor, iar fenomenul se va perpetua la infinit. Fiecare generaţie îşi transmite mai departe nevroza, iar societatea continuă să se degradeze.

La ora actuală s-a ajuns la saturaţie. Familia şi-a trăit traiul şi nu mai are nici un viitor. Ea va fi înlocuită de comună, iar lucrurile se vor schimba în bine.

într-o comună nu pot convieţui decât oamenii înclinaţi către meditaţie. Nu poţi trăi pe picior de egalitate cu ceilalţi decât dacă ştii să te bucuri de viaţă. Meditaţia dă naştere unei iubiri generalizate, care îţi permite să trăieşti alături de alţi oameni. Monopolul iubirii trebuie să dispară. Aşa cum se petrec acum lucrurile, soţia ta nu are dreptul să se

ţină de mână cu un alt bărbat, să râdă alături de el etc. Cei care gândesc astfel nu pot trăi într-o comună.

Dacă soţul tău râde lângă o altă femeie, e foarte bine. Râsul este ceva bun. Nu contează persoana lângă care râde; important este că e fericit. Dacă soţia ta se ţine de mână cu un alt bărbat, e foarte bine. înseamnă că energia vieţii curge, nu este stagnantă. Nu contează persoana care o ţine de mână.

Dacă soţia ta se simte bine lângă alte persoane, la fel te vei simţi şi tu. Dacă ea nu se simte bine, nu te vei simţi nici tu. Ideile actuale sunt cât se poate de stupide. Este ca şi cum i-ai spune consoartei tale: „Atunci când eşti cu altcineva, nu respira. Nu ai dreptul să respiri decât când eşti lângă mine. Când vii acasă, poţi să respiri cât vrei, dar până atunci, ţine-ţi, te rog, respiraţia. Fă ce fac yoghinii. Nu vreau să respiri lângă altcineva". Imaginea vi se pare amuzantă, dar de ce credeţi că iubirea este altfel decât respiraţia?

Iubirea *chiar este* respiraţie. Respiraţia este viaţa corpului, iar iubirea este viaţa sufletului. Ea este chiar mai importantă decât respiraţia. Şi totuşi, atunci când pleacă, îi interziceţi soţului să râdă alături de altcineva (cel puţin, de cineva de sex opus). El nu are dreptul să iubească pe altcineva. Ce pretenţii puteţi avea să vă iubească pe dumneavoastră, când 23 de ore din 24 a fost nevoit să se abţină de la iubire? în acest fel, i-aţi ucis capacitatea de a iubi; iubirea nu mai curge prin el. Cum credeţi că se va putea relaxa în cea de-a 24-a oră, când timp de 23 de ore a fost nevoit să îşi înfrâneze iubirea, temându-se de ceea ce i s-ar putea întâmpla? Voi începeţi prin a vă distruge

reciproc, după care suspinaţi: „Nu mă iubeşte!“ Vă miraţi apoi că nu sunteţi fericiţi...

Când doi îndrăgostiţi se întâlnesc prima oară, pe o plajă, într-un parc, ei sunt foarte fericiţi. De ce? Pentru că sunt liberi. într-un fel cântă pasărea pe o creangă şi în alt fel într-o colivie. îndrăgostiţii sunt fericiţi pentru că se simt liberi.

Fericirea nu poate fi concepută în afara libertăţii, iar structura familiei a distrus această libertate. De aceea, ea a distrus iubirea, posibilitatea de a fi fericit.

Familia reprezintă o măsură de supravieţuire. Ea protejează într-o oarecare măsură trupul, dar distruge sufletul. La ora actuală, familia nu mai reprezintă o necesitate. Omul trebuie să-şi protejeze sufletul, care este mult mai important decât trupul.

Familia nu are un viitor, cel puţin nu în sensul care i se acordă la ora actuală. Cuvinte precum „soţ“ şi „soţie“ vor deveni pornografice. Singurul viitor îl are iubirea.

Atunci când monopolizezi o femeie sau un bărbat, pui implicit monopol şi pe copii. Personal, sunt întru totul de acord cu dr. Thomas Gordon, care afirmă: „Eu cred că toţi părinţii îşi abuzează la modul potenţial copiii, căci însuşi modul acceptat de creştere a copiilor are la bază puterea şi autoritatea. Consider că este distructiv ca părinţii să spună despre copiii lor: *Este copilul meu şi fac ce vreau cu el.* Este o atitudine foarte periculoasă“. Un copil nu este un obiect; nu este o maşină. Nu poţi face cu el orice doreşti. El vine pe lume cu ajutorul tău, dar nu îţi aparţine. înainte de toate, el aparţine existenţei. în cel mai bun caz, tu eşti custodele lui, dar nu ai dreptul să devii posesiv.

însăşi ideea de familie are la bază conceptul de posesivitate: posesiunea asupra proprietăţii, asupra femeii sau bărbatului, asupra copiilor. Orice formă de posesivitate este o otravă. De aceea, eu sunt împotriva familiei. Asta nu înseamnă că cei care se simt cu adevărat fericiţi în familiile lor trebuie să le distrugă. Acest lucru nu este deloc necesar.
La urma urmei, o familie poate fi o comună la scară mică.

Evident, cu cât este mai mare, cu atât este mai eficientă comuna, căci ea oferă mai multe posibilităţi, mai mulţi oameni care pot fi cunoscuţi. Oamenii au gusturi diferite, moduri de viaţă diferite, iar copiii au de unde alege.

Ei nu mai sunt obsedaţi de chipul mamei lor, căci pot cunoaşte nenumărate femei. Vor fi astfel capabili să iubească mult mai nuanţat, iar viaţa li se va părea într-o mai mare măsură o aventură. Am auzit o poveste...

O mamă făcea cumpărături într-un supermarket, însoţită de copilul ei. Când au ajuns la departamentul de jucării, copilul s-a urcat pe un cal şi a început să se hâţâne pe el, fără să se mai satureze. După vreo oră, mama l-a rugat:

- Haide, fiule, să mergem. Trebuie să-i pregătesc cina lui taică-tău.

Micuţul a refuzat să se dea jos de pe cal şi toate rugăminţile mamei s-au dovedit în zadar. Ea a apelat la directorul de departament, dar nici acesta nu a avut mai mult succes. Disperaţi, cei doi l-au chemat în cele din urmă pe psihologul departamentului.

Acesta s-a apropiat cu paşi uşori de copil şi i-a şoptit câteva cuvinte la ureche. Instantaneu, acesta s-a dat jos de pe cal şi a alergat la maică-sa.

- Cum aţi reuşit? a întrebat mama, fără să-şi creadă ochilor. Ce i-aţi spus?

Psihologul a ezitat o clipă, după care i-a răspuns:

- I-am spus: „Fiule, dacă nu te dai imediat jos de pe cal, îţi trag o mamă de bătaie de nu te vezi!

Oamenii învaţă foarte uşor limbajul fricii. Copiii sunt atât de neajutoraţi şi depind atât de mult de părinţii lor încât este foarte uşor să-i sperii. De aceea, pot fi foarte uşor exploataţi şi controlaţi, căci nu au unde se duce.

într-o comună, s-ar putea duce în multe locuri. Au nenumăraţi unchi şi mătuşi, aşa că nu s-ar mai simţi atât de neajutoraţi. Nu ar mai depinde atât de mult de o singură persoană. S-ar bucura de o independenţă mai mare şi nu ar mai putea fi controlaţi atât de uşor.

Aşa cum stau acum lucrurile, tot ce văd ei în jur este nefericirea. Şi atunci când se iubesc, soţul şi soţia se ascund de ochii copiilor lor. Aceştia nu ştiu nimic de aceste lucruri. Tot ce cunosc ei sunt feţele urâte ale părinţilor lor. Când se iubesc, părinţii se ascund în spatele uşilor închise. Păstrează liniştea şi nu le permit copiilor să afle ce se întâmplă. Singurul lucru pe care îl văd aceştia sunt conflictele, loviturile, deschise sau sub centură, insultele, umilinţele la care se supun părinţii.

Un bărbat stătea liniştit în sufragerie şi citea ziarul. Soţia a intrat şi i-a tras o palmă.

- Pentru ce a fost asta? a întrebat-o el, indignat.
- Pentru că eşti un soţ mizerabil.

Ceva mai târziu, soţul a intrat în camera în care soţia sa privea la televizor şi i-a tras o palmă zgomotoasă.

- Pentru ce a fost asta? l-a repezit femeia.
- Pentru ca să ştii diferenţa.

Cam aşa merg lucrurile, iar copiii stau pe margine şi privesc. Asta-i viaţă? Acesta este scopul ei? Nu se poate trăi mai bine? Copiii încep să-şi piardă speranţa. Ei trăiesc un eşec chiar înainte de a începe cu adevărat viaţa. Dacă părinţii lor, care sunt atât de puternici şi de înţelepţi, nu reuşesc să se înţeleagă, ce speranţă mai au ei? Este imposibil.

Mai mult, copiii învaţă de mici cum poţi fi nefericit, cum să fii agresiv. Ei nu văd niciodată ce înseamnă să iubeşti. într-o comună, posibilităţile sunt mai variate. Iubirea ar ieşi mai uşor la iveală. Oamenii ar manifesta-o mai deschis, iar copiii ar observa-o. Ei ar cunoaşte astfel un alt mod de viaţă.

Din păcate, o prejudecată străveche spune că te poţi certa în public, dar nu poţi face dragoste în public. Poţi chiar să omori pe cineva în public. De fapt, atunci când doi se ceartă, în jurul lor se adună o mulţime imensă, care priveşte cu interes. Lumea se amuză de asemenea lucruri! De aceea, toată lumea urmăreşte cu aviditate presa, citind sau privind la televizor atunci când vine vorba despre crime, violuri etc.

Crima este permisă, dar nu şi iubirea. Orice act amoros comis în public este considerat obscen. Ce poate fi mai absurd? Crima nu este considerată obscenă, dar iubirea da! îndrăgostiţilor nu li se permite să se afişeze în public, dar generalilor li se permite să îşi expună cu mândrie medaliile! în realitate, ei nu sunt altceva decât nişte criminali, iar medaliile primite sunt recompensa crimelor lor. Ele nu

p

arată altceva decât cât de mulţi oameni au ucis. Nu vi se pare obscen?

Nimănui nu ar trebui să i se permită să se certe sau să se bată în public. Orice formă de violenţă este obscenă, în schimb, cum ar putea fi iubirea obscenă? Şi totuşi, aşa este considerată. Oamenii trebuie să se ascundă în întuneric atunci când fac dragoste, să nu afle nimeni. Trebuie să păstreze tăcerea, să fie discreţi... Cum să te mai bucuri de ea? îndeosebi copiii nu trebuie să ştie ce este iubirea.

într-o lume mai bună, mai înţelegătoare, iubirea ar trebui să fie afişată la vedere. Copiii ar vedea astfel de mici ce înseamnă să ţii unul la celălalt, ce bucurie îţi produce acest lucru. Violenţa ar fi însă respinsă. îndrăgostiţilor nu le-ar păsa dacă altcineva se uită la ei. Ei ar putea râde împreună, ar putea cânta, ar putea ţipa de bucurie, astfel încât toţi vecinii să ştie că se iubesc.

Iubirea ar trebui să fie privită ca un dar divin, în lumea în care trăim este în regulă să scrii o carte în care cineva este ucis. Pentru mine, asta înseamnă pornografie. Dacă scrii însă o carte despre doi oameni care se iubesc, care se îmbrăţişează goi, criticii se grăbesc să condamne cartea, considerând-o pornografică. Lumea în care trăim se împotriveşte cu orice preţ iubirii. Familia se împotriveşte iubirii, societatea şi statul la fel. Este un miracol că mai poţi găsi pe ici pe acolo câte o fărâmă de iubire. Lucrurile ar trebui să stea invers: iubirea ar trebui să fie un ocean, nu o picătură ascunsă printre pietre. Este un miracol că a supravieţuit printre atâţia duşmani, că nu a fost complet anihilată.

Viziunea mea asupra comunei presupune ca oamenii să trăiască plini de iubire, fără antagonisme, fără competiţie,

fără gelozie şi posesiuni, iubindu-se *fără* restricţii. Copiii ar aparţine întregii comune, căci *ei* aparţin în mod firesc existenţei. Toată lumea trebuie să aibă *grijă* de ei. Natura i-a făcut atât de drăgălaşi; cum să nu ai *grijă* de ei? In acest fel, ei ar avea numeroase posibilităţi de a vedea oameni iubindu-se şi ar putea alege între diferite stiluri de viaţă. Sufletul lor ar deveni astfel mai bogat. Vă asigur că atunci când vor creşte mari, aceşti copii nu vor mai citi *Playboy,* căci nu vor mai simţi nevoia; nici *Kama Sutra* lui Vatasayana. Imaginile cu nuduri ar dispărea, căci ele nu arată altceva decât o foame de sex, o iubire înfometată. Lumea ar deveni atât de plină de iubire încât aproape că nu ar mai fi interesată de sex.

Adevăraţii părinţi ai obscenităţii sunt preoţii şi politicienii voştri. Ei stau la baza tuturor lucrurilor urâte care se petrec în această lume. Familia joacă şi ea un rol important. De aceea, ea trebuie să dispară, fiind înlocuită de viziunea superioară a comunei, a unei vieţi mai fluide, care să nu aibă drept model doar una sau două identităţi fixe.

într-o comună, unii oameni vor fi budişti, alţii hinduşi, jainişti, creştini sau evrei. Dacă familiile vor dispărea, bisericile vor dispărea la rândul lor, căci cele două instituţii sunt interdependente. într-o comună pot trăi paşnic oameni de diferite religii, de diferite filozofii, iar copiii ar putea învăţa de la toţi. într-o zi s-ar putea duce la biserică cu un unchi, în altă zi cu altul. în acest fel, ei ar putea alege religia sau filozofia care li se potriveşte cel mai bine. Nimeni nu le-ar impune nimic.

Viaţa ar deveni astfel un paradis pe pământ. Barierele din calea ei ar fi eliminate. Familia reprezintă o

asemenea barieră.

r

ÎNTREBĂRI

Ai afirmat că iubirea ne poate elibera. De cele mai multe ori, ea se transformă însă în ataşament, într-o formă de înlănţuire, nu de eliberare. Spune-ne mai multe despre ataşament şi libertate.

Iubirea se transformă în ataşament pentru că nu este o iubire reală. A fost doar o amăgire, un joc. Ataşamentul se dovedeşte realitatea; iubirea a fost doar un preludiu. După ce te îndrăgosteşti, mai devreme sau mai târziu descoperi că nu ai fost decât un instrument, şi astfel începe drama, în ce constă acest mecanism? De ce se petrece el?

Acum câteva zile a venit la mine cineva. Mi-a spus că se simte foarte vinovat. „Am iubit foarte mult o femeie, dar a murit. Deşi am plâns foarte mult în acea zi, am simţit o stare de libertate, ca şi cum aş fi fost eliberat de o anumită povară. Mă simţeam uşurat".

Omul a devenit în acel moment conştient de un strat mai profund al sentimentelor sale. în exterior plângea şi spunea: „Nu pot trăi fără ea. Viaţa mea nu mai are nici un sens", dar din adâncuri ieşea la suprafaţă o cu totul altă stare: „în sfârşit, sunt liber. De aceea, mă simt foarte bine".

Pe un al treilea nivel, începea însă să se simtă vinovat. Cineva îi şoptea din interior: „Ce faci?" Corpul femeii era încă în faţa sa, iar el se simţea vinovat. Omul m-a rugat: „Ajută-mă. Explică-mi, ce s-a întâmplat cu mine? Am şi început s-o trădez?"

Nu s-a întâmplat nimic rău. Nimeni nu a trădat pe nimeni. Când iubirea se transformă în ataşament, ea devine

o povară pentru suflet. De ce se transformă însă iubirea în ataşament? Mai întâi de toate, trebuie să înţelegeţi că ori de câte ori iubirea se transformă în ataşament, ea nu a fost autentică de la bun început. A fost doar o iluzie. Aţi jucat un joc şi aţi crezut că este iubire. De fapt, adevărata nevoie pe care o simţeaţi a fost aceea de ataşament. Dacă v-aţi putea cunoaşte suficient de bine, aţi constata că simţiţi inclusiv nevoia de sclavie.

în lumea în care trăim există o teamă subtilă de libertate. Toţi doresc să fie sclavi. Sigur, toţi vorbesc de libertate, dar nimeni nu are cu adevărat curajul de a fi liber, căci această condiţie presupune o stare de solitudine. Numai cel care are curajul de a fi singur poate fi liber.

Foarte puţini oameni fac însă dovada unui asemenea curaj. Ei simt nevoia să aibă alături pe cineva. De ce? Pentru că se tem de singurătate. Se plictisesc repede cu ei înşişi. Atunci când eşti singur, nimic nu pare să aibă semnificaţie. Când eşti cu cineva te simţi ocupat şi dai astfel un sens artificial vieţii.

Voi nu puteţi trăi pentru voi înşivă, aşa că trăiţi pentru altcineva. Evident, la fel se petrec lucrurile şi cu partenerul ales. Nici acesta nu poate trăi singur, aşa că v-a ales pe dumneavoastră. Aşadar, doi oameni care se tem de singurătate se asociază şi încep un joc pe care îl numesc dragoste. Ceea ce îşi doresc ei în adâncuri nu este însă altceva decât o formă de ataşament, un angajament.

De aceea, mai devreme sau mai târziu ceea ce vă doriţi se întâmplă. Aceasta este o lege a naturii: tot ce îţi doreşti se întâmplă mai devreme sau mai târziu. Odată obţinut lucrul dorit, preludiul poate înceta. Şi-a îndeplinit menirea. Când

cei doi se căsătoresc, acceptând sclavia reciprocă, ceea ce numeau iubire dispare, pentru că nu a fost decât o iluzie, necesară pentru a ajunge la statutul de sclavie.

Voi nu puteţi cere direct să deveniţi sclavi; ar fi prea umilitor. La fel, nu-i puteţi spune altcuiva: „Fii sclavul meu!“ S-ar revolta. Nu-i puteţi nici spune: „Doresc să devin sclavul tău“, de aceea, îi spuneţi: „Nu pot trăi fără tine“. Este acelaşi lucru. Din acest motiv, când scopul profund se împlineşte, iubirea dispare. în locul ei nu rămâne decât sclavia, iar voi începeţi lupta pentru a vă recuceri independenţa pierdută.

Reţineţi acest aspect, căci este unul din paradoxurile minţii: orice obţii ajunge să te plictisească, şi orice nu ai reuşit să obţii te va obseda. Atunci când eşti singur, tânjeşti după sclavie. Când eşti legat de mâini şi de picioare, tânjeşti după libertate. De fapt, numai sclavii tânjesc după libertate. Oamenii liberi nu caută decât să redevină sclavi. Mintea oscilează la fel ca un pendul, dintr-o extremă în alta.

Iubirea adevărată nu se transformă niciodată în ataşament. Ea reprezintă doar momeala. Adevărata necesitate era ataşamentul în sine. Voi pescuiţi un peşte numit ataşament, folosind drept momeală iubirea. După ce aţi prins peştele, aruncaţi momeala. Reţineţi acest lucru, şi ori de câte ori faceţi ceva, pătrundeţi adânc în interiorul fiinţei voastre pentru a descoperi adevărata cauză.

Dacă iubirea este autentică, ataşamentul nu-şi are rostul. Cum s-ar putea transforma un sentiment atât de nobil în ataşament? Totul începe atunci când îi spuneţi iubitului sau iubitei dumneavoastră: „Iubeşte-mă numai pe mine“. Acesta este începutul posesiunii. Orice posesivitate este sinonimă cu o insultă la adresa persoanei, căci o transformă într-un obiect.

Dacă te posed, înseamnă că nu eşti o persoană, ci doar un articol printre numeroasele mele posesiuni, un lucru. Mă

folosesc de tine pentru că eşti posesiunea mea, dar nu voi permite altcuiva să se folosească de tine. Te-am obţinut la schimb: tu îmi aparţii mie, la fel cum eu îţi aparţin ţie. Eu te transform într-un sclav, la fel cum tu mă transformi pe mine într-un sclav. Este un târg echitabil.

Şi astfel începe lupta. De fapt, eu doresc să fiu o persoană liberă, dar aş prefera ca tu să rămâi în posesiunea mea. La rândul tău, tu doreşti să fii liber, dar să mă păstrezi în posesiune. Aşa se naşte conflictul. Totul este cât se poate de simplu: dacă te posed, ai dreptul să mă posezi. Dacă nu accept să fiu posedat, nu ar trebui să te posed nici eu pe tine. De fapt, posesivitatea nu îşi are locul în iubire. Suntem cu toţii indivizi liberi şi ar trebui să ne păstrăm această independenţă a conştiinţei. Ne putem apropia unii de alţii, putem fuziona reciproc, dar nu trebuie să ne posedăm. în acest fel, nu ne vom crea obligaţii reciproce, şi ataşamentul nu va fi posibil.

Ataşamentul este un lucru oribil, şi când spun acest lucru, nu mă raportez numai la un sens religios, ci şi la unul estetic. Atunci când eşti ataşat, singurătatea dispare, dar pierzi totul în schimb. Este un preţ prea mare pentru un câştig atât de mic. Te simţi bine că eşti alături de cineva, că acesta are nevoie de tine, dar te-ai pierdut pe tine însuţi.

Din păcate, oamenii nu se mulţumesc cu atât: ei încearcă să îşi recâştige libertatea, păstrându-şi însă drepturile asupra celuilalt. Evident că şi acesta procedează la fel.

Dacă nu doriţi să fiţi posedaţi, nu îi mai posedaţi nici voi pe ceilalţi. Iisus a spus cu o anumită ocazie: „Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi la rândul vostru“. Este acelaşi lucru: „Nu posedaţi, ca să nu fiţi posedaţi la rândul vostru“. Nu îi transformaţi pe alţii în sclavi, dacă nu doriţi să fiţi voi înşivă sclavi.

Aşa-zişii stăpâni sunt întotdeauna sclavii sclavilor lor. Nu poţi deveni stăpân peste viaţa altor persoane fără a deveni un sclav. Este imposibil. Nu poţi fi cu adevărat stăpân decât atunci când nu ai nici un sclav.

Pare paradoxal, căci ce fel de stăpân mai este acela care nu are nici un sclav? Şi totuşi, aşa stau lucrurile. Atunci când nu ai sclavi, nimeni nu va încerca să facă din tine un sclav, iar tu îţi vei putea păstra intactă libertatea.

Pentru a deveni liber, trebuie mai întâi să te cunoşti în profunzime. Cine ajunge la o cunoaştere atât de profundă ştie că îşi este auto-suficient. El poate împărtăşi această stare cu altcineva, dar fără a deveni dependent de el. îşi poate împărtăşi iubirea, fericirea, tăcerea, cu altcineva, dar comuniunea nu este tot una cu dependenţa. Chiar dacă nu este nimeni de faţă, el rămâne fericit.

Iubirea nu se confundă cu ataşamentul într-o singură situaţie: atunci când îţi realizezi conştiinţa de sine, centrul fiinţei. Dacă nu îţi cunoşti centrul interior, iubirea ta se va transforma automat în ataşament. Dacă îţi cunoşti centrul interior, ea se va transforma în devoţiune. Dar mai întâi de toate, trebuie să fii prezent, iar voi nu sunteţi.

La ora actuală, dumneavoastră nu sunteţi deloc prezent, îmi scrieţi: „Atunci când iubesc pe cineva,

iubirea mea se transformă în ataşament“. Mesajul pe care mi-l transmiteţi

este că nu sunteţi prezent. Orice aţi face, faceţi greşit, căci cel care acţionează este absent. Centrul conştiinţei nu este de faţă; de aceea, orice aţi face, greşiţi. Mai întâi trebuie să fiţi; abia apoi vă veţi putea împărtăşi existenţa. Această comuniune va fi iubire. Până atunci, orice aţi face se va transforma în ataşament.

Şi încă ceva; dacă vă împotriviţi ataşamentului, aţi apucat-o deja pe o cale greşită. Sunt atâţia călugări care se ocupă cu asta. Ei se simt ataşaţi de casa lor, de proprietate, de soţie şi copii. De aceea, preferă să părăsească totul, devenind cerşetori şi refugiindu-se în pădure. Dacă îi veţi observa cu atenţie, veţi constata însă că acum devin ataşaţi de noul lor mediu.

Mi-am vizitat odată un prieten care trăia ca un sihastru într-o pădure. în împrejurimi mai tăiau şi alţi asceţi. Odată, prietenul meu s-a dus la râu să facă o baie, iar sub copacul lui s-a aşezat un alt sihastru, care a început să mediteze. Când amicul meu s-a întors, el l-a împins imediat pe intrus, spunându-i: „Acesta este locul meu. Du-te şi găseşte-ţi un alt copac. Nimeni nu poate medita sub copacul meu“. Şi omul acesta îşi părăsise soţia, familia, casa... Acum, unica sa posesiune era acel copac. „Nu poţi medita sub copacul meu“.

Este foarte greu să scapi de ataşament. Acesta ia cu uşurinţă alte forme. La prima vedere, ţi se pare că ai scăpat, dar el continuă să fie prezent. De aceea, nu vă luptaţi cu ataşamentul. încercaţi doar să înţelegeţi de ce

există. Cauza lui profundă este întotdeauna aceeaşi: faptul că *dumneavoastră* nu sunteţi de faţă.

Şinele dumneavoastră interior este atât de absent încât vă cramponaţi de altcineva, pentru a vă simţi în siguranţă. Nu aveţi rădăcini; de aceea, vă agăţaţi de orice, încercând să găsiţi un punct de sprijin. Atunci când eşti înrădăcinat în propriul tău sine, când ştii cine eşti, devii de neclintit. Nu mai simţi nevoia să te agăţi de altcineva.

Iubitul meu simte din ce în ce mai puţin dorinţa de a face dragoste cu mine. Mă simt atât de furioasă şi de frustrată încât uneori devin agresivă cu el. Ce pot să fac?

Mai întâi de toate, trebuie să înţelegeţi că în viaţă vine un moment în care unul din cei doi parteneri nu mai simte nevoia să facă dragoste. Li se întâmplă aproape tuturor cuplurilor. Cu cât unul doreşte mai puţin să facă dragoste, cu atât mai tare se cramponează celălalt. EI începe să creadă că fără sex, relaţia de cuplu va dispărea.

Cu cât îi veţi cere mai mult să facă dragoste cu dumneavoastră, cu atât mai speriat va deveni el. Relaţia dumneavoastră are toate şansele să dispară, dar nu din cauza lipsei de sex, ci a sâcâielilor dumneavoastră. în absenţa dorinţei, partenerul dumneavoastră fie se va forţa să facă dragoste, simţind o stare de disconfort, fie se va simţi vinovat, văzând neliniştea dumneavoastră în faţa faptului că nu mai vrea să facă dragoste.

Trebuie să înţelegeţi un lucru: sexul nu are nimic de-a face cu iubirea. în cel mai bun caz, poate fi un început al acesteia. Iubirea este superioară din toate punctele de vedere sexului. Ea poate înflori inclusiv în absenţa acestuia.

[Femeia care a pus întrebarea îl întrerupe pe Osho: „Bine, dar nu îmi spune niciodată că mă iubeşte".]

Bineînţeles. Se teme, căci dacă vă spune că vă iubeşte, îi veţi cere să facă dragoste cu dumneavoastră. în mintea dumneavoastră, iubirea este sinonimă cu sexul. Acest lucru este evident pentru mine. De aceea, partenerul dumneavoastră a ajuns să se teamă chiar şi să vă atingă, să vă îmbrăţişeze. Cum vă atinge, cum sunteţi gata...

îl speriaţi şi nu înţelegeţi acest lucru. Practic, îl îndepărtaţi singură, inconştient. Va ajunge în curând să se teamă chiar şi să mai vorbească cu dumneavoastră, ca să nu ajungeţi să vă certaţi.

Nu te poţi certa în privinţa iubirii. Nu poţi convinge pe nimeni să te iubească. Dacă celălalt nu simte nimic, asta este. După părerea mea, bărbatul vă iubeşte; altminteri, v-ar fi părăsit până acum. Şi dumneavoastră îl iubiţi, dar aveţi o înţelegere greşită în privinţa sexului.

Iubirea nu începe să înflorească cu adevărat decât după dispariţia stării febrile, sexuale. Abia atunci devine ea superioară, subtilă, stabilă. Se produce un fenomen delicat. Dar dumneavoastră nu îi permiteţi să se producă. El este gata să vă iubească, şi dumneavoastră vă cramponaţi de sex. îl trageţi în jos. Riscaţi să distrugeţi astfel întreaga relaţie.

Eu înţeleg ce se întâmplă, căci mintea feminină se agaţă întotdeauna de sex numai atunci când bărbatul nu mai este interesat de acesta. Dacă bărbatul este interesat, femeia este complet dezinteresată. Văd acest fenomen în fiecare zi. Dacă bărbatul urmăreşte femeia, ea joacă rolul lipsei de interes. Dacă bărbatul nu mai este interesat, ea se

sperie şi schimbă imediat rolurile. începe să joace un alt rol, spunându-i că fără sex nu poate rezista, că va înnebuni. Numai prostii! Nimeni nu a înnebunit vreodată din cauza lipsei de sex.

Atunci când iubeşti pe cineva, energia ta este transformată. Dacă nu îl iubiţi pe respectivul, renunţaţi la acest joc. Dacă îl iubiţi cu adevărat, energia dumneavoastră are şansa să se transforme într-o realitate superioară. Folosiţi-vă de această ocazie. Nu îl mai bateţi la cap, căci nu vă veţi uşura în nici un fel situaţia. Dimpotrivă, îl veţi face să o ia la goană.

Viaţa mea amoroasă a devenit extrem de săracă în ultima vreme. Nu se pune problema că nu îmi mai doresc o relaţie sexuală sau că nu am curajul să mă apropii de femei, dar pur şi simplu nu se întâmplă nimic. Mă bucur când sunt alături de o femeie, dar când se apropie momentul de a face dragoste, vibraţia energiei se schimbă şi mă ia somnul. Unde greşesc?

Ceea ce vi se întâmplă nu este un blestem, ci o binecuvântare. Cea care crede că se întâmplă ceva rău este vechea dumneavoastră minte. De fapt, totul merge bine, aşa cum trebuie să meargă. Sexul trebuie să dispară în mod natural, transformându-se într-o stare de pace, de relaxare fericită, de armonie între două fiinţe care tac. în această stare nu se mai întâlnesc trupurile, ci sufletele lor. Este ceva care i se întâmplă oricărui om care meditează. Nu împiedicaţi acest proces în mod artificial, căci nu veţi face decât să vă blocaţi singur creşterea spirituală.

Este foarte important să înţelegeţi acest lucru. El explică de ce toate religiile din lume se împotrivesc sexului. în realitate, totul a pornit de la o înţelegere greşită, altminteri naturală. Orice om care a cunoscut starea de meditaţie trece printr-o transformare a energiilor sale. Energiile care înainte aveau un curs descendent încep acum să urce, deschizând centrii superiori ai conştiinţei şi permiţând fiinţei accesul către lumile elevate. Iniţial, omul se sperie, căci nu înţelege ce se întâmplă. Pentru el, aceste lumi sunt străine. Dacă procesul se declanşează numai în cazul unuia din cei doi parteneri, apar necazurile. Cei doi parteneri ar trebui să se transforme simultan. Altminteri, riscă să se despartă.

Aşa a apărut ideea celibatului. Oamenii au descoperit că dacă unul din cei doi parteneri de cuplu devine interesat de meditaţie, căsnicia este pusă în pericol. Cel mai bine era să nu te implici deloc, rănind astfel sentimentele altei persoane, şi să rămâi singur. Această decizie nu a fost însă corectă.

Decizia corectă ar fi fost ca partenerul care creşte mai rapid să îl ajute pe celălalt să crească la rândul său. Nu este normal ca el să avanseze, lăsându-şi partenerul în urmă. Dacă oamenii ar fi luat această decizie, saltul evolutiv al umanităţii ar fi fost uriaş. Religiile au ales însă celibatul, iar lumea întreagă a rămas în afara meditaţiei.

Cei care au ales să practice celibatul au devenit nişte perverşi din punct de vedere sexual, căci celibatul nu poate fi practicat corect decât în mod natural, nu prin forţare. Ei nu au reuşit să transceandă sexul. Au ales celibatul în speranţa că acest lucru îi va ajuta să se transforme, dar

lucrurile nu funcţionează aşa. Mai întâi trebuie să se producă

transformarea, fără a condamna sexul, fără a-l reprima, fără a-l inhiba. Transcendenţa nu se obţine prin celibat, ci prin meditaţie. Ea nu se poate naşte într-o atmosferă de reprimare, ci într-una de iubire. Orice practicant al celibatului trăieşte într-o atmosferă de reprimare, de inhibiţie şi perversiune. Nu este de mirare că se îmbolnăveşte din punct de vedere psihic. Aceasta a fost marea greşeală a religiilor.

în al doilea rând, orice meditator descoperă că sexul începe să dispară de la sine, transformându-se în altceva. Dimensiunea sa biologică se sublimează, devenind spirituală, în loc să creeze posesivitate, ea deschide poarta către libertate. Relaţiile de orice fel îşi pierd importanţa, iar omul simte o mare fericire în starea sa de singurătate (o fericire aşa cum nici nu a visat vreodată).

Pornind de la această premisă (că orice om care meditează descoperă fericirea în singurătate), adepţii au tras concluzia greşită că reprimarea sexualităţii i-ar putea ajuta din start să îşi transforme energia. De aceea, toate religiile organizate au început să predice o viaţă trăită în condamnare, în renunţare, pe scurt, o viaţă negativă. A fost o mare greşeală.

Prin reprimarea sexului nu poţi decât să-ţi perverteşti energia, nu să o transformi. Transformarea nu vine decât atunci când fiinţa devine mai tăcută, inima mai armonioasă şi mintea mai împăcată. Pe măsură ce te apropii de fiinţa ta, de centrul tău, în tine se produce de la sine o transformare, care nu este opera voinţei tale. Energia sexuală de altădată se transformă ca eroul din poveste, devenind însăşi esenţa spiritualităţii tale. Este aceeaşi energie, dar direcţia ei s-a schimbat. Ea nu se mai

deplasează descendent, ci ascendent.

Ceea ce se întâmplă cu dumneavoastră se întâmplă cu orice aspirant spiritual, fără nici o excepţie. De aceea, toţi cei de faţă vor ajunge mai devreme sau mai târziu să pună această întrebare. Atunci când fenomenul începe să se petreacă, partenerul rămas în urmă nu trebuie să se supere, ci dimpotrivă, trebuie să se simtă fericit că măcar iubitul sau iubita sa trăieşte o experienţă minunată, urmărind să îl (o) ajungă din urmă cât mai rapid posibil. El ar trebui să facă eforturi şi mai mari, să se adâncească şi mai profund în meditaţie, pentru a-i putea ţine companie partenerului său, dansând împreună către scopul suprem al vieţii.

Reţineţi însă: pe măsură ce avansaţi pe calea spirituală, sexualitatea dumneavoastră se va reduce, dispărând complet la un moment dat. în locul ei va apărea un alt fel de iubire, mai pură, o inocenţă profundă, lipsită de posesivitate, de gelozie, dar dublată de compasiune faţă de celălalt.

De aceea, nu trebuie să credeţi că se întâmplă ceva rău cu dumneavoastră. Dimpotrivă, se întâmplă ceva foarte bun, dar v-a prins pe nepregătite.

Micuţul Hymie mergea pe stradă, însoţit de micuţa Betty, în vârstă de patru ani. Când să treacă strada, Hymie şi-a amintit de învăţătura mamei sale.

- Lasă-mă să te ţin de mână, s-a oferit el galant.
- Bine, i-a răspuns Betty. Dar vreau să te avertizez că te joci cu focul.

Orice relaţie dintre un bărbat şi o femeie înseamnă să te joci cu focul, mai ales dacă practici în paralel şi meditaţia. Te joci atunci cu o mare vâlvătaie, căci lucrurile încep să

se deruleze în avalanşă, şi nimeni nu este pregătit pentru ele. în fiecare moment pătrunzi pe un teritoriu necunoscut. Prin forţa lucrurilor, unul din cei doi parteneri va fi lăsat în urmă, iar acest lucru le va crea amândurora o mare frustrare.

Când procesul se declanşează, prima impresie este că relaţia se destramă, că cei doi nu se mai iubesc. Cu siguranţă, iubirea lor nu mai seamănă cu cea de dinainte. în realitate, acea iubire a fost una animalică, şi este bine că dispare. în locul ei apare o iubire nouă, de o calitate superioară, mai divină. Dar cei doi trebuie să se susţină reciproc.

Ei trăiesc vremuri cu adevărat dificile, în care se vede cu adevărat dacă s-au iubit sau nu. Decalajul dintre ei devine din ce în ce mai mare, ca şi cum ar trăi la mare distanţă unul de celălalt. Sunt momente cruciale, un test suprem, când cel care a luat-o înainte trebuie să facă efortul de a-l trage după el pe cel rămas în urmă. Pentru asta, el trebuie să îl ajute să mediteze.

Prima idee care îţi poate trece prin minte în asemenea momente, în mod absolut natural, este aceea de a coborî tu însuţi, pentru ca el să nu se simtă ofensat. Această atitudine este absolut greşită. Practic, nu îl ajuţi pe celălalt, ci îţi faci rău singur. Ai avut o bună ocazie, pe care ai pierdut-o. L-ai fi putut trage pe celălalt în sus, dar tu ai preferat să te cobori pe tine.

Chiar dacă partenerul tău se simte ofensat, nu trebuie să faci nici un pas în jos. Dimpotrivă, trebuie să încerci să-l tragi pe el în sus, către acelaşi spaţiu al meditaţiei, astfel încât să se simtă recunoscător, nu umilit. Cert este că momentul nu este deloc indicat pentru a vă despărţi. Contactul trebuie păstrat în permanenţă, cu cât mai multă compasiune. Dacă iubirea ta nu îi poate transforma energia animalică într-una spirituală, înseamnă că nu este autentică, că nu merită să fie numită iubire.

Toată lumea se va confrunta mai devreme sau mai târziu cu această problemă. De aceea, atunci când se întâmplă, nu staţi pe gânduri. Puneţi rapid acest gen de întrebare, indiferent cât se stupidă poate părea. în acest fel, îi veţi ajuta inclusiv pe foarte mulţi alţii, care se luptă cu aceleaşi nedumeriri, dar nu îndrăznesc să le dea glas. Ei încearcă singuri să detensioneze situaţia, fără să reuşească întotdeauna.

De altfel, această stare de tulburare este profund benefică, întrucât înseamnă o zdruncinare a vechii stări, în care totul părea în regulă. De acum, totul depinde numai de dumneavoastră: cum veţi folosi această oportunitate, în direcţia creşterii dumneavoastră, sau invers? De aceea, merită să puneţi această întrebare.

Aşadar, reţineţi două lucruri: mai întâi, sunteţi un om fericit că sexul începe să dispară din viaţa dumneavoastră, în al doilea rând, nu vă gândiţi că partenera dumneavoastră se poate simţi ofensată. Spuneţi-i ce simţiţi. Nu vă coborâţi la nivelul ei, ci încercaţi să o ridicaţi pe ea la nivelul dumneavoastră.

La început va părea dificil. în curând, totul va părea mult mai simplu. Când doi oameni cresc împreună, între ei apar deseori decalaje, atunci când unul dintre ei nu reuşeşte să ţină pasul cu celălalt. Fiecare om are propriul său ritm de creştere. Iubirea îţi permite însă să îl aştepţi o vreme pe celălalt, pentru a merge apoi mai departe mână în mână.

Eu nu doresc ca adepţii mei să se gândească vreodată la celibat, dar dacă acesta se produce de la sine, este cu totul altceva. Nu dumneavoastră sunteţi responsabil pentru el şi, cu siguranţă, nu va genera perversiuni, ci o transformare a energiilor.

Cum aş putea face diferenţa între detaşare şi indiferenţă?

Nu este deloc dificil. Cum ştii când te doare şi când nu te doare capul? Pur şi simplu, ştii. Cu cât eşti mai detaşat, cu atât devii mai sănătos, mai fericit. Viaţa îţi pare un motiv de bucurie. Totul ţi se pare mai frumos.

Criteriul este fericirea. Dacă aceasta se amplifică, este un semn că dumneavoastră creşteţi şi că vă îndreptaţi către casă. Fericirea nu poate creşte pe fundalul indiferenţei. Dimpotrivă, chiar şi fericirea pe care o aveai înainte dispare.

Fericirea înseamnă sănătate. în viziunea mea, orice stare de religiozitate este hedonistă. Hedonismul este însăşi esenţa religiei. De aceea, reţineţi: dacă vă îndreptaţi în direcţia corectă, fiecare clipă din viaţa dumneavoastră vă va aduce mai multă fericire, ca şi cum v-aţi îndrepta către o grădină frumoasă. Cu cât ajungeţi mai aproape, cu atât mai înmiresmată vi se pare atmosfera. Acesta este semnul că vă îndreptaţi în direcţia corectă. Dacă aerul devine mai încărcat, mai toxic, este evident că vă îndreptaţi într-o direcţie greşită.

Existenţa este construită pe fericire. Aceasta este esenţa ei. De aceea, ori de câte ori vă îndreptaţi către esenţa existenţei, viaţa voastră se umple de bucurie, fără nici un

motiv aparent. Atunci când devii din ce în ce mai detaşat, starea de fericire creşte, iubirea creşte, numai ataşamentele dispar, căci acestea atrag după sine suferinţa, distrugân- du-vă libertatea.

în schimb, atunci când devii indiferent... Indiferenţa este o monedă falsă; ea *arată* la fel ca detaşarea, dar nu permite nici un fel de creştere. Dimpotrivă, în preajma ei totul se usucă şi moare. Lumea este plină de călugări: catolici, hinduşi, jainişti, budişti. Priviţi-i! Aura lor nu străluceşte de fericire. Nu par deloc mai vii decât oamenii obişnuiţi. Dimpotrivă, par schilodiţi, paralizaţi, aproape morţi. Ei practică autocontrolul, dar nu într-un sens profund, conştient. Este uşor să intuieşti că nu sunt oameni liberi, că nu şi-au atins esenţa. Trăiesc de parcă ar fi coborât deja în mormânt, aşteptând să moară. Viaţa lor este monotonă, tristă, un fel de disperare.

Feriţi-vă de această capcană. Ori de câte ori direcţia este greşită, fiinţa vă oferă indicii. Tristeţea este un asemenea indiciu; la fel şi depresia. în schimb, fericirea şi bucuria sunt indicii ale direcţiei corecte, care conduce către starea de detaşare autentică. Cu cât omul se apropie mai mult de aceasta, cu atât mai plin de iubire devine el. Viaţa lui se transformă, semănând mai mult cu dansul şi cu cântecul.

Reţineţi: iubirea nu are nimic de-a face cu ataşamentul. Ea nu cunoaşte această stare, la fel cum nici o formă de ataşament nu are ceva în comun cu iubirea. Poate fi vorba de posesivitate, de dominare, de cramponare, de teamă sau lăcomie - poate fi vorba de o mie şi unul de lucruri, dar nu poate fi vorba de iubire. Multe lucruri se ascund sub numele iubirii. Din păcate, atunci când deschizi acest sertar, găseşti în el orice, numai iubire nu.

Practicaţi introspecţia. Dacă vă simţiţi apropiat de cineva,

sunteţi cu adevărat îndrăgostit, sau vă temeţi de singurătate? Poate că vă folosiţi de această persoană pentru a nu fi singur. în acest caz, înseamnă că vă temeţi. Dacă persoana respectivă se îndrăgosteşte de altcineva, o ucideţi, după care spuneţi: „Vai, am fost atât de ataşat de ea!“ Sau vă puteţi sinucide, mergând pe argumentul: „Am fost atât de ataşat de ea, încât nu am mai suportat viaţa în lipsa ei“.

Aceasta nu este iubire, este cu totul altceva. Vă temeţi de singurătate, nu suportaţi să rămâneţi singur şi aveţi nevoie de o prezenţă străină pentru a vă distrage atenţia. Această nevoie conduce la posesivitate, la dorinţa de a folosi persoana în cauză pentru a vă satisface propriile necesităţi. Este un act de violenţă.

Immanuel Kant a pus acest principiu la baza vieţii sale morale. El obişnuia să spună că folosirea unei persoane pentru a-ţi satisface un scop personal este cel mai imoral act posibil. Avea perfectă dreptate, căci folosirea unei alte persoane pentru a-ţi satisface dorinţa sexuală, pentru a-ţi alina teama sau pentru orice alt scop personal, o reduce la statutul de obiect. îi distrugi astfel însăşi libertatea, îi ucizi sufletul.

> Sufletul omului nu poate creşte decât într-o stare de libertate. Iubirea autentică oferă, nu solicită libertate. Atunci când îi oferi altcuiva libertate, devii tu însuţi liber. Asta este definiţia detaşării. Dacă forţezi pe altcineva să facă ceva, te încătuşezi singur. Dacă reduci o altă fiinţă la stadiul de sclavie, devii tu însuţi sclavul ei. Dacă îi pui o etichetă pe frunte, îţi va pune şi ea una. Dacă încerci să o posezi, va încerca şi ea să te posede.

Aşa se explică de ce se luptă atât de mult cuplurile pentru dominaţie. Bărbatul trage hăis, femeia cea, şi lupta continuă. Bărbatul crede că poate controla femeia, dar şi aceasta crede acelaşi lucru despre el. Controlul nu are însă nimic de-a face cu

iubirea.

Nu trataţi niciodată o altă persoană ca pe un obiect. Trataţi-i pe toţi ca pe un scop în sine. în acest fel, nu vă veţi ataşa de nimeni. în schimb, îi veţi putea iubi, iar această iubire vă va oferi o stare de libertate. Ori de câte ori îi oferi altcuiva libertatea de care are nevoie, te vei simţi tu însuţi mai liber. Sufletul nu poate creşte decât în libertate. De aceea, te vei simţi foarte fericit.

Lumea în care trăim este extrem de nefericită, nu din cauza ei, ci pentru că omul greşeşte undeva. Aceeaşi lume ar putea deveni cu uşurinţă un paradis.

Mă întrebaţi: *Cum aş putea face diferenţa între detaşare şi indiferenţă?* Dacă sunteţi fericit, indiferent de ceea ce se întâmplă în jurul dumneavoastră, dacă vă simţiţi mai centrat, mai viu decât înainte, continuaţi să avansaţi în direcţia respectivă. Veţi constata că teama dumneavoastră dispare. Unicul criteriu este fericirea.

Orice indicaţie religioasă aţi respecta, aceasta nu poate fi un criteriu, dacă nu vă simţiţi fericit. Cuvintele mele nu pot fi un criteriu pentru dumneavoastră, dacă inima dumneavoastră nu tresaltă de fericire. Fericirea este un mecanism subtil, inserat în fiinţa dumneavoastră chiar de la naştere. Omul îşi poate da seama în orice clipă unde se află, dacă avansează în direcţia corectă, folosindu-se de acest criteriu. Oricine îşi dă seama dacă este fericit sau nefericit. Acesta este indiciul suprem, şi el vă este inerent Urmaţi-1, şi nu veţi putea comite greşeli.

Viziunea ta despre o societate perfectă se referă la o singură comună de mari dimensiuni, sau la mai multe comune? în cazul din urmă, care ar trebui să fie relaţia dintre ele? Crezi că oamenii aparţinând unor comune diferite pot fi independenţi unii

de alţii, împărtăşindu-şi în schimb ideile şi talentele?

întrebarea dumneavoastră este extrem de importantă, căci ridică problema interdependenţei. Până acum, omul a trăit în dependenţă şi a aspirat către independenţă. Ambele variante reprezintă însă extreme.

Realitatea este situată exact la mijloc. Numele ei este interdependenţa. în natură, totul este interdependent. Cel mai mic fir de iarbă şi cea mai mare stea de pe cer sunt interdependente. Aceasta este esenţa ştiinţei numită ecologie. Până acum, omul a acţionat fără să înţeleagă realitatea interdependenţei. El a distrus în mare parte unitatea organică a vieţii. Fără să ştie, şi-a tăiat singur mâinile şi picioarele.

Pădurile au dispărut, din cauza milioanelor de copaci tăiaţi în fiecare zi. Oamenii de ştiinţă dau avertisment după avertisment, dar nimeni nu pare să ţină cont de ele. Dacă toţi copacii ar dispărea de pe pământ, omul nu ar mai putea trăi pe această planetă, căci el trăieşte într-o interdependenţă profundă cu natura. Omul inspiră oxigen şi expiră dioxid de carbon. Copacii inspiră dioxidul de carbon şi expiră oxigenul. Ei nu pot trăi unii fără ceilalţi.

Acesta este doar un simplu exemplu, dar viaţa este formată din o mie şi una de interdependenţe. Din cauza milioanelor de copaci tăiaţi, în atmosfera pământului s-a acumulat foarte mult dioxid de carbon, care a ridicat temperatura planetară cu patru grade. Poate nu vi se pare mult - doar patru grade -, dar cifra nu este deloc lipsită de semnificaţie. în curând, această temperatură va fi suficientă pentru a topi calota glaciară de la poli, ceea ce va ridica foarte mult nivelul oceanului. Oraşele de pe malul mării (şi acestea sunt cele mai mari) vor dispărea, înghiţite de ape.

Dacă temperatura va continua să crească, aşa cum se întrevăd lucrurile, căci nimeni nu ascultă avertismentele specialiştilor... Copacii sunt tăiaţi fără pic de milă, lemnul fiind folosit pentru tot felul de prostii, de pildă pentru ziare de mâna a treia, de care nu are nimeni nevoie. Există posibilitatea ca gheţarii eterni din Himalaya să se topească şi ei, lucru care nu s-a întâmplat niciodată până acum în întreaga istorie. Dacă acest fenomen se va produce, nivelul mării se va ridica cu 7-8 metri, înecând întregul pământ. Apele vor distruge oraşele oamenilor: Bombay, Calcutta, New York, Londra şi San Francisco. Nu vor mai supravieţui decât câţiva oameni primitivi care trăiesc în munţi.

Interdependenţa lucrurilor este atât de mare încât atunci când primii astronauţi au ajuns pe lună, umanitatea a aflat pentru prima oară că planeta pe care trăieşte este înconjurată de un strat gros de ozon, o formă concentrată de oxigen. Acest strat de ozon înconjoară pământul ca un fel de pătură. Viaţa este posibilă pe planeta noastră numai din cauza acestui strat protector, care o fereşte de razele ucigătoare

ale soarelui. El filtrează razele toxice, respingându-le, şi trimite pe pământ numai razele favorabile vieţii.

în efortul lor disperat de a ajunge pe lună, oamenii au făcut o gaură în acest strat. Şi nu s-au oprit aici. Acum doresc să ajungă pe Marte! De fiecare dată când o rachetă iese din atmosfera pământului, ea creează o gaură în stratul de ozon. Razele ucigătoare ale soarelui sunt libere să intre prin aceste găuri uriaşe. Oamenii de ştiinţă afirmă că din cauza lor, incidenţa cancerului va creşte pe pământ cu circa 30%, fără să mai punem la socoteală alte boli.

în aroganţa şi prostia lor fără limite, politicienii nu ascultă însă de nimeni. Dacă ridici vocea împotriva lor, rişti să faci închisoare. Ţi se fac înscenări, eşti ridicat din casa ta, în mod abuziv, ţi se aduc tot felul de acuzaţii false. Ei nu pot fi catalogaţi altfel decât sub numele de proşti. Este cel mai blând şi mai fin cuvânt pe care l-am găsit. In realitate, ar merita o etichetă şi mai rea.

Viaţa înseamnă o interdependenţă profundă.

Viziunea mea asupra comunei include dispariţia naţiunilor, a marilor oraşe, căci acestea nu permit un spaţiu suficient de mare pentru traiul fiecărei fiinţe umane. Orice om are anumite nevoi psihologice, un imperativ teritorial, la fel ca animalele. în marile oraşe, oamenii trăiesc în aglomeraţie. Aceasta creează un sentiment de angoasă, de anxietate, de tensiune, nepermiţându-le să se relaxeze, să fie ei înşişi, să îşi savureze singurătatea, să se bucure de copaci (aceste surse dătătoare de viaţă), de ocean etc.

Viziunea mea asupra unei lumi noi, alcătuită din comune, nu include marile oraşe, naţiunile şi familiile, ci doar milioane de comune mici, răspândite pe întregul

pământ, trăind în păduri, în munţi sau pe insule. Cea mai mică comună (pe care noi am experimentat-o deja) ar fi de 5.000 de oameni, iar cea mai mare ar putea ajunge la 50.000. O comună mai mare de 50.000 de oameni ar fi imposibil de gestionat. S-ar ajunge din nou la problema ordinii şi disciplinei, la necesitatea poliţiei, a tribunalelor etc.

După părerea mea, cele mai bune ar fi comunele mici, de 5.000 de oameni, în care toată lumea se cunoaşte cu toată lumea, în care toţi sunt prieteni. Căsătoria ar dispărea, iar copiii ar aparţine întregii comune. în fiecare comună ar exista spitale, şcoli, colegii. Comuna ar avea grijă de copii, dar părinţii i-ar putea vizita oricând doresc. Ei nu ar mai fi nevoiţi să trăiască împreună de dragul copiilor, căci ar fi oricând disponibili pentru ei, vizitându-se reciproc ori de câte ori doresc.

Toate comunele ar trebui să fie interdependente, dar schimburile dintre ele nu ar trebui să se facă pe bani. Banii ar trebui să dispară complet, căci au făcut foarte mult rău umanităţii. A sosit timpul să ne despărţim de ei! Schimburile dintre comune s-ar reduce la obiecte. Dacă într-o comună se produce prea mult lapte, acesta poate fi vândut la schimb, pentru haine, de pildă. Schimburile s-ar face astfel în sistem barter, pentru ca nimeni să nu se îmbogăţească de pe urma lor.

Banii sunt un lucru foarte ciudat. Ei pot fi acumulaţi. Aceasta este caracteristica cea mai stranie a banilor. Nu poţi acumula la nesfârşit produse lactate, sau legume. Dacă ai prea multe legume, le poţi da la schimb, dar nu le poţi acumula. în schimb, banii pot fi acumulaţi. Dacă o comună

ar deveni mai bogată decât alta, din această bogăţie ar renaşte sărăcia şi întregul coşmar al capitalismului, dorinţa bogaţilor de a-i domina pe săraci etc. Comunele bogate şi-ar propune să le domine pe cele sărace. Banii sunt cel mai mare duşman al umanităţii.

Comunele vor practica schimbul în sistem barter. Ele vor comunica unele cu altele prin staţii radio, confirmând ce produse au în exces. Toţi cei care au alte produse, de care ar avea nevoie, pot lua legătura cu ei. Produsele vor putea fi schimbate apoi într-o manieră simplă, fără exploatare reciprocă, fără lăcomie. Nici o comună nu ar trebui să încerce să devină prea mare. Măreţia este periculoasă. Principalul criteriu ar trebui să fie ca toată lumea să se cunoască cu toată lumea. Aceasta ar trebui să fie limita. De îndată ce limita ar fi depăşită, comuna ar trebui să se dividă în două. La fel ca doi fraţi care se separă atunci când cresc, când o comună devine prea mare, ea ar trebui să se împartă în două comune surori.

Interdependenţa ar trebui cultivată. Ideile şi talentele ar trebui împărtăşite, fără sentimentul posesivităţii, fără naţionalism sau fanatism. Dispariţia naţiunilor ar duce inclusiv la dispariţia fanatismului.

Grupurile mici de oameni s-ar bucura mai intens de viaţă, căci nimic nu te face mai fericit decât prietenia. în marile oraşe de astăzi nu îţi cunoşti nici măcar vecinii de bloc. într-un singur bloc pot trăi o mie de oameni, fără să ştie măcar că sunt vecini. Ei trăiesc într-o mulţime, dar se simt mai singuri ca oricând.

în viziunea mea, o comună ar trebui să fie alcătuită din grupuri mici de oameni, astfel încât fiecare să dispună de spaţiul de care are nevoie, dar toţi să trăiască într-o

comuniune de iubire. Comuna s-ar ocupa de copii, de nevoile fiecăruia, de asistenţa medicală. Ea ar deveni adevărata familie, fără să cultive bolile pe care le-a generat în trecut familia de tip cuplu. Ar fi o familie de mari dimensiuni, în care energia ar circula în permanenţă.

Instituţia căsătoriei ar dispărea; la fel, şi cea a divorţului. Dacă două persoane doresc să trăiască împreună, ele pot trăi fără probleme. Dacă, într-o bună zi, doresc să se despartă, pot face acest lucru fără să anunţe pe nimeni. Decizia le aparţine în totalitate. înainte au luat decizia să stea împreună; acum au luat o altă decizie, aceea de a se despărţi şi de a rămâne prieteni. De ce să nu trăieşti mai multe vieţi într-o singură viaţă? De ce să te cramponezi de aceeaşi persoană? De ce să nu-ţi îmbogăţeşti viaţa? De ce ar trăi un bărbat alături de o singură femeie, sau invers, exceptând situaţia în care bucuria reciprocă pe care ar simţi-o ar fi atât de mare încât să-şi dorească cu fermitate acest lucru?

Dacă privim lumea în care trăim, este uşor să ne dăm seama... Oamenii doresc să fie independenţi de familiile lor, inclusiv copiii. Acum câteva zile, un băieţel din California a vrut să iasă la joacă. Nu era o dorinţă ieşită din comun, dar părinţii săi au insistat să stea în casă, aşa că băiatul a luat o puşcă şi i-a împuşcat pe amândoi. în felul lui, s-a jucat acasă la el! Toate au o limită... Să auzi tot timpul: „Nu, nu, nu“...

în America, rata divorţurilor este de trei ani. Este aceeaşi proporţie în care oamenii îşi schimbă slujbele, sau oraşul în care locuiesc. Se pare că aceasta este limita maximă pe care o pot suporta oamenii. Trei ani! După această limită de timp, situaţia devine de nesuportat. De aceea, oamenii îşi schimbă consoartele, slujbele, oraşul în care locuiesc.

într-o comună, lucrurile ar fi mult mai simple. Poţi să-ţi iei la revedere în orice moment de la partener, rămânând totuşi prieteni, căci cine ştie? După doi ani te-ai putea îndrăgosti din nou de el. în doi ani poţi uita de toate necazurile şi îţi poţi dori să iei totul de la început. Sau poate nimereşti lângă un partener mai rău decât primul, regreţi şi doreşti să te întorci! Oricum, viaţa va fi mai bogată. Poţi cunoaşte mai mulţi bărbaţi şi mai multe femei. Fiecare om are unicitatea lui.

Dacă cineva doreşte să se mute într-o altă comună, el este liber să facă acest lucru şi ar trebui să fie primit cu braţele deschise. Eventual, se poate face un schimb de membri, pentru a nu creşte inutil populaţia unei singure comune. Oamenii ar fi liberi să decidă. Poţi merge într-o altă comună, făcându-ţi singur reclamă. Poate că o femeie s-ar putea îndrăgosti de tine, sau ţi-ai putea face noi prieteni. Poate că şi acolo există oameni care s-au plictisit de comuna respectivă şi ar dori să facă schimb.

Lumea este alcătuită dintr-o singură umanitate, dar aceasta se poate împărţi în comune de mici dimensiuni, pornind de la un interes pragmatic: acela de a face să dispară de pe suprafaţa pământului fanatismul, rasismul, naţionalismul. Pentru prima oară în istoria umanităţii, războaiele ar înceta de la sine. Viaţa ar merita din nou să fie trăită, cu demnitate şi bucurie. Oamenii ar trăi într-o atmosferă meditativă, creatoare, amuzantă, care să le dea posibilitatea să crească şi să îşi împlinească potenţialul.

SOLITUDINEA

Toate eforturile direcţionate până acum către evitarea singurătăţii au dat greş. Acest lucru este cât se poate de firesc, căci se opune însăşi esenţei vieţii. Omul nu are nevoie de ceva care să îl ajute să uite de singurătate, ci dimpotrivă, de ceva care să-i reamintească de solitudinea sa fundamentală,

care reprezintă însăşi realitatea lui. Experienţa poate deveni minunată, căci solitudinea îţi permite să te simţi eliberat de mulţime, de orice alt om. Este eliberarea de teama de a fi singur.

SOLITUDINEA ESTE ÎNSĂŞI NATURA VOASTRĂ

Primul lucru pe care trebuie să-l înţelegeţi este că, indiferent dacă vă doriţi sau nu acest lucru, voi sunteţi singuri. Solitudinea este însăşi natura voastră. Puteţi încerca să uitaţi de ea, să vă faceţi prieteni pentru a o evita, să stabiliţi relaţii de cuplu, să vă pierdeţi în mulţime... Orice aţi face însă, totul va fi doar la suprafaţă. în adâncurile fiinţei voastre, solitudinea va rămâne de neatins.

în viaţa fiecărei fiinţe umane se petrece un fenomen ciudat: însăşi naşterea sa se produce în cadrul unei familii. Acest lucru este absolut normal, căci copilul de om este cea mai slabă vietate din întreaga existenţă. Toate celelalte animale se nasc complete. Un câine va rămâne un câine întreaga sa viaţă. El nu va mai evolua. Desigur, va creşte din punct de vedere trupesc, va îmbătrâni, dar nu va deveni mai inteligent, mai conştient de sine, mai iluminat. Din această perspectivă, animalele rămân exact la stadiul în care s-au născut. Nimic esenţial nu se schimbă în ele. Naşterea şi moartea lor se produc într-un plan orizontal, pe acelaşi nivel.

Numai omul are posibilitatea de a creşte în plan vertical, de a se înălţa. Majoritatea oamenilor se limitează însă la statutul de animale. Ei îmbătrânesc la fel cum s-au născut, fără să evolueze. Creşterea şi îmbătrânirea sunt concepte complet diferite.

Omul se naşte într-o familie, printre alte fiinţe umane, încă din primul moment, el nu este singur. De aceea, în subconştientul său se imprimă ideea că trebuie să rămână tot timpul alături de alte persoane. Atunci când se simte singur, se sperie... Nu îşi dă prea clar seama ce anume îl sperie, dar ori de câte ori iese din mulţime în fiinţa lui se petrece ceva care îl face să se simtă neconfortabil. Atunci când se află în compania altor persoane se simte în largul lui.

Din cauza acestei psihologii, el nu ajunge să cunoască frumuseţea singurătăţii. Teama este prea mare. S-a născut ca membru al unui grup şi preferă să rămână aşa. Pe măsură ce îmbătrâneşte, îşi face alte grupuri, intră în noi asociaţii, îşi face alţi prieteni. Colectivităţile pe care le-a cunoscut (naţiunea, religia, partidul politic) nu-1 mai satisfac; de aceea

îşi creează alte asociaţii, ca Rotary Club, Lions Club etc. Toate aceste strategii nu servesc decât unui singur scop: acela de a nu rămâne singur.

întreaga experienţă a vieţii este asociată cu ceilalţi oameni. De aceea, singurătatea pare aproape sinonimă cu moartea. într-un fel, chiar este o moarte: este moartea personalităţii pe care v-aţi creat-o în mijlocul mulţimii. Ea reprezintă darul celorlalţi făcut vouă. Atunci când ieşi din mulţime, ieşi inclusiv din personalitatea ta.

în mijlocul mulţimii ştii exact cine eşti. îţi cunoşti numele, gradul universitar, profesia; ştii tot ce îţi este necesar pentru a-ţi face paşaport sau o carte de identitate, în schimb, când ieşi din mulţime, nu mai ştii cine eşti. Dintr-o dată, îţi dai seama că tu nu eşti una cu numele tău, că acesta ţi-a fost dat de altcineva. Nu eşti una cu rasa din care faci parte - ce relaţie ar putea avea rasa cu conştiinţa ta? Inima ta nu este nici hindusă, nici mahomedană. Fiinţa ta nu poate fi limitată de o convingere politică sau de graniţele unei naţiuni. Conştiinţa nu face parte din nici o organizaţie şi din nici o biserică. Atunci, cine eşti?

Subit, personalitatea începe să dispară. în mod firesc, ţi se face teamă, căci trăieşti moartea personalităţii tale. Pentru prima dată în viaţa ta, va trebui să te întrebi cine eşti, să o iei de la început. Va trebui să începi să meditezi asupra întrebării: „Cine sunt eu?“, şi te temi că ai putea să nu existi deloc! Poate că nu eşti altceva decât o combinaţie de opinii ale mulţimii. Poate că sub această personalitate nu se ascunde nimic.

Nimeni nu îşi doreşte să afle că nu reprezintă nimic. Nimeni nu vrea să fie nimeni, dar chiar asta suntem cu toţii.

Să vă spun o poveste frumoasă...

Alice a ajuns în Ţara Minunilor. S-a întâlnit cu regele, iar acesta a întrebat-o:

- Alice, te-ai întâlnit cumva cu un mesager care se îndrepta către mine?

- Nu, nu m-am întâlnit cu nimeni, i-a răspuns Alice.

- Dacă te-ai întâlnit cu Nimeni[6], atunci de ce nu a ajuns acesta?

Alice a rămas foarte încurcată. într-un final, a răspuns:

- Nu m-aţi înţeles corect. Nimeni nu este nimeni[7].

- Este evident că Nimeni este Nimeni, dar unde se află el? Ar fi trebuit să ajungă până acum. Se pare că Nimeni merge mai încet decât tine.

Alice s-a enervat şi a uitat că vorbeşte cu un rege.

- Nimeni nu merge mai repede ca mine[8].

Şi întreaga conversaţie continuă în jurul acelui „nimeni".

- Dacă merge mai repede ca tine, atunci de ce nu a ajuns?

Şi discuţia continuă la nesfârşit.

Toată lumea este nimeni.

Prima problemă a aspirantului spiritual este de a înţelege exact natura solitudinii. Ea înseamnă de fapt să fii nimeni, să renunţi la personalitatea ta, care nu este altceva decât un dar pe care ţi l-a făcut mulţimea. Atunci când ieşi din mulţime şi te retragi în solitudine, nu poţi lua cu

---

[6] N. Tr. Joc de cuvinte în limba engleză: *I met nobody* (Nu m-am întâlnit cu nimeni) se traduce textual prin: *M-am întâlnit cu nimeni* (dispare negaţia iniţială).

[7] N. Tr. Acelaşi joc de cuvinte: Nimeni este nimeni.

[8] N. Tr. Textual: Nimeni merge mai repede ca mine.

tine acest dar. în singurătate va trebui să te descoperi din nou, şi nimeni nu îţi poate garanta că vei găsi pe cineva înlăuntrul tău.

Toţi cei care au rămas singuri au descoperit că înlăuntrul lor nu se află nimeni. Şi vreau să înţelegeţi exact ce vă spun: *nimeni,* adică nici un nume, nici o formă, doar o prezenţă pură, o esenţă a vieţii, fără substanţă. Aceasta este marea înviere spirituală, dar pentru a trece prin ea ai nevoie de foarte mult curaj. Numai oamenii foarte curajoşi sunt capabili să îşi accepte cu bucurie „nimicnicia", adică absenţa numelui şi a formei. Aceasta este sinonimă cu fiinţa lor pură. înseamnă moarte şi înviere în acelaşi timp.

Chiar astăzi, secretara mea mi-a arătat un desen frumos: Iisus pe cruce, privind cerul şi spunând: „Ce bine ar fi fost dacă pe lângă Dumnezeu Tatăl l-aş fi avut alături şi pe Unchiul Allah. Dacă Tatăl nu m-ar fi ajutat, poate că ar fi făcut-o Unchiul".

El nu a vorbit însă decât de Dumnezeu tatăl, auto-proclamându-se cu satisfacţie „unicul Fiu al lui Dumnezeu". Nu a vorbit niciodată de familia lui Dumnezeu, de fratele acestuia, de soţia sa, de ceilalţi fii şi celelalte fiice. Oare cu ce s-o ocupa Dumnezeu în eternitatea sa? Televizor nu are, ca să-şi piardă vremea... La film nu se poate duce. Ce o fi făcând în tot acest timp?

Este un fapt stabilit ştiinţific că în ţările sărace populaţia creşte într-un ritm alarmant pentru simplul motiv că oamenii nu au alte distracţii. Singurul lor mod de a-şi petrece timpul liber este să facă copii. Deşi pe termen lung este foarte costisitor, pe termen scurt îi face să uite de plictiseală şi nu-i costă nimic. Nu trebuie să dea bani pe bilete, să stea la coadă...

JC-r V

F

Ce a făcut Dumnezeu de-a lungul întregii eternităţi? A dat naştere unui singur fiu. Aflat pe cruce, Iisus îşi dă seama că ar fi fost mai bine dacă Dumnezeu ar fi avut câţiva fraţi, ca să aibă şi el unchi. „Dacă Tata nu m-ar fi ascultat, aş fi putut cere ajutorul altcuiva“. Dar nu are la cine să apeleze, decât la Tatăl. El se roagă Tatălui şi îi spune mânios: „De ce m-ai uitat? De ce nu mă ajuţi acum, când îmi este greu?“ Dar nu primeşte nici un răspuns. Aşteaptă un miracol. Mulţimea care s-a adunat la rândul ei ca să vadă miracolul începe să se disperseze. Este prea cald, şi se pare că aşteaptă degeaba. Nimic nu se întâmplă. Dacă ar fi fost să fie ceva, s-ar fi întâmplat până acum.

După şase ore, lângă Iisus nu mai aşteptau decât trei femei, care încă mai sperau că se va întâmpla un miracol. Una era mama lui Iisus. Evident, orice mamă crede că fiul ei este un geniu. Orice mamă, fără nici o excepţie, este convinsă că fiul ei este un om ieşit din comun. O altă femeie era o prostituată care îl iubea pe Iisus, Maria Magdalena. Sunt absolut convins că aceasta îl iubea sincer pe Iisus, deşi era prostituată. Nici chiar principalii lui discipoli, aşa-numiţii apostoli, a căror importanţă în creştinism vine imediat după aceea a lui Iisus, nu au rămas alături de el. Au fugit, de teamă să nu fie recunoscuţi şi prinşi, căci se afişaseră tot timpul până atunci alături de el. Nu poţi avea niciodată încredere în mulţime; dacă ar fi fost prinşi, ar fi putut fi crucificaţi la rândul lor, sau chiar ucişi cu pietre, în preajma lui Iisus nu au rămas decât trei femei. Cu siguranţă, şi cea de-a treia îl iubea. în clipa sa de maximă suferinţă, singura care a rămas alături de el a fost iubirea, care a luat forma celor trei femei.

Probabil, discipolii săi nu au rămas alături de Iisus decât pentru a ajunge în Paradis. Nu strică niciodată să ai o relaţie, şi ce relaţie poate fi mai bună decât unicul Fiu al lui Dumnezeu? Ţinându-se de el, ar fi putut intra şi ei în Paradis. Credinţa lor se limita la un fel de exploatare a lui Iisus. De aceea, le lipsea curajul. Erau inteligenţi şi vicleni, dar nu şi curajoşi.

Numai iubirea poate fi curajoasă. Vă iubiţi pe voi înşivă? Vă iubiţi existenţa? Iubiţi această viaţă frumoasă, care reprezintă un dar? Viaţa v-a fost dăruită deşi nu eraţi pregătiţi pentru ea, deşi nu o meritaţi, deşi nu sunteţi vrednici de ea. Dacă vă veţi iubi existenţa, cea care v-a dat viaţă, care vă asigură în fiecare moment tot ceea ce vă este cu adevărat necesar, atunci veţi găsi şi curajul de care aveţi nevoie. Iar acest curaj vă va ajuta să rămâneţi neclintiţi în solitudinea voastră, la fel ca un cedru libanez care se înalţă către cer.

Egoul şi personalitatea voastră vor dispărea în această solitudine şi vă veţi regăsi pe voi înşivă, nemuritori şi eterni precum viaţa însăşi. Până când nu veţi deveni capabili să rămâneţi singuri, eforturile voastre de a descoperi adevărul vor da greş.

Adevărul este chiar solitudinea. Ea reprezintă divinitatea din fiinţa voastră.

Rolul maestrului este acela de a vă ajuta să rămâneţi singuri. Meditaţia nu este decât o strategie pentru a vă îndepărta de personalitatea voastră, de gânduri, de minte, de identitatea cu corpul fizic, lăsându-vă absolut singuri, ca o flacără vie. Atunci când veţi descoperi această flacără vie, veţi cunoaşte fericirea maximă de care este capabilă conştiinţa umană.

^ \

p

Bătrâna doamnă şi-a privit nepotul mâncându-şi supa cu o altă lingură decât cea corectă, folosindu-şi cuţitul invers, mâncându-şi carnea cu mâinile şi tumându-şi ceaiul în farfurioara de sub ceaşcă, pentru a se răci mai repede.

- Nu ai învăţat nimic de la părinţii tăi? l-a întrebat ea.

- Ba da, i-a răspuns băiatul cu gura plină. Să nu mă însor niciodată.

De fapt, a învăţat cea mai importantă lecţie: să rămână singur!

în realitate, este foarte dificil să fii alături de alte persoane, dar aşa ne-am obişnuit încă de la naştere. Oricât de mult am suferi, ne-am obişnuit cu tortura. Cel puţin, este ceva ce cunoaştem. Orice om se teme să păşească dincolo de teritoriul pe care îl cunoaşte, dar dacă nu veţi renunţa la această mască pe care o purtaţi în mijlocul colectivităţii, nu vă veţi descoperi pe sine.

Groucho Marx a avut odată o replică foarte frumoasă, demnă de reţinut:

„Consider că televiziunea este foarte educativă. Ori de câte ori cineva dă drumul la televizor, mă mut în altă cameră şi mă apuc să citesc o carte".

întrucât profesoara clasei a patra se simţea prea stânjenită ca să le predea elevilor în vârstă de zece ani despre educaţia sexuală, ea s-a fofilat, cerându-le acestora să îşi aleagă acest subiect drept temă pentru acasă.

Micuţul Hymie l-a întrebat pe tatăl său cum s-a născut, dar acesta a mormăit ceva despre o barză. Bunica i-a spus că s-a născut dintr-o varză, iar străbunica s-a înroşit la faţă

şi i-a spus în şoaptă că toţi copiii vin din marele ocean al existenţei.

A doua zi, micuţul Hymie a fost solicitat să îşi citească lucrarea. Stânjenit, acesta i-a spus profesoarei:

- Cred că este ceva în neregulă cu familia mea. Se pare că nimeni nu mai face dragoste de trei generaţii încoace!

De fapt, foarte puţini oameni mai ştiu ce înseamnă iubirea. Cu toţii o mimează, amăgindu-i pe ceilalţi, dar mai ales amăgindu-se singuri că o practică. Adevărul este că nu poţi iubi decât atunci când *exişti*. La ora actuală voi nu sunteţi altceva decât elemente ale unei mulţimi, rotiţe într-o maşinărie. Cum aţi putea iubi? Mai întâi de toate trebuie să fiţi, să vă cunoaşteţi pe voi înşivă.

Nu veţi reuşi însă acest lucru decât în singurătate, dar când veţi reuşi, din această experienţă se va naşte iubirea, şi multe alte lucruri sublime. De aceea, căutaţi singurătatea.

Asta nu înseamnă că trebuie să vă retrageţi în munţi. Poţi fi absolut singur chiar şi când eşti la piaţă. Totul ţine de luciditate, de conştiinţă, de amintirea de sine. Cel care îşi aminteşte tot timpul că este, se poate considera singur, oriunde ar fi. Pentru el nu contează dacă se află în munţi sau în mijlocul mulţimii, căci conştiinţa-martor rămâne neclintită în orice împrejurare. Când se află în mijlocul mulţimii, el priveşte mulţimea. Când se află în munţi, priveşte munţii, cu aceeaşi detaşare. De fapt, ori de câte ori ţine ochii deschişi, el priveşte existenţa. Când îi închide, se contemplă pe sine.

Această conştiinţă-martor înseamnă o mare realizare. Aceasta este natura lui Buddha, iluminarea, trezirea. Aceasta este singura disciplină care merită să fie practicată. Numai în acest fel veţi putea deveni discipoli - practicând disciplina

cunoaşterii solitudinii. Ce altceva v-ar putea transforma în nişte discipoli? Tot ce cunoaşteţi voi este amăgire. Unii şi alţii v-au spus că alegerea unui maestru şi credinţa în el înseamnă să devii discipol. Este absolut greşit. Dacă această afirmaţie ar fi corectă, toţi oamenii din această lume ax fi discipoli. Toţi pretind că sunt adepţii lui Iisus, ai lui Buddha, ai lui Krishna sau Mahavira. Toţi cred în altcineva, dar nimeni nu este un discipol, căci a fi discipol *nu* înseamnă să crezi într-un maestru. A fi discipol înseamnă să înveţi disciplina de a fi tu însuţi, de a-ţi cunoaşte şinele real.

în această experienţă se ascunde cea mai preţioasă comoară a vieţii. Ea îţi permite să devii pentru prima oară în viaţa ta un împărat. Altminteri, nu eşti decât un cerşetor în mijlocul mulţimii. Există două feluri de cerşetori: săraci şi bogaţi. Chiar şi regii voştri sunt cerşetori.

Singurii împăraţi pe care i-a cunoscut umanitatea sunt acele puţine persoane care au ştiut să rămână singure în faţa fiinţei lor, a luminii lor interioare, a conştiinţei lor, care şi-au găsit adevărul lăuntric, acel spaţiu interior pe care îl numesc Acasă, căminul lor etern. Imperiul lor este întregul univers. Ei nu mai trebuie să-l cucerească, întrucât le aparţine deja.

Secretul este cunoaşterea de sine.

STRĂINI FAŢĂ DE NOI ÎNŞINE

Noi ne naştem singuri, trăim singuri şi murim singuri. Solitudinea este însăşi natura noastră, dar noi nu suntem conştienţi de ea. Nefiind conştienţi de ea, rămânem nişte străini faţă de noi înşine, şi în loc să ne căutăm fericirea supremă în solitudine, în pacea şi tăcerea din interiorul

nostru, noi o confundăm cu singurătatea.

Singurătatea nu este altceva decât o solitudine greşit înţeleasă. Când cele două concepte sunt confundate, întregul context se schimbă. Solitudinea are o frumuseţe şi o măreţie a ei; este un concept pozitiv. Singurătatea este negativă, tristă, întunecată.

Singurătatea este o prăpastie. Ceva lipseşte, ceva trebuie umplut, dar nimic nu poate umple acest gol, căci el derivă dintr-o înţelegere greşită. Pe măsură ce îmbătrâneşti, golul se amplifică. Oamenii ajung să se teamă atât de tare de el, încât încep să facă tot felul de prostii. Am văzut oameni care jucau cărţi singuri. Inventau jocuri în care acelaşi om putea juca inclusiv rolul celuilalt partener.

Cei care au cunoscut solitudinea vorbesc de cu totul altceva. Ei afirmă că nimic nu este mai frumos, nimic nu îi umple mai mult de pace şi de fericire ca această solitudine.

Omul obişnuit încearcă tot timpul să uite de singurătate. Cel care meditează urmăreşte să devină din ce în ce mai obişnuit cu solitudinea sa. El părăseşte lumea exterioară, se retrage în peşteri, în munţi, în pădure, numai pentru a putea rămâne singur. El nu doreşte altceva decât să afle cine este. în mijlocul mulţimii, acest lucru este dificil, căci sunt prea multe distracţii. Cei care ajung să îşi cunoască solitudinea afirmă că au cunoscut fericirea supremă, căci această fericire reprezintă esenţa existenţei.

Omul care a cunoscut starea de solitudine nu este condamnat la singurătate. El poate stabili relaţii interumane, relaţii de cuplu, de prietenie sau de familie, lără să se mai teamă de ele. Dimpotrivă, ele îi provoacă o mare bucurie,

căci nu se mai nasc din teamă. Descoperirea solitudinii îţi permite să devii creator, să te implici în orice doreşti, căci această implicare nu mai are la bază dorinţa de a fugi de tine însuţi. Dimpotrivă, ea devine expresia creativităţii tale, a potenţialului tău suprem.

Dar mai întâi de toate trebuie să vă cunoaşteţi solitudinea.

Vă reamintesc: nu confundaţi singurătatea cu solitudinea. Singurătatea este o formă de boală. Solitudinea înseamnă sănătatea perfectă. Primul şi cel mai decisiv pas către descoperirea semnificaţiei vieţii constă în scufundarea în solitudine. Aceasta este templul vostru, locul în care trăieşte Dumnezeu. Nu veţi găsi nicăieri în altă parte acest templu.

SOLITAR ŞI ALES

lisus a spus:

Binecuvântaţi sunt cei singuri şi aleşi, căci a lor va fi împărăţia cerurilor; şi întrucât provin din ea, se vor întoarce acolo.

(din Evanghelia după Toma)

Principala necesitate a omului este libertatea absolută. *Moksha* (eliberarea) este scopul suprem. lisus îl numeşte „împărăţia cerului", făcând o comparaţie simbolică cu împăraţii, pentru a indica faptul că în acel loc nu mai există nici o graniţă, nici o limitare adusă existenţei. Fiinţa continuă să existe ca infinitate pură. Ea nu se mai întâlneşte cu altcineva... rămâne singură.

Libertatea şi solitudinea sunt două feţe ale aceleiaşi monede. Aşa se explică de ce misticul Mahavira şi-a numit

conceptul de libertate *kaivalya. Kaivalya* înseamnă a fi absolut singur, ca şi cum nimeni altcineva nu ar mai exista decât tu. Atunci când eşti absolut singur, ce te mai poate limita? Când nu mai există nimic altceva, cine mai poate fi lângă tine?

Toţi cei care se află în căutarea eliberării trebuie să îşi descopere mai întâi solitudinea. Ei trebuie să găsească mai întâi o cale de a rămâne absolut singuri.

Omul se naşte ca parte integrantă a lumii, ca membru al societăţii, al unei familii, al *celorlalţi.* El nu creşte ca o fiinţă solitară, ci ca o fiinţă socială. întreaga sa educaţie, cultura pe care o primeşte, are drept unic scop să-l pregătească pentru societate, să-l integreze printre ceilalţi membri ai acesteia. Psihologii numesc acest proces „adaptare". Orice om solitar pare un neadaptat în ochii celor din jur.

Societatea există ca o reţea, ca o structură alcătuită dintr-un număr mare de persoane. Ea este o mulţime. îţi oferă foarte puţină libertate, pentru un preţ foarte mare. Dacă eşti de acord să respecţi societatea, să te integrezi printre ceilalţi, este dispusă să îţi ofere un capăt de libertate. Dacă eşti de acord să devii un sclav, ţi se oferă o doză infimă de libertate. Este însă o libertate acordată, care îţi poate fi luată în orice moment. Pe de altă parte, preţul ei este foarte mare, căci mai întâi trebuie să te adaptezi, să te integrezi printre ceilalţi, să nu încâlci graniţele prestabilite.

în societate, într-o existenţă socială, nimeni nu poate fi absolut liber. însăşi existenţa celor din jur este de natură să creeze probleme. Sartre spunea: „Ceilalţi sunt iadul", şi avea în mare măsură dreptate, căci ceilalţi creează întotdeauna tensiuni în fiinţa ta. Vrei, nu vrei, îţi faci griji din cauza lor. Eşti nevoit să ţii cont de ei, căci fiecare se află în căutarea libertăţii absolute, iar

aceasta nu este disponibilă decât pentru unul singur.

Nici chiar regii voştri nu sunt absolut liberi. Nici nu ar putea fi. Par să fie mai liberi decât ceilalţi oameni, dar această impresie este falsă; ei trebuie să fie protejaţi, deci depind de cei din jur. Libertatea lor nu este decât o faţadă. Chiar şi aşa, nevoia de libertate este atât de mare încât toată lumea îşi doreşte să devină un împărat. Cel puţin, acesta dă impresia că este liber.

Oamenii doresc să devină foarte bogaţi, căci bogăţia le lasă impresia de libertate. Cum ar putea fi un om sărac liber? El va fi încătuşat chiar de nevoile lui, pe care nu le poate împlini. Ori încotro s-ar îndrepta, se izbeşte de un zid pe care nu îl poate trece. De aceea, el aspiră să devină bogat. La baza dorinţei lui stă în realitate aspiraţia de a deveni absolut liber. Toate dorinţele omului se nasc din această aspiraţie. Din păcate, atunci când te îndrepţi către o direcţie greşită, oricât de mult ai avansa, tot nu te apropii de destinaţia dorită. Ai ratat primul pas...

Cuvântul *păcat* are o semnificaţie foarte frumoasă în ebraica veche. El înseamnă „cel care şi-a ratat ţinta". Nu este vorba de vinovăţie, ci pur şi simplu de rătăcire, de ratarea destinaţiei. în această accepţie, religia devine metoda care te duce înapoi pe calea cea dreaptă, astfel încât să ajungi într-un final la destinaţie.

Scopul suprem este libertatea absolută. Religia nu este decât un instrument care te ajută să avansezi. De aceea trebuie să înţelegeţi că orice religie este în esenţă antisocială.

Este obligatoriu să fie aşa, căci nici o societate nu permite atingerea libertăţii absolute.

Pe de altă parte, psihologia se află în serviciul societăţii. Un psihiatru va încerca prin toate mijloacele să te integreze din nou în societate, căci el se află în slujba ei. La fel, politica se află în serviciul societăţii. Ea îţi oferă foarte puţină libertate, încercând de fapt să te transforme într-un sclav. Puţina libertate pe care ţi-o oferă nu este altceva decât o mită - îţi poate fi luată înapoi în orice moment. Dacă te crezi prea liber, eşti aruncat imediat la închisoare.

Politica, psihologia, cultura, educaţia - toate sunt în serviciul societăţii. Numai religia se revoltă împotriva acesteia. Dar societatea s-a descurcat şi de această dată: v-a amăgit pe toţi, creându-şi propriile sale religii - creştinismul, hinduismul, budismul, mahomedanismul, toate acestea nu sunt decât trucuri ale societăţii. Iisus a fost antisocial. El nu a fost un om respectabil - cum ar fi putut fi? Se asocia numai cu elemente antisociale, cu oameni de la periferia societăţii. Era un vagabond, un ciudat. Nu avea cum să fie altfel, căci nu asculta de legile societăţii şi nu se integra în aceasta. Şi-a creat o societate paralelă, formată dintr-un mic grup de adepţi.

Ashram-xxr'ÜQ există dintotdeauna. Cele autentice sunt forţe antisociale, dar sunt şi destule amăgitoare, căci societatea încearcă întotdeauna să vă ofere monede false. Dintr-o sută de *ashram*-uri, abia dacă veţi găsi unul autentic (nici măcar acest procent nu este prea sigur), căci el va exista ca o societate alternativă, opunându-se societăţii, mulţimii oarbe. în întreaga istorie a umanităţii au existat şcoli care au încercat să creeze o societate după alte reguli.

De pildă, mănăstirile budiste din Bihar. Ele inventează metode care conduc la libertatea absolută a adepţilor lor, la o lipsă totală de graniţe. Acolo ţi se permite să fii infinit, să fii una cu totul.

Iisus a fost antisocial. La fel şi Buddha, dar nu şi creştinismul sau budismul. Societatea este foarte vicleană. Ea absoarbe imediat fenomenele antisociale în ea însăşi. Metoda ei este simplă: creează o faţadă, o monedă falsă, ca să-i facă pe oameni fericiţi, la fel ca şi copiii care primesc un biberon de plastic. Convinşi că sug la sânul mamei, ei se potolesc din plâns, şi în curând adorm. Atunci când un bebeluş creează necazuri, lui i se dă un biberon, un sân fals, pe care îl suge, convins că primeşte astfel mâncare. Suptul devine astfel un proces monoton. Continui să sugi, ca şi cum ai spune o *mantra,* dar nu se întâmplă nimic! De aceea, plictisit, copilul adoarme.

Budismul, creştinismul, hinduismul şi alte „isme" care au devenit religii oficiale nu sunt altceva decât biberoane pentru adulţi. Ei le oferă acestora o consolare, un somn bun, o existenţă confortabilă în această sclavie generalizată şi insuportabilă. Le oferă senzaţia că lucrurile sunt în regulă. Sunt un fel de somnifere.

Nu numai LSD-ul este un drog. Creştinismul este tot un drog, mult mai subtil însă, care conduce la orbire. Cei care îl iau nu mai văd ce se întâmplă. Ei nu-şi mai dau seama că îşi risipesc inutil viaţa, că societatea în care trăiesc este bolnavă. Stau pe un vulcan activ şi îşi repetă că totul este în regulă: „Dumnezeu are grijă de noi din ceruri, iar politicienii de pe pământ. Totul este în regulă". La rândul lor, preoţii le susură la ureche: „Nu vă faceţi griji, căci noi suntem aici. Lăsaţi totul în mâinile noastre

şi noi vom avea grijă de voi, atât în această lume cât şi în cea de dincolo“. Iar voi *v-aţi lăsat* în grija lor. Tocmai de aceea suferiţi atât de mult.

Societatea nu vă poate oferi libertate. Este imposibil, căci ea nu le poate oferi tuturor o libertate absolută. în acest caz, ce se poate face? Cum poţi să transcenzi limitările societăţii? Aceasta este întrebarea pe care şi-o pun toţi oamenii cu adevărat religioşi. Pare de-a dreptul imposibil. Oriunde te-ai duce, nu poţi scăpa de societate. Poţi cel mult să treci de la o societate la alta, dar nu poţi scăpa definitiv de ea. Poţi chiar să te retragi în Himalaya, dar vei crea tu însuţi o societate acolo. Vei începe să vorbeşti probabil cu copacii, căci este foarte greu să fii singur. Te vei împrieteni cu păsările şi cu animalele, iar în curând acestea vor deveni familia ta. Vei aştepta cu nerăbdare în fiecare dimineaţă pasărea care vine pe creanga copacului sub care te odihneşti pentru a-ţi cânta.

Nu-ţi dai seama că ţi-ai pierdut deja libertatea, că ai început să depinzi din nou de altcineva. Dacă pasărea nu vine, eşti îngrijorat. Ce s-o fi întâmplat cu ea? De ce nu a venit? Tensiunea intră în viaţa ta, şi nu diferă prea mult de cea pe care o simţeai atunci când erai căsătorit şi te temeai pentru soţia sau pentru copilul tău. Modelul este acelaşi - dependenţa de celălalt. Chiar şi când se mută în Himalaya, oamenii îşi creează o societate în jurul lor.

Este bine să înţelegeţi un lucru: societatea nu există în afara voastră. Ea se află înlăuntrul vostru. Până când cauza principală nu va dispărea, oriunde v-aţi duce societatea vă va urma. Chiar şi într-o comunitate hippie, societatea este de faţă. Treptat, ceea ce părea a fi antisocial sfârşeşte prin a deveni o forţă socială. Dacă te duci într-un *ashram,*

\

societatea te urmează. în realitate, nu ea este cea care vine după

tine, ci tu eşti acela care o creează, oriunde te-ai duce în orice om există o sămânţă, care creează o societate. Până când nu vă veţi transforma în totalitate, nu veţi putea transcende societatea, căci oriunde v-aţi afla, veţi continua să o creaţi. Pe de altă parte, toate societăţile sunt la fel. Forma lor poate diferi, dar structura lor de bază este identică.

De ce nu poate trăi omul fără societate? Asta este întrebarea! Chiar şi în Himalaya, el aşteaptă să vină cineva. Stă sub un copac, dar aşteaptă să vină cineva, poate un trecător, sau un vânător oarecare. Dacă apare cineva, el simte fără să vrea o mică stare de fericire. înainte, când era singur, se simţea trist. Dintr-o dată, are cu cine să schimbe o vorbă. De aceea, el se grăbeşte să îl întrebe: „Ce se mai întâmplă în lumea exterioară? Nu ai cumva la tine vreun ziar? Dă-mi o veste, oricare, căci sunt însetat să aflu noutăţi!“

De ce se întâmplă acest lucru? Ca să înţelegeţi, trebuie să vorbim despre rădăcinile fenomenului.

Unu: omul simte nevoia să fie dorit. Orice om are această nevoie profundă. Dacă nimeni nu are nevoie de tine te simţi inutil, lipsit de sens. Dacă cineva are nevoie de tine, ai deja un sens; te simţi important. Voi spuneţi tot timpul: „Trebuie să am grijă de soţia şi de copiii mei“, ca şi cum i-aţi purta după voi ca pe o povară. Vorbiţi de parcă aţi avea o mare responsabilitate, ca şi cum v-aţi îndeplini o datorie importantă. Greşit! Gândiţi-vă: dacă soţia şi copiii ar dispărea subit, ce v-aţi face? Aţi simţi imediat că viaţa voastră nu mai are nici un sens, căci ei aveau nevoie de voi. Viaţa voastră avea un sens, vă simţeaţi important, ştiind

că micuții vă așteaptă să aveți grijă de ei. Acum nimeni nu mai are nevoie de voi, așa că vă dezumflați. Când nimeni nu are nevoie de tine, nimeni nu te mai bagă în seamă. Este ca și cum nu ai mai exista.

întreaga psihanaliză și afacerea colosală pe care a pus-o la cale se bazează exclusiv pe ascultat. Ea nu îți oferă practic nimic, și toată magia din jurul ei este de fapt o scamatorie.

De ce sunt însă oamenii atât de fascinați de ea? Pentru că cineva îi ascultă, și nu oricine, ci un psihiatru faimos, binecunoscut, care a scris cărți. A tratat mulți oameni importanți, așa că te simți bine numai la gândul acesta. Nimeni altcineva nu stă să te asculte, nici măcar soția. Nimeni nu îți acordă vreo atenție. Te miști prin această lume ca o non-entitate, ca un nimeni. De aceea, ești dispus să îi plătești oricât psihanalistului, numai ca să te asculte. Este însă un lux pe care numai oamenii bogați și-l permit.

De ce se pretează oamenii la așa ceva? Ei nu fac altceva decât să stea întinși pe o canapea și să vorbească. Psihanalistul nu face decât să-i asculte, dar îi *ascultă,* le acordă atenția pe care și-o doresc. Desigur, trebuie să plătească pentru acest lucru, dar se simt bine. Se simt bine pentru simplul motiv că altcineva este dispus să-i asculte. După ce ies din biroul lui, parcă merg altfel. Viața lor s-a schimbat. Au mai multă încredere în sine, fredonează chiar un cântecel. Chiar dacă nu durează prea mult (la urma urmei, săptămâna viitoare trebuie să se prezinte din nou), cel puțin i-a ascultat cineva, spunându-le: „Ești cineva; merită să fii ascultat", și asta fără să pară plictisit. Chiar dacă nu a scos nici un cuvânt, nu-i nimic. Senzația de bine rămâne la fel de actuală.

Oamenii simt nevoia profundă de a fi doriți. Dacă nimeni nu are nevoie de ei, simt că își pierd echilibrul.

Au nevoie de societate. Chiar dacă se ceartă cu altcineva, tot e ceva; decât să fie singuri... Chiar şi un duşman îţi acordă atenţie. Măcar te poţi gândi la el.

Priviţi cum acţionează îndrăgostiţii. Priviţi-i pe alţii, căci atunci când eşti tu însuţi îndrăgostit, este foarte greu să fii obiectiv şi lucid, căci parcă îţi pierzi minţile. Priviţi alţi îndrăgostiţi. Ei îşi spun întotdeauna: „Te iubesc", dar în adâncurile fiinţei lor tot ce îşi doresc este să fie iubiţi. Nu iubirea lor pentru celălalt îi preocupă, ci faptul că celălalt îi iubeşte. Sunt dispuşi să îşi acorde iubirea, dar numai pentru a fi iubiţi la schimb.

De aceea se plâng atât de mult îndrăgostiţii: „Nu mă iubeşti îndeajuns de mult". Nici o cantitate de iubire nu le va fi vreodată de ajuns, căci această nevoie este infinită. De aceea, şi limitarea pe care o produce ea este la fel de infinită. Orice ar face iubitul sau iubita ta, simţi că ar putea face mai mult, aşa că te simţi frustrat. Mai toţi îndrăgostiţii gândesc în termenii: „Eu îl (o) iubesc, dar nu primesc la fel de multă iubire". Evident, partenerul de cuplu gândeşte exact la fel. Ce se întâmplă?

De fapt, nici unul nu iubeşte cu adevărat. De altfel, până când nu veţi deveni la fel ca Iisus sau ca Buddha, nu veţi putea iubi, căci numai cel care nu mai simte nevoia să fie dorit de altcineva devine capabil de iubire.

în minunata sa carte, *Iisus, fiul omului,* Kahlil Gibran a creat o povestioară superbă, deşi fictivă. Câteodată, faptele fictive pot fi mai autentice decât realitatea însăşi. Mana Magdalena priveşte pe fereastră şi îl vede pe Iisus în grădina ei, stând sub un copac. Bărbatul este frumos. María Magdalena a cunoscut mulţi bărbaţi, căci a fost prostituată faimoasă. Chiar şi regii obişnuiau să îi bată la uşă. Era o

femeie de o mare frumuseţe. Nu mai cunoscuse însă un asemenea bărbat. Un om ca Iisus are inevitabil în jurul fiinţei sale o aură invizibilă, care îi conferă o frumuseţe ce pare venită din altă lume; el nu aparţine acestei lumi. Iisus avea în jurul lui o lumină, o graţie, o noblete anume, de parcă ar fi fost un împărat îmbrăcat în hainele unui cerşetor. Părea venit din ceruri, aşa că Mafia Magdalena şi-a trimis servitorii să îl invite în casă. Iisus a refuzat însă, spunând:

- Mă simt foarte bine aici. Acest copac este foarte frumos şi îmi oferă umbra de care am nevoie.

Auzind de refuzul străinului, Mafia Magdalena a ieşit ea însăşi pentru a-l invita în casă. Nu putea crede că un bărbat ar fi putut-o refuza vreodată.

- Te rog, i-a spus ea, intră în casă şi fii oaspetele meu.

Iisus i-a răspuns:

- Am intrat deja în casa ta. Sunt deja oaspetele tău, deci nu mai are rost să insişti cu invitaţia.

Femeia nu a înţeles. A insistat.

- Nu, intră, te rog. Nu mă refuza. Nimeni nu m-a refuzat vreodată până acum. De ce nu vrei să faci acest lucru pentru mine? Fii oaspetele meu. Rămâi în casa mea peste noapte.

Iisus i-a răspuns:

- Bine, dar am acceptat. Şi îţi mai spun un lucru: cei care ţi-au spus până acum că te acceptă, nu te-au acceptat, iar cei care ţi-au spus că te iubesc, nu te-au iubit. Adevăr îţi spun: Eu te iubesc şi numai Eu te pot iubi cu adevărat.

Dar a refuzat să intre în casă. După ce s-a odihnit sub pom, a plecat.

Ce a vrut el să spună? „Numai Eu te pot iubi. Ceilalţi îţi spun că te iubesc, dar nu te pot iubi, căci iubirea nu este o acţiune - ci o calitate a fiinţei".

Iubirea nu apare decât după ce sufletul se cristalizează, devenind una cu şinele suprem. Egoul nu îşi doreşte altceva decât să fie iubit, căci iubirea reprezintă pentru el o hrană. Este dispus să îşi acorde iubirea unei alte persoane, dar numai pentru ca aceasta să aibă nevoie de el. Voi faceţi copii, dar nu pentru că iubiţi copiii, ci pentru că ei au nevoie de voi. Puteţi spune, în sfârşit: „Iată câte responsabilităţi am, ce bine îmi fac datoria! Sunt tată, sunt mamă...". Acesta este doar un alt mod de a vă ridica în slavă egoul.

Nu veţi putea cunoaşte solitudinea până când nu veţi transcende această nevoie de a fi doriţi de alţii. Chiar dacă v-aţi duce în Himalaya, v-aţi crea acolo propria voastră societate. Invers, dacă această nevoie dispare, vă veţi simţi singuri chiar şi în mijlocul mulţimii, chiar şi la piaţă, încercaţi să înţelegeţi

cuvintele lui Iisus:

Hsus a spus: Binecuvântaţi sunt cei solitari şi aleşi, căci ei vor găsi împărăţia; şi pentru că vin din ea, se vor întoarce în ea.

Binecuvântaţi sunt cei solitari... Cine sunt cei solitari? Cei care şi-au transcens nevoia de a fi doriţi de alte persoane, care nu mai depind de nimeni şi sunt perfect mulţumiţi aşa cum sunt. Cei care nu mai simt nevoia ca altcineva să le spună: „Tu dai sens vieţii mele“. Ei au găsit acest sens în interiorul fiinţei lor; nu mai trebuie să le fie confirmat de altcineva. Nu mai cerşesc această confirmare, căci au obţinut-o deja. Nu se mai simt cerşetori, ci împăraţi, căci pot trăi singuri, numai cu fiinţa lor.

Voi nu puteţi trăi cu voi înşivă. Ori de câte ori rămâneţi singuri vă simţiţi tulburaţi. Simţiţi imediat un disconfort, o anxietate profundă. Ce să fac? Unde să mă duc? De aceea,

mergeţi la club, la biserică sau la teatru. Important este să vă întâlniţi cu altcineva. Sau vă duceţi la cumpărături. Pentru cei bogaţi, cumpărăturile sunt un sport. Cei săraci se mulţumesc să meargă pe străzi, privind la ferestrele altora.

Este foarte dificil să fii singur. Este ceva neobişnuit, ieşit din comun. De ce vă induce singurătatea o stare de agitaţie atât de mare? Pentru că atunci când rămâneţi singuri, sensul vostru dispare. Dacă te duci şi cumperi ceva dintr-un magazin, cel puţin vânzătorul te bagă în seamă... Nu este vorba de lucrurile pe care le cumpăraţi, căci acestea nu sunt altceva decât obiecte inutile. Voi nu le cumpăraţi decât de dragul cumpărăturii. în schimb, vânzătorul se uită la voi ca la un rege. Se comportă de parcă viaţa sa ar depinde de voi, deşi ştiţi foarte bine că acest lucru nu este decât o faţadă. în realitate, nu îi pasă deloc de voi; zâmbetul pe care vi-1 adresează este un zâmbet forţat. Le zâmbeşte tuturor, nu doar vouă. Dar vouă nu vă pasă. Important este că vă zâmbeşte şi vă întâmpină ca pe un oaspete de seamă. Vă simţiţi confortabil, sunteţi cineva, cineva depinde de voi. Acest vânzător pare că vă aştepta.

Oriunde v-aţi afla, voi căutaţi acea privire care să vă acorde un sens oarecare. Atunci când o femeie se uită la voi, privirea ei vă acordă o anumită importanţă. Psihologii au descoperit că dacă intri într-o sală - să zicem, în sala de aşteptare a unui aeroport, într-o gară, sau în salonul unui hotel - dacă o femeie se uită de două ori succesiv la tine, înseamnă că este pregătită să fie sedusă. Dacă nu se uită decât o singură dată, nu merită să încerci, căci nu ai nici o şansă. S-au făcut chiar filme pe această temă şi concluzia este bine documentată, căci dacă o femeie se uită

de două ori la rând, înseamnă că doreşte să fie apreciată şi privită ea însăşi.

Atunci când un bărbat intră într-un restaurant, femeia îi aruncă

o privire. Dacă nu îl consideră demn de atenţia ei, nu-i mai acordă nici o atenţie. Marii seducători cunosc foarte bine această lege, şi au ştiut-o dintotdeauna! Psihologii au descoperit-o abia acum. Orice seducător priveşte ochii femeii; dacă aceasta îi aruncă o a doua privire, înseamnă că este interesată. Poate să facă o încercare, căci a primit un semnal. înseamnă că femeia este gata să intre în jocul iubirii. Dacă nu se uită însă a doua oară, poarta rămâne închisă. Mai bine baţi la alta, căci aceasta nu ţi se va deschide.

Atunci când o femeie se uită la tine, capeţi o anumită importanţă, un sens. în acel moment, eşti unic. Aşa se explică de ce iubirea conferă o strălucire atât de mare, de ce îndrăgostiţii par atât de vii.

Din păcate, aşa apar şi problemele, căci dacă femeia continuă să se uite la fel în fiecare zi, nu te ajută prea mult. Soţul se plictiseşte de soţie, soţia de soţ... Cum să câştigi aceeaşi apreciere în fiecare zi? Totul se transformă în rutină. O soţie nu mai poate fi cucerită. Aşa apare nevoia de a fi un Byron, un Don Juan, un mare seducător.

Nu este vorba de o nevoie sexuală reală. Sexul este mult mai profund. El nu se limitează numai la privirea femeii. Nu este vorba nici de iubire, căci iubirea doreşte fuziunea din ce în ce mai profundă cu celălalt. Nu este decât o nevoie a egoului. Dacă poţi cuceri o femeie în fiecare zi, te simţi un cuceritor. Importanţa de sine ajunge la apogeu.

Dacă te laşi însă prins într-o relaţie şi nimeni altcineva nu îţi mai acordă vreo importanţă, te simţi terminat. De aceea arată atât de lipsiţi de viaţă soţii şi soţiile. Dacă priveşti cu atenţie mulţimea, îţi poţi da imediat seama cine este căsătorit şi cine nu. Dacă un bărbat şi o femeie nu sunt căsătoriţi, îţi dai seama de diferenţă: cei doi sunt fericiţi, râd, vorbesc, se îmbrăţişează, se bucură unul de celălalt. Dacă sunt soţ şi soţie, în cel mai bun caz se tolerează reciproc.

La cea de-a 25-a aniversare a nunţii sale, Mulla Nasruddin s-a pregătit să iasă. Soţia sa s-a simţit puţin ofensată, căci se aştepta ca el să facă un gest special. De aceea, l-a întrebat:

- Nasruddin, ai uitat ce zi este astăzi?
- Ştiu, i-a răspuns Mulla.
- Atunci fă ceva neobişnuit! a insistat ea.

Nasruddin s-a gândit puţin, după care a spus:

- Ce-ai zice să păstrăm două minute de tăcere?

Ori de câte ori te simţi blocat, lipsit de avânt, înseamnă că ai confundat iubirea cu altceva. Nu a fost decât o nevoie a egoului, o nevoie de a cuceri, de a fi dorit în fiecare zi de o altă femeie, de un alt bărbat, de altcineva. Atât timp cât reuşeşti, eşti fericit, căci te simţi cineva. Aceasta este dorinţa supremă a politicienilor: să fie în atenţia unei ţări întregi! Ce a vrut de fapt Hitler? Ca o lume întreagă să depindă de el!

Această nevoie vă împiedică să deveniţi solitari. Un politician nu poate fi o persoană religioasă, căci se mişcă în direcţia opusă. De aceea spunea Iisus: „Mai uşor i-ar fi unei cămile să intre prin urechile acului decât unui om bogat să intre în împărăţia lui Dumnezeu“. De ce? Pentru că orice

r

om bogat nu încearcă altceva decât să devină cineva prin bogăţia acumulată de el. Porţile împărăţiei rămân închise pentru toţi cei care doresc să devină cineva.

Numai cei care nu îşi doresc nimic pentru sine, care se simt un nimeni, pot intra în împărăţie. Ei au înţeles că nevoile egoului lor sunt vane şi nevrotice, ba chiar dăunătoare. Nevoile egoului te pot înnebuni, dar nu te vor face niciodată să te simţi împlinit.

Cine sunt aşadar solitarii de care vorbea Iisus? Cei ale căror nevoi au dispărut, care nu le solicită niciodată celor din jur să le acorde preţuirea lor, din priviri, prin gesturi etc. Dacă primesc iubirea acestora, ei se simt recunoscători, dar dacă nu o primesc, nu se plâng. Dimpotrivă, se simt la fel de bine cu ei înşişi. Dacă primesc o vizită, sunt fericiţi; dacă nu îi vizitează nimeni, sunt la fel de fericiţi. Dacă se află în mijlocul mulţimii, se bucură; dacă trăiesc în sihăstrie, se bucură la fel de intens.

Nu poţi face un om solitar nefericit, pentru că el a învăţat să trăiască singur şi să fie fericit. îşi este suficient sieşi. Aşa se explică de ce partenerii de cuplu nu apreciază niciodată orientarea către religie a celuilalt. Dacă soţul doreşte să se apuce de meditaţie, soţia intră în panică. De ce? De multe ori, ea nici măcar nu înţelege ce se întâmplă.

Şi totuşi, o teamă inconştientă iese la suprafaţă, la nivel conştient. Este teama că partenerul îşi va deveni suficient sieşi, că nu va mai avea nevoie de celălalt. De aceea, dacă ar avea de ales între un soţ care meditează şi un beţiv, orice soţie ar alege beţivul. Intre un *sannyasin* şi un soţ care calcă pe alături, ea l-ar alege cu siguranţă pe cel din urmă.

Un *sannyasin* îşi este suficient sieşi; nu mai are nevoie de nimeni altcineva, nu depinde de nimeni. Partenerul devine inutil; de aceea, se teme. Până atunci, întreaga sa existenţă a gravitat în jurul celuilalt. Fără el, nu mai înseamnă nimic, viaţa sa pare un deşert. El nu poate înflori decât alături de celălalt. De aceea, dacă află că acesta poate înflori în singurătate, egoul său se simte rănit.

Cine sunt solitarii? Iisus spunea: *Binecuvântaţi sunt cei solitari...* Sunt acei oameni care pot trăi cu ei înşişi la fel de confortabil ca şi cum ar trăi alături de întreaga lume, care se pot bucura de sine la fel ca şi copiii mici.

Atunci când sunt foarte mici, copiii se bucură de sine. Freud a inventat chiar un termen particular pentru acest fenomen: *polimorf*. Un copil mic se bucură de sine, se joacă cu propriul său corp, este autoerotic, îşi suge degetul. Singurele sale nevoi exterioare sunt cele legate de corp. Dacă îi dai laptele de care are nevoie, dacă îl întorci pe o parte şi pe alta, dacă îi schimbi scutecele, nu mai are nevoie de nimic altceva. La această vârstă nu are încă nevoi psihologice. Nu îi pasă dacă altcineva se gândeşte la el sau nu, dacă îl consideră frumos sau nu. Tocmai de aceea sunt atât de frumoşi - pentru că nu le pasă de opiniile celorlalţi.

Atunci când se nasc, toţi copiii sunt frumoşi. Pe măsură ce avansează în vârstă, toţi devin urâţi. Este foarte greu să întâlneşti un bătrân frumos. Toţi copiii mici sunt frumoşi, şi toţi oamenii vârstnici sunt urâţi. De ce? De vreme ce se nasc frumoşi, oamenii ar trebui să moară la fel de frumoşi! Dar se întâmplă ceva...

Toţi copiii îşi sunt auto-suficienţi. în asta constă frumuseţea lor; ei există ca lumină în sine. Toţi bătrânii se simt inutili. Ei şi-au dat seama că nimeni nu mai are nevoie

de ei. Cu cât îmbătrânesc mai tare, cu atât mai inutili devin pentru cei din jur. Cei care aveau nevoie de ei dispar. Copiii au crescut mari şi au plecat la casele lor. Soţia (sau soţul) a murit. Nimeni nu mai are nevoie de ei, nimeni nu mai intră în casa lor, nimeni nu le mai acordă atenţie. Chiar dacă ies la plimbare, nimeni nu îi mai recunoaşte pe stradă. Unii au fost mari directori la viaţa lor, şefi de birouri, preşedinţi de bănci, dar nimeni nu îi mai recunoaşte. Nimeni nu le mai simte lipsa. De aceea, se simt inutili. Nu fac decât să îşi aştepte moartea. Oricum, nimănui nu-i va păsa când vor muri. Chiar şi moartea lor este urâtă.

Este suficient să te gândeşti că milioane de oameni îţi vor deplânge moartea pentru a fi fericit. Gândiţi-vă! Mii de oameni să vină să îţi aducă un omagiu...

Acest lucru chiar s-a întâmplat. Există un singur caz cunoscut în istorie. Un american a vrut să ştie cum vor reacţiona oamenii la moartea lui. De aceea, la scurt timp înainte de moarte, când medicii i-au spus că nu mai are de trăit decât 12 ore, el şi-a declarat moartea. Era proprietarul mai multor pieţe, expoziţii, agenţii de publicitate, aşa că ştia ce înseamnă reclama. De aceea, dimineaţa, la prima oră, agentul său a ţinut o conferinţă de presă şi a declarat că omul a murit. Toate ziarele au scris articole, editoriale, au început să sune telefoanele, ce mai... S-a creat o agitaţie de nedescris. Iar omul nostru a savurat-o, literalmente!

Oamenii par imediat mai buni, atunci când mor. Nimeni nu mai are nimic de comentat în ceea ce te priveşte. Pari aproape un înger. Pe vremea când trăiai, nimeni nu ar fi spus nimic bun despre tine. Aşa, cel puţin, ai făcut un lucru bun: ai murit!

Aşadar, toată lumea i-a adus un omagiu omului nostru, iar el s-a bucurat la maxim, după care a murit liniştit.

Voi aveţi nevoie de ceilalţi nu doar în timpul vieţii, ci chiar atunci când muriţi... Gândiţi-vă cum va arăta moartea voastră: vor veni probabil două-trei persoane, servitorii şi câinele. Nu vor exista reporteri, fotografi... Nici chiar prietenii nu vor fi de faţă. Toată lumea se va simţi uşurată, căci povara care îi apăsa a dispărut. Când te gândeşti la aşa ceva, te întristezi. Chiar şi când te gândeşti la moarte, simţi nevoia ca celorlalţi să le pese de tine. Ce viaţă mai e asta? Tu chiar nu contezi deloc? Numai părerea celorlalţi contează? Existenţa ta nu înseamnă nimic?

Când a spus: *Binecuvântaţi sunt cei solitari,* Iisus s-a referit la cei care pot fi absolut fericiţi cu ei înşişi, care ar putea rămâne ultimii oameni de pe acest pământ fără ca starea lor sufletească să se schimbe în vreun fel. Dacă întreaga lume ar fi anihilată într-un al treilea război mondial (şi lucrul acesta este posibil!), iar tu ai rămâne ultimul om de pe pământ, ce ai face? Ce altceva ai putea face decât să te sinucizi pe loc? Un om cu adevărat solitar s-ar aşeza liniştit sub un copac şi ar deveni un *buddha* singuratic. El nu s-ar simţi deloc nefericit - ar cânta, ar dansa şi şi-ar vedea mai departe de treburi, la fel de fericit ca de obicei. Nu poţi schimba starea de spirit unui solitar.

Iisus a mai spus: *Binecuvântaţi sunt cei solitari şi aleşi...* Da, aceştia sunt cei aleşi, căci cei care au nevoie de mulţime vor fi aruncaţi din nou şi din nou în mijlocul mulţimii - conform dorinţei lor. Existenţa răspunde întotdeauna dorinţelor voastre. Ceea ce sunteţi acum nu este altceva decât împlinirea dorinţelor voastre anterioare. Nu trebuie să aruncaţi vina pe altcineva - este exact ceea

ce aţi cerut. Reţineţi acest lucru: aveţi mare grijă ce vă doriţi, căci se va împlini.

înainte de a vă dori un lucru, gândiţi-vă bine. Sunt toate şansele ca dorinţa voastră să se împlinească şi voi să suferiţi. Aşa se petrec lucrurile cu oamenii bogaţi. Când erau săraci, nu îşi doreau altceva decât bogăţie. Acum sunt bogaţi, dar continuă să se plângă: „întreaga viaţă, nu am făcut altceva decât să acumulez bunuri inutile, iar acum sunt nefericit!“ Aceasta a fost dorinţa lor. Nimeni nu i-a mânat de la spate. Dacă îţi doreşti cunoaştere, dorinţa ta se va împlini. Vei deveni o bibliotecă ambulantă, o sumă a tuturor scripturilor, dar în final rişti să te plângi, la fel ca şi cel bogat: „Cuvinte, cuvinte, cuvinte... Numai cuvinte. Nimic substanţial. Mi-am risipit inutil întreaga viaţă“.

Atunci când vă doriţi ceva, faceţi-o cât mai conştient cu putinţă, căci mai devreme sau mai târziu orice dorinţă se va îndeplini. Este posibil să dureze o vreme, căci nu sunteţi singur, ci aveţi de stat la coadă. Foarte mulţi oameni şi-au dorit lucrul respectiv înaintea dumneavoastră, aşa că este posibil să dureze puţin. Uneori, o dorinţă se împlineşte într-o altă viaţă, dar este cert că se va împlini. Aceasta este o lege a naturii. De aceea, înainte să vă doriţi ceva, gândiţi-vă bine! Conştientizaţi faptul că ea se va îndeplini cu siguranţă cândva, şi că riscaţi să suferiţi.

Un om solitar devine un ales al existenţei. De ce? Pentru că el nu îşi doreşte niciodată nimic aparţinând acestei lumi. Pur şi simplu, nu simte nevoia. A învăţat ce avea de învăţat în această lume; şcoala s-a terminat. Şi-a luat examenele, după care a transcens lumea. A devenit astfel precum o culme înaltă, care se conturează singură pe cer. Este un ales, un Everest, un Gourishankar. Buddha, Iisus - au fost asemenea culmi solitare. în asta constă frumuseţea lor. Ei trăiesc în solitudine.

Orice om solitar este un ales. El a ales existenţa, iar aceasta l-a ales pe el. Atunci când îţi alegi propria fiinţă, alegi practic întregul univers, căci fiinţa ta nu diferă cu nimic de existenţa universală. Când te alegi pe tine, îl alegi practic pe Dumnezeu,

iar Dumnezeu te alege pe tine. Devii astfel un ales.

Binecuvântaţi sunt cei solitari şi aleşi, căci ei vor găsi împărăţia; şi întrucât vin din ea, se vor întoarce din nou.

Un om solitar este un *sannyasin.* Asta înseamnă să fii *sannyasin,* o fiinţă solitară, un rătăcitor, un vagabond fericit de solitudinea lui. Dacă cineva merge alături de el, se simte fericit. Dacă acesta îl părăseşte, se simte la fel de fericit.

Nu aşteaptă niciodată pe altcineva şi nu priveşte niciodată înapoi. Atunci când este singur, se simte complet. Această totalitate, această stare de fiinţă, îl face să se simtă un cerc complet. începutul şi sfârşitul se întâlnesc.

Un om solitar nu este niciodată o linie. Voi sunteţi la fel ca o linie - începutul şi sfârşitul vostru nu se vor întâlni niciodată. Un om solitar este precum un cerc - începutul şi sfârşitul lui se întâlnesc. De aceea spune Iisus: *... şi întrucât vin din ea, se vor întoarce din nou.* Ei devin una cu sursa, un cerc perfect.

Tot lui Iisus i se atribuie şi următoarea frază: „Atunci când începutul şi sfârşitul devin una, omul devine la fel ca Dumnezeu". Poate aţi văzut faimosul simbol al societăţilor secrete din Egiptul Antic: şarpele care îşi înghite coada. La asta se referă el: la întâlnirea începutului cu sfârşitul. Asta înseamnă renaşterea spirituală, atunci când devii la fel ca

un copilaş: să te mişti în cerc, să te întorci la sursă, acolo de unde ai venit.

LEUL ŞI OAIA

Solitudinea este realitatea- supremă. Omul se naşte singur şi pleacă singur. între aceste două solitudini, el îşi creează tot felul de relaţii conflictuale. Se amăgeşte însă cu bună ştiinţă, căci rămâne singur chiar şi în timpul vieţii. Solitudinea nu ar trebui să ne provoace tristeţe, ci bucurie. Există două aspecte diferite: singurătatea şi solitudinea. Dicţionarul afirmă că au acelaşi înţeles, dar existenţa le atribuie înţelesuri diferite. Singurătatea nu este un sinonim al solitudinii.

Singurătatea este o stare negativă, la fel ca întunericul. Ea înseamnă că îţi lipseşte cineva, că te simţi gol şi că te temi în acest univers infinit. Solitudinea are o cu totul altă semnificaţie. Ea nu înseamnă că îţi lipseşte altcineva, ci că te-ai găsit pe tine însuţi. Este o stare absolut pozitivă.

Atunci când te descoperi pe tine însuţi, descoperi practic înţelesul vieţii, bucuria de a trăi, splendoarea existenţei. Este cea mai mare descoperire pe care o poate face omul, şi nu este posibilă decât atunci când acesta rămâne singur. Miracolul se petrece atunci când conştiinţa nu se simte aglomerată, când nu trebuie să se împartă pe sine cu altceva sau cu altcineva, când rămâne complet golită de conţinut. Din acest vid interior se naşte miracolul care stă la baza tuturor religiilor.

Miracolul constă în faptul că atunci când conştiinţa nu este conştientă de nimic exterior ei, se întoarce asupra sa.

Devine astfel un cerc. Negăsind nici un obstacol, nici un obiect de care să se agaţe, ea se întoarce la sursă. Când cercul se închide, omul nu mai este doar o fiinţă umană obişnuită; el devine parte integrantă din divinitatea care stă la baza existenţei. Devine una cu universul; bătăile inimii sale devin bătăile inimii universului.

Aceasta este experienţa pe care misticii o caută întreaga lor viaţă. Nici o altă experienţă nu este la fel de beatifică, de extatică. Ea transformă complet perspectiva omului: acolo unde înainte domnea întunericul, acum domneşte lumina; acolo unde înainte domnea suferinţa, acum domneşte fericirea; acolo unde înainte domneau ura, posesivitatea, mânia, gelozia, acum înfloreşte floarea minunată a iubirii. Întreaga energie canalizată anterior către emoţiile negative devine acum liberă, fiind canalizată către aspectele pozitive ale vieţii.

Pe de o parte, omul nu mai este una cu vechiul său sine. Pe de altă parte, el devine una cu şinele său autentic. Vechiul dispare; noul se naşte. Vechiul însemna moartea. Noul aparţine eternităţii, nemuririi.

Din cauza acestei experienţe, înţelepţii Upanişadelor au numit omul *amritasya putrah* - „fiii şi fiicele nemuririi".

Până când nu vă veţi cunoaşte pe sine ca fiinţe eterne, ca parte integrantă a totalităţii, veţi continua să vă temeţi de moarte. Teama de moarte se datorează faptului că voi nu sunteţi conştienţi de sursa eternă a vieţii, care se află în voi. După realizarea eternităţii fiinţei, moartea devine cea mai mare minciună a existenţei. Ea nu s-a petrecut, nu se petrece şi nu se va petrece niciodată, căci ceea ce este nu poate dispărea vreodată. Rămâne la fel, chiar dacă îşi asumă forme diferite, pe nivele diferite, dar fără discontinuitate.

Eternitatea îi aparţine omului, în ambele ei sensuri: atât cea trecută, cât şi cea viitoare. Punctul de întâlnire dintre cele două eternităţi devine momentul prezent.

Amintirea solitudinii primordiale nu trebuie să fie doar un simplu gând. Ea trebuie să fie simţită de fiecare fibră a fiinţei, de fiecare celulă a corpului. Nu reprezintă un cuvânt, ci o stare profundă. Uitarea de sine este singurul păcat real, iar amintirea de sine singura virtute.

Gautama Buddha a insistat mereu şi mereu asupra unui singur cuvânt, pe care li-1 repeta discipolilor în fiecare zi, dimineaţa şi seara: *sammasati* - „amintirea corectă". Voi vă amintiţi multe lucruri, sunteţi un fel de *Encyclopedia Britannica.* Mintea voastră este capabilă să îşi amintească toate bibliotecile din lume, dar aceasta nu este amintirea corectă. Singura amintire corectă este amintirea de sine.

Gautama Buddha obişnuia să-şi ilustreze punctul de vedere citând vechea legendă a leoaicei care sărea de pe o stâncă pe alta. Fiind gravidă, ea a dat naştere unui pui chiar în timpul unui salt. Cum dedesubt se afla o turmă de oi, puiul s-a rostogolit şi a căzut drept în mijlocul acesteia. A fost crescut de oi şi, în mod natural, a ajuns să creadă că este el însuşi o oaie. Se simţea puţin ciudat, căci era foarte mare, foarte diferit, dar poate că era doar o anomalie a naturii. Bineînţeles, a crescut ca un animal erbivor.

într-o bună zi, un leu bătrân s-a apropiat flămând de turmă şi nu i-a venit să-şi creadă ochilor. în mijlocul acesteia se afla un leu tânăr şi viguros, de care oile nu se temeau însă. Ros de curiozitate, a uitat cu totul de hrană. A început să alerge după oi, şi a rămas uluit să vadă că leul fugea alături de celelalte animale, la fel de speriat ca şi ele. Enigma devenea din ce în ce mai profundă. în cele

din urmă, l-a prins pe tânărul leu. Acesta plângea şi striga: „Te implor, lasă-mă să mă întorc la ai mei!“

Bătrânul leu l-a dus însă la un lac din apropiere şi i-a arătat reflexia chipului său în apă, alături de propria sa reflexie. Instantaneu, în tânărul leu s-a produs o transformare uluitoare. în clipa în care a văzut cine este, a scos un răget de s-a cutremurat întreaga vale. Până atunci, nu mai răgise niciodată, convins că nu era altceva decât o oaie printre altele.

Bătrânul leu i-a spus: „Eu mi-am încheiat munca. Acum, totul depinde de tine. Vrei să te mai întorci la turma ta?“

Tânărul leu a râs: „Iartă-mă. Uitasem complet cine sunt. Iţi sunt profund recunoscător că mi-ai adus aminte“.

Gautama Buddha obişnuia să adauge: „Rolul maestrului este acela de a-şi ajuta discipolii să-şi aducă aminte cine sunt“. Voi nu sunteţi una cu această lume exterioară. Căminul vostru este căminul lui Dumnezeu, dar aţi uitat acest lucru. Aţi uitat că în voi se ascunde Dumnezeu. Voi nu priviţi niciodată în interior. Priviţi numai în exterior, pentru că aşa fac şi ceilalţi.

A fi singur înseamnă o mare ocazie, o binecuvântare, căci în această stare de solitudine aveţi toate şansele să vă întâlniţi cu voi înşivă, aducându-vă aminte, pentru prima oară, cine sunteţi. Atunci când ştii că faci parte din existenţa divină, te simţi eliberat de moarte, de suferinţă, de anxietate, de tot coşmarul pe care l-ai trăit vieţi la rând.

Centraţi-vă în această solitudine. Asta înseamnă să meditezi: să devii centrat în propria ta solitudine. Solitudinea trebuie să fie atât de pură încât nici măcar un singur gând să nu o tulbure; nici măcar o emoţie. Când solitudinea devine

perfectă, ea este experimentată ca iluminare. Iluminarea nu coboară asupra omului de undeva, din exterior, ci creşte din interiorul lui.

Unicul păcat este uitarea de sine. Amintirea de sine este unica virtute, unica religie autentică. Pentru asta nu trebuie să fii hindus, mahomedan sau creştin. Tot ce trebuie să faci pentru a fi religios este să fii tu însuţi.

Nimeni nu este cu adevărat separat. întreaga existenţă este o unitate organică. Ideea de separaţie nu apare decât datorită uitării. Este ca şi cum fiecare frunză dintr-un copac ar crede că este separată de restul frunzelor... De fapt, ele sunt hrănite de aceleaşi rădăcini. Copacul este unul singur, chiar dacă frunzele par mai multe. Existenţa este una singură, chiar dacă manifestările ei par multiple.

Atunci când te cunoşti pe tine însuţi, înţelegi că nici un om nu este o insulă, că toţi facem parte din acelaşi continent, din aceeaşi existenţă infinită, care nu are graniţe. Aceeaşi viaţă curge prin vinele noastre, aceeaşi iubire ne umple inimile, aceeaşi bucurie dansează prin noi. Doar lipsa noastră de înţelegere ne face să credem că suntem separaţi.

Ideea de separare este doar o iluzie. Ideea de unitate reprezintă experienţa adevărului suprem. Nu este nevoie decât de puţină inteligenţă pentru a ieşi din iadul în care se complace de atâta timp umanitatea. Secretul ieşirii din iad constă în amintirea de sine. Această amintire devine posibilă dacă înţelegi că eşti singur.

Chiar dacă ai trăit cu soţia sau cu soţul timp de 50 de ani, sunteţi tot două persoane. Soţia este singură, tu de asemenea. Cu toţii încercăm să creăm o faţadă, să dăm impresia că „Nu suntem singuri", că „Suntem o familie", că

.Alcătuim o societate“, că „Suntem o civilizaţie, o cultură, o organizaţie religioasă, un partid politic“. Aceste iluzii nu ne ajută însă în mod real.

Oricât de dureros ar părea la prima vedere, trebuie să recunoaşteţi că „Eu sunt singur, într-o ţară străină“. La început, această recunoaştere poate părea dureroasă, căci alungă iluziile în care v-aţi complăcut până acum şi care reprezentau unica voastră consolare. Odată ce veţi accepta însă realitatea, durerea va dispărea. In spatele ei se ascunde cea mai mare binecuvântare din lume: cunoaşterea de sine.

Fiecare dintre noi este inteligenţa universului, conştiinţa existenţei, sufletul acesteia. Fiecare dintre noi facem parte din această divinitate imensă care se manifestă în milioane de forme, în copaci, în păsări, în animale şi în semenii noştri... dar pe nivele diferite de evoluţie. Cel care se recunoaşte pe sine şi înţelege că Dumnezeul pe care l-a căutat pretutindeni în lume se ascundea de fapt în inima lui atinge nivelul suprem al evoluţiei. Nu există nimic mai presus de acest nivel.

Pentru prima oară, viaţa capătă sens. Ea devine religioasă. Nu vei fi însă nici hindus, nici creştin, nici evreu; vei fi pur şi simplu religios. Hinduismul, creştinismul, mahomedanismul, jainismul şi budismul nu fac decât să distrugă puritatea absolută a religiozităţii. Aceasta nu are nevoie de atribute.

Iubirea este iubire - nimic altceva. Aţi auzit vreodată de o iubire hindusă, sau mahomedană? Conştiinţa este conştiinţă. Aţi auzit vreodată de o conştiinţă indiană sau chineză? Iluminarea este iluminare, indiferent dacă se petrece într-un corp alb sau negru, într-un om tânăr sau bătrân, într-un bărbat sau într-o femeie. Experienţa este

aceeaşi; ea are acelaşi parfum.

Oamenii care alergă pretutindeni în lume, căutând un sens al vieţii, nu dau dovadă de prea multă inteligenţă. Ei confundă semnificaţia vieţii cu banii, puterea, faima, prestigiul sau respectabilitatea.

înainte de a pomi într-o călătorie prin lumea exterioară, omul inteligent caută mai întâi în propria sa fiinţă. Mi se pare simplu şi logic: mai întâi cauţi în propria ta casă, şi abia apoi te apuci să cauţi prin lumea exterioară. Toţi cei care au căutat sensul vieţii în interiorul lor l-au găsit - fără nici o excepţie.

Gautama Buddha nu a fost un budist. Cuvântul *buddha* înseamnă „cel trezit din somn". Mahavira nu a fost un jainist. Cuvântul *jaina* înseamnă „cel care a învins, care s-a cucerit pe sine". Lumea în care trăim are nevoie de o mare revoluţie, în care fiecare individ să descopere religia în sine însuşi. Din clipa în care religia devine organizată, ea devine periculoasă, un fel de partid politic cu o mască religioasă. Aşa se explică de ce toate religiile lumii încearcă să convertească un umăr cât mai mare de oameni la doctrinele lor. Este o politică a cifrelor; cel care are numărul cel mai mare de credincioşi devine cel mai puternic. Nimănui nu-i pasă de faptul că milioanele de credincioşi nu îşi cunosc şinele real.

Scopul meu este să vă scot din orice organizaţie, căci adevărul nu poate fi vreodată organizat. Fiecare trebuie să meargă singur în pelerinaj, căci este un pelerinaj interior. Nu poţi lua pe nimeni cu tine. Mai mult, trebuie să renunţi la tot ce ai învăţat de la alţii, căci toate aceste prejudecăţi nu vor face decât să îţi distorsioneze viziunea. Din cauza lor, nu vei putea vedea niciodată realitatea pură a fiinţei

A

tale. Realitatea pură a fiinţei este singura speranţă de a-l vedea pe Dumnezeu.

Dumnezeu nu este altceva decât realitatea pură a fiinţei voastre - fără nici un adjectiv. Ea nu este limitată de corp, de naştere, de culoarea pielii, de sex sau de ţara în care te-ai născut. Pur şi simplu, nu este limitată de nimic. Şi este atât de aproape de voi...

Este suficient un singur pas în interior şi aţi ajuns.

De mii de ani, vi s-a spus că drumul către Dumnezeu este foarte lung. Drumul nu este lung deloc; Dumnezeu nu este departe. El se ascunde chiar în respiraţia voastră, în bătăile inimii, în sânge, oase şi măduva spinării. Este suficient să închideţi ochii şi să faceţi un singur pas în interiorul vostru pentru a-l cunoaşte.

Da, poate dura o vreme, căci vechile obiceiuri mor greu: chiar dacă închizi ochii, gândurile vor continua să te invadeze. Ele provin din lumea exterioară, dar există o metodă simplă, practicată de toţi marii înţelepţi ai acestei lumi, prin care pot fi transcense: contemplarea lor. Deveniţi martorii gândurilor voastre. Nu le condamnaţi, nu le găsiţi justificări, nu construiţi raţionamente în jurul lor. Distanţa- ţi-vă. Rămâneţi indiferenţi. Lăsaţi-le să treacă de la sine.

în ziua când mintea voastră va rămâne absolut liniştită, fără nici un val, veţi face acel prim pas care conduce direct către templul lui Dumnezeu.

Templul lui Dumnezeu este conştiinţa omului. Nu poţi intra în el însoţit de prieteni, de copii, de soţie sau de părinţi.

Toţi cei care intră în acest templu trebuie să o facă singuri.

ÎNTREBĂRI

Nu am simţit niciodată sentimentul de apartenenţă, de „a fi una" cu altcineva. Cum se face că am fost o singuratică toată viaţa mea?

Viaţa este un mister, dar voi faceţi din ea o problemă. Din clipa în care transformi misterul intr-o problemă încep dificultăţile, căci problema nu are o soluţie. Misterul rămâne întotdeauna un mister. El este insolubil - de-aia se numeşte mister.

Viaţa nu este o problemă. Aceasta este una din cele mai comune greşeli pe care le comit oamenii: ei se grăbesc să pună un semn de întrebare. Atunci când pui un semn de întrebare după un mister, vei continua să cauţi toată viaţa răspunsul, fără a-l găsi. în mod evident, acest proces îţi va crea însă o mare frustrare.

Cunoscând-o pe cea care a pus întrebarea, pot afirma că s-a născut pentru a medita. De aceea, sfatul meu este să vă bucuraţi. Nu creaţi o problemă acolo unde nu există. Să nu aparţii nici unei comunităţi reprezintă una din marile experienţe ale vieţii. Atunci când societatea te consideră un outsider, când nu te simţi parte integrantă din nici o comunitate, trăieşti practic experienţa transcendenţei.

Un turist american i-a făcut o vizită unui maestru sufit. Auzise de ani de zile de el. Se îndrăgostise de cuvintele sale, de mesajul său. în cele din urmă, s-a decis să îi facă o vizită. Când a intrat în cameră, a rămas cu gura căscată. Camera era absolut goală! Singur maestrul stătea în ea, aşezat într-o postură de meditaţie. Altminteri, nu exista nici

o piesă de mobilier. Nici un american nu poate concepe o locuinţă fără mobilier. De aceea, el l-a întrebat imediat pe maestru:

- Domnule, unde este mobila?

Bătrânul surit a început să râdă şi i-a răspuns:

- Dar mobila ta, unde este?

Americanul i-a spus:

- Eu am venit ca turist. Nu îmi pot căra mobila după mine.

- Şi eu sunt tot un turist, i-a răspuns maestrul. Mai stau câteva zile, la fel ca şi tine, apoi voi pleca.

Această lume nu reprezintă altceva decât un simplu pelerinaj. Ea are o mare semnificaţie, dar nu reprezintă un loc căruia îi aparţii, din care faci parte integrantă.

Aceasta este una din marile nenorociri care s-au petrecut cu mintea umană: ea face o problemă din orice. Dumneavoastră aveţi toate motivele să vă bucuraţi. Nu vă mai consideraţi o „singuratică". Cuvântul este greşit, căci induce ideea de auto-condamnare. Sunteţi solitară, iar acest cuvânt are o mare frumuseţe. Nu sunteţi nici măcar singură, căci a fi singur incumbă ideea că ai nevoie de alţii. Solitar înseamnă să fii centrat în sine, să îţi fii suficient sieşi.

Dumneavoastră nu aţi acceptat încă acest dar al existenţei. De aceea, suferiţi, deşi acest lucru nu este necesar. De altfel, viaţa m-a învăţat că milioane de oameni suferă inutil.

Priviţi lucrurile dintr-o altă perspectivă. Eu nu vă ofer un răspuns. Nu ofer niciodată răspunsuri. Eu ofer perspective noi, unghiuri de vedere diferite.

Gândiţi-vă că sunteţi o meditatoare înnăscută, capabilă să rămână singură, suficient de puternică, centrată în sine, care nu are nevoie de altcineva. Există oameni care se pot asocia cu alte persoane, fără a cultiva însă relaţii de cuplu. Nu este nimic rău în

asta. Dimpotrivă. Doi oameni singuri se pot asocia, dar nu pot forma niciodată o relaţie de cuplu.

A fi într-o relaţie înseamnă a avea nevoie de altcineva, pentru a nu rămâne singur. Doi singuratici creează împreună o relaţie de cuplu. Doi solitari se pot asocia, pot comunica, pot intra în comuniune, dar rămân întotdeauna solitari. Solitudinea lor rămâne necontaminată, pură. Ei sunt ca două culmi himalayene, ridicându-se mult deasupra norilor. Două culmi nu se întâlnesc niciodată, dar ele pot comunica prin intermediul vântului, al ploii, al râurilor, soarelui şi stelelor. Da, între ele există o comuniune, un dialog profund. Şoaptele lor ajung de la una la cealaltă, dar solitudinea lor rămâne absolută, dincolo de orice compromis.

Fiţi o asemenea culme. De ce sunteţi atât de disperată să aparţineţi cuiva? Doar nu sunteţi un obiect! Numai obiectele aparţin cuiva.

Spuneţi: *„Nu am simţit niciodată sentimentul de apartenenţă, de a fi una cu cineva“*.

Nici nu este necesar! Să aparţii acestei lumi înseamnă să te pierzi în ea. Un Buddha este întotdeauna un outsider în această lume. Chiar şi când se află în mijlocul mulţimii este tot singur. Chiar dacă se află la piaţă, nu este prezent. Chiar dacă vorbeşte cu altcineva, rămâne separat. Există întotdeauna o distanţă subtilă între el şi restul lumii.

Această distanţă este generată de libertatea lui absolută, de fericirea lui. Ea reprezintă spaţiul de care are nevoie. Iar dumneavoastră vă numiţi singuratică! Probabil vă comparaţi cu cei din jur: „Ei au atât de multe relaţii. Trăiesc atâtea poveşti de dragoste. Aparţin acestei lumi, pe când eu... sunt o singuratică. De ce?“ Vă creaţi singură o stare de disconfort, care nu este necesară.

în viziunea mea, orice primeşti de la existenţă reprezintă o necesitate absolută pentru suflet. Altminteri, existenţa nu ţi-ar fi oferit lucrul respectiv.

Gândiţi-vă mai mult la solitudine. Bucuraţi-vă de ea, de spaţiul pur de care beneficiaţi, şi veţi constata că inima dumneavoastră începe să cânte. Va fi un cântec al conştiinţei, al meditaţiei, cântecul unei păsări solitare care ciripeşte undeva, la distanţă, fără să se adreseze cuiva anume. Ea cântă pentru că inima ei este plină şi doreşte să se reverse, pentru că norul este plin de apă şi vrea să pornească o ploaie, pentru că floarea conţine prea multă mireasmă, aşa că îşi deschide petalele şi o revarsă pretutindeni în jur... fără o adresă specifică. Transformaţi-vă solitudinea într-un dans.

Eu sunt foarte mulţumit de dumneavoastră. Dacă veţi înceta să mai creaţi probleme acolo unde nu există... Personal, nu văd că ar exista o problemă reală. Singura dumneavoastră problemă este că vă creaţi singură probleme! Problemele nu pot fi rezolvate, ci doar dizolvate. Eu vă ofer o perspectivă, o viziune nouă. Dizolvaţi-vă problema! Acceptaţi-vă solitudinea ca pe un dar al lui Dumnezeu şi bucuraţi-vă de ea. Veţi constata cu surprindere că este un dar foarte preţios, pe care nu aţi ştiut să-l apreciaţi până acum. Deocamdată zace în inima dumneavoastră, neapreciat.

Eu nu spun să nu iubiţi. De fapt, numai un solitar poate iubi cu adevărat. Un om singuratic nu poate iubi. Nevoile lor sunt atât de mari încât se cramponează - cum ar putea iubi asemenea oameni? Singuraticii nu pot iubi; tot ce pot face ei este să exploateze pe altcineva. Ei pretind că iubesc, dar în adâncul fiinţei lor nu îşi doresc decât să primească iubire. Nu au nimic de oferit. Numai omul care ştie să fie singur *şi* să se bucure de solitudinea lui îşi poate împărtăşi iubirea, căci numai el cunoaşte preaplinul. De aceea, şi-o poate împărtăşi cu oricine, chiar şi cu un străin.

Şi reţineţi un lucru: suntem cu toţii străini. Soţul, soţia, copiii, toţi sunt străini. Nu uitaţi niciodată acest lucru! Voi nu vă cunoaşteţi consoarta sau copiii. Da, chiar şi copilul pe care l-ai purtat nouă luni în pântec rămâne un străin pentru tine.

întreaga noastră viaţă este un teritoriu străin. Noi venim dintr-o altă ţară, care ne este familiară - din sursa fiinţei. Subit, ne trezim aici, iar într-o bună zi plecăm din nou acolo de unde am venit. Este doar o călătorie de câteva zile. De aceea, bucuraţi-vă de ea, nu o transformaţi într-un coşmar. Nu vă folosiţi întreaga energie numai pentru a vă distruge singuri plăcerea călătoriei.

Oare de ce mi se pare tristeţea mai reală decât fericirea? îmi doresc mai presus de orice să fiu autentic, să nu mai port măşti, dar mă tem că ceilalţi mă vor respinge. Cum este posibil să fii atât de singur?

Este important să înţelegeţi un lucru: la fel se petrec lucrurile cu marea majoritate a oamenilor. Tristeţea dumneavoastră este mai reală decât aşa-zisa fericire, căci vă aparţine cu adevărat. Fericirea aşa cum o înţelegeţi voi este superficială. Ea depinde întotdeauna de altceva sau de altcineva. Oricât de fericit ai fi pentru moment, dacă depinzi de ceva exterior, fericirea ta se va sfârşi. Luna de miere se încheie, de multe ori mai curând decât vă aşteptaţi.

Voi sunteţi fericiţi pentru că vă bucuraţi de o iubită, sau de un iubit. Dar aceştia sunt fiinţe individuale; nu vor fi întotdeauna de acord cu voi. Dimpotrivă. De cele mai multe ori, ce îi place soţului îi displace soţiei, şi invers. Ciudat... Acest lucru este universal. Există totuşi o explicaţie. în sinea lor, cei doi se urăsc, pentru că depind unul de celălalt pentru a obţine fericire, şi nimănui nu-i place să depindă de altcineva. Nimeni nu îşi doreşte să fie un sclav. Dacă un bărbat sau o femeie îţi oferă o bucurie, dar ajungi să depinzi de el sau de ea, în sufletul tău se naşte simultan o ură puternică, din cauza dependenţei. Nu îţi poţi părăsi partenerul, pentru că te face fericit, dar nu poţi scăpa nici de ură, căci ştii foarte bine că depinzi de el.

De aceea, orice poveste de iubire este un fenomen ciudat, complicat. Este, de fapt, o poveste de iubire-ură. La un moment dat, ura trebuie să se manifeste şi ea. De aceea, orice îi place soţiei îi displace soţului, şi invers. Toţi soţii se ceartă pe probleme minore. La ce film mergem? - şi, brusc, se creează un conflict uriaş! La ce restaurant? - şi imediat urmează o ceartă. Aşa se manifestă ura ascunsă sub faţada fericirii. Fericirea voastră este superficială, un strat subţire; este suficient să-l zgârii puţin ca să găseşti exact opusul ei.

Tristeţea este mult mai autentică, pentru că nu depinde de nimeni. Vă aparţine în totalitate. Pare paradoxal, dar tristeţea vă poate ajuta mult mai mult decât fericirea. Din păcate, voi nu o priviţi niciodată cu suficientă atenţie. Nu faceţi decât să o evitaţi, cu orice chip. Când vă simţiţi trişti,

vă duceţi la film, sau daţi drumul la televizor, sau vă duceţi la club, vă întâlniţi cu prietenii. Faceţi orice altceva, numai să nu daţi ochii cu tristeţea. Abordarea este din start greşită.

Această tristeţe este ceva ce vă aparţine personal, un moment sacru, pe care merită să-l conştientizaţi. Familiarizaţi-vă cu ea, pătrundeţi adânc în interiorul ei, şi veţi trăi o surpriză. Rămâneţi liniştiţi şi fiţi trişti. Veţi constata că tristeţea are o frumuseţe a ei.

Ea vă provoacă o anumită linişte interioară. Se naşte din singurătate, deci vă oferă posibilitatea să vă adânciţi din ce în ce mai mult în starea de solitudine. Decât să vă risipiţi inutil viaţa sărind de la o fericire superficială la alta, mai bine folosiţi-vă de tristeţe pentru a medita. Deveniţi martorii ei. Nu este un duşman, ci un prieten! Ea deschide poarta marii solitudini, a eternităţii.

Este imposibil să nu fii singur. Oricât de mult v-aţi amăgi, nu veţi reuşi niciodată. Oamenii se amăgesc în toate felurile cu putinţă - prin relaţii, prin ambiţiile lor, devenind faimoşi, făcând cutare sau cutare lucru. Ei încearcă să se auto-convingă că nu sunt singuri, că nu sunt trişti. Mai devreme sau mai târziu, măştile cad. Ele sunt false, deci nu pot rămâne de-a pururi. Când cade o mască, voi vă puneţi alta, dar câte măşti veţi putea suporta? Câte nu aţi schimbat până acum? Dar este greu să te dezbari de o obişnuinţă.

Dacă doriţi să deveniţi un individ autentic, folosiţi-vă de tristeţea dumneavoastră. Nu încercaţi să scăpaţi de ea. Este o mare binecuvântare. Pătrundeţi în tăcere în interiorul ei, bucuraţi-vă de ea. Nu este nimic rău în a fi trist. Cu cât te familiarizezi mai mult cu tristeţea şi cu nuanţele ei subtile, cu atât mai mare este surpriza finală: constaţi că te ajută să te relaxezi profund, că din această stare de odihnă

renaşti regenerat, mai tânăr şi mai viu. Dacă ai gustat o dată din acest nectar, vei continua să îl cauţi din nou şi din nou. Vei aştepta momentele de tristeţe, le vei întâmpina cu bucurie, iar ele îţi vor deschide noi porţi către solitudine...

Singur te naşti, singur mori. între cele două solitudini te poţi amăgi singur că nu eşti singur, că ai o soţie, un soţ, copii, bani, putere. în realitate, chiar şi între cele două solitudini eşti singur. Toate aceste trucuri nu te ajută decât să uiţi o vreme acest lucru.

Personal, nu m-am asociat niciodată cu alţi oameni, nici chiar în copilărie. Familia mea era foarte îngrijorată: nu mă jucam cu ceilalţi copii, profesorii mei erau îngrijoraţi: „Ce faci atunci când ceilalţi copii se joacă? De ce stai singur sub copac?“ Tuturor li se părea că ceva nu este în regulă cu mine.

Eu le spuneam: „Nu vă faceţi probleme. De fapt, cu voi este ceva în neregulă, şi cu ceilalţi copii. Eu unul sunt fericit când sunt singur“.

Treptat, ceilalţi m-au acceptat aşa cum sunt. Era imposibil să mă schimbe cineva. Au încercat în fel şi chip să mă facă să mă joc cu ceilalţi copii de vârsta mea, dar îmi plăcea atât de mult să fiu singur încât jocul de fotbal mi se părea o nebunie curată.

De aceea, i-am spus profesorului de sport: „Nu văd nici un rost. De ce să dai cu piciorul într-o minge, ca s-o muţi de colo-colo? Şi chiar dacă dai gol, ce-i cu asta? Ce realizezi cu asta? Dacă acestor copii le place atât de mult să dea goluri, dă-le fiecăruia dintre ei câte o minge, ca să dea fiecare gol. Lasă-i să dea gol după pofta inimii! Aşa cum stau acum lucrurile, mi se pare prea dificil. De ce să complicăm inutil lucrurile?“

Profesorul mi-a răspuns: „Nu înţelegi. Dacă îi dai fiecăruia câte o minge, jocul dispare. Dacă toată lumea dă gol în acelaşi timp, ce rost mai are să joci fotbal?“

I-am spus: „într-adevăr, nu înţeleg... Nu faci decât să creezi obstacole inutile şi să îi împiedici pe copii să se simtă bine. în plus, se mai şi lovesc, îşi fracturează oasele etc. Ce mă intrigă cel mai mult este că mii de oameni se adună ori de câte ori este un meci de fotbal. Se pare că nu-şi dau seama cât de scurtă este viaţa, dacă sunt dispuşi să-şi piardă timpul privind un joc atât de stupid. Mai şi ţipă de îţi asurzesc urechile... Mie mi se pare o nevroză colectivă. Prefer să stau singur sub copac“.

Aveam un copac frumos, în spatele şcolii. Toată lumea îmi ştia obiceiul, aşa că ajunsese cunoscut drept copacul meu. Nimeni nu mai stătea sub el. Ori de câte ori ceilalţi copii jucau fotbal sau făceau alte activităţi „extraşcolare“, adică nevrotice, din punctul meu de vedere, mă duceam şi stăteam sub el. Chiar lângă el era biroul directorului, dar eu nu treceam niciodată pe la el. Mă opream doar la copac, ca să-i mulţumesc, ca să-mi exprim recunoştinţa. De multe ori, ieşea directorul din birou şi îmi spunea: „Curios! Nu treci niciodată pe la mine. Nu pare să te intereseze şcoala, dar te opreşti întotdeauna să saluţi acest copac“.

îi răspundeam: „Am învăţat mult mai multe de la acest copac decât de la tine şi de la toţi profesorii din şcoala asta. Nu numai că aceştia nu mi-au oferit nimic, dar am fost nevoit chiar să mă debarasez singur de bagajul inutil de cunoştinţe cu care m-au împovărat. în schimb, ceea ce mi-a oferit copacul continuă să mă fascineze“.

O să vă surprindă ce am să vă spun în continuare. S-a întâmplat de două ori, deci nu poate fi o simplă coin

cidenţă... începând din 1970 am renunţat să mai trec prin oraşul meu natal. Mai demult, îi promisesem bunicii: „Nu voi mai trece prin acest oraş decât atât timp cât vei trăi. După moartea ta, nu voi mai trece niciodată pe aici“. Mi s-a spus ulterior că după ce am încetat să mai trec prin oraş, copacul a murit. Iniţial, am crezut că a *fost* doar o coincidenţă. Părea imposibil să existe o conexiune atât de puternică între noi. Dar mi s-a întâmplat de două ori...

Când am devenit profesor la universitate, în faţa acesteia se afla un şir splendid de copaci. Obişnuiam să- mi parchez de fiecare dată maşina sub unul dintre ei. La universitate dispuneam de un privilegiu, nu ştiu de ce... Oricare ar fi fost scaunul pe care mi-1 alegeam, nimeni nu se mai aşeza pe el. Nici măcar lângă el. Probabil că păream uşor periculos.

Ştiind că nu am prieteni, că gândesc altfel decât ei, că mă împotrivesc religiilor, tradiţiilor, că mă opun chiar unui om atât de nobil ca Mahatma Gandhi, adorat de întreaga ţară, probabil că se gândeau: „Mai bine să mă ţin departe de acest om. Cine ştie ce idei îmi mai bagă în cap, şi mă trezesc în pericol s-o iau razna...“.

întrucât obişnuiam să-mi parchez maşina sub copacul respectiv, nimeni altcineva nu şi-o mai parca vreodată acolo.

Chiar dacă nu aveam ore, locul rămânea gol. în timp, toţi ceilalţi s-au uscat şi au murit, numai copacul meu (aşa a rămas cunoscut, ca „al meu“) a rămas viguros şi frumos.

Un an după ce mi-am dat demisia, vicepreşedintele universităţii mi-a spus: „Ciudat. După ce ai plecat, copacul a murit. De când ai încetat să mai vii pe la universitate, s-a întâmplat ceva cu el“.

Am tras concluzia că trebuie să existe o anumită sincronicitate. Dacă rămâi tăcut sub un copac... El este

tăcut... Tu la fel... Probabil cele două tăceri fuzionează şi nu mai pot fi separate.

Voi staţi cu toţii în această sală. Dacă gândiţi, sunteţi separaţi, dar dacă păstraţi tăcerea, în locul vostru apare un suflet colectiv.

Poate că celor doi copaci li s-a făcut dor de mine. Nimeni nu s-a mai apropiat de ei, nici o persoană cu care să comunice. Au murit de inimă rea, pentru că nu mai primeau căldură de la nimeni. Le port şi astăzi o iubire şi un respect imens.

Ori de câte ori vă simţiţi tristă, aşezaţi-vă sub un copac, sau pe malul unui râu, pe marginea unei stânci, şi relaxaţi-vă, scufundându-vă în tristeţea dumneavoastră, fără nici o teamă. Cu cât vă veţi relaxa mai mult, cu atât mai familiarizată veţi deveni cu frumuseţea stării de tristeţe. Veţi constata că tristeţea îşi schimbă forma, devenind un fel de bucurie interioară, fără obiect. Va fi o stare profundă, nu ca fericirea voastră superficială, care dispare la prima boare de vânt.

Dacă veţi continua să vă adânciţi în tristeţe, veţi depăşi şi această fază. Bucuria interioară nu este decât o fază intermediară. Fericirea este superficială, căci depinde de ceilalţi. Bucuria interioară este o fază intermediară, căci nu depinde de nimeni. Dacă vă veţi scufunda mai adânc, veţi descoperi însă iluminarea, starea de beatitudine.

Puteţi folosi orice cale pentru a ajunge la iluminare, dar trebuie să fie o cale autentică, să vă aparţină. Va urma apoi o beatitudine care va dura 24 de ore pe zi, care nu vă va mai părăsi niciodată. Va emana pur şi simplu din fiinţa dumneavoastră. O veţi putea dărui tuturor, celor iubiţi şi străinilor, deopotrivă. Va fi un dar necondiţionat. Pe de altă parte, nimeni nu vă va mai putea întrista vreodată.

Acesta este unicul meu scop: să vă ajut să deveniţi independenţi şi beatifici. Asta nu înseamnă că trebuie să renunţaţi la lume, să vă părăsiţi soţia, iubita, pofta de mâncare -chiar şi plăcerea de a mânca îngheţată. Este vorba de cu totul altceva. Fericirea extatică te însoţeşte pretutindeni, oriunde te-ai duce, orice ai face. Ea te ajută să devii mai eficient, mai creator, te îmbogăţeşte în fel şi chip. Chiar şi iubirea capătă o savoare diferită. în spatele ei nu se mai ascunde ura. Devine o iubire pură. Nu mai aştepţi nici măcar ca cineva să-ţi retumeze ceva pentru ceea ce îi oferi. Pur şi simplu, nu mai ai nevoie de nimic. Să dăruieşti este o binecuvântare în sine, nu o necesitate. Te simţi atât de bogat în interiorul tău încât nimic nu îţi mai prisoseşte.

Acest preaplin de fericire poate fi şi trebuie să fie împărtăşit cu alţii. Cu cât dăruieşti mai mult, cu atât mai mult primeşti; deci nu mai ai cum să sărăceşti. Acesta este singurul miracol pe care îl cunosc.

Cu cât pătrund mai adânc în meditaţie şi cu cât mă descopăr mai mult, cu atât mai greu îmi este să menţin o relaţie de cuplu. Este ceva normal, sau greşesc undeva?

Atunci când o apuci pe calea pelerinajului lăuntric, energiile care altădată acţionau în exterior se reorientează către interior. Subit, te trezeşti atunci la fel de singur ca o insulă. Dificultatea apare datorită faptului că nu eşti încă perfect centrat în sine, iar relaţiile cu ceilalţi par o dependenţă la care îţi este imposibil să renunţi. Dar

aceasta este o etapă trecătoare. Nu faceţi din ea o atitudine permanentă. Mai devreme sau mai târziu, vă veţi simţi din nou centrat în sine, energia vă va copleşi şi veţi simţi din nou nevoia să stabiliţi o relaţie de cuplu.

La început, când mintea devine meditativă iubirea pare un fel de obstacol. într-un fel, chiar este adevărat, căci mintea nemeditativă nu poate iubi sincer. Iubirea ei este falsă, iluzorie - un fel de infatuare. Ea nu poate fi comparată însă cu nimic până când nu apare adevărata iubire. De aceea, atunci când omul începe să mediteze, iubirea sa iluzorie dispare încetul cu încetul. Pe de o parte, nu vă pierdeţi cu firea, căci va trece; pe de altă parte, nu transformaţi această atitudine într-una permanentă.

Dacă te pierzi cu firea văzând că nu mai eşti capabil să iubeşti şi te cramponezi de trecut, acesta va deveni un obstacol în calea meditaţiei. Deschideţi-vă în faţa meditaţiei. Energia îşi va căuta o altă cale, şi timp de câteva zile nu va mai fi disponibilă pentru activităţile exterioare.

Dacă cineva este un creator şi începe să mediteze, pentru o vreme creativitatea lui va dispărea. De pildă, un pictor nu se va mai regăsi în pictura sa. Poate continua să picteze, dar nu va mai avea energia şi entuziasmul de altădată. Un poet îşi va pierde muza. Un îndrăgostit îşi va pierde iubirea. In această perioadă, orice forţare a energiei, orice recanalizare a ei către vechiul făgaş, poate fi extrem de periculoasă. înainte de toate, ea este contradictorie: pe de o parte, omul încearcă să pătrundă în interior, iar pe de altă parte să iasă în afară. Este ca şi cum ai conduce o maşină, apăsând în acelaşi timp pe accelerator şi pe frână. Totul se poate transforma într-o catastrofă, căci acţionezi simultan în direcţii opuse.

Meditaţia nu se opune decât iubirii false. Aceasta este cea care dispare, lucru esenţial pentru ca iubirea adevărată să se poată naşte. Tot ce este fals trebuie să dispară, pentru a face loc

realităţii. De aceea, timp de câteva zile este bine să uitaţi de orice relaţie.

A doua extremă, la fel de periculoasă ca şi prima, constă în a-ţi face din acest mod de viaţă o atitudine permanentă. Mulţi oameni cad în această capcană. îndeosebi călugării renunţă complet la iubire, făcând din abstinenţă un mod de viaţă. Ei cred că iubirea se opune meditaţiei, şi invers. Acest lucru nu este adevărat. Meditaţia se opune exclusiv iubirii false, nu şi celei autentice, pe care o susţine.

După ce te-ai stabilit în interior şi nu mai poţi avansa, căci ai atins centrul fiinţei tale, piatra de temelie, fiinţa devine centrată. Energia redevine disponibilă, dar nu mai are încotro să se îndrepte. Călătoria exterioară s-a oprit atunci când ai început să meditezi, iar acum călătoria interioară s-a sfârşit. Eşti centrat, ai ajuns acasă. De aceea, energia se va revărsa în afară. Mişcarea este diferită de cea cunoscută anterior, căci acum nu mai are o motivaţie subiectivă la bază. înainte, te orientai către ceilalţi având o anumită motivaţie; acum, aceasta nu mai există. Te orientezi către exterior din simpla dorinţă de a împărtăşi cu ceilalţi preaplinul pe care l-ai găsit în inima ta.

înainte erai un cerşetor; acum te simţi ca un împărat. Nu mai doreşti să obţii fericire de la altcineva - dispui deja de toată fericirea din lume. Norul este atât de plin încât va ploua cu siguranţă. Floarea se simte atât de plină de nectar încât doreşte să îşi reverse parfumul asupra întregii lumi. în viaţa ta apare un nou tip de relaţie: împărtăşirea. De altfel, este incorect să îi spunem relaţie, căci este cu totul

altceva. Este mai degrabă o stare existenţială. Nu mai poţi spune că iubeşti, ci că eşti iubire.

Deci, nu vă pierdeţi cu firea, dar nu vă faceţi din noua vibraţie nici un mod de viaţă, căci nu este decât o fază trecătoare. Renunţarea este întotdeauna o fază trecătoare; adevăratul scop al vieţii este celebrarea. Renunţarea este doar un instrument. Sunt momente când trebuie să renunţi, de pildă, atunci când eşti bolnav şi doctorul îţi spune să posteşti. Postul nu poate deveni un scop în sine, un mod de viaţă. După ce îţi redobândeşti sănătatea începi din nou să te bucuri de viaţă, poate chiar mai mult decât înainte. Postul este o etapă trecătoare.

Abţineţi-vă câteva zile de la iubire, şi în curând veţi fi din nou capabil să vă revărsaţi, de data aceasta fără nici o motivaţie însă. Iubirea vi se va părea atunci mai frumoasă decât oricând înainte. înainte a fost mai degrabă urâtă. Oricât aţi încercat, a avut întotdeauna consecinţe catastrofale. Oricât de mult ar încerca doi oameni să facă dintr-o relaţie ceva frumos, este imposibil, căci nu stă în natura lucrurilor. Orice poveste de dragoste se clădeşte pe nisipuri mişcătoare. Aşteptaţi şi o să vedeţi...

CAVEAT: DOUĂ FEMEI ŞI UN CĂLUGĂR

Să vă spun o poveste zen:

A existat cândva în China o femeie bătrână care a ajutat un călugăr timp de peste 20 de ani. l-a construit

o colibă *şi i-a <*dus zilnic de mâncare, în timp ce acesta medita.*

într-o zi, femeia s-a gândit să vadă ce progrese a făcut călugărul în tot acest timp. A apelat la o fată fermecătoare şi i-a spus:

- Du-te şi îmbrăţişează-l, apoi întreabă-l brusc: „Şi acum, ce facem?“

Fata a făcut ce i s-a spus. S-a dus la călugăr, a început să-l mângâie şi să-l îmbrăţişeze, după care l-a întrebat ce intenţii are în privinţa poveştii lor de dragoste.

- Copacul bătrân creşte iarna pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură.

Fata s-a întors şi i-a povestit bătrânei ce i-a răspuns călugărul.

- Şi când te gândeşti că i-am dat de mâncare timp de 20 de ani! a exclamat bătrâna, furioasă. Nu a dat dovadă de nici un respect pentru nevoile tale, nu ţi-a explicat nivelul pe care te afli. Putea să nu răspundă pasiunii tale, dacă nu dorea, dar cel puţin ar fi trebuit să-ţi arate puţină compasiune.

Şi, fără să mai stea pe gânduri, s-a dus la coliba călugărului şi i-a dat foc.

Un vechi proverb spune:

Atunci când semeni un gând, culegi o acţiune. Când semeni o acţiune, culegi un obicei. Când semeni un obicei, culegi un caracter. Când semeni un caracter, culegi un destin. Iar eu adaug: dacă nu semeni nimic, vei culege o meditaţie profundă şi starea de iubire.

& &

Asta înseamnă meditaţia: să nu semeni nimic. Consecinţa ei naturală este iubirea. Dacă la sfârşitul călătoriei iubirea nu a înflorit în inima ta, călătoria a fost în zadar. Undeva, te-ai rătăcit. Ai pornit la drum, dar nu ai ajuns nicăieri.

Iubirea este testul final pe calea meditaţiei. De fapt, iubirea şi meditaţia sunt cele două feţe ale aceleiaşi monede, ale aceleiaşi energii. Dacă una este prezentă, cealaltă trebuie să fie prezentă şi ea. Dacă una lipseşte, este imposibil ca cealaltă să fie prezentă.

Meditaţia nu înseamnă concentrare. Unui om care se concentrează poate să-i lipsească iubirea. De altfel, cam aşa se şi întâmplă lucrurile. El poate deveni violent, căci concentrarea presupune întotdeauna un mare efort, o tensiune, o forţare în interiorul conştiinţei. Atunci când eşti violent cu propria ta conştiinţă, este imposibil să nu fii violent şi cu ceilalţi. Orice îţi faci ţie, le vei face şi altora.

Conştientizaţi acest principiu, căci el reprezintă o regulă fundamentală a vieţii: orice îţi faci ţie, le faci şi altora. Dacă te iubeşti pe tine însuţi, îi vei iubi şi pe cei din jur. Dacă energia curge liber prin tine, va curge liber şi prin relaţia ta de cuplu. Dacă eşti îngheţat în interior, vei fi crispat şi în exterior. Tot ce există în interior are tendinţa să se manifeste în afară.

Concentrarea nu înseamnă meditaţie. Ea este doar o metodă ştiinţifică. Orice om de ştiinţă are nevoie de această disciplină. Nimeni nu aşteaptă însă de la el să dea dovadă de compasiune. De fapt, progresul ştiinţific se bazează întotdeauna pe violenţa asupra naturii. Este un proces distructiv, căci omul de ştiinţă este distructiv cu propria
sa conştiinţă în expansiune. în loc să îşi dilate conştiinţa, el şi-o focalizează, reducând-o la un singur punct. Acesta este un act de constrângere, de violenţă.

Reţineţi aşadar: meditaţia nu înseamnă concentrare, dar nici contemplaţie. Ea nu are nimic de-a face cu gândirea. Chiar dacă te gândeşti la Dumnezeu, tot gândire se cheamă. Dacă te referi „la altcineva", este un proces de gândire. Te poţi gândi la bani sau la Dumnezeu; în esenţă, nu există nici o diferenţă. Gândirea continuă în permanenţă; numai obiectul ei se schimbă. Dacă te gândeşti la lume, sau la sex, nimeni nu numeşte acest proces contemplaţie. Dacă te gândeşti la Dumnezeu, la virtute, la Iisus, Krishna, Buddha, oamenii vor spune că te afli în plin proces de contemplaţie. Un maestru zen este însă foarte strict în această privinţă: atât timp cât continui să gândeşti, nu meditezi. Eşti preocupat de altcineva, sau de altceva.

Contemplaţia presupune încă existenţa unui obiect exterior, chiar dacă focalizarea asupra lui nu este la fel de exclusivă ca în cazul concentrării. Contemplaţia este mai fluidă decât concentrarea. în timpul concentrării, mintea este focalizată într-un singur punct. în timpul contemplaţiei, ea este focalizată asupra unui întreg obiect, nu doar asupra unui punct. Te poţi raporta la diferite calităţi ale obiectului, dar, în ansamblu, subiectul contemplaţiei rămâne acelaşi.

Ce înseamnă atunci meditaţia? Meditaţia înseamnă să te bucuri de propria ta prezenţă, de fiinţa ta. Este un proces cât se poate de simplu - o stare de conştiinţă total relaxată, în care nu faci nimic. Din clipa în care începi să faci ceva, devii tensionat. Anxietatea pătrunde pe loc în conştiinţa ta. Ce trebuie să fac? Cum să acţionez? Cum
aş putea să reuşesc? Oare nu cumva o să eşuez? Mintea a început deja să facă proiecţii asupra viitorului.

Contemplaţia nu poate avea ca obiect decât ceva cunoscut. Incognoscibilul nu poate fi contemplat. Cum ai putea să

contempli ceea ce nu cunoşti? Poţi rumega la infinit ceea ce cunoşti, dar nu poţi contempla ceea ce nu cunoşti. Dacă ştii ceva despre Iisus, te poţi gândi la infinit la acel aspect. Poţi să modifici imaginea respectivă, să o redecorezi în fel şi chip, dar nu te va conduce niciodată către necunoscut. Iar Dumnezeu nu poate fi cunoscut.

Meditaţia înseamnă să fii, nu să faci ceva. Ea exclude orice acţiune, orice gând, orice emoţie. Eşti, pur şi simplu, iar acest lucru îţi provoacă o încântare fără margini. De unde apare această încântare, de vreme ce nu faci nimic? Ea nu vine de nicăieri, sau, dacă vreţi, vine de pretutindeni. Nu are o cauză anumită, căci întreaga existenţă este confecţionată din ea. De aceea, nu are nevoie de o cauză. Ori de câte ori eşti nefericit, ai un motiv pentru care te simţi astfel. Atunci când eşti fericit, poţi fi fericit fără nici un motiv. Mintea ta va încerca să găsească un motiv, căci ea nu poate crede că există ceva care nu are o cauză. Ştie că aşa ceva nu ar putea fi controlat de ea şi că puterea ei ar fi redusă la zero. De aceea, mintea încearcă să descopere o cauză, în realitate, ori de câte ori eşti fericit, nu există o cauză pentru acest lucru, căci fericirea este însuşi materialul din care eşti construit, fiinţa ta, esenţa ta ultimă. Nucleul omului este fericirea.

Priviţi copacii, păsările, norii, stelele... Dacă aveţi ochi de văzut, veţi constata că întreaga existenţă se bucură, întreaga natură este fericită, fără nici un motiv. Nici un animal nu urmează să devină prim ministru sau preşedinte,

să se îmbogăţească sau să-şi mărească contul în bancă. Priviţi florile - ele nu au nici un motiv ascuns pentru a fi fericite. Este de necrezut cât de fericite pot fi florile.

întreaga existenţă are la bază fericirea. Hinduşii numesc această stare *satchitananda,* sau mai simplu: *ananda* - fericirea pură, care nu are o cauză. Dacă te poţi bucura de propria ta fiinţă,

fără să faci nimic, doar să fii fericit aşa cum eşti, fericit că respiri, fericit că asculţi ciripitul păsărilor - atunci, poţi spune că te afli în meditaţie. Meditaţia înseamnă să fii aici şi acum. Atunci când eşti fericit fără nici un motiv, fericirea ta devine atât de mare încât se revarsă în afara ta. Aşa apare comuniunea. Nu poţi păstra această fericire numai pentru tine; este prea multă. Este infinită. Nu o poţi ţine în pumni, trebuie să îi dai drumul.

Asta înseamnă compasiunea. Meditaţia înseamnă să te bucuri de tine însuţi, iar compasiunea înseamnă să te reverşi asupra celor din jur. Compasiunea are la bază aceeaşi energie care se transforma înainte în pasiune, care curgea prin corp şi prin minte, care se disipa scurgându-se prin tot felul de găuri minore.

Ce înseamnă sexul? Doar o scurgere de energie printr-o mică găurică din corp. Atunci când te reverşi, energia nu se mai scurge prin găuri. Toate zidurile dispar. Devii una cu totalitatea. Nimic nu te mai poate ţine încătuşat.

Compasiunea nu poate fi practicată. Atunci când te afli în starea de meditaţie, *eşti* compasiune. Este o stare la fel de fierbinte ca şi pasiunea (de aceea, cuvântul *compasiune* include cuvântul *pasiune).* Este o stare pasională, dar fără obiect. Pasiunea nu mai aşteaptă să fie împlinită. Dimpotrivă, procesul s-a inversat. La început îţi cauţi fericirea în altă parte; acum ai găsit-o şi o manifeşti.

Pasiunea înseamnă o

căutare a fericirii; compasiunea este o expresie a fericirii. Rămâne însă la fel de pasională, de încinsă. De aceea, trebuie înţeleasă, căci include un paradox.

Cu cât un aspect este mai măreţ, mai grandios, cu atât mai paradoxal este el, iar meditaţia şi compasiunea sunt cele mai înalte culmi. De aceea, este firesc ca ele să fie paradoxale.

Paradoxul constă în faptul că omul aflat în meditaţie este răcoros, nu rece; simultan, el este cald, dar nu fierbinte. Pasiunea este fierbinte, la fel ca o stare febrilă. Compasiunea este răcoroasă, dar caldă. Ea te primeşte la pieptul ei, este receptivă, gata oricând să se dăruiască, aşteptând chiar acest lucru. Dacă cel care meditează devine rece, este evident că s-a rătăcit. El îşi reprimă pasiunea. Asta s-a întâmplat cu umanitatea. A devenit rece, căci şi-a reprimat pasiunea.

încă din copilărie, pasiunea voastră este mutilată şi reprimată. Ori de câte ori eraţi pe punctul de a deveni pasionali, se găsea cineva - mama, tata, profesorul, poliţistul - care să vă admonesteze. Pasiunea creează suspiciune; de aceea, ea trebuie ţinută sub control: „Nu face asta!“ Aceste cuvinte sunt suficiente pentru a te face să te contractezi, încetul cu încetul, aţi învăţat că pentru a supravieţui, trebuie să îi asculţi pe cei din jurul tău. Este mai sigur aşa.

Ce poate face copilul când se simte plin de energie, gata să chiuie, să danseze, să alerge pretutindeni prin casă, când tatăl său citeşte ziarul? Tatăl său este un om foarte important - este stăpânul casei. Ce poate face copilul? în interiorul lui se află Dumnezeu, gata să danseze, dar tatăl citeşte ziarul, aşa că trebuie să păstreze liniştea. Nu poate dansa, nu poate ţipa, nu poate alerga prin casă.

De aceea, *el îşi* va reprima energia. Va *încerca să şi-o*

controleze, să o răcească. Autocontrolul a devenit o *valoare* supremă în societatea în care trăim. După părerea mea, *el nu* are nici un fel de valoare.

Un om controlat este un om mort. Autocontrolul nu este tot una cu disciplina. Aceasta este cu totul altceva. Ea se naşte din luciditate; controlul se naşte din teamă. Cei din jur sunt mai puternici decât tine, te pot pedepsi, te pot distruge. Ei au puterea de a controla, de a corupe, de a reprima. De aceea, copilul trebuie să înveţe să devină un diplomat. Când energia sa sexuală începe să înflorească, copilul se trezeşte în dificultate. întreaga societate pare să se opună sexului. Toţi spun că această energie trebuie ţinută sub control. Copilul simte cum se revarsă din el, dar ştie că trebuie să şi-o reprime.

Ce se întâmplă la şcoală? De fapt, şcolile nu sunt atât instrumente pentru răspândirea cunoaşterii, cât instrumente de represiune. Copiii sunt obligaţi să stea cuminţi în bancă timp de 6-7 ore, să îşi controleze dorinţa de a alerga, de a dansa, de a ţipa. Atunci când eşti nevoit să stai nemişcat timp de 6-7 ore într-o atmosferă ca de închisoare, energia moare treptat. Copiii devin reprimaţi, îngheţaţi. Energia nu mai curge liber prin ei. Ajung să trăiască la minim, iar noi numim asta autocontrol. Ei nu vor mai trăi niciodată la maxim.

Psihologii moderni au descoperit că omul obişnuit nu trăieşte decât la 10% din capacitatea sa. Respiră în această proporţie, iubeşte în această proporţie, se bucură în această proporţie. 90% din viaţa oamenilor nu este trăită. Aceasta este o mare pierdere! Omul ar trebui să trăiască la 100% din capacitatea sa, căci numai aşa devine posibilă revărsarea.

Aşadar, meditaţia nu înseamnă control, nu înseamnă reprimare. Dacă nu înţelegeţi acest lucru, veţi deveni foarte controlaţi şi foarte reci. Veţi deveni astfel tot mai indiferenţi, nu mai detaşaţi, mai lipsiţi de iubire - la limita sinuciderii.

Viaţa este trăită la minim în aceste condiţii. Flacăra voastră va deveni doar o licărire. Lampa va scoate mult fum, dar foarte puţină lumină.

Mulţi adepţi aflaţi pe calea meditaţiei - catolici, budişti, jainişti - devin reci, căci este mult mai uşor să practici controlul decât să îţi cultivi luciditatea. Controlul nu presupune decât cultivarea unor obişnuinţe. Acestea sfârşesc prin a pune stăpânire pe tine, aşa că nu mai ai nimic de făcut. Totul devine mecanic, iar viaţa ta începe să semene cu cea a unui robot. Te transformi practic într-o statuie de piatră, frumoasă, dar moartă.

în lipsa compasiunii, în fiinţă poate apărea apatia. Aceasta este absenţa pasiunii. Compasiunea înseamnă o transformare a pasiunii, nu o ucidere a ei. Dacă priveşti un călugăr creştin, budist sau jainist, nu vezi decât o faţă apatică, lipsită de viaţă, îndobitocită, închisă, tematoare.

Oamenii care se controlează sunt tot timpul nervoşi, căci în adâncul lor se ascunde un vulcan. Atunci când nu practici controlul, când curgi liber, când eşti viu, nu ai nici un motiv să fii nervos, orice s-ar întâmpla. Nu ai aşteptări, nu aştepţi nu ştiu ce rezultate. Ce motive ai avea să fii nervos? Un călugăr creştin, budist sau jainist este întotdeauna nervos. Dacă îl vizitezi în mănăstirea lui, poate că nu este chiar atât de nervos, dar dacă îl scoţi în lume, vei descoperi că devine chiar foarte nervos, căci tentaţiile sunt mari şi el se teme că nu le va face faţă.

Omul care meditează ajunge într-un punct în care orice tentaţie dispare. încercaţi să înţelegeţi acest lucru. Tentaţia nu vine niciodată din afară. Ea nu este altceva decât o dorinţă reprimată, o energie reprimată, mânie reprimată, sex reprimat, lăcomie reprimată - toate acestea creează tentaţiile. Tentaţia se naşte în interiorul omului; ea nu are nimic de-a face cu planul exterior. Nu se pune problema că vine diavolul şi vă tentează. Tentaţia este propria voastră minte reprimată care devine diabolică şi doreşte să se răzbune. Pentru a-ţi controla mintea, trebuie să rămâi rece şi îngheţat, pentru ca energia vieţii să nu poată circula prin corpul tău. La cel mai mic dezgheţ, aceste reprimări vor ieşi la suprafaţă.

Oamenii au învăţat să fie reci, să nu îşi atingă semenii şi să nu se lase atinşi de ei, să îi privească fără să-i vadă. Comunică prin clişee: „Salut! Ce mai faci?“ Nimeni nu doreşte cu adevărat să ştie ce mai face celălalt. Sunt cuvinte rostite doar pentru a evita întâlnirea reală. Oamenii nu se privesc în ochi, nu se ţin de mână, nu încearcă să îşi simtă reciproc energiile. Se tem, dar reuşesc să supravieţuiască cumva. Sunt reci şi morţi.

Omul care meditează plezneşte de energie. El îşi trăieşte viaţa la maxim. Şi-a construit casa pe culme şi trăieşte acolo. Corpul său este cald, dar nu febril - este doar căldura vieţii. Nu este fierbinte, ci mai degrabă răcoros, căci nu se lasă purtat de dorinţe. Este atât de fericit, încât nu mai caută fericirea. Se simte acasă, în largul lui; de aceea, nu simte nevoia să se ducă nicăieri, nu aleargă după nimic şi după nimeni...

Există un dicton în limba latină: *agere sequitur esse* - acţiunea urmează fiinţei; a face vine după a fi. Este o afirmaţie de o mare frumuseţe. Nu încerca să-ţi modifici acţiunea; încearcă să îţi descoperi fiinţa, iar acţiunea o va

urma. Acţiunea este întotdeauna pe planul doi; cea care primează este fiinţa. Acţiunea se referă la ceea ce faci; fiinţa la ceea ce eşti. Acţiunea se naşte din fiinţă, dar nu reprezintă decât un fragment din aceasta. Chiar adunate la un loc, acţiunile tot nu vor fi una cu fiinţa; cel mult, cu trecutul acesteia. Ce se întâmplă însă cu viitorul? Fiinţa conţine în sine trecutul, prezentul şi viitorul, dar în acelaşi timp le transcende. Ea conţine inclusiv eternitatea. Chiar dacă ar putea fi adunate laolaltă, acţiunile nu ar da împreună decât trecutul fiinţei. Acesta este limitat prin natura sa. Viitorul este nelimitat. Ceea ce s-a întâmplat poate fi definit, deci este limitat. Ceea ce nu s-a întâmplat încă este indefinit, deci infinit. Fiinţa conţine în sine eternitatea; acţiunile nu conţin decât trecutul.

De aceea, este posibil ca un păcătos în această viaţă să devină un sfânt în viaţa viitoare. Nu judecaţi niciodată un om după acţiunile lui, ci după fiinţa sa. Sunt cunoscute cazuri de păcătoşi care au devenit sfinţi şi de sfinţi care au căzut în păcat. Orice sfânt are un trecut şi orice păcătos are un viitor.

Nu judecaţi niciodată un om după acţiunile sale. Voi nu puteţi proceda însă altfel, căci nu v-aţi cunoscut niciodată fiinţa. Cum aţi putea vedea fiinţa altei persoane? Când vă veţi cunoaşte propria fiinţă, veţi învăţa limbajul acesteia şi veţi şti cum puteţi privi în fiinţa altcuiva. Nu poţi privi în fiinţa unei alte persoane decât în măsura în care poţi privi în propria ta fiinţă.

Deci, doresc să subliniez câteva lucruri înainte de a trece la analiza acestei poveşti atât de frumoase.

în cazul în care constataţi că meditaţia vă transformă într-o fiinţă rece, păziţi-vă! Dacă simţiţi că deveniţi mai *cald,* mai fluid, mai plin de iubire - e foarte bine, continuaţi. Dacă deveniţi însă mai puţin iubitori, dacă nu mai simţiţi compasiunea, ci o stare de apatie, schimbaţi cât mai rapid direcţia. în caz contrar, vă veţi transforma într-un zid.

Nu vă transformaţi în ziduri. Rămâneţi vii, pulsând de energie, fluizi.

Desigur, nu este uşor. De ce şi-au construit oamenii atâtea ziduri? Pentru că acestea pot fi definite. Ele le oferă o graniţă, o formă bine definită - ceea ce hinduşii numesc *nam roop,* nume şi formă. Dacă te topeşti tot, nu mai ai graniţe. Nu mai ştii unde te sfârşeşti tu şi unde încep ceilalţi. Graniţele dintre tine şi ei devin iluzorii, un fel de vis. Şi într-o bună zi, dispar cu desăvârşire.

Exact aşa este realitatea. Ea nu are graniţe. Unde credeţi că se termină fiinţa dumneavoastră? La nivelul pielii? Mulţi oameni cred asta: „Noi trăim în interiorul pielii; deci pielea este graniţa noastră exterioară". Pielea nu ar putea trăi însă dacă nu ar respira aerul din jur. Ea face un schimb constant de oxigen cu atmosfera înconjurătoare, fără de care nu ar putea trăi. Dacă atmosfera ar dispărea, omul ar muri pe loc, chiar dacă pielea sa ar rămâne intactă. Deci ea nu poate fi graniţa fiinţei.

Bun! Pământul este înconjurat de o atmosferă cu o lăţime de circa 320.000 de kilometri. Să fie aceasta graniţa? Nu poate fi, căci fără soare, viaţa nu ar putea exista pe pământ. Dacă soarele s-ar stinge, viaţa pe pământ ar dispărea... Şi acest lucru se va întâmpla cândva. Oamenii de ştiinţă afirmă că va veni o vreme când soarele se va răci şi se va stinge. Instantaneu, atmosfera pământului nu

va mai putea întreţine viaţa. Tot ce trăieşte pe pământ va muri. Să fie atunci soarele graniţa fiinţei? Aceiaşi oameni de ştiinţă moderni au descoperit recent că soarele este el însuşi conectat la o sursă centrală de energie. Nu au descoperit-o încă, dar îi bănuiesc existenţa, căci în univers, totul se leagă.

Unde sunt situate atunci graniţele fiinţei noastre? Atunci când se află pe o creangă, mărul nu este tot una cu tine. Apoi îl mănânci şi devine parte integrantă din tine. De fapt, nu făcea decât să te aştepte, ca să devină una cu tine. Era una cu tine şi înainte, dar la modul potenţial. Era viitorul tău. îţi goleşti apoi intestinele şi scoţi în afara fiinţei foarte multă murdărie. Cu numai câteva secunde înainte aceasta făcea parte integrantă din tine. Unde se află atunci graniţele fiinţei? Cu toţii respirăm. Când inspir, aerul intră în mine, dar cu numai câteva secunde înainte poate că făcea parte din fiinţa ta. Poate că este aerul pe care tocmai l-ai expirat. Oricum, cineva tot l-a expirat, căci atmosfera este comună. Inspirăm cu toţii aerul expirat de altcineva. Voi inspiraţi expiraţia mea, eu o inspir pe a voastră.

Exact la fel se petrec lucrurile şi cu viaţa. Alături de anumite persoane te simţi foarte viu. Te întâlneşti cu ele, sunt pline de energie, şi ceva se întâmplă. în tine se produce un ecou; devii şi tu plin de energie. Există alţi oameni... Este suficient să le priveşti faţa palidă ca să îţi vină să leşini! Simpla lor prezenţă este percepută ca o otravă. Parcă ţi-ar tuma-o în vine. La fel, atunci când te întâlneşti cu cineva care te face să te simţi viu, să pulsezi de energie, parcă ţi-ar transmite-o personal.

Cu toţii facem schimb de energie. De aceea, în Orient, *satsanga* a devenit foarte importantă. Simpla prezenţă a unei persoane cunoscute este suficientă pentru ca schimbul de

energie să se producă, indiferent dacă îţi dai sau nu seama de acest lucru. Cândva, sământa semănată acum va încolţi.

Noi facem în permanenţă schimb de energie. Nu suntem insule separate. Un om rece devine la fel ca o insulă. Este mare păcat, căci ar fi putut fi un continent vast, dar a preferat să rămână o insulă. S-a decis să rămână sărac, deşi ar fi putut fi foarte bogat.

Nu vă transformaţi în ziduri. Nu încercaţi să vă reprimaţi energia, căci atunci chiar veţi deveni un zid. Toţi oamenii reprimaţi poartă măşti. Ei pretind că sunt altcineva. Un om reprimat poartă în el acelaşi univers ca şi ceilalţi. Este suficientă o ocazie cât de mică, o provocare, pentru ca realitatea să iasă la suprafaţă. De aceea preferă călugării să se retragă din lume - căci aceasta conţine prea multe provocări, prea multe tentaţii. Le-ar fi prea greu să îşi păstreze controlul în lumea exterioară. De aceea, se retrag în Himalaya, în peşteri, se ascund de lume, astfel încât chiar dacă dorinţele apar, să nu le poată îndeplini.

Nu te poţi transforma însă în acest fel.

Oamenii care devin reci sunt cei care au fost foarte fierbinţi. Oamenii care fac legământ de castitate sunt cei care erau excesiv de senzuali. Mintea trece cu uşurinţă de la o extremă la alta. Experienţa m-a învăţat că oamenii obsedaţi de mâncare sunt chiar cei care devin mai târziu obsedaţi de post. Este inevitabil, căci nu poţi rămâne pentru totdeauna în aceeaşi extremă. Dacă faci ceva în exces, la un moment dat te saturi, începi să oboseşti. Singurul lucru care îţi rămâne de făcut este să cazi în extrema opusă.

Oamenii care se călugăresc sunt cei cu înclinaţii lumeşti foarte puternice. Au făcut tot felul de excese, aşa că acum simt nevoia să se retragă din această lume, căzând în extrema

opusă. Cei care renunţă la lume sunt oamenii lacomi. Această renunţare nu are nimic de-a face cu înţelegerea. Lăcomia rămâne aceeaşi, dar cu semn schimbat. La început acumulau tot timpul. La un moment dat, şi-au dat seama de inutilitatea efortului lor, aşa că dau cu piciorul la tot ce au acumulat. La început se temeau să piardă chiar şi un singur ban; acum se tem să păstreze chiar şi un singur ban, dar teama continuă să existe. La început erau lacomi după bunurile acestei lumi; acum se lăcomesc după cealaltă lume. Lăcomia nu a dispărut însă. Mai devreme sau mai târziu, asemenea oameni sunt predestinaţi mănăstirii. Ei devin mari celibatari, renunţă la tot, dar natura lor nu se schimbă fundamental.

în afara lucidităţii, a conştiinţei de sine, nimic nu poate transforma fiinţa. De aceea, nu încercaţi să pretindeţi că sunteţi ceea ce nu sunteţi. Dacă nu sunteţi ceva, nu sunteţi. încercaţi să înţelegeţi acest lucru şi nu vă puneţi o mască. Nu încercaţi să-i faceţi pe ceilalţi să creadă că sunteţi altceva decât sunteţi, căci singurii care veţi pierde veţi fi chiar voi.

Oamenii care încearcă să se controleze aleg calea cea mai proastă. Pe de o parte, nu vor reuşi, iar pe de altă parte, se vor răci de tot. Aceasta este singura cale prin care omul reuşeşte să se controleze - îngheţarea oricărei energii, astfel încât aceasta să nu mai circule deloc. Cei care fac legământ de castitate mănâncă foarte puţin. De fapt, ei îşi înfometează trupul. Explicaţia este foarte simplă: orice hrană se transformă în energie, deci implicit în energie sexuală, iar ei nu ştiu ce să facă cu aceasta. De aceea, călugării budişti nu mănâncă decât o singură dată pe zi, şi nici atunci prea mult. Ei mănâncă numai atât cât să satisfacă

nevoile minime ale trupului lor, astfel încât să nu rămână nici cel mai mic surplus de energie. Acest tip de celibat nu este autentic. *Brahmacharya,* celibatul, nu se petrece decât atunci când plezneşti de energie, iar această energie se transformă în mod natural în iubire.

Bătrâna doamnă a intrat în magazin şi a cumpărat un spray împotriva moliilor. A doua zi, s-a prezentat şi a mai cumpărat cinci sprayuri. A treia zi, a cumpărat încă 12 sprayuri.

- Probabil aveţi foarte multe molii, i-a spus vânzătoarea.

- Aşa e, i-a răspuns bătrânica. De trei zile dau cu spray împotriva lor, şi de-abia am reuşit să prind una.

Controlul nu vă va ajuta să prindeţi nici măcar o molie! Nu aceasta este calea. Vă luptaţi cu tot felul de frunze, crengi, lăstari, le tăiaţi ici şi acolo, dar nu veţi reuşi astfel să distrugeţi copacul dorinţei. Singura cale este să îi tăiaţi rădăcinile, iar acestea nu pot fi tăiate decât dacă ajungeţi la ele. La suprafaţă nu apar decât crengile şi frunzele - gelozia, mânia, ura, invidia, pasiunea. Rădăcinile se ascund în adâncuri. Cu cât săpaţi mai mult după ele, cu atât mai mult ajungeţi să înţelegeţi natura lor. De fapt, dorinţele au o singură rădăcină, iar aceasta este inconştienţa.

Meditaţia înseamnă conştiinţă de sine. Ea taie dorinţa chiar de la rădăcină. întregul copac dispare apoi de la sine, iar pasiunea se transformă în compasiune.

Am auzit de un călugăr zen care a ajuns la vârsta de 96 de ani. Era aproape orb, aşa că nu mai putea preda şi

nu mai putea face nimic prin mănăstire. De aceea, el s-a decis să părăsească această lume, căci nu mai era de folos nimănui. Pe scurt, s-a decis să nu mai mănânce.

Întrebat de ceilalţi călugări de ce refuză să mănânce, el le-a răspuns că nu mai este de folos nimănui şi nu doreşte să fie o povară pentru nimeni.

Aceştia i-au spus:

- Dacă mori acum (era în ianuarie), când este atât de frig, toată lumea va fi îngheţată la înmormântarea ta. De aceea, te rugăm, mănâncă.

Aşa ceva nu se poate întâmpla decât într-o mănăstire zen, căci discipolii îşi iubesc atât de mult maestrul încât nu mai simt nevoia să se formalizeze. Auzi, să-i spui cuiva: „Dacă mori acum (era în ianuarie), când este atât de frig, toată lumea va fi îngheţată la înmormântarea ta. De aceea, te rugăm, mănâncă"...

Aşadar, omul nostru a reînceput să mănânce, dar când vremea s-a încălzit, a refuzat din nou să mai accepte mâncare. De altfel, la scurt timp a şi murit.

Câtă compasiune! Cel care trăieşte plin de compasiune, moare la fel de plin. El este dispus chiar să îşi aleagă momentul morţii, astfel încât nimeni să nu fie deranjat de moartea sa.

Am auzit de un alt maestru zen care se pregătea să moară. El le-a spus discipolilor:

- Unde îmi sunt pantofii? Aduceţi-mi-i.
- Unde vrei să pleci? l-a întrebat cineva. Doctorul spune că dacă ieşi, o să mori.
- Mă duc la cimitir, a răspuns el.

- De ce?

_ Nu vreau să fiu o povară pentru nimeni. Dacă nu mă duc singur, veţi fi nevoiţi să mă purtaţi pe umeri.

După care s-a dus la cimitir şi a murit acolo.

Cât de uluitoare poate fi această compasiune! Ce fel de om poate fi acesta, să nu deranjeze pe nimeni nici chiar prin moartea sa? Mii de oameni îi datorează recunoştinţă, căci au cunoscut iubirea şi lumina prin intermediul lui, dar el nu doreşte să deranjeze pe nimeni. Atât timp cât este util, îşi doreşte să trăiască, pentru ca să ajute. Dacă nu se mai simte util, preferă să moară decât să rămână o povară pentru alţii.

Să revenim însă la povestea noastră.

A existat cândva în China o femeie bătrână care a ajutat un călugăr timp de peste 20 de ani. l-a construit o colibă şi i-a adus zilnic de mâncare, în timp ce acesta medita.

Acest gen de miracol nu se poate întâmpla decât în Orient. Occidentul nu poate înţelege ce se întâmplă nici chiar astăzi. Secole la rând, atunci când cineva alegea calea meditaţiei, societatea îl ajuta, hrănindu-1. Era suficient faptul că el medita. Nimeni nu îl considera o povară pentru societate - „De ce să muncim noi pentru el?“ Simplul fapt că medita era suficient pentru ceilalţi, căci orientalii au înţeles de multă vreme că dacă un singur om devine iluminat, energia lui este împărtăşită de toţi ceilalţi. Dacă un singur om înfloreşte în timpul meditaţiei sale, parfumul său se răspândeşte asupra tuturor, înmiresmând întreaga societate. Acest câştig este considerat atât de imens, încât

un oriental nu îţi va spune niciodată: „Nu mai sta degeaba. Cine crezi că te va hrăni? Cine te va îmbrăca şi cine îţi va oferi adăpost?“ Adepţii rătăcitori se numără cu miile. Numai Buddha a avut 10.000 de *sannyasin*-i, dar oamenii erau întotdeauna încântaţi să-i hrănească, să le dea haine şi să le ofere adăpost, pentru simplul motiv că meditau.

Unui occidental i-ar fi imposibil să gândească în acest fel. Chiar şi în Orient obiceiul începe să dispară. în China, mănăstirile au fost închise, saloanele de meditaţie au fost transformate în spitale sau în şcoli. Marii maeştri au dispărut. Ei au fost forţaţi să muncească în fabrici şi uzine. Nimeni nu mai are voie să mediteze, din cauza materialismului devenit doctrină oficială, de parcă materia ar fi unicul lucru care există.

Dacă un singur om dintr-un oraş devine iluminat, întregul oraş beneficiază de pe urma lui. De aceea, nu este deloc o cheltuială inutilă să îl sprijini. De fapt, cheltuieşti atât de puţin şi primeşti atât de mult în schimb! Pe timpuri, oamenii erau încântaţi să-i ajute pe *sannyasin*-i.

Aşadar, timp de 20 de ani, femeia noastră l-a ajutat pe călugărul care medita, fără să facă nimic altceva. Unicul lucru pe care îl făcea era să stea în poziţie zazen. De aceea, femeia i-a construit o colibă şi a avut grijă de el. într-o zi, văzând că a îmbătrânit foarte tare şi ştiind că nu mai avea mult de trăit, s-a gândit să vadă dacă floarea meditaţiei a înflorit în interiorul călugărului, dacă acesta chiar medita, sau doar stătea pur şi simplu. 20 de ani ar trebui să fie suficienţi. Femeia nu mai avea răbdare, aşa că s-a decis să verifice dacă omul chiar medita, sau doar se prefăcea.

într-o zi, femeia s-a gândit să vadă ce progrese a făcut călugărul în tot acest timp...

Probabil, femeia era foarte înţeleaptă, căci testul la care l-a supus pe călugăr a fost plin de înţelepciune.

Singurul test posibil pentru a verifica progresul pe calea meditaţiei este iubirea, compasiunea. Nu existau decât următoarele posibilităţi: unu - dacă timp de 20 de ani nu se mai atinsese de vreo femeie frumoasă, exista posibilitatea să fie tentat, să cadă victimă tentaţiei, să uite total de meditaţie şi să facă dragoste cu această fată. Doi: o altă posibilitate consta în a rămâne rece, în a-şi păstra autocontrolul şi a nu-i arăta nici un fel de compasiune acestei fete. Tot ce avea de făcut era să se retragă în lumea sa, plin de duritate, astfel încât să nu poată fi tentat. Cea de-a treia posibilitate ar fi fost aceea ca meditaţia să fi dat rezultatele scontate, ca omul nostru să fie plin de iubire, de compasiune, de înţelegere, încercând să o ajute pe fată.

Dacă prima posibilitate se adeverea, întreaga meditaţie s-ar fi dovedit o simplă pierdere de timp. Dacă cea de-a doua posibilitate s-ar fi adeverit, omul ar fi dovedit că este într-adevăr un călugăr, dar nu unul iluminat. Meditaţia sa nu era altceva decât o obişnuinţă, nu o practică vie.

Probabil aţi auzit de Pavlov, celebrul savant rus, expert în ştiinţa comportamentului. Acesta obişnuia să spună că nu există nici un fel de conştiinţă în om sau în animale, că totul este doar un mecanism mental. îţi poţi antrena mintea într-un anumit sens, iar când aceasta începe să funcţioneze în direcţia dorită, totul devine o chestiune de condiţionare. Mintea ajunge să funcţioneze ca un reflex condiţionat. Dacă pui mâncare în faţa câinelui, acesta vine imediat, dând din coadă. El începe să saliveze. Pavlov a făcut o experienţă. Ori de câte ori îi dădea de mâncare câinelui, suna dintr- un clopoţel. Treptat, câinele a început să asocieze sunetul

clopoţelului cu mâncarea. într-o zi, el a sunat din clopoţel, fără să-i pună de mâncare. Ca de obicei, câinele a venit alergând, dând din coadă şi salivând.

Pare absurd. Nici un câine nu reacţionează aşa la sunetul unui clopoţel. Clopoţelul nu este tot una cu hrana. Dar mintea câinelui a fost deja condiţionată de această asociere. Pavlov afirmă că omul poate fi influenţat în acelaşi fel. De pildă, pedepsindu-te atunci când simţi un impuls sexual. Dacă atunci când simţi un impuls sexual ţii un post de şapte zile, te autoflagelezi, stai în frig toată noaptea etc., corpul învaţă repede trucul. Ori de câte ori apare impulsul, el îl reprimă automat, de teamă să nu fie din nou pedepsit. Răsplata şi pedeapsa - aceasta este metoda de condiţionare perfectă a minţii, potrivit lui Pavlov.

Probabil asta făcea călugărul nostru. Foarte mulţi călugări procedează aşa. Aproape 99% dintre ei îşi condiţionează trupurile şi minţile. Conştiinţa nu poate fi trezită însă în acest fel. Ea nu reprezintă o nouă obişnuinţă. Conştiinţa înseamnă să trăieşti lucid, să nu fii limitat de obişnuinţe, să nu te laşi posedat de un mecanism - să te ridici deasupra mecanismelor.

A apelat la o fată fermecătoare şi i-a spus:

- Du-te şi îmbrăţişează-l, apoi întreabă-l brusc: „Şi acum, ce facem?"

Brusc este secretul acestui test. Dacă îi laşi suficient timp, mintea începe să lucreze în maniera condiţionată în care s-a antrenat. De aceea, nu trebuie să-i dai deloc timp: du-te la miezul nopţii, când meditează. Intră în colibă - trăia, probabil, undeva, în afara oraşului, de unul singur - şi începe brusc să-l mângâi, să-l îmbrăţişezi, să-l săruţi. Apoi întreabă-l imediat: „Şi acum, ce facem?“

privește-i apoi reacția, ce se întâmplă cu el, ce spune, dacă se înroșește, ce îi indică privirea, cum reacționează și în ce fel îți răspunde.

Fata a făcut ce i s-a spus. S-a dus la călugăr, a început să-l mângâie și să-l îmbrățișeze, după care l-a întrebat ce intenții are în privința poveștii lor de dragoste.

- Copacul bătrân crește iarna pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură.

Omul și-a condiționat perfect mintea. 20 de ani sunt suficienți pentru a condiționa orice minte. Nici chiar atacul subit al fetei nu l-a putut scoate din această condiționare. Călugărul și-a păstrat controlul. Probabil că avea un autocontrol uriaș. Și-a păstrat răceala. Nici un mușchi nu i-a tresărit pe față când i-a spus fetei: *„Copacul bătrân crește iama pe o stâncă rece“.* Nu numai că și-a păstrat sângele rece, dar și-a permis chiar să folosească cuvinte poetice, într-o situație cât se poate de provocatoare, de periculoasă, de seducătoare. Probabil condiționarea minții sale devenise foarte profundă.

- Copacul bătrân crește iama pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură.

Asta e tot ce i-a spus fetei.

Fata s-a întors și i-a povestit bătrânei ce i-a răspuns călugărul.

- Și când te gândești că i-am dat de mâncare timp de 20 de ani! a exclamat bătrâna, furioasă.

Pentru ea, era evident că meditația călugărului nu dăduse roade. Omul a devenit rece și mort, la fel ca un cadavru. Nu a atins iluminarea unui *buddha*.

Nu a dat dovadă de nici un respect pentru nevoile tale...

Un om plin de compasiune se gândeşte întotdeauna la ceilalţi, la nevoile lor. Călugărul nostru a rămas însă centrat în sine, rece şi indiferent. I-a spus doar câteva cuvinte legate de sine: *„Copacul bătrân creşte iama pe o stâncă rece, i-a răspuns călugărul într-o manieră poetică. El nu are parte de căldură*". Nu a rostit nici un singur cuvânt despre femeie. Nici măcar nu a întrebat-o: „De ce ai venit la mine? De ce anume ai nevoie? De ce m-ai ales pe mine dintre atâţia oameni?" Ar fi trebuit să o poftească să stea şi să-i povestească, să îşi descarce inima. O femeie capabilă de un asemenea gest trebuie să fie foarte disperată. Nimeni nu vine în miez de noapte la un călugăr care trăieşte ca un sihastru de 20 de ani. De ce a venit la el? Dar el nu i-a acordat nici o atenţie.

Iubirea se gândeşte întotdeauna la celălalt. Egoul nu se gândeşte decât la el însuşi. Iubirea ţine întotdeauna cont de părerea celuilalt; egoul nu ţine cont de nimeni şi de nimic. El nu are decât un singur limbaj: propriile sale nevoi. Egoul se foloseşte întotdeauna de cei din jur. Iubirea este gata să se lase oricând folosită, să slujească.

Nu a dat dovadă de nici un respect pentru nevoile tale, nu ţi-a explicat nivelul pe care te afli.

Atunci când te duci la un om plin de compasiune, el te priveşte în ochi. Mai mult, priveşte adânc în inima ta, încercând să afle care este problema care te preocupă, de ce te afli în această situaţie, de ce faci ceea ce faci. El uită de sine, focalizându-se exclusiv asupra celui care a venit la el, asupra problemelor sale, a nevoilor sale, a anxietăţii sale. încearcă apoi să-l ajute. Dacă poate face ceva pentru el, face.

Putea să nu răspundă pasiunii tale, dacă nu dorea...

Acest lucru este corect. Un om plin de compasiune nu

trebuie să răspundă neapărat pasional. El nu rămâne rece, dar este răcoros. îţi dăruieşte din căldura lui odihnitoare, dar nu îţi transmite o stare febrilă. Nici nu ar putea, căci starea lui nu este niciodată febrilă. Cred că ştiţi care este diferenţa dintre un corp cald şi unul care arde din cauza febrei. Primul este sănătos, celălalt este bolnav. Atunci când devin pasionali, oamenii încep să ardă; capătă o dispoziţie febrilă. Aţi studiat vreodată cum reacţionaţi atunci când vă aflaţi într-o dispoziţie pasională? Deveniţi un fel de maniaci disperaţi, nebuni, sălbatici. Nu mai ştiţi ce faceţi. întregul corp tremură, simţindu-se străbătut de un ciclon fără centru.

Un om înzestrat cu căldură sufletească este pur şi simplu sănătos. Atunci când mama îşi strânge copilul la piept, acesta simte căldura trupului ei şi se bucură; se simte hrănit, întâmpinat cu căldură. Oricine intră în câmpul de forţă al unui om plin de compasiune se simte la fel ca un copil la pieptul mamei; se hrăneşte cu energia sa. Mai mult, orice pasiune pare să dispară atât timp cât rămâne în interiorul acestui câmp. Compasiunea maestrului este atât de puternică, căldura sa este atât de dătătoare de viaţă, iubirea sa se revarsă atât de abundent în jur, încât nu poţi face altfel decât să te linişteşti.

Putea să nu răspundă pasiunii tale, dacă nu dorea, dar cel puţin ar fi trebuit să-ţi arate puţină compasiune.

Şi, fără să mai stea pe gânduri, s-a dus la coliba călugărului şi i-a dat foc.

A fost doar un gest simbolic, arătând că omul a pierdut în zadar cei 20 de ani în care a meditat, sperând să progreseze.

Nu este suficient să te călugăreşti, să devii un călugăr reprimat şi rece. Orice stare de răceală indică o reprimare puternică.

De aceea vă tot spun: atunci când te adânceşti în meditaţie, compasiunea şi iubirea apar automat, de la sine. Ele urmează meditaţia la fel ca o umbră. De aceea, nu trebuie decât să vă alegeţi calea. Puteţi urma calea iubirii, a devoţiunii, a dansului, să vă dizolvaţi în iubirea voastră de Dumnezeu. Aceasta este calea dizolvării de sine; nu trebuie să deveniţi mai lucizi. Dimpotrivă, trebuie să vă îmbătaţi de iubire, să vă comportaţi la fel ca un beţiv. Nu veţi fi dependent de alcool, ci de Dumnezeu, dar comportamentul pare la fel de smintit. Sau, puteţi alege calea meditaţiei. Aici, nu vi se cere să vă dizolvaţi în nimic. Dimpotrivă, trebuie să deveniţi din ce în ce mai cristalizaţi, mai integraţi, mai lucizi.

Dacă veţi urma calea iubirii, veţi constata că într-o bună zi, subit, meditaţia a înflorit în voi, sub forma a mii de lotuşi albi. Nu i-aţi cultivat voi, nu i-aţi îngrijit, şi totuşi ei au răsărit şi au înflorit. Când iubirea şi devoţiunea ajung la apogeu, meditaţia înfloreşte. La fel se petrec lucrurile şi pe calea meditaţiei. Puteţi uita cu totul de iubire sau devoţiune. Nu trebuie decât să staţi liniştiţi, să deveniţi mai lucizi, să vă bucuraţi de fiinţa voastră - asta-i tot. Să fiţi voi înşivă. învăţaţi să fiţi singuri - asta-i tot. Reţineţi însă: cel care ştie să fie singur nu este niciodată un singuratic. Numai cei care nu ştiu să fie singuri ajung singuratici.

Pe calea meditaţiei, adeptul nu îşi doreşte nimic mai presus decât solitudinea. Fiţi solitari, atât de solitari încât nici măcar umbra unei alte persoane să nu vă tulbure conştiinţa. Pe calea iubirii, adeptul se dizolvă atât de puternic încât nu mai

există; numai celălalt (Dumnezeu) mai există pentru el. El nu rămâne decât umbra iubitului său divin. Pe calea iubirii, adeptul dispare şi nu rămâne decât Dumnezeu. Pe calea meditaţiei, Dumnezeu dispare şi nu mai rămâne decât adeptul. Rezultatul final este însă întotdeauna acelaşi. Se produce astfel marea sinteză.

Nu încercaţi niciodată să amestecaţi aceste două căi atunci când vă aflaţi la început de drum. Ele se întâlnesc oricum în final, pe culme, în templu.

Se spune că unul din discipolii lui Rabbi Moshe era foarte sărac. El s-a plâns rabinului că sărăcia lucie în care trăieşte reprezintă un obstacol în calea rugăciunii sale.

- In aceste vremuri, i-a răspuns Rabbi Moshe, devoţiunea supremă, mai mare chiar decât rugăciunea, constă în acceptarea lumii exact aşa cum este.

Dacă acceptă lumea exact aşa cum este, adeptul aflat pe calea meditaţiei sau pe calea iubirii primeşte ajutorul dorit. Oamenii de rând nu acceptă niciodată lumea aşa cum este; ei încearcă întotdeauna să o schimbe. încearcă întotdeauna să facă altceva, să repare lucrurile, să modifice ordinea existentă. Omul cu adevărat religios acceptă lumea exterioară aşa cum este. El nu se lasă tulburat de ea. întregul său efort este direcţionat către interior. Adeptul aflat pe calea iubirii se dizolvă în iubirea sa, cel aflat pe calea meditaţiei se focalizează asupra meditaţiei, dar amândoi îşi direcţionează eforturile către interior. Lumea religiei este o lume interioară. Iar „în interior“ înseamnă în cazul de faţă transcendenţă.

în limba latină, cuvântul *păcat* are două semnificaţii: una este „ratarea ţintei“. Cealaltă este încă şi mai frumoasă: „în

afară“. Păcatul înseamnă să fii „în afară“, în afara ființei, virtutea înseamnă să fii în interiorul ei.

La scurt timp după moartea lui Rabbi Moshe, Rabbi Mendel din Kotyk l-a întrebat pe unul din discipolii acestuia:

- Ce ți s-a părut cel mai grozav la maestrul tău?

Discipolul s-a gândit puțin, apoi i-a răspuns:

- Exact ce făcea în momentul respectiv.

Momentul prezent este cel mai important lucru.

ÎMBRĂŢIŞAŢI PARADOXUL

Este frumos să fii singur. La fel de frumos este însă şi să fii înconjurat de oameni, să fii îndrăgostit. Cele două ipostaze sunt complementare, nu contradictorii. Atunci când vă bucuraţi de alte persoane, bucuraţi-vă la maxim. Nu vă gândiţi la solitudine. Când vă săturaţi însă de ei, retrageţi-vă în solitudine şi bucuraţi-vă la maxim de ea.

Nu alegeţi între cele două extreme. Vă va fi greu. Orice alegere va crea în voi o diviziune. în fond, de ce să alegeţi numai una din cele două atitudini, când le puteţi avea pe amândouă?

întreaga mea învăţătură constă din două cuvinte: „meditaţie“ şi „iubire“. Meditaţi, pentru a putea simţi tăcerea infinită, şi iubiţi, pentru ca viaţa voastră să devină un cântec, un dans, o sărbătoare. Va trebui să oscilaţi între cele două extreme, şi cu cât vă veţi mişca mai uşor, fără efort, cu atât mai frumoasă va deveni viaţa pentru voi.

Aceasta a fost una din marile opţiuni pe care a trebuit să le facă omul de-a lungul timpului. Ce să aleagă: meditaţia sau iubirea, solitudinea sau relaţia, tăcerea sau sexul? Numele diferă, dar problema este aceeaşi, şi omul a suferit mult din cauza ei, pentru că nu a înţeles-o corect.

r

Cei care au ales relaţia de cuplu sunt numiţi oameni de lume. Cei care au ales solitudinea sunt numiţi călugări, sihaştri, oameni retraşi în afara lumii. Ambele categorii suferă, căci au ales doar o jumătate de cale, şi orice jumătate tânjeşte după cealaltă. Nu poţi fi sănătos, perfect, fericit, decât în totalitate. Jumătatea este nefericită, pentru că cealaltă jumătate o sabotează, doreşte să se răzbune. Ea nu poate fi distrusă, căci este propria ta jumătate! Este o parte esenţială din tine. Nu este ceva accidental, la care poţi renunţa.

Ar fi ca un munte care se decide să renunţe la văile din jurul său. în realitate, fără văi un munte nu poate exista. Ele fac parte integrantă din fiinţa muntelui. Văile şi muntele sunt complementare. Dacă muntele ar încerca să renunţe la văi, nu ar mai exista nici el. Dacă o vale ar încerca să renunţe la munte, ar dispărea. Tot ce pot face muntele şi valea este să pretindă că există singure, că cealaltă parte nu există. Poţi ascunde valea, o poţi arunca în profunzimile subconştientului tău, dar ea va continua să existe, căci nu poate fi distrusă. însăşi natura ei este existenţială. în realitate, muntele/valea este o singură unitate. La fel sunt iubirea/meditaţia, relaţia/solitudinea. Muntele solitudinii nu se poate înălţa decât deasupra văii relaţiei.

Nu te poţi bucura de solitudine decât dacă te-ai bucurat de relaţie. Relaţia este cea care creează necesitatea solitudinii. Este ca un ritm interior. Atunci când ai o relaţie foarte profundă cu cineva, în interiorul tău apare dorinţa de a rămâne singur. Te simţi epuizat, obosit, consumat. Este o oboseală plăcută, fericită, dar orice pasiune conduce la oboseală. A fost minunat să fii alături de altcineva, dar

acum doreşti să rămâi singur, ca să te aduni, să te reverşi din nou, să îţi regăseşti rădăcinile în interiorul fiinţei.

în timpul relaţiei amoroase, te-ai focalizat asupra celuilalt. De aceea, ai pierdut contactul cu tine însuţi. Te-ai lăsat îmbătat de iubire. Acum simţi nevoia să te regăseşti. Când rămâi singur, în tine se naşte din nou nevoia de iubire. Revărsarea este atât de mare încât simţi nevoia să împărtăşeşti acest preaplin cu altcineva, să te dăruieşti.

Iubirea se naşte din solitudine. Aceasta conduce la revărsare, la un preaplin. Iubirea te goleşte, ca să te poţi umple apoi din nou. Ori de câte ori te simţi golit din cauza iubirii, solitudinea te hrăneşte, te ajută să te reintegrezi. Acesta este ritmul naturii.

Separarea acestor două realităţi a fost cea mai periculoasă prostie pe care a comis-o omul. Oamenii de lume se simt epuizaţi, goliţi de substanţă. Ei nu dispun de un spaţiu al lor. Nu ştiu cine sunt, nu se cunosc pe sine. Trăiesc alături de alţii, numai pentru aceştia. Fac parte din mulţime; nu îşi cunosc individualitatea. Această viaţă nu îi poate împlini, căci nu reprezintă decât o jumătate de viaţă, şi nici o jumătate nu îţi poate aduce împlinirea. Numai totalitatea îţi poate dărui acest lucru.

Pe de altă parte, există călugări care au ales cealaltă jumătate. Ei trăiesc în mănăstiri. Cuvântul *călugăr* înseamnă „cel care trăieşte singur". Rădăcina lui *(monk* în limba engleză) este aceeaşi cu rădăcina cuvintelor: *monogamie, monotonie, mănăstire (monastery), monopol. Mono* înseamnă să fii unul, adică singur.

Călugărul este cel care a ales să trăiască singur. în scurt timp, el atinge o stare de preaplin, dar nu are asupra

cui să se reverse. Nu acceptă iubirea, relaţia, nu cultivă alţi oameni. De aceea, energia sa în exces începe să se acrească, în curând, ea devine amară. Atunci când este ţinut prea mult, chiar şi nectarul devine toxic. Invers, atunci când curge, orice otravă devine un nectar.

Curgerea îţi permite să afli ce înseamnă nectarul şi ce înseamnă otrava. în realitate, acestea nu sunt două substanţe, ci două stări ale aceleiaşi energii. Curgerea este tot una cu nectarul; îngheţul este sinonim cu otrava. Atunci când energia nu găseşte o cale de ieşire, ea se acreşte. Devine apoi amară, tristă, urâtă. în loc să-ţi dăruiască o stare de bine, te îmbolnăveşte. Toţi călugării sunt oameni bolnavi. A fi călugăr este o patologie.

Oamenii de lume se simt goliţi de energie, plictisiţi. Trag de ei ca să-şi facă datoria, în numele familiei, al naţiunii, al tuturor acestor idealuri, în realitate aşteptând moartea să vină şi să-i elibereze. Ei nu îşi vor cunoaşte odihna decât în mormânt. De fapt, o viaţă fără odihnă nici nu poate fi numită viaţă. Este ca o muzică fără pauze, fără momente de tăcere, un zgomot continuu, care te îmbolnăveşte.

Marea muzică este o sinteză între sunet şi tăcere. Cu cât sinteza este mai profundă, cu atât mai adâncă este muzica. Sunetul creează tăcere, iar aceasta dă naştere receptivităţii necesare pentru a primi sunetul. Sunetul creează iubirea faţă de muzică, capacitatea de a rămâne tăcut. Atunci când asculţi marea muzică te simţi total, la fel ca în starea de rugăciune. Asupra ta coboară o mare pace sufletească. Devii centrat, îţi regăseşti rădăcinile. Cerul se întâlneşte cu pământul. Cele două extreme nu se mai simt separate. Corpul fuzionează cu sufletul.

Acesta este marele moment al fuziunii mistice.

Bătălia dintre cele două extreme este veche dintotdeauna, dar reprezintă o prostie. De aceea, feriţi-vă de ea. Nu creaţi o opoziţie între sex şi tăcere. Dacă veţi crea un conflict, sexul vi se va părea urât, bolnav, iar tăcerea stupidă şi moartă. Lăsaţi sexul şi tăcerea să se întâlnească, să fuzioneze. Marile momente de tăcere sunt urmate întotdeauna de marile culmi ale iubirii. Invers, marile clipe de iubire sunt urmate inevitabil de marile momente de solitudine. Meditaţia conduce la iubire; iubirea conduce la meditaţie. Cele două sunt parteneri. Este imposibil să le despărţi. Nici măcar nu se pune problema sintezei, căci ele nu pot fi despărţite. Se pune doar problema înţelegerii faptului că ele sunt indivizibile. Sinteza există deja. Ea nu trebuie creată. Cele două sunt una, sunt două feţe ale aceleiaşi monede. Nu mai trebuie reunite, căci nu au existat niciodată separat. Omul a încercat dintotdeauna să facă acest lucru, dar nu a reuşit.

Atmosfera pământului nu este încă una religioasă. Religia nu reprezintă încă o forţă vitală pe această planetă. De ce? Din cauza acestei diviziuni. Omul a ales întotdeauna: să facă parte integrantă din această lume sau să iasă în afara ei. în clipa în care faci această alegere, te lipseşti de ceva. Este o bătălie fără învingători.

Sfatul meu este să nu mai faceţi această alegere. Trăiţi ambele extreme. Evident, este o adevărată artă. Este mult mai simplu să alegi doar una dintre ele şi să te ataşezi de ea. Orice idiot poate face acest lucru. De fapt, numai idioţii îl fac. Câţiva idioţi au optat pentru lumea exterioară, şi alţi idioţi s-au călugărit. Omul inteligent nu le separă niciodată.

Asta înseamnă *sannyas* - cel care mănâncă prăjitura, dar o şi păstrează. Asta înseamnă să fii inteligent.

Fiţi inteligenţi. Observaţi acest ritm şi puneţi-vă la unison cu el. Nu mai faceţi alegeri. Singura alegere care merită să fie tăcută este aceea de a fi conştient. Contemplaţi ambele extreme. în aparenţă, par opuse, contradictorii. în realitate, nu sunt. în profunzime, sunt complementare. Este acelaşi pendul care oscilează, mişcându-se când la dreapta, când la stânga. Nu încercaţi să-l fixaţi numai la dreapta, sau numai la stânga, căci veţi strica întregul ceas. Aşa au procedat oamenii până acum.

Acceptaţi viaţa în toate dimensiunile ei.

Eu înţeleg... Problema este simplă, binecunoscută. Atunci când te afli la începutul unei relaţii de cuplu, nu ştii să rămâi singur. Asta arată o lipsă de inteligenţă. Nu relaţia este de vină, ci tu. De aceea, relaţia începe să te sufoce şi nu-ţi mai găseşti spaţiul necesar pentru a fi singur. în curând, începi să te simţi epuizat. De aceea, tragi concluzia că relaţia este ceva rău: „M-am decis să mă fac călugăr, să mă retrag în Himalaya şi să trăiesc singur acolo". începi să visezi. Ce bine va fi când vei fi singur, când nimeni nu va mai interfera cu libertatea ta, când nimeni nu va mai încerca să te manipuleze, când nu vei mai fi nevoit să te gândeşti la altcineva.

Jean-Paul Sartre a spus: „Iadul este celălalt". în mod evident, el nu a înţeles complementaritatea dintre iubire şi meditaţie. „Iadul este celălalt" - da, celălalt poate deveni iadul, dar numai pentru că nu ştii cum să rămâi singur din când în când. Atunci când nu trăieşti decât în mijlocul

relaţiei, celălalt devine întotdeauna un iad: te oboseşte, te enervează, te plictiseşte. îşi pierde atractivitatea şi frumuseţea, căci ai apucat deja să-l cunoşti. Te-ai familiarizat cu el; acum, nu te mai poate surprinde. Cunoşti prea bine teritoriul; ai călătorit de-a lungul şi de-a latul lui de atâtea ori că nu mai are ce surprize să-ţi ofere. Pur şi simplu, te simţi plictisit.

In realitate, ai devenit ataşat. Partenerul suferă în egală măsură cu tine, căci tu ai ajuns iadul lui, la fel cum el este iadul tău. Amândoi suferiţi; şi totuşi, amândoi vă cramponaţi unul de celălalt, speriaţi de despărţire... căci orice este mai bun decât singurătatea. Măcar acum aveţi ceva de care să vă apucaţi. Mai aveţi încă speranţe... Poate că ziua de mâine va fi mai bună decât cea de azi. Sunteţi disperaţi, dar continuaţi să speraţi.

Mai devreme sau mai târziu, începeţi să simţiţi că v-aţi simţi mai bine singuri. Vă retrageţi în solitudine. Câteva zile, viaţa vi se pare sublimă (la fel cum vi se părea şi la începutul relaţiei, când eraţi îndrăgostiţi unul de celălalt). Există o lună de miere a meditaţiei, la fel ca şi în cazul relaţiei de cuplu. Timp de câteva zile te simţi liber. Eşti numai cu tine, nimeni nu îţi cere nimic, nu te bate la cap, nu aşteaptă nimic de la tine. Dacă vrei să te trezeşti devreme dimineaţa, o poţi face; dacă nu vrei, poţi dormi oricât de mult doreşti. Dacă vrei să faci ceva, nu se opune nimeni; dacă nu vrei să faci nimic, e în regulă. Nu te forţează nimeni. Timp de câteva zile, viaţa ţi se pare o fericire continuă. în curând, începi să oboseşti din nou. Fericirea emană din tine, dar nu are asupra cui să se reverse. Ori de câte ori apare din abundenţă, energia simte nevoia să

fie împărtăşită. în caz contrar, devine grea, o povară. Te simţi cocoşat din cauza propriei energii în exces. Ajungi să îţi doreşti pe cineva cu care să împărţi această energie. Solitudinea începe să semene cu singurătatea. Luna de miere s-a terminat. Nu mai visezi decât la celălalt. Dintr-o dată, acesta nu îţi mai pare un iad, ci un rai.

întrebaţi orice călugăr la ce visează. Veţi constata că nu visează decât femei. Le este imposibil să viseze altceva. Visează la cineva care să-i elibereze de povară. întrebaţi orice călugăriţă. Veţi constata că aceasta nu visează decât bărbaţi. Din păcate, povestea poate deveni patologică. Cunoaşteţi istoria creştinismului. Călugării şi călugăriţele ajung deseori să viseze cu ochii deschişi. Visele lor par să capete o realitate substanţială, pentru ca ei să nu mai fie nevoiţi să aştepte noaptea. Călugăriţele îl văd pe diavol, care încearcă să le violeze. în Evul Mediu, multe călugăriţe au fost arse pe mg pentru că au mărturisit că au făcut dragoste cu diavolul. Unele au rămas chiar însărcinate... Desigur, era o sarcină falsă. în abdomenul lor se acumula aer cald, umflându-1 din ce în ce mai tare. Aşa se manifestă sarcina psihologică. Călugăriţele îl puteau descrie pe diavol în foarte multe detalii, lucru normal, căci el era propria lor creaţie. Zi şi noapte, nu mai puteau scăpa de el; le urmărea pretutindeni. La fel se petreceau lucrurile şi cu călugării.

Opţiunea de a rămâne singur a creat o umanitate foarte bolnavă. Nici oamenii care trăiesc în mijlocul lumii nu sunt mai fericiţi. Nimeni nu este fericit în această lume. Toţi suferă. Poţi alege, dar numai între suferinţa acestei lumi sau suferinţa singurătăţii. Orice ai alege, fericirea nu durează mai mult de câteva zile.

Mesajul meu este unul nou: nu mai trebuie să alegeţi. Continuaţi-vă viaţa fără a alege, într-o stare de luciditate. Nu schimbaţi circumstanţele, oricare ar fi ele, dar deveniţi inteligenţi. Cu cât eşti mai inteligent, cu atât poţi fi mai fericit. Cultivaţi simultan relaţia şi solitudinea.

Ajutaţi-vă partenerul să devină conştient de acest ritm al naturii. Orice om ar trebui învăţat că iubirea nu poate dura 24 de ore pe zi. Ea trebuie să alterneze cu perioade de odihnă. Iubirea este un fenomen spontan; atunci când se întâmplă, se întâmplă. Când nu se întâmplă, asta este! Nu se poate face nimic. Dacă încerci să faci ceva, nu vei avea parte de o iubire autentică, ci de o pseudo-iubire.

Iubiţii inteligenţi se vor ajuta reciproc să devină conştienţi de acest ritm: „Atunci când doresc să rămân singur nu înseamnă că te resping. De fapt, iubirea ta este cea care m-a ajutat să pot rămâne singur". Dacă femeia doreşte să rămână singură timp de câteva nopţi, nu trebuie să te simţi rănit. Nu trebuie să consideri că iubirea ta a fost respinsă. Respectă-i decizia şi las-o singură timp de câteva zile. în mod normal, ar trebui să fii chiar fericit! înseamnă că iubirea ta a fost atât de copleşitoare încât nu mai rezistă; simte nevoia câtorva zile de odihnă.

Asta înseamnă să fii inteligent.

Oamenii obişnuiţi se simt respinşi. Dacă femeia nu doreşte să fie alături de ei timp de câteva zile, se simt trădaţi. Egoul lor este lezat. Nici un ego nu este foarte inteligent. Inteligenţa nu are un ego. Ea constată fenomenul şi încearcă să înţeleagă: de ce doreşte femeia să rămână singură? Cu siguranţă, nu pentru că te respinge. Doar ştii cât de mult te iubeşte. Pur şi simplu, este un moment în care doreşte să fie

singură. Dacă o iubeşti cu adevărat, o vei lăsa să se retragă, nu o vei tortura, nu o vei forţa să facă dragoste cu tine. La fel, dacă bărbatul doreşte să fie singur, femeia nu trebuie să creadă că el nu mai este interesat de ea, că se simte atras de altă femeie. O femeie inteligentă îl va lăsa singur, ca să se regăsească, dobândind astfel din nou energia de care are nevoie pentru a o împărtăşi. Acest ritm se succede continuu, la fel ca ziua şi noaptea, sau ca vara şi iama.

Iubirea autentică este întotdeauna atentă la nevoile celuilalt. Cu cât trece timpul, cu atât mai conştient devii de ritmul său natural. Treptat, propriul tău ritm se pune din ce în ce mai mult la unison cu ritmul său. Acesta este miracolul iubirii. Când tu simţi nevoia de a face dragoste, la fel va simţi şi el/ea. Se creează o sincronicitate.

Nu aţi observat niciodată acest lucru? Atunci când întâlneşti doi îndrăgostiţi autentici, constaţi multe similitudini la ei. Parcă ar fi fraţi şi surori. Felul în care vorbesc, în care se mişcă, gesturile lor - toate seamănă, de parcă ar fi o singură fiinţă. Procesul se întâmplă în mod natural. Stând atâta timp împreună, ei se pun la unison. Adevăraţii îndrăgostiţi nu trebuie să-şi vorbească, căci se înţeleg intuitiv unul pe celălalt.

Dacă femeia se simte tristă, bărbatul o lasă să rămână singură, chiar dacă ea nu-i spune nimic. Dacă bărbatul se simte trist, femeia înţelege şi îi acordă spaţiul de care are nevoie. Găseşte un pretext şi îl lasă singur. Oamenii lipsiţi de minte procedează exact pe dos. Ei nu îşi acordă nici o clipă de repaus, devin agasanţi, sâcâitori, plictisitori.

Iubirea îţi acordă libertatea de care ai nevoie şi te ajută să fii tu însuţi. Este un fenomen extrem de paradoxal. Pe de o

parte, te face să te simţi ca un suflet în două trupuri; pe de altă parte, îţi conferă individualitate, unicitate. Te ajută să renunţi la egoul tău mărunt, dar să îţi cunoşti şinele suprem. In acest fel, problema dispare. Iubirea şi meditaţia sunt două aripi pe aceiaşi umeri. Ele se echilibrează reciproc. Numai atunci când le cultivi pe amândouă poţi creşte, poţi deveni împlinit.

DESPRE AUTOR

învăţăturile lui Osho sfidează încercarea de a le include întro categorie, ele acoperind totul de la căutarea individuală a sensului vieţii până la problemele sociale şi politice cele mai urgente cu care se confruntă societatea de azi. Cărţile sale nu au fost scrise de el, ci reprezintă transcrierea înregistrărilor video şi audio ale discursurilor la care au asistat, dea lungul a 35 de ani, oameni veniţi din toată lumea. Osho a fost descris de Sunday Times din Londra ca fiind unul dintre „Cei 1000 care au făurit secolul XX", iar de către autorul american Tom Robbins ca fiind „omul cel mai periculos de la Isus Christos încoace". Osho însuşi a spus că ceea ce face el ajută la crearea condiţiilor naşterii unui nou tip de fiinţă umană. Adesea a caracterizat această fiinţă umană nouă ca „Zorba Buddha" - o fiinţă capabilă să se bucure atât de plăcerile pământeşti ale unui Zorba Grecul, cât şi de seninătatea tăcută a unui Gautama Buddha. Elementul comun care se regăseşte în toate lucrările lui Osho este o viziune cuprinzătoare ce incorporează atât înţelepciunea atemporală a orientului cât şi cele mai avansate descoperiri ale ştiinţei şi tehnologiei occidentale. Unicitatea lui Osho constă în faptul că nu încearcă să ofere soluţii sau dogme, ci instrumente pe care oamenii să le folosească în viaţa de fiecare zi, pentru a se realiza: „Răspunsul este în voi. Eu doar vă ajut să conştientizaţi potenţialul de care dispuneţi."

Osho este de asemenea cunoscut pentru contribuţia revoluţionară adusă ştiinţei transformării interioare, printro abordare a meditaţiei care ţine cont de ritmul accelerat al vieţii contemporane. .»Meditaţiile Dinamice" create de el au ca efect mai întâi eliberarea stresului acumulat de corp şi de minte, pentru a facilita intrarea întro stare de meditaţie relaxată şi fără gânduri. Dacă doriţi să aflaţi mai multe informaţii despre viaţa şi activitatea lui Osho citiţi cărţile „Autobiografia unui mistic nonconformist" de Osho şi „Tantra, un mod de a trăi şi de a iubi" de Radha C. Luglio, ambele apărute la Editura Mix sau „Amintiri dintr-o copilărie de aur", carte ce urmeaza sa apara la Edura Mix. Pentru mai multe informaţii vizitaţi: www. OSHO.com un website cuprinzător, în mai multe limbi, care include o revistă, cărţi de OSHO, discursuri ale lui OSHO în format video şi audio, Biblioteca OSHO cu arhiva scrisă în limba engleză şi în limba hindusă şi informaţii detaliate despre meditaţiile oferite de OSHO. Veţi găsi, de asemenea, programul pentru OSHO Multiversity şi informaţii despre Centrul recreaţional internaţional de meditaţie OSHO.